

VÄÄRTPABERITURU SEADUSE JA SELLEGA SEONDUVALT TEISTE SEADUSTE MUUTMISE SEADUSE EELNÕU SELETUSKIRI

Sisukord

1. Sissejuhatus	4
1.1. Sisukokkuvõte.....	4
1.2. Eelnõu ettevalmistajad.....	8
1.3. Märkused.....	8
2. Seaduse eesmärk	12
2.1. Üldine taust.....	12
2.1.1. Tuletis- ja repotehingud.....	12
2.1.2. Finantskriisi ennetamine ja lahendamine.....	14
2.1.3. Rohevõlakirja emitentide teabe avalikustamise nõuded.....	15
2.1.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise nõuded.....	15
2.2. Käesoleva eelnõuga tehtavad peamised muudatused.....	16
2.2.1. Tuletis- ja repotehingute regulatsioonist tulenevad muudatused.....	16
(i) <i>Tuletistehingute regulatsiooni parandamise väljatöötamiskavatsus</i>	16
(ii) <i>Ülevaade kehtivast regulatsioonist</i>	17
(iii) <i>Seadusemuudatuste eesmärk ja olulisemate lahenduste tutvustus</i>	18
2.2.2. Kriisilahendusdirektiivist tulenevad muudatused.....	20
2.2.3. Euroopa võlakirjade määrusest tulenevad muudatused.....	20
2.2.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise tingimuste muudatused.....	21
3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs	23
3.1. Eelnõu ülesehitus.....	23
3.2. Eelnõu § 1 – muudatused väärtpaberituruseaduses.....	24
3.3. Eelnõu § 2 – muudatused asjaõigusseaduses.....	39
3.4. Eelnõu § 3 – muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses.....	41
3.5. Eelnõu § 4 – muudatused hasartmänguseaduses.....	88
3.6. Eelnõu § 5 – muudatused investeerimisfondide seaduses.....	88
3.7. Eelnõu § 6 – muudatused kindlustustegevuse seaduses.....	89
3.8. Eelnõu § 7 – muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses.....	90
3.9. Eelnõu § 8 – muudatused krediidiasutuste seaduses.....	91
3.10. Eelnõu § 9 – muudatused pankrotiseaduses.....	96
3.11. Eelnõu § 10 – muudatused saneerimisseaduses.....	100
3.12. Eelnõu § 11 – muudatused tulumaksuseaduses.....	101
3.13. Eelnõu § 12 – muudatused täitemenetluse seadustikus.....	102
3.14. Eelnõu § 13 – muudatused võlaõigusseaduses.....	103
3.15. Eelnõu § 14 – seaduse jõustamine.....	104
4. Terminoloogia	104
5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele	104
5.1. Tuletis- ja repotehingud.....	104
5.2. Finantskriisi ennetamine ja lahendamine.....	105
5.3. Rohevõlakirjad.....	106

5.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamine.....	106
6. Eelnõu vastavus Eesti Vabariigi Põhiseadusele.....	106
6.1. Põhiõiguse esemeline kaitseala.....	106
6.1.1. Õigus tegeleda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus.....	107
6.1.2. Omandipõhiõigus.....	108
6.1.3. Võrdsuspõhiõigus.....	108
6.2. Riive põhiseaduslik õigustamine.....	109
(i) Võrdsuspõhimõte.....	109
(ii) Ettevõtlusvabadus.....	109
(iii) Omandipõhiõigus.....	109
6.3. Riive formaalne põhiseaduspärasus.....	109
6.4. Riive materiaalne põhiseaduspärasus.....	109
6.4.1. Legitiimne eesmärk.....	110
6.4.2. Sobivus.....	111
6.4.3. Vajalikkus.....	111
6.4.4. Mõõdukus.....	112
(i) Ettevõtlusvabadus ja omandipõhiõigus.....	112
(ii) Võrdsuspõhiõigus.....	112
7. Seaduse mõjud.....	113
7.1. Tasaarvestuse ühtse raamistiku loomise mõju.....	113
7.1.1. Sihtrühm nr 1: Eestis tegutsevad pangad ja muud finantsasutused (nn kvalifitseeruvad osapooled).....	113
7.1.2. Sihtrühm nr 2: Eesti riik ja Eesti Pank (kvalifitseeruvate osapooltena ja tasaarvestuskokkuleppe osapooltena).....	115
7.1.3. Sihtrühm nr 3: Eestis tegutsevad suurettevõtjad (nn kvalifitseeruvad osapooled).....	116
7.1.4. Sihtrühm nr 4: Eestis tegutsevad väikesed ja keskmised ettevõtjad (nn osapooled, kes saavad tasaarvestuskokkuleppeid sõlmida kvalifitseeruvate osapoolte vastaspooltena).....	117
7.1.5. Sihtrühm nr 5: tuletis- ja repotehingute, tasaarvestuskokkulepete vastaspoolde.....	119
7.1.6. Sihtrühm nr 6: muud finantstagatise osapooled.....	120
7.1.7. Sihtrühm nr 7: muud võlausaldajad.....	121
7.1.8. Sihtrühm nr 8: Finantsinspeksioon.....	123
7.1.9. Sihtrühm nr 9: pankrotihaldurid, kohtud, Maksu- ja Tolliamet.....	124
7.2. Kriisilahenduse regulatsiooni muudatuste mõju.....	124
7.2.1. Sihtrühm nr 1: krediidi- ja finantseerimisasutused.....	124
7.2.2. Sihtrühm nr 2: Finantsinspeksioon.....	125
7.3. Rohevõlakirjade emitentide järelevalvega seonduvate nõuete mõju.....	125
7.3.1. Sihtrühm nr 1: rohevõlakirjade emitendid.....	125
7.3.2. Sihtrühm nr 2: investorid.....	127
7.3.3. Sihtrühm nr 3: Finantsinspeksioon.....	127
7.4. Tagatiskinnisvara hindamisega seonduvate muudatuste mõju.....	128
7.4.1. Sihtrühm nr 1: eluasemelaenu refinantseerimist taotlevad tarbijad.....	128
7.4.2. Sihtrühm nr 2: krediidiandjad ja -vahendajad.....	129
7.5. Andmekaitse mõjuhinnang muudatustele.....	130
8. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud.....	130

9. Rakendusaktid.....	130
10. Seaduse jõustumine.....	132
11. Huvirühmade kaasamine ja eelnõu koostöölastamine.....	132

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Väärtpaberituru seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) peamiseks eesmärgideks on:

- parandada kehtivat regulatsiooni tuletis- ja repotehingute läbiviimise osas, et tagada selliste tehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamine (edaspidi *lõpetamisel toimuv tasaarvestus*) vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele olenemata osapoolte suhtes maksejõuetusmenetluse algatamisest või jätkumisest;
- parandada kehtivat finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadust tulenevalt Euroopa Komisjoni ettepanekutest ning võtta üle kriisilahenduse õigusraamistikust tulenevad muudatused, millega sätestatakse miinimumnõude määramise tingimused likvideerimissubjektidele ning krediidasutuste omavahendeid puudutava teabe avalikustamise erisused;
- anda Finantsinspeksioonile järelevalvelitused rohevõlakirjade emiteerimisel Euroopa rohevõlakirjade määruse (EL) 2023/2631 nõudeid järgivatele emitentidele ette nähtud teabe avalikustamise nõuete täitmise üle järelevalve teostamiseks ning vajadusel sanktsioonide määramiseks;
- lihtsustada elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise tingimusi, et soodustada kodulaenu üleviimist ühest krediidasutusest teise, suurendades seeläbi krediidasutuste vahelist konkurentsi, mis toob kaasa kodulaenumaksete alandamise ja soodsamad tarbijakrediidilepingu tingimused.

Tuletis- ja repotehingute tasaarvestuse režiimi õigusraamistiku parandamise ja ajakohastamise eesmärgiks on:

- 1) toetada Eesti finantsasutuste ja muude ettevõtjate rahvusvahelist konkurentsivõimet globaalsel tuletisinstrumentide ja repotehingute turul;
- 2) aidata kaasa kohalike ettevõtjate rahastamis- ja krediidikulude langemisele;
- 3) süstemaatiliste riskide vähendamine;
- 4) aidata kaasa finantsüsteemi toimimiseks oluliste riskimaandamismeetmete töökindlusele vastavalt rahvusvahelistele standarditele;
- 5) kasvatada Eesti atraktiivsust globaalsete pangandusgruppide ja muude finantsasutuste jaoks.¹

Selge lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimiga jurisdiktsioonides asuvatel turuosalistel on parem juurdepääs rahvusvahelistele tuletisinstrumentide turgudele. Tasaarvestuse režiimi õiguskindlus suurendaks Eesti osapoolte võimalust teha tehinguid nii rahvusvaheliste kui siseriiklike turuosalistega. Lõpetamisel toimuvat tasaarvestust tunnustavas jurisdiktsioonis asuvatel ettevõtjatel on madalamad rahastamis- või krediidikulud kui jurisdiktsioonides, kus vastav selge regulatsioon puudub. Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse õiguskindlus edendab ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet ja võimaldab turuosalistel kaitsta end ebasoodsate turumuutuste eest, sh seonduvalt vastaspoolte maksejõuetusega.

Lõpetamisel toimuv tasaarvestus vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele olenemata Eesti osapoolte suhtes maksejõuetusmenetluse algatamisest või jätkumisest annab sellise

---

¹ Eesmärged nagu krediidikulude langemine, süstemaatiliste riskide vähendamine ja riskimaandamismeetmed on kajastanud ka Euroopa keskpank oma 2021. aasta 7. jaanuari arvamuses seoses Läti seaduseelnõuga tasaarvestuse režiimi väljatöötamiseks, punktid 1.1, 2.1 ja 2.2. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021AB0001&from=EN>

tasaarvestuskokkuleppe vastaspoolele Eesti osapoole maksejõuetuse korral eelise. Maksejõuetusmenetluses eelise andmine teatud võlausaldajatele tähendab positsiooni nõrgenemist ülejäänud võlausaldajate jaoks. Seega on oluline märkida, et eelnõu riivab maksejõuetusmenetlustes selliste võlausaldajate, kes ei ole eelnõus määratletud tasaarvestuskokkuleppe osapooliks, omandipõhiõigust. Põhiõiguste riivet on täpsemalt käsitletud seletuskirja punktis 6. On oluline, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse regulatsiooni vajadus tuleneb tuletistehingutega seonduvast ajatundlikkusest, suurest mahust ning osapoolte olulisusest finantssüsteemile. Näiteks Baseli Pangandusjärelevalve Komitee² on selgitanud, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse näol on tegemist ühe riskimaandamismeetmega (lisaks näiteks OTC tehingute³ standardiseerimisele), mille eesmärk on maandada süstemaatilisi riske, mille avaldumine tõi viimati kaasa ülemaailmse majanduskriisi. Sellised riskimaandamise mehhanismid vähendavad turuosaliste vastastikku sõltuvust, maandades riske, et ühe olulise finantsturuosalise maksejõuetus tekitab domino-efekti ülepiirilisel.⁴ Seega, kuigi eraldiseisvas maksejõuetusmenetlustes on tasaarvestuskokkuleppe osapoole positsioon kaitstud paremini kui ülejäänud võlausaldajate positsioonid, põhjendatakse eelise andmise vajadust suurema hüvangu argumendiga, kuna finantsteenuste pakkujad mõjutavad kogu majanduse stabiilsust. Režiimi tähendust ja vajalikkust on täiendavalt avatud seletuskirja punktis 2.

Kehtivas Eesti õigussüsteemis on tasaarvestuse režiim olulisel määral juba olemas, kuid selles leidub puuduseid, mis teeb osapoolte jaoks tasaarvestuskokkulepete sõlmimise⁵ kallimaks võrreldes tingimustega, mis kohalduvad nende konkurentidele mujal Euroopa Liidus. Käesoleva eelnõu eesmärgiks ei ole soodustada tuletistehingute mahu kasvu, vaid võimaldada asjatundlikel turuosalistel, kes juba kehtiva õiguse alusel selliseid tehinguid teostavad, sõlmida lepinguid efektiivsemalt ja konkurentsivõimelisemalt, mis omakorda mõjutab tasaarvestuskokkuleppe osapoolte teenuste hinda nende tarbijatele.

Eesmärkide saavutamiseks tuleb eelkõige:

- 1) täpsustada ja ühtlustada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis asjakohased mõisted, kvalifitseeruvad osapooled ning tehingud;
- 2) ühtlustada režiimi käsitlus erinevates maksejõuetusseadustes;
- 3) laiendada mõnevõrra lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi ning sellega seonduvalt ka finantstagatise kaitseala, et tagada režiimi ühtlane kohalduvus ning kooskõla rahvusvaheliste standarditega.

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise regulatsioon on suunatud krediidasutuste, investeerimisühingute ja kesksete vastaspoolte suhtes kriisiennetusmeetmete ning kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamisele. Meetmete kasutamise tingimuseks on tõenäosus, et esineb oht finantsolukorra kiireks halvenemiseks, ettevõtja on maksejõuetu või võib muutuda tulevikus maksejõuetuks. Eesti kriisilahenduse regulatsiooniga on Finantsinspeksioonile antud õigused teostada nii kriisilahendusametuse kui ka järelevalveasutuse ülesandeid. Põhjusel, et Finantsinspeksioon peab tegema endast kõik võimaliku, et aidata kaasa finantskriiside preventatsioonile, kui ka negatiivsete tagajärgede

---

² Baseli Pangandusjärelevalve Komitee on rahvusvaheline organisatsioon, mis koosneb G-10 riikide pangandusjärelevalvete esindajatest ning tegutseb Šveitsis Baselis alates 1974. aastast. Baseli Pangandusjärelevalve Komitee eesmärgiks on aidata kaasa rahvusvaheliste standardite rakendamisele ja pangajärelevalve paremale toimimisele maailma eri riikides.

³ OTC tehingud on kahepoolseid tehinguid, mis ei kuulu kauplemisele reguleeritud turul.

⁴ Baseli Pangandusjärelevalve Komitee *Report and Recommendations of the Cross-border Bank Resolution Group*, märts 2010, p 105-108. Kättesaadav: <https://www.bis.org/publ/bcbs169.pdf>

⁵ Tasaarvestuskokkulepped sisaldavad globaalselt kasutusel olevates standardsetes raamlepingutes, nagu punktis 1.3. viidatud ISDA ja GMRA raamlepingud.

minimeerimisele, on oluline, et finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadus, mis vastavaid olukordi reguleerib, oleks kooskõlas Euroopa Liidu õigusega ning sätestaks selgelt nii inspeksioonile kui ka kriisilahenduse subjektidele ja kriisilahendusega seotud isikutele nende õigused ja kohustused.

Euroopa Komisjon on Eesti kriisilahenduse regulatsiooni analüüsidest tuvastanud, et esineb mõningaid puudujääke, mille lahendamisel tagataks kriisilahendusega seotud isikutele ja asutustele parem selgus nende õiguste ja kohustuste osas.

Komisjoni poolt tehtud tähelepanekud saab liigitada järgnevasse kategooriatesse:

- 1) kriisilahendusregulatsiooni kohaldamisala;
- 2) kriisilahendusasutuse koostöö teiste asutuste ja ettevõtjatega; ettevõtjate aruandlus- ja avaldamiskohustus
- 3) miinimumnõude määramise tingimused ja erandid, miinimumnõude täitmine ning meetmed, mida kriisilahendusasutus saab kasutada miinimumnõude täitmata jätmise korral;
- 4) kriisiennetus- ning kriisilahendusmeetmete ja -õiguste täpne määratlus ja rakendamine.

Lisaks komisjoni märkustele, täpsustati Euroopa Liidu tasandil finantskriisi regulatsioonis miinimumnõude määramise tingimusi likvideerimissubjektidele ning krediidasutuste aruandluskohustust kriisilahendusasutuste ees seoses ettevõtja omavahendite ja selle näitajatega.

Võttes arvesse nii Euroopa Komisjoni ettepanekuid regulatsiooni parandamiseks kui ka Euroopa Liidu viimaseid muudatusi kriisilahenduse vallas, on käesoleva eelnõu eesmärk lisaks tuletis- ja repotehingutele ka:

- 1) täpsustada subjektide ringi, kes on kohustatud järgima kriisilahendusega seotud õigusnorme ning alluma Finantsinspektsiooni järelevalvele;
- 2) korrigeerida sätteid, mis puudutavad Finantsinspektsiooni poolset infovahetust selliste kriisilahendusega seotud ettevõtjate ja asutustega, kes asuvad või on asutatud teises Euroopa Liidu liikmesriigis;
- 3) sätestada krediidasutustele selgemad nõuded teabe osas, mida nad peavad iga-aastaselt avaldama nii Finantsinspektsioonile kui ka avalikkusele;
- 4) täpsustada miinimumnõude määramise tingimusi, erandeid ning vastava kohustuse rikkumise tagajärgi;
- 5) ühtlustada kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete ning õiguste loetelu, et tagada nende sujuvam kasutamine ning lubatud ulatus.

Eelnõuga rakendatakse ühtlasi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2631, Euroopa rohevõlakirjade ning teabe vabatahtliku avaldamise kohta seoses keskkonnakestlikuna turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjadega (ELT L, 30.11.2023, lk 1–68) (edaspidi ka *Euroopa rohevõlakirjade määrus*) järelevalvega seonduvaid nõudeid.

Euroopa rohevõlakirjade määramises nähakse ette nõuded, millisel juhul võivad võlakirjade emitendid kasutada nimetust „Euroopa rohevõlakiri“ või „EuGB“, ehk sisuliselt kehtestatakse standard Euroopa rohevõlakirja märgise kasutamiseks. Euroopa rohevõlakirja märgise kasutamisel peavad emitendid tagama, et võlakirjadest saadavast tulust vähemalt 85% paigutatakse kestliku rahastamise taksonoomia⁶ nõuetele vastavatesse tegevustesse. Seda hakkavad ühtlasi kontrollima Euroopa väärtipaberituru järelevalveasutuse (edaspidi ka *ESMA*)

---

⁶ Euroopa Komisjon. EU Taxonomy Navigator. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>

juures registreeritavad sõltumatud välised hindajad. Euroopa rohevõlakirja märgise kasutamise kaasaegne vajaliku teabe avaldamise üle hakkab järelevalvet tegema kohalik finantsjärelevalveasutus (Finantsinspeksioon). Ühtlasi nähakse Euroopa rohevõlakirjade määrusega ette, et ka keskkonnakestlike turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade emitendid võivad ühiste mallide abil avaldada täiendavat teavet oma võlakirjade kestlikkuse kohta. Nimetatud mallid kehtestab Euroopa komisjon hiljemalt 2024. aasta 21. detsembriks. Ka antud teabe avaldamise üle hakkab järelevalvet tegema Finantsinspeksioon. Finantsinspeksioonile antaksegi määrusest tulenevate nõuete üle järelevalve teostamiseks vajalikud volitused käesolevas eelnõus tehtavate muudatustega.

Euroopa rohevõlakirjade märgis on kasutamiseks vabatahtlik ja Euroopa rohevõlakirjade määruses sellele kehtestatud nõudeid peavad järgima vaid need emitendid, kes antud märgist soovivad kasutada. Samas on see üheks oluliseks meetmeks, mis suurendab roheliste võlakirjade turul pakutavate rohetoodete läbipaistvust, aitab vältida nn rohepesu ja panustab kestlike rahavoogude potentsiaalse suurendamise kaudu ühtlasi Pariisi kliimakokkuleppe eesmärkide täitmisel.

Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamistingimuste ülevaatamise ajendiks on Eesti Panga 2024. aasta teemapaber „Pankadevaheline konkurents Eesti laenuturul“, milles keskpang tuvastas, et eluasemelaenu refinantseerimise näitaja on madal laenu kõrgete vahetuskulude tõttu. Seega võivad laenusaajad jääda seotud laenu väljastanud krediidiandjaga isegi siis, kui teine krediidiandja teeb paremaid pakkumisi. Eluasemelaenu refinantseerimist pärssivaid tegureid saab jaotada kaheks: laenu endaga seotud kulud ja kinnisvara käsutamisega seotud kulud. Laenu endaga hõlmatud kuludeks on laenu ennetähtaegse tagastamisega seotud hüvitis, tagatiskinnisvara hindamise eest tasumine ja refinantseerimislepingu sõlmimisega seonduvad kulud. Kinnisvara käsutamisega seotud kulud on notariaalne tehing hüpoteegi muutmiseks ja kinnistusraamatu kande muutmine. Kõiki eelnimetatud kulusid iseloomustab asjaolu, et laenusaajal ei ole väga võimalusi antud kulude suurusi otseselt mõjutada.

Eluasemelaenule tehtavate pakkumiste suurendamiseks ja laenusaaaja kulude vähendamiseks on Eesti Pank leidnud, et üheks abinõuks oleks tagatiskinnisvara hindamisega seotud protsesside ja kulude vähendamine. Pangaliidu hinnangul aitaks tagatise hindamisega seonduvaid kulusid alandada statistikapõhilise mudeli kasutamisele võtmine, mida saavad kasutada krediidiandja, -vahendaja ja kinnisvara hindaja. Mudeli rakendamisel alandatakse tavapäraseid (tagatis)kinnisvara hindamisega seonduvaid kulusid, sest füüsilise isiku asemel teostab samalaadset arvutused automatiseeritud süsteem, mis arvutab välja kinnisvara väärtuse võimalikult suurel määral võrdlusaluseks võetud turul teostatud tehingute valimite põhjal, võttes arvesse kinnisomandi liiki, seisundit ning asukohta piisava detailsusega. Statistikapõhise mudeli kasutamise võimaldamiseks muudetakse nii krediidiandjate ja -vahendajate seadust kui ka rahandusministri määrust „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“.

Tagatiskinnisvara hindamisega seotud regulatsioonide muutmise eesmärkideks on:

- 1) suurendada pankadevahelist konkurentsi laenuturul ja eluasemelaenu refinantseerimist;
- 2) alandada laenusaaaja eluasemelaenu refinantseerimise kulusid.

1.2 Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu on koostanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonnajuhataja asetäitja Thomas Auväärt (thomas.auvaart@fin.ee, 611 3633) ja sama osakonna nõunikud Valner Lille (valner.lille@fin.ee, rohevõlakirjad), Anastasia Nõmmik (anastasia.nommik@fin.ee, finantskriisi ennetamine ja lahendamine ning tagatiskinnisvara hindamine) ja Mirjam Rannula (mirjam.rannula@fin.ee, tuletisinstrumentid) koostöös advokaadibüroo Sorainen (edaspidi *Sorainen*) advokaatidega Jane Eespõld, Kätlin Krisak ja Krista Ševerev.

Lisaks tehti käesoleva eelnõu ettevalmistamisel koostööd Eesti Panga, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (edaspidi *EBRD*) ja Finantsinspektsiooni esindajatega.

Tuletis- ja repotehinguid puudutavad muudatused koostati koostööprojekti „Tuletisinstrumentide õigusliku ja reguleeriva raamistiku väljatöötamine Eestis“ (ingl. k. „*Development of Legal and Regulatory Framework for Derivatives in Estonia*“, edaspidi *projekt*) raames EBRD ning Rahandusministeeriumi vahel. Projekti rahastab Taiwan Business - EBRD Technical Cooperation Fund.

Projekti esimeses etapis koostas Sorainen koostöös EBRD ja Rahandusministeeriumiga sissejuhatava raporti (ingl. k. *inception report*), milles koondati järeldused analüüsist tuletis- ning repotehingutele kohalduvast Eesti õigusraamistikust, keskendudes eelkõige lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ning finantstagatise regulatsiooni toimimisele. Nimetatud raportis tuvastati Eesti seadusandluses teatud puudusi, sh puuduvaid mõisteid ja sätteid, mis takistavad tuletis- ja repotehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist või piiravad pooltel sellistesse tehingutesse astumist.

Projekti teises etapis koostati sissejuhatava raporti põhjal ettepanekute raport (ingl. k. *concept paper*), et tuvastatud probleemkohtadele lahendusi pakkuda. Ettepanekute raport kirjeldas soovitusi tuletis- ja repotehingute regulatsiooni parendamiseks, soovitude põhjuseid ja eeliseid ning ettepanekuid soovitude saavutamiseks koos väljapakutud reformi teostamiseks vajalike suunistega. Ettepanekute raporti põhjal koostati eelnõu väljatöötamiskavatsus.

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (sirje.lilover@fin.ee, 5885 1468). Eelnõu juriidilist kvaliteeti ja seletuskirja kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (marge.kaskpeit@fin.ee, 5885 1423).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga. Eelnõus esitatud tuletis- ja repotehinguid puudutavad muudatused on seotud Rahandusministeeriumi finantspoliitika programmiga aastateks 2023 – 2026⁷, mille eesmärgiks on luua konkurentsivõimeline ning usaldusväärne ettevõtlus- ja finantskeskkond. Finantspoliitika programmis on märksõnadeks eelduste loomine, suurem eksport ja tugevam konkurents. Käesolev tuletistehingute regulatsiooni parandamine aitab nende tingimuste täitmisele kaasa, kuivõrd finantsturuosaliste likviidsuse tagamine ja riskide juhtimine on tänapäeva ühiskonna üks keskne ja oluline element.

---

⁷ Rahandusministeerium. Finantspoliitika programm (2023–2026). Kättesaadav: <https://www.fin.ee/media/8788/download>.

Eestis reguleerivad tasaarvestuse režiimi kohaldamist vähesed normid, mis asuvad erinevates seadustes. Tasaarvestuse režiim on ette nähtud erinevates direktiivides, mistõttu on tuletistehingute tasaarvestust käsitlevad sätted lisatud eri seadustesse erinevatel ajahetkedel ja seoses erinevate eesmärkidega, millest tulenevalt on tasaarvestuse kontseptsioon lünklik.

Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse õiguslik raamistik sisaldub järgmistes Euroopa Liidu õigusaktides:

- Määrus 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabe hoidlate kohta;
- Direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (edaspidi *finantstagatise direktiiv*);
- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik;
- Määrus (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames;
- Direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides;
- Määrus 2015/2365, mis käsitleb väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingute ja uuesti kasutamise läbipaistvust;
- Määrus (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid;
- Direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta;
- Määrus (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta;
- Direktiiv 2019/2162, mis käsitleb pandikirjade emiteerimist ja pandikirjade avalikku järelevalvet;
- Direktiiv 2001/24/EÜ krediidasutuste saneerimise ja likvideerimise kohta;
- Määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta;
- Määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“;
- Direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid.

Rahvusvahelised standardid, mis käsitlevad tuletis- ja repotehingute õiguslikku raamistikku, ning mida võetakse lisaks üldnimetatud Euroopa Liidu õigusaktidele arvesse eelnõu koostamisel, on järgmised:

- Rahvusvahelise Vahetus- ja Tuletistehingute Ühingu ehk *International Swaps and Derivatives Association, Inc.* (edaspidi *ISDA*)⁸ 2018 Tasaarvestuse mudelakt (ingl. k. *2018 ISDA Model Netting Act; 2018 ISDA Model Netting Act and Guide*), edaspidi *2018. aasta ISDA MNA ja 2018. aasta ISDA MNA juhend*⁹;
- Rahvusvahelise Eraõiguse Unifitseerimise Instituudi ehk *International Institute for the Unification of Private Law* (edaspidi *UNIDROIT*) Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätete

---

⁸ ISDA. Kättesaadav: <https://www.isda.org/> – ISDA on üks maailma suurimaid globaalseid finantsinstrumentidega kauplemise ühendusi, mis esindab oma majandustegevuses tuletistehinguid sõlmivaid osapooli. ISDA liikmete hulka kuulub enamik maailma suurimatest institutsioonidest, kes tegelevad tuletisinstrumentidega kauplemisega, samuti paljud ettevõtted ja valitsusasutused.

⁹ ISDA. 2018 ISDA Model Netting Act and Guide. Kättesaadav: https://service.betterregulation.com/sites/default/files/FINAL_2018-ISDA-Model-Netting-Act-and-Guide_Oct15.pdf

- toimimise põhimõtted (ingl. k. *Principles on the Operation of Close-out Netting Provisions*), edaspidi UNIDROIT põhimõtted¹⁰;
- ÜRO rahvusvahelise kaubandusõiguse komisjoni ehk *United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL)* Maksejõuetusõiguse seadusandlik juhend (ingl. k. *Legislative Guide on Insolvency Law*)¹¹;
  - UNIDROIT vahendatud väärtpaberite sisuliste reeglite konventsioon (Genfi väärtpaberite konventsioon) (ingl. k. *Convention on Substantive Rules for Intermediated Securities (the Geneva Securities Convention)*)¹²; ja
  - Finantsstabiilsuse Nõukogu (edaspidi ka *FSB*) ehk *Financial Stability Board* Finantsasutuste tõhusate kriisilahendusrežiimide peamised atribuudid (ingl. k. *Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions*)¹³.

2013. aastal avaldatud UNIDROIT põhimõtete eesmärk on anda suuniseid seadusandjatele, kes soovivad täiendada või kehtestada siseriiklikke õigusakte, mis on seotud lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimisega. 2018. aasta ISDA MNA kajastab UNIDROIT põhimõtteid, kuid läheb kaugemale, esitades konkreetse õigusakti koostamise mudeli, mille käsitlus on üksikasjalikum kui UNIDROIT põhimõtetes. 2018. aasta ISDA MNA on näidisõigusakt, mille eesmärk on sätestada näitlikult põhiprintsiibid, mis on vajalikud kahepoolse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ning sellega seotud finantstagatise või muu tagatiskokkuleppe jõustatavuse tagamiseks.

Ülalnimetatud rahvusvaheliste standardite näol on tegemist parima praktikaga, mis on mitmetes riikides võetud aluseks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse regulatsiooni koostamisel ning seega lähtutakse neist ka käesoleva seaduseelnõu koostamisel. Puuduvad küll täpsemad andmed selle kohta, millisel määral erinevates riikides ülaltoodud allikaid arvesse on võetud, kuid võib suure tõenäosusega järeldada, et enamuste EL liikmesriikide õigus on eeltoodud rahvusvaheliste standarditega kooskõlas (lähtuvalt mh ka sellest, et ISDA on avaldanud lõpetamisel toimuva tasaarvestuse osas riigiarvamuse valdava enamuse kohta Euroopa Liidu liikmesriikidest).

Eelnõu koostamiseks tutvuti ka 2021. aastal vastu võetud Läti kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse seadusega (ingl. k. *Law on Close-out Netting Applicable to Qualified Financial Transactions*). Läti seaduse jõustumise järgselt avaldas ISDA ka Läti kohta riigiarvamuse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse osas.

Eesti õigusaktid, mis puudutavad tasaarvestust, väärtpaberi- ja repotehinguid ning mida käesoleva eelnõuga muudetakse, on järgmised:

- Asjaõigusseadust (edaspidi ka *AÕS*) redaktsioonis RT I, 17.03.2023, 58;
- Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadust (edaspidi ka *FELS*) redaktsioonis RT I, 17.03.2023, 7;
- Hasartmänguseadust redaktsioonis RT I, 21.11.2020, 5;
- Investeeringufondide seadust redaktsioonis (edaspidi ka *IFS*) RT I, 06.07.2023, 34;
- Kindlustustegevuse seadust (edaspidi ka *KindlITS*) redaktsioonis RT I, 30.05.2024, 5;
- Krediidiasutuste seadust (edaspidi ka *KAS*) redaktsioonis RT I, RT I, 30.05.2024, 7;
- Pankrotiseadust (edaspidi ka *PankrS*) redaktsioonis RT I, RT I, 06.07.2023, 61;
- Saneerimisseadust (edaspidi ka *SanS*) redaktsioonis RT I, 01.03.2023, 53;

¹⁰ UNIDROIT. Kättesaadav: <https://www.unidroit.org/english/principles/netting/netting-principles2013-e.pdf>

¹¹ UNCITRAL. Kättesaadav: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/05-80722_ebook.pdf

¹² UNIDROIT. Kättesaadav: <https://www.unidroit.org/instruments/capital-markets/geneva-convention/>

¹³ Finantsstabiilsuse Nõukogu. Kättesaadav: https://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_141015.pdf

- Tulumaksuseadust (edaspidi ka *TuMS*) redaktsioonis RT I, 02.05.2024, 15;
- Täitemenetluse seadustikku (edaspidi ka *TMS*) redaktsioonis RT I, 22.03.2024, 9;
- Võlaõigusseadust (edaspidi ka *VÕS*) redaktsioonis RT I, RT I, 06.07.2023, 117;
- Väärtpaberituru seadust (edaspidi ka *VPTS*) redaktsioonis RT I, 06.07.2023, 128.

Finantskriisi ja rohevõlakirjadest tulenevate muudatuste osas ei ole tehtud väljatöötamiskavatsust põhjusel, et hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (edaspidi *HÕNTE*) § 1 lõike 2 punkti 2 kohaselt ei ole väljatöötamiskavatus nõutav, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu õiguse rakendamist ja kui eelnõu aluseks oleva Euroopa Liidu õigusakti eelnõu menetlemisel on sisuliselt lähtunud *HÕNTE* § 1 lõikes 1 sätestatud nõuetest.

Finantskriisi ennetamist ja lahendamist puudutavate muudatuste osas ei ole tehtud väljatöötamiskavatsust, kuivõrd sätteid, mis seonduvad finantskriisiga ning mida käesolevas seaduses muudetakse või lisatakse, tulenevad Euroopa Komisjoni soovitudest Rahandusministeeriumile finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses tuvastatud puuduste eemaldamiseks ning kehtivate sätete täiendamiseks.

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise õiguslik raamistik sisaldub peamiselt järgnevas Euroopa Liidu õigusaktides:

- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (edaspidi ka *kriisilahendusdirektiiv* ja *BRRD*);
- Direktiiv 2019/879, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapitaliseerimisvõimega ning direktiivi 98/26/EÜ;
- Direktiiv 013/36/EL, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ;
- Direktiiv 98/26/EÜ, arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides;
- Määrus (EL) 2016/679, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus);
- Määrus (EL) 575/2013, krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta;
- Määrus (EL) 648/2012, börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta.

Eesti õigusaktid, mis puudutavad finantskriisi ennetamist ja lahendamist ning mida käesoleva eelnõuga muudetakse, on järgmised:

- Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadust redaktsioonis RT I, 17.03.2023, 7;
- Krediidasutuste seadust redaktsioonis RT I, RT I, 30.05.2024, 7;
- Väärtpaberituru seadust redaktsioonis RT I, 06.07.2023, 128.

Rohevõlakirjade emiteerimist ning sellega seonduvaid märgiseid ei ole EL ega Eesti õiguses seni otseselt reguleeritud. Euroopa rohevõlakirjade määruses (EL) 2023/2631 kehtestatakse esmakordselt vastavad nõuded. Kuna tegu on otsekohalduva määrusega, vajavad nendest nõuetest rakendamiseks Eesti õigusaktides muudatusi vaid järelevalvega seonduvad sätteid.

Rohevõlakirjade emitentidele ette nähtud teabe avalikustamise nõuete täitmise üle järelevalve teostamiseks muudetakse väärtpaberituru seadust redaktsioonis RT I, 06.07.2023, 128.

Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamist puudutavate muudatuste osas ei ole tehtud väljatöötamiskavatsust, kuivõrd muudatuste eesmärgiks on peamiselt rahandusministri määruse muutmine. Kinnisvara hindamise õiguslik raamistik põhineb direktiivil 2014/17/EL, elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2013/36/EL määrust (EL) nr 1093/2010 (edaspidi *hüpoteekkrediidi direktiiv*).

Eesti õigusaktid, mis puudutavad tagatiskinnisvara hindamist ning mida käesoleva eelnõuga muudetakse, on järgmised:

- Krediidiandjate ja -vahendajate seadust redaktsioonis RT I, 17.03.2023, 13;
- Rahandusministri määrus „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“ redaktsioonis RT I, 17.06.2016, 8.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu poolthääldenamus, sest eelnõu reguleerib mitut kohtumenetlusega, sh pankrotimenetlusega seotud küsimust.

2. Seaduse eesmärk

2.1. Üldine taust

2.1.1. Tuletis- ja repotehingud

Tuletisinstrumentid (tuletisväärtpaberid ja tuletislepingud) on defineeritud väärtpaberituru seaduse §-s 2. Tuletisinstrumentidega (optsioonid, futuurid jne) on võimalik maandada erinevaid riske, mis seonduvad näiteks toorainete või intressimäärade muutustega turul. Tuletisinstrumentid on seega oluline riskijuhtimise tööriist kohalikele, rahvusvahelistele ja regionaalsetele pankadele, investeerimisühingutele, fondivalitsejatele, kindlustusseltsidele ning erinevatele ettevõtjatele energia- ja tooraine- ning muudes sektorites nagu laevandus, lennundus ja keemiatööstus.

Repotehingutele ei leidu Eesti õiguses ühest definitsiooni (defineeritud konkreetse konteksti raames eriseadustes ja määrustes). Praktikast on aga tegemist lepinguga, mis kohustab aktsiate või muude väärtpaberite müüjat märgitud aja pärast ja määratud hinnaga need tagasi ostma.¹⁴ Majandusliku sisu poolest on tegemist väärtpaberi pandiks andmisega, tagasiostu kallim hind on sisuliselt kreditorile intressi maksmine.¹⁵ Seetõttu on repotehingute oluliseks kasutusviisiks likviidsusnõuete täitmine ilma strateegiliste pikaajaliste investeeringute likvideerimise vajaduseta.¹⁶

Eesti seadusandluses puudub hetkel terviklik tuletis- ja repotehingute läbiviimise regulatsioon. Täpsemalt puudub meie õiguses nende tehingute rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele vastav terviklik tasaarvestuse režiim. See tähendab lihtsustatult seda, et selliseid tehinguid ei

¹⁴ LHV. Investeerimisõpik. Kättesaadav: <https://fp.lhv.ee/academy/investmentguide/terms?locale=et&firstLetter=true&key=R>

¹⁵ Nasdaq. Väärtpaberite teejuht. Kättesaadav: https://www.nasdaqbaltic.com/files/tallinn/bors/koolitus/Vaartpaberite_teejuht.pdf

¹⁶ International Capital Markets Association. Q&A: Frequently Asked Questions on Repo, lk 5. Kättesaadav: <https://www.icmagroup.org/assets/documents/Regulatory/Repo/Repo-FAQs-January-2019-050221.pdf>

pruugi olla võimalik tasaarvestuskokkuleppes ette nähtud viisil tasaarvestada, eelkõige maksejõuetuse juhtumite korral. Tasaarvestuskokkulepe (ingl. k. *netting agreement*) käesoleva eelnõu tähenduses on kokkuvõtlikult kahepoolne leping, mille üheks pooleks on kvalifitseeruv osapool, ning mis näeb ette lõpetamisel toimuva tasaarvestuse (ingl. k. *close-out netting*). Lõpetamisel toimuv tasaarvestus omakorda kokkuvõtlikult on poolte vaheliste kõigi kohustuste sissenõutavaks muutumine tahteavalduse alusel või automaatselt, misjärel hinnatakse kohustuste väärtused ja arvutatakse ühe poole netonõue teise poole vastu. Lõpetamisel toimuv tasaarvestus erineb võlaõigusseaduse §-s 197 sisalduvast tasaarvestuse kontseptsioonist (ingl. k. *set-off*). Erinevusi on täpsemalt selgitatud seletuskirja punkti 2.1.1. alapunktis (ii).

Puudused Eesti kehtivas regulatiivses raamistikus raskendavad tuletis- ja repotehingute lõpetamisel toimuvat tasaarvestamist ning seega selliste tehingute jaoks väljatöötatud rahvusvaheliselt tunnustatud standardse turudokumentatsiooni kasutamist Eesti osapoolte poolt.

Eelkõige on selliseks standardseks turudokumentatsiooniks:

- ISDA 1992 ja 2002 ISDA *Master Agreement*¹⁷;
- Rahvusvahelise Kapitalituru Ühingu globaalsed repotehingute raamlepingud ehk *International Capital Market Association* (edaspidi *GMRA*) 2000 ja 2011 *Global Master Repurchase Agreement*¹⁸.

Eesti õigusnormide ebapiisavuse tõttu puudub õiguskindlus tuletistehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse jõustatavuse osas ning seetõttu ei ole ISDA avaldanud Eesti kohta riigihinnangut (ingl. k. *country opinion*) lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohta. Teadaolevalt on Eesti hetkel üks kahest Euroopa Liidu liikmesriigist, kus selline riigihinnang puudub. Riigihinnangu puudumine muudab Eesti enamiku rahvusvaheliste finantsasutuste jaoks ebaatraktiivseks, kuna regulatiivsest ebakindlusest tulenevat lisariski ei olda valmis võtma. Samuti illustreerib riigihinnangu puudumine lünkasid õiguskorras, mille tõttu on ka siseriiklike tuletis- ja repotehingute riskid kõrgendatud.

Seetõttu võivad nii rahvusvahelised kui kohalikud turuosalised (finantsasutused) pidada enamike Eesti turuosalistega¹⁹ selliste tehingute tegemist kulukaks ja riskantseks, mis omakorda ahendab Eesti turuosaliste ligipääsu tuletis- ja repotehingutele ning seega vähendab Eesti ettevõtjate ja ka laiemalt ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet.

Eestis on Finantsinspektsiooni andmetel üksnes krediidasutustega seotud tuletisinstrumentide tehinguid umbes 5,5 miljardi euro väärtuses aastas nimiväärtuse järgi mõõtes. Nendest tehingud mitte-krediidasutustega (mis on eelduslikult tehingud klientidega) on umbes 1,5 miljardi euro väärtuses (vt tabel nr 1).

Tabel 1. Eesti krediidasutuste ja investeerimisühingute seotud tuletisinstrumentide mahud

¹⁷ ISDA. Lepingute tekstid on tasuta eest kättesaadavad: <https://www.isda.org/book/1992-isda-master-agreement-multi-currency/> ja <https://www.isda.org/book/2002-isda-master-agreement-mylibrary/>.

¹⁸ Lepingute tekstid on kättesaadavad: <https://www.icmagroup.org/assets/documents/GMRA2000.pdf> ja https://www.icmagroup.org/assets/documents/Legal/GMRA-2011/GMRA-2011/GMRA%202011_2011.04.20_formular.pdf.

¹⁹ Rahvusvaheliste turuosaliste jaoks on väiksema riskiga tuletistehingute sõlmimine riigiga, kuna riigile ei kohaldu maksejõuetuse regulatsioon.

	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Kauplemise kogumaht (eurodes)					
Tuletisinstrumendid	5 582 317 115	5 351 948 324	5 500 997 426	6 188 985 288	5 493 007 105
OTC - krediidiasutused	3 519 672 382	3 711 879 381	3 503 550 755	4 055 301 819	3 611 867 088
OTC – muud finantsinstitutsioonid	89 940 169	156 053 262	185 594 105	221 124 893	232 004 370
OTC – finantssektori välised vastaspooled	1 296 164 145	1 134 589 844	1 507 207 349	1 528 038 601	1 348 530 232

Oluline on märkida, et ülaltoodud andmed kajastavad vaid Eesti krediidiasutuste ja investimisühingutega seotud tehingumahtusid. Tabelis toodud andmed ei kajasta näiteks tehinguid, mida Eesti turuosalisel teevad kasutades mõne välisriigi krediidiasutusi, investimisühinguid või platvorme tehingute vahendajatena või tehinguid otse mõne keskse vastaspoole kaudu. Ehkki kogu Eesti tuletistehingute turu ülevaade puudub, teevad Finantsinspektsiooni andmetel tuletistehinguid ka isegi väiksemad osühingud, nagu näiteks erinevad kütuseettevõtjad. Ka repotehingute üle ei peeta Eestis arvestust ja seega puudub nende tehingute mahu kohta ülevaade.

Tulenevalt eeltoodust on käesoleva eelnõu eesmärgiks töötada välja terviklik regulatiivne raamistik, et tuletis- ja repotehingute lõpetamisel toimuv tasaarvestus toimiks Eesti õiguse kohaselt vastavalt rahvusvahelistele standarditele.

2.1.2. Finantskriisi ennetamine ja lahendamine

2014. aastal võeti Euroopa Liidus vastu kriisilahendusdirektiiv, millega kehtestati kord krediidiasutuste ja investimisühingute maksejõuetuse ennetamiseks ning vajadusel maksejõuetusest tulenevate negatiivsete tagajärgede minimeerimiseks. BRRD välja töötamise tingis 2000. aastate lõpus alguse saanud ülemaailmne majanduskriis, mis mõjutas ka Euroopa Liidu majandust tulenevalt liidu finantsturgude integreeritusest. Finantskriis tõestas, et liikmesriigid ei ole suutelised iseseisvalt ennetama kriisi tekkimist ning ära hoidma ka selle võimalikke tagajärgi, ilma mõjutamata teisi liikmesriike ning liidu majandust tervikuna. Olukorras, kus ühes liikmesriigis asutatud emettevõtjat tabab maksejõuetus, on vähe tõenäoline, et emettevõtja raskused ei mõjuta tema tütarettevõtjaid, aga ka filiaale, mis on asutatud liiduvälistes riikides.

Direktiivi koostamisel vaadati läbi Euroopa Liidu senine õigusraamistik ning liikmesriikide siseriiklikud õigusaktid. Läbivaatamise tulemusel selgus, et lisaks meetmetele, millega ennetatakse finantskriisi tekkimist ja süvenemist, tuleks reguleerida ka juba tekkinud maksejõuetusele reageerimist, sest olenemata sellest, kui aktiivselt kriisilahendusamet erinevate takistuste ennetamisele kaasa ka ei aita, pole alati võimalik kriisi tekkimist ära hoida. BRRD-ga kehtestati liikmesriikidele kohustus määrata siseriiklikult kriisilahendusamet, kellele on antud seadusega õigus rakendada kriisilahendusmeetmeid ja -õigusi. Eestis on vastavaks asutuseks Finantsinspektsioon.

Kriisilahendusdirektiiv on Eesti õiguses võetud üle peamiselt finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadusega, kuid mõned direktiivi artiklid on üle võetud ka väärtpaberituru ja

krediitiasutuste seadustega. Direktiivi ehk BRRD-d on korduvalt Euroopa Liidu tasandil muudetud ja täiendatud. 2014. aasta 31. detsembriks olid liikmesriigid kohustatud võtma direktiivi esimese versiooni ning teise versiooni ehk BRRD2 2020. aasta 28. detsembriks. Direktiivi kolmas versioon ehk BRRD3²⁰ on liikmesriikidele kohustuslik ülevõtmiseks hiljemalt 2024. aasta 13. novembriks.

2.1.3. Rohevõlakirjade emitentide teabe avalikustamise nõuded

Euroopa rohevõlakirjade määrusega loodava rohemärgise väljatöötamine nähti ette 2018. aasta Euroopa Komisjoni tegevuskavas jätkusuutliku majanduskasvu rahastamise kohta²¹ ning see haakub ka 2021. aastal Euroopa Komisjoni vastu võetud Kestlikule majandusele ülemineku rahastamise strateegiaga²². Samuti teavitati rohevõlakirjade märgise loomisest 2020. aasta 14. jaanuari Euroopa rohelise kokkuleppe investeerimiskavas. Euroopa rohevõlakirjade määrusega luuakse esimene EL kestlikkuse märgis finantsteenuste valdkonnas, millele hakkavad tõenäoliselt tulevikus järgnema muud märgised, nagu näiteks EL ökomärgis investeerimisfondidele, jmt.

Euroopa rohevõlakirjade määrusega loodav märgis tugineb turu parimatele praktikatele ning kestliku rahanduse kõrgetasemelise eksperdirühma 2019. aasta 18. juunis avaldatud aruandes²³ esitatud ettepanekutele. Euroopa rohevõlakirjade määruse kohta kinnitati Eesti seisukohad²⁴ Vabariigi Valitsuse 2021. aasta 4. novembri istungil. Järelevalvet Euroopa rohevõlakirjade määramises kehtestatud teabe avaldamise nõuete täitmise üle hakkab Eestis teostama Finantsinspektsioon.

2.1.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise nõuded

Hüpoteeklaenudega seonduvat hakati Euroopa Liidu tasandil reguleerima 2014. aastal. Sarnaselt kriisilahendusregulatsiooniga, tulenes ajend elamukinnisvara puudutavate tingimuste harmoniseerimiseks majanduskriisist. Tarbijate võlatase oli sel ajal märkimisväärselt kõrge ning suure osa sellest moodustas elamukinnisvaraga seotud krediit. Põhjusel, et krediidiandjaid ja -vahendajaid puudutavad nõuded olid puudulikud või ühtlustamata, leiti liidu tasandil, et ebaühtlased regulatsioonid mõjutavad makromajandust ning tekitada tarbijatele kahju. Negatiivsete tagajärgede ennetamiseks ning hüpoteeklaenude siseturu loomiseks võeti vastu hüpoteekkrediidi direktiiv, mille artikli 19 kohaselt peavad liikmesriigid muu hulgas töötama

---

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1174, 11. aprill 2024, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL ja määrust (EL) nr 806/2014 seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude teatavate aspektidega, artikkel 3 lõige 1. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32024L1174>.

²¹ Euroopa Komisjoni teatis. Tegevuskava: Jätkusuutliku majanduskasvu rahastamine. 08.03.2018. COM(2018) 97 final. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0097&from=EN>

²² KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE. Kestlikule majandusele ülemineku rahastamise strateegia. 06.07.2021. COM(2021) 390 final. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0390>

²³ EU Technical Expert Group on Sustainable Finance. Report on EU Green Bond Standard. 2019. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/info/files/190618-sustainable-finance-teg-report-green-bond-standard_et

²⁴ Vabariigi Valitsus. Eesti seisukohad kestliku rahastamise raamistiku kohta – COM(2021) 390; COM(2021) 391; C(2021) 4987. Kättesaadav: [https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/56334b35-63bc-4c49-b3bb-a634b45c5c03/Eesti%20seisukohad%20kestliku%20rahastamise%20raamistiku%20kohta%20-%20COM\(2021\)%20390:%20COM\(2021\)%20391:%20C\(2021\)%204987](https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/56334b35-63bc-4c49-b3bb-a634b45c5c03/Eesti%20seisukohad%20kestliku%20rahastamise%20raamistiku%20kohta%20-%20COM(2021)%20390:%20COM(2021)%20391:%20C(2021)%204987)

välja standardid hüpoteeklaenude võtmisel ning tagama, et krediidiandjad neid standardeid ka järgivad ja rakendavad ning kinnisvara hindamisega seotud isikud oleksid pädevad, sõltumatud ja erapooletud. Direktiivi artikkel 19 on üle võetud krediidiandjate ja -vahendajate seaduse §-ga 53, mis sätestab tingimused tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele ja selle kohta teabe säilitamisele. Kuivõrd direktiiv jätab liikmesriikidele vabad käed artiklis 19 sätestatud kohustuste täitmisel, on § 53 lõikes 2 esitatud tingimused kinnisvara hindajale ning lõikega 4 kehtestatud volitusnorm rahandusministri määrusele, millega reguleeritakse tagatiskinnisvara hindamise tingimusi. Määruses sätestatud nõuete koostamisel on võetud aluseks Eesti varahindamise standard EVS 875,²⁵ mis omakorda tugineb hüpoteekkrediidi direktiivi selgituspunktis 26 viidatud rahvusvahelistel standarditel IVS,²⁶ RICS²⁷ ja EVS.²⁸

2.2. Käesoleva eelnõuga tehtavad peamised muudatused

2.2.1. Tuletis- ja repotehingute regulatsioonist tulenevad muudatused

(i) Tuletistehingute regulatsiooni parandamise väljatöötamiskavatsus

Eelnõu väljatöötamisele eelnevalt koostati seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus (edaspidi VTK)²⁹, mis esitati Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks ning turuosalistele tutvumiseks 2023. aasta oktoobris. VTK-s avati kehtiva regulatsiooni puuduseid, käsitleti nende tekkepõhjuseid ja tagajärgi, samuti peamisi lähtepunkte uue regulatsiooni väljatöötamisel ja hinnati võimalikke mõjusid.

VTK-s pakuti välja kaks regulatiivset võimalust – täiendada olemasolevaid seadusi või reguleerida lõpetamisel toimuva tasaarvestusega seonduv eraldi seadusega.

Enamik tagasiside andnutest eelistas esimest võimalust eelkõige põhjusel, et pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes toodud tasaarvestamise režiimi on vajalik igal juhul muuta, et iga vastava menetluse puhul oleks tuletis- ja repotehingutele kohalduv režiim selgelt määratletud. Oluliste mõistete ühtlustamiseks otsustati väärtpaberituruseaduse kasuks, kuna tasaarvestuse režiimi kontseptsioon seonduv finantsinstrumentide kasutamisega, mille definitsioonid sisalduvad väärtpaberituruseaduses.

Märkuseid ja ettepanekuid esitasid Finantsinspeksioon, Maksu- ja Tolliamet ning finantssektori katusorganisatsioon FinanceEstonia. VTK kooskõlastati Justiitsministeeriumiga.

Finantsinspeksioon tervitas algatust viia Eesti seadusandlus kooskõlla rahvusvahelise õigusega, tunnustades, et Eesti seadusandluses puudub terviklik tuletis- ja repotehingute läbiviimise regulatsioon. Finantsinspeksioon eelistas olemasolevate seaduste täiendamist uue seaduse kehtestamisele ning märkis, et muudatuste tegemisel on oluline silmas pidada, et ei muudetaks sätteid ja erisusi, mis on kehtestatud seoses teiste regulatsioonide ülevõtmisega, viidates finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadusele.

²⁵ Eesti Kinnisvara Hindajate Ühing. Vara hindamise standardisari EVS 875. Kättesaadav: <https://ekhy.ee/tegevus/standardid/riiklikud-est-rahhindamise-standardid/>

²⁶ International Valuation Standards Council'i ehk Rahvusvahelise Hindamisstandardite Nõukogu standardid International Valuation Standards. Kättesaadav: <https://www.ivsc.org/>.

²⁷ Royal Institution of Chartered Surveyors'i standardid. Kättesaadav: <https://www.rics.org/ee>.

²⁸ The European Group of Valuation Associations (TEGoVA) ehk Euroopa hindajate Organisatsioonide Grupi standardid European Valuation Standards. Kättesaadav: <https://tegoval.org/european-valuation-standards-evs>

²⁹ Justiitsministeerium. Tuletis- ja repotehingute regulatsiooni parandamise väljatöötamiskavatsus. Kättesaadav: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/dc2f780f-7684-493c-af77-3c621e9fa893>

Maksu- ja Tolliamet tervitas valdkonnas õigusselguse loomist ja põhjalikuma, oluliselt laiemat regulatsiooni loomist ning esitas näiteid praktikas esinevatest probleemidest.

FinanceEstonia toetas samuti tervikliku lahenduse väljatöötamist ning eelistas olemasolevate seaduste täiendamise lähenemist, viidates eelistusele hoida põhiregulatsioon pankrotiseaduses. Eespool toodud põhjustel otsustati eelnõu põhiregulatsiooni sätestamisel siiski väärtpaberituruseaduse kasuks. FinanceEstonia esitas täiendavaid sisulisi kommentaare, millega on eelnõu koostamisel arvestatud.

Justiitsministeerium nimetas argumente kahe ülalmainitud regulatiivse võimaluse vahel valimiseks ning mõõnis, et sobiva valiku langetamine sõltub VTK tagasisidest. Lisaks palus Justiitsministeerium muu hulgas hinnata kavandatava eelnõu mõju riigisiseste ettevõtete³⁰ omavahelistele suhetele, määratleda võimalusel täpsemalt sihtrühmade liikmed arvuliselt ning sätestada mõjuanalüüsis konkreetset muudatused iga sihtrühma jaoks.

(ii) Ülevaade kehtivast regulatsioonist

Eesti seadused puudutavad lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kontseptsiooni erinevate nurkade alt, muu hulgas läbi asjaõigusseaduses käsitletud finantstagatist puudutavate sätete, pankrotiseaduse tasaarvestamist reguleerivate sätete, muude maksejõuetust käsitlevate eriseaduste sätete ning hiljuti ka läbi makse- ja arveldussüsteemide seaduse.

Esiteks, kehtiva Eesti õiguse puhul on oluline märkida, et **võlaõigusseaduse** §-s 197 sisalduv tasaarvestuse mõiste (ingl. k. *set-off*) ning lõpetamisel toimuv tasaarvestus (ingl. k. *close-out netting*) nii Eesti õiguse alusel kui ka rahvusvaheliste lepingute tähenduses on põhimõtteliselt erinevad kontseptsioonid, kuna lõpetamisel toimuv tasaarvestus läheb võlaõigusseaduse tasaarvestuse mõistest kaugemale.³¹ Tasaarvestuskokkuleppel on sarnaseid jooni jooksva arve lepinguga (VÕS § 203), kuna sellel on tuntav ärisuhte püsivuse aspekt (kestvusleping). Siiski on VÕS §-st 204 tulenevalt jooksva arve lepingus oluline kindel arveldusperiood, kuid tasaarvestuskokkuleppe korral on või võivad olla tasaarvestuse teostamise aluseks muud tingimused (mitte ainult ajaline kriteerium). Ka EL õiguses eristatakse selgelt tasaarvestust (ingl. k. *set-off arrangement*) ja tasaarvestuskokkulepet (ingl. k. *netting arrangement*). Üks kõige olulisem erinevus terminite *set off* ja *close out netting* vahel on see, et *netting* on võimalik lepingus sätestatud juhul, s.h. võib olla sätestatud, et tehingud lõpetatakse või neid kiirendatakse ja tasaarvestus toimub rikkumisjuhtumi või muu lõpetamise aluse esinemisel automaatselt, mitte tahteavalduse alusel. Ka EL määruse nr 575/2013 artikli 295 punkti a kohaselt peaks *netting* olema automaatne, mitte toimuma spetsiaalse tahteavalduse alusel nagu seda nõuab VÕS § 198.

Teiseks, tasaarvestuskokkulepe on hetkel Eesti õiguses defineeritud **finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses**, kuid seal kasutatakse tasaarvestuskokkuleppe definitsiooni vaid sama seaduse kontekstis. Samuti on tasaarvestamine reguleeritud (mõistet eraldi defineerimata) **makse- ja arveldussüsteemide seaduses** sama seaduse enda tarbeks. Kuna tasaarvestuse režiim puudutab veel mitmeid teisi seaduseid, nagu erinevad maksejõuetusseadused, on

³⁰ Ilmselt peetakse silmas siiski ettevõtjaid, ettevõtete vahelisi suhteid oleks keeruline hinnata (kui neid üldse on). Ettevõtte on tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 66¹ kohaselt majandusüksus, mille kaudu isik tegutseb.

³¹ M. Agarmaa. Doktoritöö. Spannungsfeld zwischen Gläubigergleichbehandlung und Gläubigerbefriedigung nach Rängen in rechtsvergleichender Betrachtung nach deutschen und estnischen InsO (Berichte aus der Rechtswissenschaft). Berlin, 2021, lk 114.

õigusselguse tagamiseks tuletistehingute ja repotehingute tasaarvestuskokkulepete täidetavuse osas vajalik sätestada laiemalt kohalduv definitsioon. Antud probleemi adresseeriti ka makse- ja arveldussüsteemide seaduse 743 SE seletuskirjas ning esialgu nägi nimetatud eelnõu ette võlaõigusseaduse täiendamist tasaarvestuskokkuleppe mõistega. Seletuskirjas märgiti, et kehtiv võlaõigusseadus tasaarvestuskokkuleppe (või finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses kasutatavas sõnastuses “lõpetamisel toimuva tasaarvestuse” (*netting, close out netting*)) mõistet ei sisusta ja see võib finantsvaldkonna ettevõtjatele ja teistele ettevõtjatele, s.h. ettevõtjatele, kes oma riskide maandamiseks kasutavad äripraktikas tuletisinstrumente, tekitada segadust. Õiguslik ebakindlus vähendab aga Eesti ettevõtjate ja ka laiemalt ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet.³² 743 SE II muudatusettepanekute loetelus makse- ja arveldussüsteemide seaduse eelnõu teiseks lugemiseks jäeti nimetatud muudatus siiski eelnõu tekstist välja põhjendusel, et sätte lisamine võlaõigusseadusesse nõuaks täiendavat analüüsi ning, et antud teemat käsitletakse edaspidi põhjalikumalt ning muudetakse tõenäoliselt tulevikus mõne muu õigusakti eelnõuga. **Käesolev eelnõu ongi koostatud sellise põhjalikuma regulatsiooni välja töötamiseks.**

Kolmandaks, kuigi kehtivates Eesti õigusaktides, sh **pankrotiseaduses**, sisaldub juba tuletistehingute osas teatud erirežiim, puudub Eesti õigusaktides rahvusvahelistele standarditele vastav lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi terviklik käsitlus ning seadustes esinevad puudused, mis vähendavad lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kui riskimaandamise mehhanismi kasutamise efektiivsust või välistavad selle võimaluse. Puudused seadusandluses seisnevad mitmetes asjaoludes. **Näiteks puuduvad Eesti seadustes tasaarvestuskokkuleppe ning lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõisted** ning seetõttu puudub kindlus rahvusvahelises praktikas kasutatavate mõistete tunnustamise osas Eesti õiguse alusel ja tulenevalt sellest ka tasaarvestuse mehhanismi jõustatavuse osas. Samuti kohalduvad Eesti seaduses paljud asjakohased maksejõuetusseaduste³³ erandid vaid tuletistehingutele, kuigi rahvusvahelised standardid näevad ette ka repotehingute, hetkelepingute (ingl. k. *spot*)³⁴, väärtpaberite laenutehingute ning nendega seotud tagatiskokkulepete kohtlemise sarnastel alustel. Eesti seadustes puuduvad finantstehingute tasaarvestuse tarbeks ühesed viited repotehingute ja hetkelepingute definitsioonidele. Lisaks leidub Eesti maksejõuetusseadustes kitsaskohti lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimile erandite rakendamisel.

(iii) Seadusemuudatuste eesmärk ja olulisemate lahenduste tutvustus

Lõpetamisel toimuv tasaarvestus tasaarvestuskokkuleppe alusel annab ettevõtjatele võimaluse: a) lõpetada (vastavalt kokkuleppele, kas automaatselt või vastava tahteavalduse tegemisega) kõik tehingud ennetähtaegselt; b) hinnata lõpetatud tehingute väärtust; ja c) määrata lõpetatud tehingute väärtuste ning tasumata summade põhjal kindlaks ühe osapoole poolt teisele võlgnetav netosumma. Sellist tasaarvestust kasutatakse riski maandamiseks vastaspoole maksejõuetuse või mõne muu olulise sündmuse esinemisel, mille korral osapooled ei saa enam oma lepingulist suhet jätkata.

Lisaks, tuletis- ja repotehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse õiguskindluse korral aktsepteerivad finantsjärelevalveasutused tasaarvestust riski vähendavana järelevalvele alluva panga või muu finantsasutuse riskipositsioonide kindlaksmääramisel kapitalinõuetes, vähendades finantsasutuse jaoks regulatiivse kapitaliga seotud kulusid. See on täiendav aspekt,

³² Makse- ja arveldussüsteemide seaduse 743 SE Seletuskiri, lk 65.

³³ Maksejõuetusseaduste all on silmas peetud pankrotiseadust ja saneerimiseseadust ning ka erirežiime käsitlevaid eriseaduseid nagu krediidiasutuste seadus ja kindlustustegevuse seadus.

³⁴ Hetkeleping on üldjuhul valuuta konverteerimine spot-kursi ehk hetkel kehtiva kursi alusel teiseks valuutaks.

miks lõpetamisel toimuvat tasaarvestust peab olema võimalik teostada vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele, sealhulgas osapoolle maksejõuetuse korral. Kui lõpetamisel toimuvat tasaarvestust ei saa teostada vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele, peavad osapooled arvestama vastaspoolle riski brutopositsioonis, mitte netopositsioonis. Ilma lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimiseta peaksid vastaspoolled oma krediidiriski brutopõhiselt juhtima, mistõttu süsteemi likviidsus- ja krediivõime väheneksid järsult. Tuletis- ja repotehingutega seotud turu- ja krediidiriski on samuti keerulisem brutopõhiselt hinnata ja juhtida.

Kokkuvõtlikult on lõpetamisel toimuva tasaarvestuse tõrgeteta toimimise eelised (sealhulgas ISDA raamlepingute või GMRA alusel) järgmised:

- kuna lõpetamisel toimuva tasaarvestusega teisendatakse osapoolte vahel tehtud tehingute brutoriskid ühe osapoolle poolt lepingu rikkumisjuhtumi korral teisele osapoolle võlgnetavaks netosummaks, vähendab see vastaspoolle krediidiriski;
- krediidasutus või muu reguleeritud turuosaline, kellele kohalduvad regulatiivsed kapitalinõuded, peab tuletis- või repotehingutega seoses hoidma vähem kapitali;
- riigi ettevõtluskeskkonna konkurentsivõime edendamine.

Arvestades lõpetamisel toimuvast tasaarvestusest saadavat olulist kasu, sh ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimele, on oluline tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse teostatavus Eesti osapoolle suhtes vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele, sealhulgas Eesti osapoolle maksejõuetuse korral.

Olulisemad muudatused, mida seaduseelnõu endas sisaldab on võimalik jaotada kahte kategooriasse – väärtpaberituru seadusesse lisatavad sätted defineerivad tasaarvestuse režiimi kohaldamise perspektiivist olulisemad mõisted nagu lõpetamisel toimuv tasaarvestus (ingl. k. *close-out netting*) ja tasaarvestuskokkulepe (ingl. k. *netting agreement*) ning sätestavad üldpõhimõtte lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätete kohaldumise kohta maksejõuetusmenetlustes. Samuti nimetatakse väärtpaberituru seaduses kvalifitseeruvad tehingud ning osapooled, kes tasaarvestuse režiimi alla kuuluvad. Nagu mainitud punktis ii, puuduvad kehtivas seaduses nimetatud mõisted (välja arvatud konkreetsete eriseaduste kontekstis) ning tasaarvestuse režiimi kohaldamine olemasolevate mõistete alusel tekitab segadust ja õiguslikku ebakindlust. Seetõttu on käesolevas eelnõus lahendusena defineeritud olulisemad mõisted väärtpaberituru seaduses ning nendele sätetele on viidatud kõigis teistes seadustes, millel on puutumust tasaarvestuse režiimiga. Kvalifitseeruvate tehingute hulgas nimetatakse võrreldes kehtiva seadusega täiendavalt hetke- ja repotehinguid, mille hõlmatus tasaarvestuse režiimis on kehtiva seaduse alusel õiguslikult ebaselge. Tasaarvestuse režiimiga hõlmatud osapooled võrreldes kehtiva regulatsiooniga ei muutu, kuid osapoolte nimekirja konsolideerimine asjakohaste mõistete all on vajalik režiimi lünkadeta rakendamiseks.

Teiseks kategooriaks võib nimetada maksejõuetusseaduste täpsustamise ning tasaarvestusele ja finantstagatisele kehtestatud erandite mõningase laiendamise, mis hõlmab pankrotiseaduses, saneerimisseaduses ja täitemenetluse seadustikus ning finantsjärelevalve alla kuuluvatele ühingutele kohalduvaid erirežiime reguleerivates eriseadustes toodud viidete ühtlustamist lõpetamisel toimuva tasaarvestuse regulatsiooni kohaldamiseks. Nimetatud muudatustega ühtlustatakse tasaarvestuse režiimi kohaldamiseks vajalikud erandid, kõrvaldatakse vastuolud sõnastustes ning lisatakse viited ühtlustatud definitsioonidele, eesmärgiga tagada õiguskindlus. Lisaks nimetatud kahele peamisele muudatuste kategooriale sisaldab eelnõu finantstagatiskokkuleppe sõlmimiseks kvalifitseeruvate osapoolte ringi laiendamist, tehes selle taas kättesaadavaks kõikidele juriidilistele isikutele, eeldusel, et finantstagatiskokkuleppe teine

osapool on asjaõigusseaduse § 314¹ lõikes 1 nimetatud isik või organisatsioon. Nimetatud lahenduse põhjendust on käsitletud detailsemalt seletuskirjas asjaõigusseaduse 314¹ lõike 2 muudatuste juures. Asjaõigusseadust täpsustatakse lisaks vastavalt finantstagatise direktiivis toodud finantstagatise režiimile kohalduvatele nõuetele.

2.2.2. Kriisilahendusdirektiivist tulenevad muudatused

2021. aastal, peale BRRD2 ülevõtmise tähtaja möödumist, alustas Euroopa Komisjon dialoogi Eestiga, tuvastamaks võimalikke direktiivi ülevõtmisega seotud vigu ja puudujääke. Aastaid kestnud suhtluse tulemusena on paar korda tehtud muudatusi Eesti kriisilahenduse regulatsioonis, kuid nendest ei piisanud ning enamik vajalikke parandusi on hõlmatud käesoleva eelnõuga. Kuigi tehtavad muudatused on eriliigilised, seonduvad peamised komisjoni etteheited finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadusega. Püüdes kategoriseerida Euroopa Komisjoni ettepanekuid nende sätete osas, mis vajavad parandamist, täpsustamist või kehtetuks tunnistamist, selgub, et normid, mis vajavad muutmist, käsitlevad enamasti miinimumnõude määramist, erisusi, täitmist, miinimumnõude täitmise kohta teabe avaldamist nii Finantsinspeksioonile kui ka avalikkusele ning koostööd nii inspeksiooni kui ka krediidasutuse tasandil. Lisaks parandatakse eelnõuga sõnastuslikke vigu, mis on tingitud mõne täiendava sõna või tekstiosa lisamata jätmisest finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadusesse või mitmeti mõistetavast sõnastusest.

Lisaks komisjoni kontrollist tulenevatele muudatustele puudutab eelnõu ka 2024. aasta 22. aprillil direktiiviga (EL) 2024/1174 kinnitatud kriisilahendusdirektiivi muudatuste ehk BRRD3 ülevõtmist. Võrreldes direktiivi varasemate versioonidega, täpsustab BRRD3 likvideerimissubjekti miinimumnõude määramise tingimusi ning krediidasutuste aruandluskohustust kõlblike ja teisendatavate kohustuste tasemete ning nende kohustuste koosseisu kohta. Kriisilahendusdirektiivi viimase versiooni muudatused tuleb võtta üle Eesti õigusesse hiljemalt 2024. aasta 13. novembriks.

2.2.3. Euroopa rohevõlakirjade määrusest tulenevad muudatused

Euroopa rohevõlakirjade määruuses kehtestatakse nõuded, millisel juhul võivad võlakirjade emitendid kasutada oma võlakirjade emiteerimisel nimetust „Euroopa rohevõlakiri“ või „EuGB“. Seda võivad nad teha vaid juhul, kui võlakirjadest saadavast tulust vähemalt 85% paigutatakse kestliku rahastamise taksonoomia nõuetele vastavatesse tegevustesse. Sõltumatute osapooltena peavad seda ühtlasi jälgima ja kontrollima ESMA juures registreeritavad sõltumatud välised hindajad. Emitendid peavad avaldama enne rohevõlakirjade emiteerimist vastava Euroopa rohevõlakirjade teabelehe ja emiteerimise järel iga-aastaselt tulu jaotusaruanded kuni Euroopa rohevõlakirjadest saadud tulu täieliku kasutuselevõtmiseni. Nii teabelehele, kui tulu jaotusaruannetele peab olema ühtlasi väline hindaja andnud positiivse arvamuse. Euroopa rohevõlakirjadest saadud tulu täieliku kasutuselevõtmise järel peab emitent vähemalt korra nende rohevõlakirjade kehtivusaja jooksul avaldama Euroopa rohevõlakirjade mõjuaruande võlakirjadest saadud tulu jaotamise keskkonnamõju kohta, millele võib samuti tellida väliselt hindajalt hindamist. Ühtlasi peavad Euroopa rohevõlakirjade emitendid kajastama EL prospektimääruse (EL) 2017/1129 kohaselt koostatud väärtpaperiprospекtis, et tegu on Euroopa rohevõlakirjadega, mis on emiteeritud kooskõlas Euroopa rohevõlakirjade määruse nõuetega. Ette nähtud teave (teabeleht, nõutud aruanded ja nende kohta väliste hindajate teostatud hindamise aruanded) peavad emitendid avaldama oma veebilehel ning 30 päeva jooksul teavitama ESMA-t selle teabe avaldamisest. Alates 10. jaanuarist 2030 hakkab emitent avaldatavat teavet ühtlasi saatma ESMA-le ning selleks ajaks liikmesriigi eraldi

määratavale kogumisasutusele, et teha see Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2859 alusel loodava Euroopa ühtse juurdepääsupunkti (ESAP) kaudu juurdepääsetavaks.

Eraldi käsitletakse väärtpaberistamisvõlakirjade korral Euroopa rohevõlakirja märgise kasutamist. Näiteks ei ole seda lubatud kasutada sünteetilise väärtpaberistamise eesmärgil emiteeritud võlakirjade puhul. Ühtlasi ei ole lubatud Euroopa rohevõlakirja märgist kasutada, kui väärtpaberistatud riskipositsioonid hõlmavad riskipositsioone, millega rahastatakse fossiilkütuste uurimist, kaevandamist, tootmist, töötlemist, ladustamist, rafineerimist või turustamist, sealhulgas transporti, ja nendega kauplemist. Nimetatud nõude täitmist peab väärtpaberistamise tehingu algataja selgitama ka Euroopa rohevõlakirjade teabelehel ning Finantsinspektsiooni taotlusel peab väärtpaberistamise tehingu algataja tõendama sellele nõudele vastavust. Samas võib lisada väärtpaberistatud riskipositsioonide kogumisse riskipositsioonid, millega rahastatakse elektri tootmist fossiilkütustest, soojuse/jahutuse ja elektri koostootmist fossiilkütustest või soojuse/jahutuse tootmist fossiilkütustest, kui see tegevus vastab delegeeritud määruses (EL) 2021/2139 sätestatud põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kriteeriumidele.

Ühtlasi nähakse Euroopa rohevõlakirjade määrusega ette, et ka keskkonnakestlikena turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade emitendid võivad ühiste mallide abil avaldada täiendavat teavet oma võlakirjade kestlikkuse kohta. Nimetatud mallid kehtestab Euroopa komisjon hiljemalt 2024. aasta 21. detsembriks.

Eelpooltoodud teabe avaldamise nõuete üle järelevalve teostamiseks antakse antud eelnõus Finantsinspektsioonile vastavad volitused, mis tulenevad Euroopa rohevõlakirjade määruse artiklitest 45 ning 49 (karistused). Sama määruse artikli 72 lõike 5 kohaselt peavad liikmesriigid artiklite 45 ja 49 järgimiseks vajalikud meetmed vastu võtma hiljemalt 21. detsembriks 2024.

2.2.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise tingimuste muudatused

2024. aastal avaldatud Eesti Panga teemapaberis „Pankadevaheline konkurents Eesti laenuturul“ leiti, et Eestis toimub eluasemelaenu refinantseerimist väga vähe. Näiteks 2022. aastal viisid tarbijad üle 361 eluasemelaenu, mis on vaid 1,4% laenu kogumahust. Tarbijate liikuvus erinevate krediidiandjate vahel omab mõju pankadevahelisele konkurentsile ja seega ka laenulepingu enda tingimustele. Keskpanga ülevaatest selgub, et madalat mobiilsust laenu refinantseerimisel põhjustavad laenu seotud panga poolt pakutavad hüved ning kõrged krediidiandja vahetuskulud. Seetõttu võivad tarbijad jääda seotuks tarbijakrediidilepinguga, mille tingimused on võrreldes konkurentide poolt pakutavate tingimustega, ebasoodsamad.

Kulud, mis võivad mõjutada tarbijat mitte vahetama krediidiandjat, on mitmesuguseid. Esiteks, laenu ennetähtaegse tagastamisega seotud kulud. Olukorras, kus tarbija liigub oma eluasemelaenu ühest pangast teise, leiab aset laenu refinantseerimine ehk uus pank annab tarbijale laenu, et tasuda olemasolev kodulaenu jääk varasema panga juures. Seega tasub laenusaja eluasemelaenu ennetähtaegselt sellele krediidiandjale, kellega ta varem lepingulises suhtes oli, et liikuda sama laenu uue krediidiandja juurde. Kuigi panga vahetamine võib tarbija jaoks olla kasumlik, põhjustab lepingu lõpetamine esialgsele pangale laenu ennetähtaegse tasumisega seotud kulusid. Seetõttu on pankadel õigus nõuda lepingu ennetähtaegsest tagastamisest tulenevat hüvitist.

Teiseks, eluasemelaenu refinantseerimisel peab pank hindama tagatiseks antud kinnisvara väärtust. Hindamist võib teostada krediidiandja või -vahendaja oma töötajate kaudu või tellides hinnangu välise kutseliselt hindajalt. Praktikas tellib ja tasub hindamise eest laenusaaja. Hindamise maksumus sõltub kinnisvara omadustest ja asukohast.

Kolmandaks, lepingu refinantseerimisel tuleb uue krediidiandjaga sõlmida laenuleping. Pankadel on õigus ja ka tavaks nõuda lepingu sõlmimisel lepingutasu, mille miinimummaksumus jääb tavaliselt paarisaja euro juurde.³⁵

Neljandaks, hüpoteegipidaja muutmisel ja hüpoteegi seadmisel tuleb sõlmida asjaõigusleping, mis peab olema notariaalselt tõestatud. Notaritasu seaduse § 3 lõike 1 kohaselt on tehinguväärtuse määramise aluseks notariaaltoimingu objektiks oleva asja või õiguse väärtus toimingu tegemise ajal. Näiteks hüpoteegi loovutamisel olukorras, kus laenusumma on 100 000 eurot ning olemasoleva hüpoteegi summa 50 000 eurot, tuleb tasuda kokku notaritasusid ligikaudu 400 eurot.

Viiendaks, hüpoteegi seadmisel tuleb muuta kannet kinnistusraamatus asjaõiguse olemasolu ja kuuluvuse kohta. Kinnistusraamatu kande muutmise tasu suurus on määratud kindlaks riigilõivu seaduse § 74 ja selle lisaga 2.³⁶ Näiteks kinnisasja kohta, mille tehinguväärtus on kuni 102 260 eurot, tuleb tasuda riigilõivu 110 eurot.

Kokkuvõttes võivad kulud, mis kaasnevad eluasemelaenu refinantseerimisega, küündida tuhandetesse eurodesse, mis on tavapärase Eesti majapidamise jaoks märkimisväärne ja elukvaliteeti mõjutav väljaminek. Lisaks materiaalsetele kuludele, põhjustab kodulaenu üleviimine teise panka tarbijate jaoks ka mittemateriaalseid kulusid, näiteks ajakulu, pakkumiste küsimine, teabe otsimine jne. Seega võib eluasemelaenu refinantseerimisest saadav kasu pikas perspektiivis olla kasulikum kui kodulaenu väljastanud krediidiandja juurde jäämine, kuid soodsamate laenutingimuste saamiseks peab tarbija tegema hulgaliselt ühekordseid ja suuri väljaminekuid.

Juhindudes Eesti Panga teemapaberist, saaks kõige kiiremas korras riik panustada konkurentsi suurendamisele läbi tagatiskinnisvara hindamisnõuete ülevaatamise. Kuigi suurema osa eluasemelaenu refinantseerimisega seotud kuludest on pankade poolt mõjutatavad ning nõuavad nii pankade enda panust kui ka suuremahulisemat analüüsi, on võimalik õigusaktide tasandil lihtsustada kinnisvara hindamise tingimusi, lubades krediidiandjatel, -vahendajatel ja kolmandatel isikutel kasutada statistikapõhist mudelit. Mudeli kasutusele võtuks on vaja muuta krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 53 lõiget 2 ning rahandusministri määrust „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“. Seaduse muutmisega laiendatakse hüpoteekkrediidi direktiivi artiklist 19 tulenevaid nõudeid hindamisele selliselt, et samasugused ootused kehtiksid nii hindamistele, mida teostavad füüsilised isikud, kui ka tehnoloogial põhinevad süsteemid. Juhul, kui krediidiandja, -vahendaja või hindaja kasutab kinnisvara väärtuse leidmiseks statistikapõhist mudelit, peab ta tagama süsteemi korrashoiu, ajakohasuse ning objektiivsuse. Määruse muutmisega vaadatakse üle,

---

³⁵ Näiteks 27.05.2024. aasta seisuga oli Swedbank AS 01.09.2023. aastal kehtima hakanud hinnakirja kohaselt kodulaenu lepingutasu 1% laenusummast, kuid vähemalt 190 eurot; SEB Pank AS 16.05.2024. aastal kehtima hakanud hinnakirja kohaselt kodulaenu lepingutasu 0,4% laenusummast, kuid vähemalt 190 eurot; AS LHV Pank 01.05.2024. aastal kehtima hakanud hinnakirja kohaselt kodulaenu lepingutasu 1% laenusummast, kuid vähemalt 300 eurot; Bigbank AS 30.05.2024. aastal kehtima hakkava hinnakirja kohaselt kodulaenu lepingutasu 0,4% laenusummast, kuid vähemalt 150 eurot.

³⁶ Riigilõivuseaduse lisa 2. Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1300/4202/4007/RLS_lisa2.pdf#

millistele tingimustele peab hindaja vastama, milliseid andmeid peab kinnisvara hinnangus kajastama ning lisatakse võimalus kasutada hindamisel statistikapõhist mudelit.

Kuigi Eesti Pank on toonud välja mitmed aspektid, mis mõjutavad eluasemelaenude refinantseerimise madalat näitajat, on pärast Eesti Panga teemapaberi avaldamist näha, et pankadevaheline konkurents refinantseerimise valdkonnas on hakanud elavnema. Teiste lahendustega, mis suurendaksid pankadevahelist konkurentsi veelgi, on Rahandusministeerium kursis ning võtnud sihiks tegeleda tulevikus suuremas mahus, kuivõrd käesoleva eelnõuga muudetakse eelkõige kinnisvara hindamise tingimusi. Eluasemelaenude turu ülevaatamine eeldab suuremahulist mõjude analüüsi ning mitmete seaduste muutmist, mis aga käesoleva eelnõu raamidesse ei mahu.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu ülesehitus

Eelnõu koosneb 14 paragrahvist, millest 13 sisaldab seaduste muudatusi ja viimane seaduse jõustumist. Eelnõus on esikohal väärtpaberituru seaduse muudatused põhjusel, et eelnõu põhituum asub tuletis- ja repotehingute regulatsioonist tulenevatel muudatustel. Seega on väärtpaberituru seaduse muudatused eelnõu peaesmärk, mistõttu on selle eelnõu muudatused paigutatud esikohale ning alles seejärel on reastatud teised muudetavad seadused pealkirjade tähestikulises järjekorras.

Tuletis- ja repotehinguid puudutav eelnõu osa jaguneb sisuliselt kaheks. Väärtpaberituru seaduse muudatused sisaldavad seaduse eesmärgi ja selle kohaldamisala täpsustamist, asjakohaseid mõisteid ja nende kasutamise tingimusi, režiimiga hõlmatud tehinguid ning osapooli. Teiste seaduste muutmisega ühtlustatakse erinevate mõistete kasutus ning ühtlustatakse tasaarvestuse režiimile kohalduvad erisused erinevates menetlustes.

Mitmed eelnõus sätestatud mõisted on kasutusel ka kehtivas õiguses, kuid nende definitsioonid ei ole ühtlustatud ning neid kasutatakse erinevates kontekstides, nt on Eesti õiguses nn. *netting* hetkel defineeritud vaid finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse (mis võtab kohalikku õigusesse üle direktiivi 2014/59/EL) ning *netting* on reguleeritud ka makse- ja arveldussüsteemide seaduses (mis võtab üle direktiivi 98/26/EÜ).³⁷ Muudes seadustes ei ole (lõpetamisel toimuvat) tasaarvestust Eesti õiguses käsitletud ega defineeritud. Samuti puudub selge eristus tasaarvestuse mõistest võlaõigusseaduse § 197 tähenduses. Käesoleva eelnõuga defineeritakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ja tasaarvestuskokkuleppe mõisted ning teiste seaduste muutmisel ühtlustatakse viited nendele mõistetele.

Kriisilahendusega seotud muudatused leiavad peamiselt aset finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses, kus täpsustatakse Finantsinspektsiooni rolli, kõlblike kohustuste skeemi, kriisilahendusele alluvate subjektide ringi ja krediidasutuste aruandlus- ja avaldamiskohustust. Krediidasutuste seaduse muutmisega täpsustatakse omakapitali jaotamise piiranguid ja nõuete rahuldamisjärkude erisusi. Väärtpaberituru seaduse muudatustega täpsustatakse sama seaduse § 8⁷ kohaldamise tingimusi.

Rohevõlakirjadega seonduvas eelnõu osas muudetakse väärtpaberituru seaduses Finantsinspektsiooni järelevalve teostamisega ning karistuste määramisega seonduvaid sätteid,

---

³⁷ Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 17 lõige 10 ning makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 8.

andes Finantsinspektsioonile vajalikud volitused ka Euroopa rohevõlakirjade määruises sisalduvate nõuete täitmise üle järelevalve teostamiseks.

Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamise nõuete muutmiseks muudetakse krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 53 lõiget 2.

3.2. Eelnõu § 1 – muudatused väärtpaberituru seaduses

Paragrahv 1. Kehtiv § 1 sätestab seaduse reguleerimisala.

Lõike 1 muutmine. Kehtiv § 1 sätestab seaduse reguleerimisala. Seaduse reguleerimisala laiendatakse tulenevalt regulatsiooni täiendamisest, millega sätestatakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kohaldamine. Täiendavalt eemaldatakse viide väärtpaberiarveldussüsteemi toimimise reguleerimisele, kuna vastav regulatsioon väärtpaberituru seaduses on kehtetuks tunnistatud seoses makse- ja arveldussüsteemide seaduse kehtestamisega.

Seaduse täiendamine osaga 5¹ ja peatükiga 23¹. Väärtpaberituru seadust täiendatakse uue osa ja peatükiga, et määratleda tasaarvestuse režiimi kontekstis asjakohased mõisted ning neile kohalduv regulatsioon. Eraldi osa seaduses tagab mõistete ühtlase kasutuse erinevates maksejõuetusmenetlustes.

Seaduse täiendamine §-ga 229¹. Uue paragrahviaga sätestatakse uue osa 5¹ reguleerimisala, st et osa reguleerib lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamist. Lõpetamisel toimuv tasaarvestus on lühivorm ning tähendab tasaarvestuse kohaldamist kvalifitseeruvatest finantstehingutest tulevate makse- või ülekandeõiguste või -kohustuste kiirendamisel või lõpetamisel.

Lõige 2 täpsustab selguse huvides, et arveldussüsteemis osalemisest tulenevate nõuete tasaarvestamisele (ingl. k. *netting*) kohaldub makse- ja arveldussüsteemide seadus (sh selle seaduse § 8). Kui makse- või arveldussüsteemis osalejate või kaudsete osalejate poolt sõlmitav tasaarvestuskokkulepe ei sisaldu süsteemi reeglites, vaid sõlmitakse selliste osalejate vahel makse- või arveldussüsteemi väliselt, siis kohaldub selliste nõuete lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele käesolev osa (st väärtpaberituru seadusesse eelnõuga lisatav osa 5¹).

Seaduse täiendamine §-ga 229². Uue paragrahviaga sätestatakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse tingimused.

Paragrahvi eesmärgiks on sätestada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse definitsioon, mis on seotud tasaarvestuskokkuleppe ning kvalifitseeruvate finantstehingute mõistetega. Tasaarvestusrežiimi õigusaktide esmane eesmärk on tagada rikkumise või muu lõpetamise aluse esinemisel lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamine vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele nii enne kui ka pärast maksejõuetusmenetluse algatamist. Kuigi võlaõigusseaduse § 197 tasaarvestuse (ingl. k. *set-off*) ja lõpetamisel toimuva tasaarvestuse (ingl. k. *close-out netting*) kontseptsioonid võivad näida teatud osas kattuvat, ei ole need õiguslikud institutsioonid ei funktsionaalselt ega kontseptuaalselt identsed ning viimane mehhanism hõlmab täiendavaid elemente, võimaldades näiteks kohustuste automaatset lõpetamist, sissenõutavaks muutumist ja tasaarvestamist. Ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013, krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta, artikli 295 punkti a kohaselt peaks *netting*

olema automaatne, mitte toimuma spetsiaalse tahteavalduse alusel nagu seda nõuab võlaõigusseaduse § 198.

Direktiivi 2014/59/EL kohaselt lõpetamisel toimuva tasaarvestuse puhul (mis tahes viisil määratletud) täitmist tingiva juhtumi toimumisel poolte kohustusi kiirendatakse, nii et need kuuluvad kohesele täitmisele, või need lõpetatakse, ning kummalgi juhul konverteeritakse kohustused üheks netonõudeks või asendatakse ühe netonõudega. Nimetatud definitsioon on Eesti õigusesse üle võetud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 17 lõikega 10.

UNIDROIT põhimõtetes on lõpetamisel toimuvat tasaarvestust defineeritud kui lepingulist sätet, mille alusel teatud poolte vahel eelnevalt kokkulepitud sündmuse toimumisel kas uuendamise, lõpetamise või muul viisil, lepingupoolte omavahelised kohustused, mis on antud sättega kaetud, olenemata sellest, kas need on selleks ajahetkeks sissenõutavaks muutunud, on automaatselt või ühe lepingupoole valikul vähendatud või asendatud üheks netokohustuseks, mis väljendab vastastikuste kohustuste kombineeritud koguväärtust, mille üks pool peab teisele välja maksma.³⁸

2018. aasta ISDA MNA kohaselt on „tasaarvestus“ (ingl. k. *netting*) lepingusätete kohaldamine kahe isiku vahel, mille algatamine on võimalik ühe poole tahteavaldusega teisele lepingurikkumise korral või muu lõpetamise aluseks oleva sündmuse korral ning mis võivad teatud juhtudel toimuda automaatselt, kui lepingus on selliselt ette nähtud, ning mille tulemuseks on (i) mis tahes praeguste või tulevikus tekkida võivate makse- või tarneõiguste või -kohustuste lõpetamine, likvideerimine või kiirendamine, mis tulenevad ühest või mitmest kvalifitseeruvast finantslepingust, millele tasaarvestusrežiim kohaldub; (ii) iga punkti i alusel lõpetatud, likvideeritud ja/või kiirendatud õiguste ja kohustuste või õiguste ja kohustuste rühma sulgemisväärtuse, turuväärtuse, likvideerimisväärtuse või asendusväärtuse arvutamine või hindamine ning iga sellise väärtuse konverteerimine üheks valuutaks; ning (iii) punkti ii alusel arvutatud väärtuste netojäägi kindlaksmääramine, kas tasaarvestuse teel või muul viisil, mis toob kaasa ühe isiku kohustuse maksta teisele isikule netojäägiga võrdne summa.³⁹

Lõikes 1 toodud lõpetamisel toimuva tasaarvestuse definitsioon tugineb eeltoodud 2018. aasta ISDA MNA definitsioonile, olles seejuures ka kooskõlas direktiivis 2014/59/EL ja finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 17 lõikes 10 toodud sätetega. Lõikes 1 toodud mõiste on ka sisuliselt samasugune nagu lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõiste Läti kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse seaduses.

Lõike 1 kohaselt võib lõpetamisel toimuv tasaarvestus toimuda nii ühe poole tahteavaldusega kui ka automaatselt kokku lepitud sündmuse aset leidmisel, kui selliselt on lepingus kokku lepitud (näiteks ISDA raamlepingu sõlmimisel on pooltel võimalik valida, kas kohaldada automaatset ennetähtaegset lõpetamist (ingl. k. *automatic early termination*) või mitte).

Lõikes 1 toodud regulatsioon kohaldub kvalifitseeruvatele finantstehingutele § 229³ tähenduses. Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse eelduseks on tasaarvestuskokkuleppe olemasolu, mille eeldused on omakorda loetletud §-s 229⁴ ning mille tagajärjel toimuvad kõik lõike 1 alapunktides nimetatud sündmused kumulatiivselt.

Esiteks toimub tasaarvestuskokkuleppega hõlmatud kvalifitseeruvatest finantstehingutest tulenevate makse- või ülekandeõiguste ja – kohustuste lõpetamine või kiirendamine nii, et need

³⁸ UNIDROIT põhimõtte nr 2.

³⁹ 2018. aasta ISDA MNA, p 1 (Definitsioonid).

muutuvad kohe sissenõutavaks. Mõistet „kiirendamine“ on varasemalt kasutatud nii finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse tasaarvestuskokkuleppe mõistes (§ 17 lõige 10 – kohustuste kiirendamine, nii et need tuleb kohe täita) kui ka saneerimisseaduses (§ 6 lõige 1 ja § 11¹ lõige 1 – lepingu täitmise kiirendamine), kuid kummaski seaduses ega vastavate eelnõude seletuskirjades pole mõistet „kiirendamine“ sisustatud. Võlaõigusseadus lepingu, kohustuse või õiguse kiirendamist õiguskaitsevahendina ei sisalda. Et tagada koosõla finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses juba kasutusel olevate mõistetega, kasutatakse ka eelnõus mõistet „kiirendamine“, et tähistada olukorda, kus kohustuse täitmise aeg loetakse saabunuks, mistõttu nõue muutub sissenõutavaks.

Tasaarvestuskokkulepe on Eesti õiguse alusel tüüpiliselt kestvusleping võlaõigusseaduse tähenduses, kuna üldjuhul on tegemist raamlepinguga, mille alusel kvalifitseeruvaid finantstehinguid teostatakse. Kestvuslepingu ülesütlemisele kohaldub võlaõigusseaduse 10. peatüki 3. jagu, mille kohaselt tuleb üldreeglina anda teisele poolele võimalus rikkumine heastada. Samas on pooltel õigus võlaõigusseaduse §-s 196 sätestatust teisiti kokku leppida, st kokku leppida muudes ülesütlemise alustes ja samuti selles, et heastamisperioodi ei kohaldata. Seetõttu on pooltel õigus tasaarvestuskokkuleppes kokku leppida makse- või ülekandeõiguste lõpetamises või kiirendamises nii, et need muutuvad kohe sissenõutavaks.

Teiseks arvutatakse või hinnatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppes kokku lepitule mõlema lepingupoole lõpetatud või kiirendatud õiguste ja kohustuste väärtused ning konverteeritakse need samasse valuutasse.

Kolmandaks määratakse eelmise sammuna arvutatud summade põhjal kindlaks netosumma, mille lepingupool, kelle poolt tasumisele kuuluv summa on suurem, võlgneb teisele lepingupoolele.

Lõike 2 eesmärgiks on üle võtta finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis n toodud lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlev säte. Direktiivi nimetatud punkti kohaselt tähendab lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlev säte finantstagatiskokkuleppe või finantstagatiskokkulepet sisaldava kokkuleppe sätet või sellise sätte puudumise korral õigusnormi, mille alusel täitmist tingiva juhtumi ilmnemise korral kas tasaarvelduse või tasaarvestuse teel või muul viisil: (i) muudetakse osaliste kohustused kohe täitmisele kuuluvaks ja väljendatakse need kohustusena maksta summa, mis esindab nende hinnangulist jooksvat väärtust, või kustutatakse need ja asendatakse kohustusega maksta selline summa; ja/või (ii) tehakse kindlaks, kui palju kumbki osaline teisele selliste kohustuste alusel võlgneb, kusjuures osaline, kes võlgneb teisele osalisele suurema summa, peab maksma talle vahega võrdse netosumma.⁴⁰

Lõikes 1 toodud definitsioon ei ole piisav võtmaks üle finantstagatise direktiivi lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitleva sätte definitsiooni, kuna lõige 1 käsitleb vaid kvalifitseeruvatest finantstehingutest (defineeritud väärtpaberituruseaduse §-s 229³) tulenevate nõuete tasaarvestamist. Finantstagatise direktiivi kohaselt võib lõpetamisel toimuva tasaarvestuse säte sisalduda mitte üksnes finantstagatiskokkuleppes, vaid ka finantstagatiskokkulepet sisaldavas kokkuleppes. Selline finantstagatiskokkulepet sisaldav kokkulepe (nt kokkulepe, mis on tagatud finantstagatisega) ei pruugi aga olla kvalifitseeruv finantstehing väärtpaberituruseaduse §-i 229³ tähenduses. Seetõttu on finantstagatise direktiivi lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitleva sätte definitsioon üle võetud eraldi, lõikega 2.

---

⁴⁰ Finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punkt n.

Lõikes 3 defineeritakse lõike 2 tarbeks täitmist tingiva juhtumi mõiste. Mõiste vastab finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis 1 toodud definitsioonile.

Seaduse täiendamine §-ga 229³. Uue paragrahviga sätestatakse kvalifitseeruva finantstehingu tunnused.

Paragrahviga 229³ nähakse ette kvalifitseeruva finantstehingu mõiste ehk tasaarvestusrežiimiga § 229² lõike 1 kohaselt hõlmatud tehingute nimekiri. Pankrotiseaduse kehtiv tasaarvestuse erirežiim kohaldub ainult väärtpaberituru seaduses määratletud tuletisinstrumentidele (pankrotiseaduse § 48 lõige 2 ja § 99 lõige 5) ja muudele vastastikustele nõuetele, millele on seatud finantstagatis (pankrotiseaduse § 99 lõige 6).

Paragrahvi punktid 1 ja 2 vastavad kehtiva pankrotiseaduse § 48 lõikele 2. Erinevalt pankrotiseadusest kasutatakse punktis 1 mõistet „kauplemiskoht“, mis on defineeritud väärtpaberituru seaduse § 3 lõikes 1 ning on täpsem seni kasutusel olnud mõistest „turg“. Termini täpsustamine ei muuda teksti seni kehtinud sisu, mille kohaselt hõlmavad kvalifitseeruvad finantstehingud nii kauplemiskoha vahendusel tehtavaid tehinguid kui ka OTC tehinguid ehk kahepoolseid tehinguid, mis on mittestandardised ning mis ei kuulu kauplemisele reguleeritud turul. Nagu viidatud pankrotiseaduse § 48 lõike 2 viimasel muutmisel krediidasutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (559 SE) seletuskirja leheküljel 59, on sõnastuse põhjenduseks asjaolu, et praktiliselt kõik ISDA raamlepingute alusel sõlmitud tehingud on OTC tehingud.

Nii UNIDROIT põhimõtete kui ka 2018. aasta ISDA MNA kohaselt on mõistete „kvalifitseeruv kohustus“ ja „kvalifitseeruv finantsleping“ määratlused laiad ja hõlmavad lisaks erinevatele tuletisinstrumentidele muu hulgas ka teatud repolepinguid, väärtpaberite laenulepinguid ja muid väärtpaberite finantseerimistehinguid, hetkelepinguid, tagatiskokkuleppeid ja lepinguid teatud varade müügiks, ostmiseks või tarnimiseks, kuivõrd need ei kuulu tuletisinstrumentide määratluse alla.⁴¹ Seega ei hõlma kehtiv pankrotiõiguse tuletistehingute tasaarvestuse regulatsioon paljusid finantstooteid, mis on UNIDROIT põhimõtete ja 2018. aasta ISDA MNA alusel tasaarvestusrežiimiga hõlmatud, nagu hetkelepingud ja repolepingud.

Punkt 3 laiendab seega tasaarvestuse režiimi kohaldumisala hetkelepingule komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 artikli 7 lõike 2 ja artikli 10 lõike 2 tähenduses. Väärtpaberituru seadus ei defineeri eraldi hetkelepingut ning otsekohalduvate Euroopa Liidu õigusaktide valguses ei ole iga hetkelepingu puhul tegemist tuletisinstrumentiga.⁴² Seega ei kohaldu tasaarvestuse erirežiim pankrotiseaduse alusel kõigile hetkelepingutele. Kuna ISDA ning muude sarnaste raamlepingute alusel kaubeldakse ka hetkelepingutega, on eelnõus ette nähtud tasaarvestusrežiimi kohaldumisalasse lisatud ka teatud hetkelepingud ning määratletud hetkelepingu mõiste väärtpaberituru seaduse tähenduses.

⁴¹ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1, UNIDROIT põhimõte nr 4.

⁴² Väärtpaberituru seadus viitab ja seega võtab üle Komisjoni määruses nr 1287/2006 sätestatud tuletisinstrumentide tunnused. Komisjoni määruse nr 1287/2006 artikli 38 lõikes 1 on sätestatud, et hetketehing ei kuulu direktiivi 2004/39/EÜ (MiFID I, nüüdseks asendatud MiFID II-ga) I lisa C jao punkti 7 tähenduses muude tuletisinstrumentide alla ja seda ei peeta tuletisinstrumentiks. Komisjoni 25. aprilli 2016. aasta delegeeritud määruse 2017/565 preambula punkt 8 kinnitab, et valuutadega seotud hetkelepingud ei ole MiFID II I lisa C jao punkti 4 tähenduses muud tuletisinstrumentid.

Hetkelepingud, mida ei käsitleta finantsinstrumentidena direktiivi 2014/65/EL tähenduses, ehk hetkelepingud, mis ei kvalifitseeru tuletisinstrumentideks, on defineeritud otsekohalduvas EL määruses ning seetõttu ei ole eelnõus hetkelepingu mõistet eraldi defineeritud. Oluline on mainida, et eelnõus viidatud hetkelepingu mõiste on seotud konkreetsete direktiivis 2014/65/EL loetletud finantsinstrumentidega.⁴³ Samasugust lähenemist (hetkelepingu puhul viitamist otsekohalduvale EL määrusele) on kasutatud ka Läti kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse seaduses.

Hetkeleping komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 artikkel 7 lõike 2 tähenduses on kauba, vara või õiguse müügileping, mille tingimuste kohaselt toimub üleandmine sellise tähtaja jooksul, mis vastab pikemale kahest järgmisest perioodist:

- a) kaks kauplemispäeva;
- b) turul asjaomase kauba, vara või õiguse tavapärase üleandmisperioodina üldiselt tunnustatud periood.

Lepingut ei käsitata hetkelepinguna, olenemata selle selgesõnalistest tingimustest, kui lepingu poolte vahel valitseb arusaamine, et alusvara üleandmine lükatakse edasi ja seda ei tehta ülalnimetatud perioodi jooksul.

Hetkeleping komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 artikli 10 lõike 2 tähenduses on leping ühe valuuta vahetamiseks teise valuuta vastu, mille tingimuste kohaselt toimub üleandmine sellise tähtaja jooksul, mis vastab pikemale kahest järgmisest perioodist:

- a) kaks kauplemispäeva mis tahes peamiste valuutade paari puhul: USA dollar, euro, Jaapani jeen, Inglise nael, Austraalia dollar, Šveitsi frank, Kanada dollar, Hongkongi dollar, Rootsi kroon, Uus-Meremaa dollar, Singapuri dollar, Norra kroon, Mehhiko peeso, Horvaatia kuna, Bulgaaria leev, Tšehhi kroon, Taani kroon, Ungari forint, Poola zlott ja Rumeenia leu;
- b) selliste valuutade paari puhul, millest vähemalt üks ei ole peamine valuuta, kas kaks kauplemispäeva või selle valuutapaari puhul turul tavapärase üleandmisperioodina üldiselt tunnustatud periood, olenevalt selles, kumb ajavahemik on pikem;
- c) kui nende valuutade vahetamise lepingut kasutatakse peamiselt vabalt võõrandatava väärtpaberi või ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtja osaku ostu või müügi eesmärgil, siis kas selle vabalt võõrandatava väärtpaberi või ühisinvesteeringu ettevõtja osaku arveldusperiood, mida tunnustatakse turul üldiselt tavapärase üleandmisperioodina, või viis kauplemispäeva, olenevalt sellest, kumb ajavahemik on lühem.

Lepingut ei käsitata hetkelepinguna, kui selle selgesõnalistest tingimustest olenemata valitseb lepingupoolte vahel arusaamine, et valuuta üleandmine lükatakse edasi ja seda ei teostata esimeses ülal sätestatud perioodi jooksul.

Kvalifitseeruvate finantstehingute paragrahvi juures on asjakohane lisada, et teatud riikide regulatsioonide alusel on ilmnenud risk, et tuletisinstrumenti spekulatiivsel eesmärgil kasutamisel võib jõuda järeldusele, et tegu on hasartmänguga. Seetõttu on sellise tõlgenduse vältimiseks tehtud nende riikide õigusaktidesse selge välistus, et tuletisinstrument ei kvalifitseeru hasartmänguks. Ka 2018. aasta ISDA MNA soovivad sellise riski välistada seaduse tasandil. Õiguselguse tagamiseks ongi käesoleva (eelnõuga ette nähtud selgesõnaline välistus, et tuletisinstrumentidele hasartmänguseadust ei kohaldata.

---

⁴³ Artikkel 7 lõige 2 täpsustab hetkelepingu seoses sama artikli lõikega 1, mis täpsustab direktiivi 2014/65/EL I lisa C jao punktis 7 viidatud „muu tuletisinstrumenti“ mõistet. Artikkel 10 lõige 2 seondub sarnaselt direktiivi 2014/65/EL I lisa C jao punktis 4 viidatud valuutaga seotud finantsinstrumentide mõiste täpsustamisega.

Punkt 4 laiendab režiimi kohaldumisala ka repotehingule ja muule väärtpaberitega finantseerimise tehingule. Kuna ISDA, GMRA ning muude sarnaste raamlepingute alusel kaubeldakse ka repotehingute ja muude väärtpaberitega finantseerimise tehingutega, on eelnõus ette nähtud tasaarvestusrežiimi kohaldumisalasse lisatud ka repotehingute ja muude väärtpaberitega finantseerimise tehingute mõiste väärtpaberituru seaduse tähenduses.

Ka repotehingu ja muu väärtpaberitega finantseerimise tehingu mõistet ei ole Eesti õiguses kehtiva seaduse alusel üheselt defineeritud. Repotehingu mõiste on Eesti õiguses defineeritud vaid eriseadustes ja määrustes kindla konteksti raames.⁴⁴ Kuna repotehingute definitsioon on toodud ka otsekohalduvates Euroopa Liidu määrustes (määrused (EL) nr 575/2013 (artikli 4 lõike 1 punktid 82 ja 83) ning 2015/2365), on harmoniseerituse vajadusest tingituna repotehingu ja muu väärtpaberitega finantseerimise tehingu definitsioon lisatud samuti viitega määruse 2015/2365 tekstile.

EL määruse 2015/2365 artikli 3 lõige 9 defineerib repotehingu tehinguna, mida reguleeritakse lepinguga, mille alusel vastaspool võõrandab väärtpaberid, kaubad või tagatud õigused, mis annavad omandiõiguse väärtpaberitele või kaubale, kui kõnealuse tagatise on andnud tunnustatud börs, kellel on õigus nendele väärtpaberitele või kaubale, ja kõnealuse lepinguga ei ole vastaspoolel lubatud võõrandada ega pantida väärtpabereid ega kaupu korraga rohkem kui ühele vastaspoolele ja talle on pandud siduv kohustus need või samalaadsed asendusväärtpaberid või -kaubad võõrandaja määratud või määrataval kuupäeval kindlaksmääratud hinnaga tagasi osta; kusjuures väärtpabereid või kaupu müüvale vastaspoolele on see repoleping ja neid ostvale vastaspoolele pöördrepleping.

Sama määruse artikli 3 lõige 11 sätestab, et väärtpaberitega finantseerimise tehing on repotehing, väärtpaberite või kauba laenuks andmine ja väärtpaberite või kauba laenuks võtmine, ostu- ja tagasimüügi tehing või müügi- ja tagasiostu tehing ning võimenduslaenu tehing. Viimase kolme tehingutüübi mõistete definitsioonid sisalduvad samuti nimetatud otsekohaldavas määruses.

Punktiga 5 hõlmatakse kvalifitseeruvate finantstehingute alla ka kõigi nimetatud finantstehingute tagamiseks seatud finantstagatised või muud tagatised kooskõlas UNIDROIT põhimõtete ja 2018. aasta ISDA MNA soovitusetega. Nagu ülal mainitud, hõlmab tasaarvestuse režiim ka kehtiva seaduse alusel nõudeid, millele on seatud finantstagatis.

Paragrahvi lõikega 2 on valdkonna eest vastutavale ministrile jäetud võimalus määrusega täiendada kvalifitseeruvate finantstehingute nimekirja, et turupraktika muutumise tõttu ei oleks vajalik igakordselt seadust uuesti muuta. Nii UNIDROIT põhimõtted kui ka 2018. aasta ISDA MNA rõhutavad, et iga jurisdiktsiooni asjakohane asutus peaks saama määrata täiendavaid

---

⁴⁴ Repotehingu mõiste on defineeritud krediidiasutuste seaduse § 115¹ lõike 5 punktis 3 krediidiasutuste tervendamise meetmete ülepiirilise kohaldamise kontekstis; Eesti Panga presidendi määruse „Krediidiasutuse bilansi täiendava aruandluse kehtestamine“ § 10 lg-s 3, Rahandusministri 28. novembri 2008. a määruse nr 40 „Investeeringusühingu, investeerimisühingu emattevõtja ja välisriigi investeerimisühingu filiaali aruannete sisu, koostamise meetodika ja esitamise kord“ § 5 lõikes 1 ning tulumaksuseaduse § 38 lõikes 7; repotehingutele on viidatud näiteks ka investeerimisfondide seaduse § 74 lõike 2 punktis 6 prospektis avalikustatavate andmete kontekstis.

tooteid tasaarvestusrežiimi kohaldamisalasse, et tagada paindlikkus turumuudatustega kooskõlas püsimiseks.⁴⁵

Seaduse täiendamine §-ga 229⁴. Uue paragrahviiga sätestatakse tasaarvestuskokkuleppe mõiste.

Tasaarvestuskokkuleppe definitsiooni määratlemine väärtpaberiturus seaduses on vajalik ühtse käsitluse tagamiseks maksejõuetusseadustes, kuna lõpetamisel toimuva tasaarvestuse jõustatavus vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele peab olema lepingurikkumise või lõpetamise sündmuse toimumisel tagatud nii enne kui ka pärast maksejõuetusmenetluse algatamist. Tasaarvestuskokkuleppe mõiste sätestamine on olnud kaalumisel muu hulgas makse- ja arveldussüsteemide seaduse eelnõu raames ning mitme finantsvaldkonna direktiivi ülevõtmisel.

Direktiiv 2014/59/EL alusel on tasaarvestuskokkulepe (ingl. k. *netting*) kokkulepe, mille puhul mitu nõuet või kohustust saab konverteerida üheks netonõudeks, sealhulgas lõpetamisel toimuv tasaarvestus, mille puhul (mis tahes viisil määratletud) täitmist tingiva juhtumi toimumisel poolte kohustusi kiirendatakse, nii et need kuuluvad kohesele täitmisele, või need lõpetatakse, ning kummalgi juhul konverteeritakse kohustused üheks netonõudeks või asendatakse ühe netonõudega; mõiste hõlmab lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlevaid sätteid, nagu on määratletud finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti n alapunktis i, ja tasaarvestust, nagu on määratletud direktiivi 98/26/EÜ artikli 2 punktis k.⁴⁶ 2018. aasta ISDA MNAs on tasaarvestuskokkuleppe defineeritud kui kahe isiku vaheline leping, mis näeb ette tasaarvestamise, sealhulgas, kuid mitte ainult, leping, mis näeb ette kahe või enama tasaarvestuskokkuleppe alusel võlgnetavate summade tasaarvestamise; ja tasaarvestusepinguga seotud või selle osa moodustav tagatiskokkulepe. Seega on 2018. aasta ISDA MNA definitsioonis kaetud ka nn raamlepingute raamlepingud.

Lõikes 1 toodud tasaarvestuskokkuleppe definitsioon tugineb eeltoodud 2018. aasta ISDA MNA definitsioonile olles seejuures ka kooskõlas direktiivis 2014/59/EL toodud definitsiooniga, mis on Eesti õigusesse üle võetud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 17 lõikega 10.

Lõige 2 sätestab õiguskindluse tagamiseks, et olukord, kus tasaarvestuskokkuleppe hõlmab tehinguid, mis Eesti seaduse tähenduses ei ole kvalifitseeruvad finantstehingud, ei muuda tasaarvestuskokkuleppe kehtivust kvalifitseeruvate finantstehingute osas. UNIDROIT põhimõtete kohaselt tuleb tagada, et olukorras, kus kohustus, mis on tasaarvestuskokkuleppes lõpetamisel toimuva tasaarvestusega hõlmatud, on kehtetu, jõustamatu või sobimatu, ei mõjuta see lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte toimumist selliste tehingute suhtes mis on kehtivad, jõustatavad ja sobivad.⁴⁷ Lisaks, 2018. aasta ISDA MNA alusel loetakse kokkuleppe tasaarvestuskokkuleppeks olenemata asjaolust, et selline tasaarvestuskokkulepe võib sisaldada sätteid, mis on seotud kokkulepete, lepingute või tehingutega, mis ei ole kvalifitseeruvad finantslepingud, tingimusel, et selline kokkulepe loetakse tasaarvestuskokkuleppeks ainult nende lepingute või tehingute puhul, mis kuuluvad kvalifitseeruva finantslepingu määratluse

---

⁴⁷ 2018. aasta ISDA MNA juhendi punktid 3.3-3.9, UNIDROIT põhimõte nr 4. Näiteks Läti kvalifitseeruvate finantstehingute lõpetamisel toimuva tasaarvestuse seadus sisaldab sarnast delegeerimisnormi Rahandus- ja kapitaliturgude komisjonile.

⁴⁸ BRRD2 artikli 2 lõike 1 punkt 98.

⁴⁷ UNIDROIT põhimõte nr 6.

alla.⁴⁸ Seega peab olema tagatud õiguskindlus, et mittekvalifitseeruvate tehingute hõlmamine tasaarvestuskokkuleppes ei mõjuta lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kehtivust teiste, kvalifitseeruvate tehingute osas.

Lõige 3 täpsustab „ühe lepingu“ (ingl. k. *single agreement*) kontseptsiooni, et tagada õiguskindlus mõiste tunnustamise ja kohaldamise osas Eesti kohtutes. „Ühe lepingu“ kontseptsioon on tuletis-, repo- ja nendega seotud tehingute jaoks välja töötatud rahvusvaheliselt tunnustatud standardse turudokumentatsiooni nurgakivi.⁴⁹ Tavapäraselt peavad kaks finantsturu osalist olukorda, kus omavahelisi avatud tuletisinstrumentide positsioone on palju, üheks suhteks. Osapooled teostavad tavaliselt riskide jälgimist ja hindamist koondpõhimõttel.⁵⁰ Kuigi repotehingute puhul võib iga eraldi tehingut pidada õiguslikult sõltumatuks, ei tohiks ühegi repotehingu puhul tekkida oht, et maksejõuetusmenetluses toimub vastavate positsioonide eraldamine.⁵¹ Samuti moodustavad 2018. aasta ISDA MNA kohaselt tasaarvestuskokkulepe ja kõik kvalifitseeritud finantslepingud, mille suhtes tasaarvestuskokkulepet kohaldatakse, ühe lepingu.⁵² Pankrotiseaduse § 48 kehtiv redaktsioon küll tunnustab raamlepingut ning § 99 tasaarvestuse tulemusel ühe netonõude tekkimist, kuid siiski toetub kehtivas õiguses „ühe lepingu“ kontseptsioon pigem lepinguvabaduse põhimõttele ja õiguse tõlgendamisele. Ülaltoodu tõttu on oluline, et „ühe lepingu“ kontseptsioon oleks seaduses selgelt väljendatud olukorras, kus osapoolte vahel toimub suur hulk eri tüüpi tehinguid ühe raamlepingu alusel. Seetõttu reguleeritakse „ühe lepingu“ põhimõtte õigusakti tasandil.

Seaduse täiendamine §-ga 229⁵. Uue paragrahviga sätestatakse kvalifitseeruva osapoolte mõiste.

UNIDROIT põhimõtete kohaselt on „kvalifitseeruv osapool“ tasaarvestuse režiimi tähenduses mis tahes isik või üksus, välja arvatud füüsiline isik, kes tegutseb peamiselt isiklikel, perekondlikel või majapidamislikel eesmärkidel, ja hõlmab seltsingut, juriidilise isiku õigusteta ühendust või muud isikute kogu. UNIDROIT põhimõtetes on määratletud ka „kvalifitseeruv finantsturuosaline“ (peamiselt finantsasutused, kuid definitsioon hõlmab ka korporatsiooni või muud üksust, mis on liikmesriigi määratud kriteeriumide kohaselt volitatud või kuulub järelevalve alla kui oluline osaline finantsturu lepingutes, millest tulenevad kvalifitseeruvad kohustused), ehk osapooled, kelle puhul lõpetamisel toimuva tasaarvestuse jõustatus või mittejõustatus võib põhjustada süsteemset riski. Lisaks on defineeritud ka „avaliku sektori üksus“ (ingl. k. *public authority*), ehk osapool, kelle puhul lõpetamisel toimuva tasaarvestuse jõustatus või mittejõustatus võib mõjutada avaliku huvi küsimusi, süsteemseid või muid riske.

UNIDROIT põhimõtetes soovitatud minimaalse ühtlustamise lähenemisviisi kohaselt ei piisa sellest, et mõlemad pooled on eespool määratletud „kvalifitseeruvad osapooled“. Selle asemel peab vähemalt üks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse osapooltest olema kvalifitseeruv finantsturu osaline või avaliku sektori üksus. Teisest küljest võimaldab UNIDROIT põhimõtete 4. põhimõtte lõige 2 riikidel laiendada oma kaitse ulatust tasaarvestusrežiimi sätete toimimise osas kaugemale UNIDROIT põhimõtetes soovitatud minimaalse ühtlustamise ulatusest,

⁴⁸ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4(i)(i).

⁴⁹ Näiteks ISDA raamleping selgitab punktis 1(c), et ISDA raamleping ja kõik selle alusel tehtavad tehingud moodustavad osapoolte vahel ühe lepingu.

⁵⁰ UNIDROIT põhimõtte nr 4, punkt 60.

⁵¹ UNIDROIT põhimõtte nr 4, punkt 68.

⁵² 2018. aasta ISDA MNA punkt 4(i)(iii).

laiendades lõpetamisel toimuva tasaarvestuste sätete kaitset osapooltele, kellest kumbki ei ole avaliku sektori üksus ega kvalifitseeruv finantsturuosaline.⁵³

Hetkel kehtiv pankrotiseaduse § 48 tuletistehingu täitmise regulatsioon nõuab tuletistehingu üheks pooleks teatud kvalifitseeruvat finantsturu osalist, riigiasutust või Euroopa väike- ja keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi *VKE*) kategooriasse mittekuuluvat äriühingut. Tuletistehingu teisele poolele aga nõudeid ei esitata. Seega saab Eesti kehtiva õiguse alusel tuletistehingute osapoolteks, mille suhtes kehtivad tuletistehingu tasaarvestuse erisätted, olla ka füüsiline isik, sh tarbija. Tulenevalt asjaolust, et tasaarvestuskokkuleppe teiseks pooleks peab olema kvalifitseeruv osapool, jääb viimase otsustada, kas füüsilise isikuga (nt tarbijaga) tasaarvestuskokkulepet sõlmida. Kuna tasaarvestuskokkuleppe on sageli praktikas tagatud finantstagatisega ja finantstagatiskokkuleppe osapoolteks füüsiline isik olla ei saa, siis praktikas füüsilise isiku (sh tarbija) poolt tasaarvestuskokkuleppe sõlmimise tõenäosus on väike.

Täiendavalt väärib märkimist, et tuletistehingute osapoolte nimekirjades kehtiva pankrotiseaduse ja saneerimisseaduse alusel on erisusi. Paragrahvi 229⁵ eesmärk on sätestada tasaarvestusrežiimi kvalifitseeruvad osapooled ühes kohas, et maksejõuetusseadustes oleks võimalik viidata ühele sättele, mis koondab asjakohaste osapoolte nimekirja. Võrreldes kehtiva seadusega on kvalifitseeruvate osapoolte nimekirjas kaks erinevust. Esiteks ühtlustatakse viited, mis pankrotiseaduse § 48 lõike 1 ning saneerimisseaduse § 6 lõike 2 ja § 11² lõike 1 vahel erinevad. Nimelt puudub esimeses viide väärtpaberituru seaduse § 6 lõike 2 punktis 4 nimetatud isikule või organisatsioonile (finantseerimisasutus, kelle ainsaks äritegevuseks on väärtpaberitesse investeerimine, turul kauba ja kaubatuletisinstrumentidega kaupleja). Kuna eelnõuga kehtestatavas sättes viidatakse ka eeltoodud punktile 4, siis selles osas laiendatakse kvalifitseeruvate osapoolte ringi pankrotimenetluses võrreldes hetkel kehtiva pankrotiseaduse § 48 lõikega 1.

Teine erisus kvalifitseeruvate osapoolte ringis on seotud asjaõigusseaduse § 314¹ lõike 2 muutmisega. Kuna asjaõigusseaduse § 314¹ lõike 2 muudatusega tehakse finantstagatise sõlmimise võimalus kättesaadavaks kõigile juriidilistele isikutele (tingimusel, et finantstagatise teine osapool on sama paragrahvi lõikes 1 loetletud isik või organisatsioon), siis ei ole enam kvalifitseeruvate osapoolte ühe osapoole osas asjakohane viidata asjaõigusseaduse § 314¹ lõikele 2, mis varasemalt kattis *VKE*-ks mittekvalifitseeruvaid äriühinguid. Selle asemel viidatakse väärtpaberituru seaduse § 6 lõike 2 punktile 5 (suurettevõtja, mis on defineeritud sama paragrahvi lõikes 2¹). See suurettevõtja definitsioon ei kattu küll täielikult varasema asjaõigusseaduse § 314¹ lõike 2 definitsiooniga – näiteks ei hinnata suurettevõtja definitsiooni puhul töötajate arvu ühena võimalikest kriteeriumitest ja erisusi on ka teistes näitajates (väärtpaberituru seaduse suurettevõtja definitsiooni kriteeriumid põhinevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL lisas II toodud suurettevõtja definitsioonil), kuid samas on suurettevõtja kriteeriumid sobivad viitamaks finantsturul potentsiaalselt olulist rolli omavatele finantsregulatsiooni alla mittekuuluvatele äriühingutele varem asjaõigusseaduses sisaldunud definitsiooni asemel.

Seega, sarnaselt kehtivatele seadustele, arvestades ülaltoodud erisustega, peab tasaarvestuskokkuleppe üheks osapoolteks olema järgmine isik või organisatsioon:

- a) krediidasutus, investeerimisühing, fondivalitseja, investeerimisfond, kindlustusandja ja muu finantsjärelevalve alla kuuluv finantseerimisasutus;

---

⁵³ UNIDROIT põhimõtte nr 4, punkt 47.

- b) Eesti Vabariik, välisriik, Eesti või välisriigi regionaalse omavalitsuse üksus või keskpank;
- c) finantstagatise direktiivi artikli 1 lõike 2 punktis b või d nimetatud isik või organisatsioon;
- d) makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 3 lõikes 6 nimetatud süsteemiühenduse korraldaja;
- e) makse- ja arveldussüsteemide seaduse § 4 lõigetes 1 ja 2 nimetatud süsteemi korraldaja;
- f) muu punktides a–e nimetatud isikuga sarnane välisriigi isik või organisatsioon, kellele on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi või Euroopa Liidu õigusakti kohaselt antud õigus olla finantstagatise andjaks või võtjaks;
- g) Rahvusvaheline asutus või organisatsioon, sealhulgas Rahvusvaheline Valuutafond, Euroopa Keskpank ja Euroopa Investeerimispank;
- h) finantseerimisasutus, kelle ainsaks äritegevuseks on väärtpaberitesse investeerimine, turul kauba ja kaubatuletisinstrumentidega kaupleja;
- i) suuretevõtja.

Ei ole põhjendatud kitsendada tasaarvestusrežiimiga hõlmatud isikute ringi võrreldes kehtiva regulatsiooniga. Seetõttu ei nähta endiselt ette nõudeid kvalifitseeruva finantstehingu teisele poolele, st selliseks teiseks pooleks võib teoreetiliselt olla ka füüsiline isik, sh tarbija.

Seaduse täiendamine §-ga 229⁶. Uue paragrahviiga sätestatakse tingimused lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamiseks maksejõuetus-, likvideerimis- või täitemenetluse korral.

Lõike 1 puhul on tegemist üldise sättega, mille alusel kehtestatakse maksejõuetusmenetluste, likvideerimismenetluse ja täitemenetluse algatamise või jätkumise korral üldreegel, et nimetatud menetlused ei takista ega mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust ning lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele (sh tehingud saab lõpetada või kiirendada ja lõpetamisel toimuvat tasaarvestust teostada lepingus kokkulepitud tingimustel) neist menetlustest sõltumata. Kui enne eeltoodud menetluste algatamist reguleerib poolte õigusi ja kohustusi poolte vaheline leping, siis ilma seda üldreeglit kehtestamata võivad menetlusõiguse reeglid sekkuda poolte vahel sõlmitud lepingu kohaldamisse. Lõike 1 eesmärgiks on välistada selline sekkumine.

Kiirendamise mõiste on avatud väärtpaberituruseaduse § 229² lõike 1 selgitustes.

Lõige 1 võtab ka üle finantstagatise direktiivi artikli 7, mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et tasaarvestust käsitlev säte saab jõustuda selles esitatud tingimustel olenemata likvideerimismenetluse või saneerimismeetmete algatamisest või jätkamisest tagatiseandja ja/või -saaja suhtes; ja/või olenemata võimalikust loovutamist, kohtulikust või muul viisil arestimisest või muust asjakohaste õiguste või nendega seotud võõrandamisest.

UNIDROIT põhimõtted ning 2018. aasta ISDA MNA näevad ette, et lõpetamisel toimuv tasaarvestus toimub poolte kokku lepitud tingimuste alusel, nii enne kui pärast maksejõuetusmenetluse algust.⁵⁴ Vastavalt rahvusvahelistele standarditele peavad riigi tasaarvestuse režiimi reguleerivad õigusaktid katma kõiki maksejõuetusmenetluse vorme, mis osapoole suhtes võivad asjakohases jurisdiktsioonis kehtida ning tasaarvestuse eriregulatsiooni tuleb kohaldada olenemata kohaldatava maksejõuetusmenetluse vormist.⁵⁵ 2018. aasta ISDA

⁵⁴ UNIDROIT põhimõtted 6 ja 7, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.3.

⁵⁵ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4(a), 2018.aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.16 ning UNIDROIT põhimõtete punkt 116.

MNA alusel tähendab maksejõuetusmenetlus mis tahes kollektiivset menetlust, välja arvatud kriisilahendusmenetlus, mis toimub selle jurisdiktsiooni seaduste alusel ning mõjutab maksejõuetu poole võlausaldajate nõudeid, sealhulgas likvideerimine, lõpetamine, saneerimine, tervendamine, vara valitsemine või muu sarnane kollektiivmenetlus.⁵⁶

Eestis on mitmeid erinevaid maksejõuetusmenetlusi: (i) pankrotimenetlus, (ii) saneerimismenetlus, (iii) krediidasutuste moratorium, (iv) kriisilahendusmenetlus finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse alusel (tulenevalt menetluse eesmärgist ei kvalifitseeru otseselt maksejõuetusmenetluseks, vaata lõike 9 selgitused) (v) kindlustusandja finantsseisundi taastamise menetlus, (vi) kindlustusandja erirežiim, (vii) määratud väljamaksega tööandja pensionifondi tervendamiskava menetlus. Mitmed Eesti maksejõuetusseadused sisaldavad ka praegu erandeid tuletistehingute tasaarvestamisele teatud osapoolte vahel, kuid nimetatud erandid ei moodusta terviklikku tasaarvestuse režiimi. Lisaks maksejõuetusmenetlustele on Eestis reguleeritud ka likvideerimismenetlus ja täitemenetlus, mis võivad avaldada mõju lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele.

Rahvusvaheliste standardite kohaselt, arvestades veidi erinevat kohtlemist kriisilahendusmenetluse puhul, tuleb tagada, et maksejõuetusmenetluse algatamine tasaarvestuskokkuleppe poole suhtes ei peata lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätete toimimist.⁵⁷

Näited kitsaskohtadest eeltoodud menetlusi reguleerivates kehtivates seadustes:

- Pankrotiseaduse alusel võib kohus pankrotiavalduse menetlusse võtmisel ja ajutise halduri määramisel keelata võlgnikul vara käsutada ilma ajutise halduri nõusolekuta. Kuna lõpetamisel toimuv tasaarvestus ei ole käsutuskeelu kohaldamisalast välistatud, siis võib lõpetamisel toimuv tasaarvestus olla takistatud ajutise halduri määramisest kuni pankroti väljakuulutamiseni.
- Kui kindlustusandja või määratud väljamaksetega tööandja pensionifond ei täida neile seaduses ette nähtud usaldatavusnõudeid ning finantsseisundi taastamise kava kindlustusandja puhul või tervendamiskava nimetatud fondi puhul ei ole olukorra parandamiseks piisav, võib Finantsinspeksioon ettekirjutusega keelata kindlustusandja või fondi varaga seotud tehingute või toimingute tegemise või piirata nende mahtu.⁵⁸ Seega võib lõpetamisel toimuv tasaarvestus kindlustusandja või määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi vastu olla takistatud juhul, kui Finantsinspeksioon ülalnimetatud keeldu rakendab.
- Võlgniku vara käsutamise piiramine on võimalik ka täitemenetluse seadustiku alusel. Käsutuskeelu kohaldamisel on võlgnikul keelatud vara käsutada. Lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele ei ole käsutuskeeld rakendamisel erandit ette nähtud ning seega võib käsutuskeeld takistada lõpetamisel toimuvat tasaarvestust.
- Pankroti väljakuulutamise järgse tasaarvestuse erisätted kehtivad hetkel ainult tuletistehingutele ja muudele vastastikustele nõuetele, mille suhtes on asjaõigusseaduse kohaselt seatud finantstagatis. Lisaks ei ole päris selge, kas nõuded peavad tasaarvestuse erirežiimi kohaldamiseks olema enne pankroti väljakuulutamist sissenõutavaks muutunud.⁵⁹
- Saneerimisseaduse kohaselt ei kehti tuletistehingutele teatud õiguskaitsevahendite (nt lepingu täitmisest keeldumine, lepingu täitmise kiirendamine, lepingu lõpetamine)

⁵⁶ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1.

⁵⁷ UNIDROIT põhimõte nr 7, 2018. aasta ISDA MNA punkt 4.

⁵⁸ Kindlustustegevuse seaduse § 95 lõiked 1 ja 2, investeerimisfondide seaduse § 474 lõige 5.

⁵⁹ Pankrotiseaduse § 99 lõige 5 ja 6.

kohaldamise üldised piirangud.⁶⁰ Seda erandit kohaldatakse kehtiva seaduse alusel ainult tuletistehingute suhtes, mitte muude finantstehingute suhtes, millele peaks tasaarvestuse režiim rahvusvaheliste standardite kohaselt samuti kohalduma.

Koostoimes teiste muudatustega eelnõus saavutatakse vajalik õiguskindlus, et ülalnimetatud probleemkohad oleksid Eesti seadusandluses adresseeritud ning lõpetamisel toimuvat tasaarvestust koheldakse maksejõuetus-, täite- ja likvideerimismenetlustes ühetaoliselt.

Direktiiv 2019/1023 (saneerimismenetluse kohta), mis 2022. aastal ka Eesti saneerimisseadusesse üle võeti sätestab, et finantstagatise direktiivi, direktiivi 98/26/EÜ ning määrust (EL) nr 648/2012 kohaldatakse sõltumata direktiivis 2019/1023 sätestatust. Lisaks viitab nimetatud direktiivi preambula punkt 94, et liikmesriikidel peaks olema lubatud jätta tasaarvestus, sealhulgas lõpetamisel toimuv tasaarvestus, konkreetsete täitemeetmete peatamise mõju alt välja isegi siis, kui see ei ole hõlmatud direktiividega 98/26/EÜ, 2002/47/EÜ ega määrusega (EL) nr 648/2012, kui tasaarvestust saab asjaomase liikmesriigi õigusnormide kohaselt teha ka siis, kui alustatud on maksejõuetusmenetlust.

Lõikes 2 nimetatakse asjakohased maksejõuetusmenetlused ning **lõiked 3–8** täpsustavad õiguskindluse tagamiseks iga menetluse algatamise aja väärtpäberituru seaduse tähenduses. Sarnaselt lähenemisega makse- ja arveldussüsteemide seaduses, on tegemist täpsustusega, millised menetlused loetakse maksejõuetusmenetluseks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kontekstis, sest näiteks kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete lugemine maksejõuetusmenetluseks on küsitav. Samuti on vajalik määratleda menetluse algatamise aeg lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kontekstis, sest näiteks pankrotiseaduse alusel on esimesed tasaarvestust mõjutada võivad õigused juba ajutisel halduril, kuid pankrotiseaduse tähenduses algab pankrotimenetlus alles pankroti väljakuulutamisega.

Lõikega 9 täpsustatakse, et kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete puhul kohalduvad tasaarvestuse režiimile teatud erisused. Nagu kirjeldatud seletuskirja punktis 6.4.1., on üks tasaarvestuse režiimi kohaldamise eesmärke finantsstabiilsuse tagamine. Kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete eesmärk on samasugune ning ei pruugi hõlmata vaid siseriiklikku finantsstabiilsust.

Kriisilahendusmeetmete rakendamise korral tuleb tasakaalustada vajadust anda tasaarvestust käsitlevate õigusaktidega eriline kaitse tasaarvestuskokkuleppe kohase lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ja sellega seotud tagatiskokkuleppe kohase finantstagatise täitmisele pööratavusele ning vajadust tagada kriisilahendusmeetmete tõhusus. Sellise tasakaalustamise eesmärk on anda kriisilahendusasutusele piisavalt aega, et otsustada, kas ja kuidas finantseerimisasutuse olukord nõuetekohaselt lahendada, et vähendada finantsstabiilsust ohustavaid riske.⁶¹

Ülalnimetatud tasakaalustamise vajadust on rõhutatud ka finantsstabiilsuse nõukogu standardis, mis käsitleb kriisilahendusmeetmete ja asjakohaste kaitsemeetmete vastastikust mõju FSB peamistes atribuutides (4. osa ja asjakohane IV lisa), milles selgitatakse, et teatud asjaoludel on õigustatud ja oluline, et osapoole ennetähtaegset lõpetamisõigust tasaarvestuskokkuleppe alusel piiratakse kriisilahendust käsitlevate õigusaktide sätetega, mille kohaselt: a) osapool ei tohi lõpetada tehinguid üksnes teise osapoole kriisilahenduse algatamise tõttu ja b) osapoole õigus lõpetada tehinguid muudel asjaoludel võib olla ajutiselt peatatud kuni 48 tunni jooksul

⁶⁰ Saneerimisseaduse § 6.

⁶¹ 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.32.

kooskõlas FSB põhitunnustega. Eespool nimetatud põhimõtted sätestati ka direktiivis 2014/59/EL (sealhulgas artiklites 33a ja 68-71) ja direktiivis 98/24/EÜ (artikli 1 lõige 6).⁶² Nimetatud artiklid on üle võetud ka finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses, mis võtab üle direktiivi 2014/59/EL ning millega reguleeritakse krediitiasutuste, investeerimisühingute ja kesksete vastaspoolte suhtes kriisiennetusmeetmete ning kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamist, kui on oht, et nende finantsolukord võib kiiresti halveneda, või on tõenäoline, et nad on maksejõuetud või võivad muutuda tulevikus maksejõuetuks. Keskse vastaspoole kriisiennetus- ning kriisilahendusmeetmete suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/23 kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 806/2014 ja (EL) 2015/2365 ning direktiive 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2007/36/EÜ, 2014/59/EL ja (EL) 2017/1132 (ELT L 22, 22.01.2021, lk 1–102), arvestades finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse 9¹. peatükis sätestatud erisusi. Ka finantstagatise direktiivi kohaselt ei kohaldata selle teatud sätteid piirangute suhtes, mis puudutavad finantstagatiskokkulepete täitmisele pööramist, piirangute suhtes, mis puudutavad pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe mõju, ega lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlevate sätete suhtes, mida kohaldatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL IV jaotise V või VI peatükiga või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 V jaotise III peatüki 3. jao või IV peatükiga, ega piirangute suhtes, mis kehtestatakse liikmesriigi õiguse kohaselt antud sarnaste õigustega, et hõlbustada mis tahes sellise ettevõtja korrapärast kriisilahendust, kelle suhtes kohaldatakse kaitsemeetmeid, mis on vähemalt samaväärsed direktiivi 2014/59/EL IV jaotise VII peatükis või määruse (EL) 2021/23 V jaotise V peatükis sätestatud kaitsemeetmetega.⁶³ Seega kehtivad § 229⁶ sätestatud põhimõtted kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmete suhtes ainult ulatuses, mis ei ole vastuolus finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse ja määrusega (EL) 2021/23 kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta.

Paragrahv 230. Kehtiv § 230 sätestab Finantsinspeksiooni õigused ja ülesanded järelevalve teostamisel.

Lõike 1 täiendamine punktiga 16. §-s 230 on loetletud Euroopa Liidu õigusaktid ja nende alusel kehtestatud õigusaktid, milles sätestatu kohase täitmise üle on Finantsinspeksioonil õigus teostada järelevalvet. Lõiget 1 täiendatakse punktiga 16, millega antakse Finantsinspeksioonile õigused järelevalve teostamiseks Euroopa rohevõlakirjade määruse tulenevalt määruse artiklist 44. Käesolev lisatud volitus annab Finantsinspeksioonile võimaluse ja õiguse rakendada kõiki väärtpaberituru seaduse 6. osas sätestatud järelevalvelisi meetmeid eelnimetatud Euroopa Liidu määrustes sätestatud subjektide suhtes.

Lõike 4¹ muutmise. Lõige 4¹ sätestab, et inspeksioon avalikustab oma veebilehel käesoleva seaduse 3., 3¹. ja 4. osas, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 600/2014, (EL) nr 596/2014, (EL) nr 1286/2014, (EL) 2017/1129 ja (EL) 2017/2402 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/1011 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/2033 sätestatud kohustuse rikkumisega seoses tehtud väärtteoasja lahendi või haldusakti viivitamata pärast selle teatavaks tegemist. Antud loetelu EL määrustest täiendatakse nüüd ka viitega Euroopa rohevõlakirjade määrusele. Sellega kohaldatakse ühtlasi Euroopa rohevõlakirjade määruse artikli 52 lõikes 1 esitatud nõudeid pädevatele asutustele otsuste avaldamiseks.

⁶² 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.32.

⁶³ Finantstagatise direktiivi artikli 1 lõige 6.

Seaduse täiendamine §-ga 236¹⁵. Uue paragrahviga kehtestatakse järelevalve volitused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2631 nõuete täitmise üle.

Paragrahviga 236¹⁵ antakse Finantsinspeksioonile järelevalvevolitused, mis on loetletud Euroopa rohevõlakirjade määruse artikli 45 lõikes 1. Finantsinspeksioonile antakse muu hulgas õigus nõuda emitentidelt erineva ette nähtud teabe (teabeleht, mõjuaruanne, hindamisaruanne, tulu jaotusaruanne ning nendega seonduv täiendav teave, jmt) avaldamist ning aruannete avaldamisest Finantsinspeksiooni teavitamist. Samuti saab Finantsinspeksiooni õiguse nõuda rohevõlakirja emitendi audiitoritelt ning juhtidelt vajaliku teabe esitamist ja keskkonnakestlikena turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade emitentide poolt nende võlakirjade kestlikkuse kohta vabatahtlikult avaldatava teabe puhul ette nähtud mallide järgimist. Ühtlasi antakse Finantsinspeksioonile õigus peatada või keelata Euroopa rohevõlakirjade reklaamimine, pakkumine või reguleeritud turul kauplemisele võtmine ja keelata Euroopa rohevõlakirjade emiteerimine kuni ühe aasta jooksul. Lisaks võib Finantsinspeksioon avalikustada, et Euroopa rohevõlakirjade emitent ei täida Euroopa rohevõlakirjade määrmises nimetuse „Euroopa rohevõlakiri“ või „EuGB“ kasutamiseks ette nähtud nõudeid ning nõuda emitendilt selle teabe avaldamist oma veebilehel.

Paragrahvi 237⁸⁹ kehtetuks tunnistamine. Tegemist on tehnilise muudatusega, mis on tingitud uue väärtekoosseisu lisamisest § 237⁹⁰. Kehtivas §-s 237⁸⁹ sätestatakse, et antud peatükis nimetatud väärtegade kohtuväline menetleja on Finantsinspeksioon. See menetluse säte sobib oma sisult peatüki lõppu, mistõttu on uue väärtekoosseisu lisamisega vajalik ka vastavat menetluse paragrahvi asukohta tahapoole nihutada. Nimetatud nõue kehtestatakse nüüd §-s 262².

Eelnõu koostajad juhivad ühtlasi tähelepanu asjaolule, et paralleelselt käesoleva eelnõu koostõlastusega on Riigikogus menetluses seaduseelnõu 422 SE,⁶⁴ millega tõstetakse samuti VPTS-s nimetatud menetluse sätet ümber. Jälgime aktiivselt selle eelnõu menetluse edenemist ning korrigeerime vajadusel vastavalt ka käesolevat eelnõu.

Seaduse täiendamine §-ga 237⁹⁰. Uue paragrahviga sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2631 nimetatud nõuete rikkumise karistused.

Paragrahviga 237⁹⁰ sätestatakse rahatrahvid lähtuvalt Euroopa rohevõlakirjade määruse artiklis 49 sätestatust, mille kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama nimetatud määruse II jaotise 2. peatükist või artiklitest 18, 19 või 21 tulenevate kohustuste rikkumise eest emitentide poolt ja artikli 45 lõike 1 kohase uurimise, kontrolli või nõude täitmata jätmise või koostõöst keeldumise eest kohaldatavad meetmed ja karistusnormid.

Viidatud sätetes on kehtestatud:

- määruse II jaotise 2. peatükis nõuded Euroopa rohevõlakirjade teabelehele ja tulu jaotusaruannetele ning nende hindamisele väliste hindajate poolt, mõjuaruandele ja selle hindamisele väliste hindajate poolt, Euroopa rohevõlakirjade kajastamisele väärtpaperiprospetsis, teabe avaldamisele emitendi veebilehel ja ESMA ning pädevate asutuste teavitamisele teabe avaldamisest ning teabe edastamisele sellele Euroopa ühtse juurdepääsupunkti kaudu ligipääsemiseks. II jaotise 2. peatüki alla kuulub ka artikkel 13, mis käsitleb teabe avalikustamise nõudeid avaliku sektori emitendile, kuid lähtuvalt artikli 44 lõikest 3 ei tee Finantsinspeksioon järelevalvet avalikliku sektori emitentide üle;

⁶⁴<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/018bb6e6-7561-4875-bdf1-68bce7d87b8a/finantsinspeksiooni-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus/>

- artiklites 18 ja 19 nõuded seoses väärtpaberistamisvõlakirjade puhul väärtpaberistatud riskipositsioonides teatud riskipositsioonide kasutamise piirangutega (millega rahastatakse fossiilkütuste uurimist, kaevandamist, tootmist, töötlemist, ladustamist, rafineerimist või turustamist, sealhulgas transporti, ja nendega kauplemist, jmt) ning väärtpaberistamisega seonduva täiendava teabe avalikustamisega;
- artiklis 21 nõuded seoses keskkonnakestlikena turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade emitentide vabatahtlikult avalikustatava teabega, mille tarvis Euroopa komisjon peaks hiljemalt 21. detsembriks 2024 kehtestama ühised mallid;
- artikli 45 lõikes 1 järelevalve- ja uurimisvolitused pädevatele asutustele.

Karistus peaks olema artikli 49 lõike 1 kohaselt mõjus, proportsionaalne ja hoiatav. Lähtuvalt sellest ning ühtluse tagamisest muude analoogsete valdkondadega kehtestatakse karistuste suurused samal tasemel prospektimääruse (EL) 2017/1129 nõuete rikkumise korral § 237¹ ette nähtavate rahatrahvidega. Need on kõrgemad kui on Euroopa rohevõlakirjade määruses ette nähtavad maksimummäärad (ei ole vastuolus Euroopa rohevõlakirjade määrusega, kuna selle art 49 lõige 5 võimaldab liikmesriikidel kehtestada määruses sätestatust suuremaid haldustrahve), kuid samas tagavad ühtluse väärtpaberite avaliku pakkumise korral avaldatava väärtpaberiprospetti nõuete rikkumise korral maksimaalselt määratavate karistustega.

Finantsinspeksioonil on võimalik õiguskorda kaitsta ettekirjutuse tegemise teel, nt vastavalt väärtpaberituruse seaduse § 234 lõikele 1 teha ettekirjutus nii õigusaktide nõuete rikkumise eest (rikkumise lõpetamiseks) kui ka rikkumise ärahoidmiseks, mille mittetäitmisel on õigus rakendada sunniraha väärtpaberituruse seaduse §-s 234¹ sätestatud määras nii füüsilisele kui juriidilisele isikule. Võttes arvesse konkreetset reguleeritavat valdkonda, ei pruugi mittekaristuslikest meetmetest piisata, et tagada määruse eesmärkide täitmine. Nende kahe meetme koostoime toetab ka EL õigusest tulenevat põhimõtet, et menetlejal peab olema alati võimalik valida meetmetest see, mis just konkreetsel juhul on tõhus, proportsionaalne ja hoiatav. Lisaks võimaldab see arvestada finantssektori eripäraga, kus ka olemuslikult kõrvaldatav rikkumine võib olla niivõrd oluline, et vajab näiteks sunniraha kõrvale ka väärtkoosseisu heidutavat toimet. Järelevalvel tuleb seega alati lähtuda ka *ultima ratio* põhimõttest.

Paragrahvi 262² muutmise. Kehtiv § 262² sätestab väärttegude aegumistähtaja kolm aastat. Seda nõuet ei muudeta. Küll aga lisatakse antud menetluse paragrahvi lõikeks 1 seni §-s 237⁸⁹ sätestatud menetluse nõue (vt § 237⁸⁹ selgitusi). Antud muudatus aitab edaspidi vältida selle menetluse sätte VPTS-is järjest tahapoole nihutamist ehk iga uue väärtkoosseisu lisandumisel menetluse paragrahvi kehtetuks tunnistamist ja uuesti kehtestamist lisandunud väärtkoosseisu paragrahvi järel.

Paragrahv 272⁵. Kehtiv § 272⁵ sätestab tingimused käesoleva seaduse § 87⁷ kohaldamiseks.

Lõike 2 esimese lause muutmise. Käesoleva lõikega sätestatakse, et kuni Eestis asutatud krediidasutuste koguvara väärtus ei ületa 50 miljardit eurot, ei pea kohaldama käesoleva seaduse § 87⁷ punktis 1 sätestatud nõuet. Sel juhul peab ühte või mitmesse allutatud kõlblikku kohustusse investeeritav esialgne miinimumsumma olema vähemalt 10 000 eurot. Esialgne miinimumsumma piirmäär loetakse muu hulgas täidetuks, kui vastava kohustuse nominaalne väärtus on 10 000 eurot. Lõikega 2 on üle võetud BRRD2 artikli 44a lõige 6. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõige 2 käsitleb 50 miljardi koguvara väärtust sõltuvalt krediidasutustest, hõlmamata ülejäänud direktiivi artikli 1 lõikes 1 nimetatud ettevõtjaid. Seega on koguvara väärtuse hindamisel lähenetud käesoleva seaduse § 272⁵ lõikes 2 liiga kitsalt,

arvestamata teiste turuosaliste koguvarade väärtusega ja piirates seeläbi § 87⁷ punkti 1 kohaldamist. Käesoleva seaduse § 87⁷ punkt 1 sätestab, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 72a nimetatud tingimustele, välja arvatud nimetatud määruse artikli lõike 1 punkti b ja artikli 72b lõigetele 3–5, vastavaid kõlblikke kohustusi võib müüa kliendile, kes ei ole kutseline investor, üksnes juhul, kui allutatud kõlbliku kohustuse nominaalne väärtus on vähemalt 50 000 eurot. BRRD2 artikli 1 lõikes 1 käsitletud ettevõtjate loetelu on üle võetud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 2 lõike 1 punktidega 1–5 (vt § 2 lõike 1 muutmise selgitusi). Komisjoni märkusest tulenevalt muudetakse lõike 2 esimest lausest ja sätestatakse, et kui finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 2 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud Eestis asutatud isikute koguvara väärtus ei ületa 50 miljardit eurot, ei pea kohaldama käesoleva seaduse § 87⁷ punktis 1 sätestatud nõuet.

Lõike 3 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et vastava valdkonna eest vastutav minister võib määrusega täpsustada, mis tingimustel ja mis ajaks kohustuvad allutatud kõlblike kohustuste müüjad viima oma tegevuse kooskõlla käesoleva seaduse §-s 87⁷ sätestatud nõuetega, kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud finantsasutuse koguvara väärtus on suurem kui 50 miljardit eurot. Seega on tegu volitusnormiga, mis annab rahandusministrile võimaluse ette näha täpsem aeg ja tingimused finantsturu osalistele oma tegevuse kooskõlla viimiseks § 87⁷ nõuetega. Tulenevalt § 272⁵ lõike 2 muutmisest (vt § 272⁵ lõike 2 muutmise selgitusi), on vaja teha muudatusi ka käesoleva paragrahvi lõikes 3, täpsemalt asendada tekstiosa „Eestis asutatud krediidasutuste“ tekstiosaga „käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud finantsasutuste“. Kuigi valdkonna eest vastutav minister ei ole volitusnormis viidatud määrust välja andnud, muudetakse sätte sõnastust põhjusel, et juhul, kui vastav määrus kehtestatakse, oleks kindlalt määratletud, milliseid allutatud kõlblike kohustuste müüjatele sätestatud nõudeid peavad nad järgima olukorras, kus finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 2 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud ettevõtjate koguvara väärtus ületab 50 miljardit eurot.

3.3. Eelnõu § 2 – muudatused asjaõigusseaduses

Paragrahv 314¹. Kehtiv § 314¹ sätestab finantstagatise tingimused.

Lõige 2 muudetakse, et laiendada finantstagatise osapoolte ringi. Kehtiva seaduse alusel võib finantstagatist seada vaid konkreetsete osapoolte vahel. Finantstagatise direktiiv jättis liikmesriikidele võimaluse jätta reguleerimata ühingud direktiivi ülevõtva siseriikliku õigusakti kohaldamisalast välja ja Eesti on seda võimalust kasutanud selliselt, et lubab finantstagatise teiseks osapoolteks (eeldusel, et üheks osapoolteks on seaduses nimetatud reguleeritud ühing või organisatsioon) olla üksnes äriühingul, kes oma viimase majandusaasta või konsolideeritud aruande kohaselt vastab vähemalt kahele alljärgnevatest tingimustest: (i) äriühingul on majandusaasta jooksul keskmiselt rohkem kui 250 töötajat; (ii) äriühingu aasta bilansimaht ületab 43 miljonit eurot; (iii) äriühingu aastakäive ületab 50 miljonit eurot (st äriühingud, kes ei kvalifitseeru VKE-deks). Juhul, kui üks finantstagatise osapool on finantstagatise direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a kuni d nimetatud isik, kuid teine osapool ei täida ülalnimetatud kriteeriumeid, ei saa Eesti õiguse alusel finantstagatist seada.

Finantstagatise direktiivi rakendamisel otsustas enamik Euroopa Liidu liikmesriike võimaldada finantstagatise kokkuleppeid sõlmida nii reguleeritud kui ka reguleerimata isikutel, kusjuures direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti e kohaselt võib finantstagatise osapoolteks olla muu kui füüsiline isik, sealhulgas juriidilise isiku õigusteta üksused ja ühendused, tingimusel et teine osaline on punktides a–d määratletud organisatsioon. Osad riigid jätsid alguses reguleerimata

ühingud finantstagatise võimalike osapoolte hulgest välja, kuid hiljem laiendasid finantstagatise kohaldamisala ka neile. Eesti lähenemine oli teistsugune – algselt direktiivi Eesti õigusesse üle võttes võimaldati kõikidel juriidilistel isikutel sõlmida finantstagatiskokkuleppeid (eeldusel, et teiseks osapoolteks on seaduses nimetatud reguleeritud ühing või organisatsioon). Seda regulatsiooni muudeti 2011. aastal, st alates 2011. aastast on Eesti seaduste alusel vaid VKE-deks mittekvalifitseeruvatel äriühingutel õigus sõlmida finantstagatiskokkuleppeid direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a kuni d nimetatud isikute ja organisatsioonidega.

Eesti naaberriikides (Läti, Leedu, Soome) ja Saksamaal (Saksamaa näide on asjakohane, kuna ajalooliselt on Saksa seadusi mitmel korral kasutatud eeskujuna teatud Eesti seaduste koostamisel)⁶⁵ Eesti seadusandluses sätestatuga sarnaseid piiranguid reguleerimata isikutele sätestatud ei ole. Saksamaa seaduste kohaselt peavad kvalifitseeruvad osapooled kuuluma ühte finantstagatise direktiivi artikli 2 lõike 1 punktides a–e loetletud kategooriasse (tingimusel, et kui üks osapool kvalifitseerub punktis e toodud isikuks, siis peab teine osapool olema punktides a kuni d loetletud isik). Soome finantstagatise regulatsioon kohaldub tagatiseks antud väärtpaberitele, kontol olevale rahale ja krediidiinõuetele, kui tagatise andjaks on seaduses määratletud asutus (selline asutus on avalik-õiguslik ühing, sõltumatu avalik institutsioon, riigiettevõtte, Soome Pank, Euroopa Keskpank, Rahvusvaheliste Arvelduste Pank, Rahvusvaheline Valuutafond, Euroopa Investeerimispank, Põhjamaade Investeerimispank ja teised mitmepoolsed arengupangad, krediidiasutused, investeerimisteenuste ettevõtte, fondivalitseja, deponitoorium, kindlustusselts, pensionikindlustusselts, kindlustusühing, väärtpaberite keskodeponitooriumid ja muud kohalikud või välismaised juriidilised isikud, mis tegelevad samaväärsete tegevustega kui eespool nimetatud asutused). Lisaks, olukorras kus tagatise võtjaks on ülalnimetatud asutus ja tagatise andjaks äriühing, seltsing või usaldusühing või muu juriidiline isik, saab finantstagatist seada ainult juhul, kui tagatis koosneb kontol olevast rahast või avalikult kaubeldavatest väärtpaberitest (st osapoolte ulatus ei ole finantstagatise direktiiviga võrreldes piiratum, kuid võimalike finantstagatise esemete ring on mõnevõrra piiratud juhul, kui finantstagatiskokkuleppe üks osapooltest ei ole direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d loetletud isik). Leedu seaduste kohaselt võib finantstagatise pooleks olla isik, kes ei ole füüsiline isik, tingimusel et teine pool on finantstagatise direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d loetletud asutus. Lisaks ei ole ka Läti seaduste kohaselt finantstagatise osapoolteks kvalifitseeruvate reguleerimata ühingute osas kohaldatud täiendavaid bilansi- või suurusnäideteid, kui teine pool kuulub mõnda direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d loetletud kategooriasse.

Eesmärgiga saavutada kooskõla rahvusvahelise, sh naaberriikide praktikaga ja parandada Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet soovitakse eelnõuga taas finantstagatise seadmine võimalikuks muuta kõikidele juriidilistele isikutele (sh äriühingule, sihtasutusele, mittetulundusühingule) eeldusel, et finantstagatiskokkuleppe teine osapool on finantstagatise direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–d loetletud isik või organisatsioon. Eelnõu teksti sõnastus vastab enne 2011. aastal muudetud seaduse teksti kehtinud sõnastusele. Tasaarvestusrežiim on tihedalt seotud finantstagatise režiimiga ning sellest tulenevalt on oluline, et finantstagatise seadmiseks oleksid õigustatud ka juriidilisest isikust osapooled, kes ei kuulu finantsjärelevalve alla ega vasta nt bilansimahu või käibekriteeriumitele (näiteks kütuseettevõtjad).

2011. aasta seadusemuudatust põhjendati muu hulgas asjaoluga, et finantstagatise regulatsioon võimaldab ulatuslikku eemaldumist lepingulise suhte tasakaalustatuse põhimõttest ja annab

---

⁶⁵ ISDA riigiarvamused Saksamaa ja Soome tagatisrežiimi kohta on ISDA liikmetele on kättesaadavad: www.isda.org

tagatise võtjale põhjendamatult suure eelise tagatise andja maksejõuetusmenetluses. Taustaks kirjeldati, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ning muud juriidilised isikud on valdavalt mittekutselised turuosalised, kes on tulenevalt oma majanduslikust võimekusest finantstagatissuhte nõrgem pool, kes tavapäraselt on finantseerimist vajava isiku rollis ning seetõttu suuresti sõltuv kutselisest turuosalisest, kes on finantseerijaks ja seega majanduslikult võimekam pool.⁶⁶

Siiski ei adresseeritud 2011. aasta muudatuste seletuskirjas finantstagatise puutumust tasaarvestuse režiimiga ning asjaoluga, et finantstagatise seadmise piiramisega piiratakse ka VKE-de ning muude juriidiliste isikute võimalusi rahvusvahelistel turgudel läbi tasaarvestuse raamlepingute oma riske maandada. Seega piiratakse nn nõrgema poole kaitsmisega oluliselt lepinguvabaduse põhimõtet ning nagu ülal kirjeldatud, piirab see ka konkurentsi, kuna enamikes teistes Euroopa Liidu riikides taolist piirangut ei eksisteeri. Kuigi finantstagatis annab tõepoolest finantstagatise saajale maksejõuetusmenetluses võrreldes muude võlausaldajatega eelise, on selline lähenemine põhjendatud finantsturgude stabiilsuse tagamisega. Kuna finantstagatise saaja on 2011. aasta seletuskirjas adresseeritud probleemis tihti näiteks globaalselt tegutsev pank, mõjutab sellise turuosalise positsiooni kaitsmine eri riikide maksejõuetusmenetlustes omakorda nimetatud panga võlausaldajaid ning omab seetõttu mõju finantsstabiilsusele laiemalt. Lisaks, ka tasaarvestuse režiimi väliselt piirab finantstagatise sõlmimise piirang VKE-de ja muude juriidiliste isikute võimalusi finantseerimist saada. Seega on huvide tasakaalustamise perspektiivist siiski õigustatud ka kõigi juriidiliste isikute võimalus olla finantstagatise osapooleks, eeldusel, et teiseks pooleks on asjaõigusseaduse § 314¹ lõikes 1 nimetatud isik või organisatsioon.

Paragrahv 314³. Kehtiv § 314³ sätestab finantstagatise käsutamise tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 3 ja 4, et tagada kooskõla finantstagatise direktiivi artikli 5 lõigetega 3 ja 4. Lõikega 3 sätestatakse, et Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud samaväärse eseme suhtes kohaldatakse sama finantstagatise kokkulepet, mida kohaldatakse algse finantstagatise eseme suhtes, ja samaväärne ese loetakse finantstagatise kokkuleppe alusel antuks samaaegselt algse finantstagatise esemega. Lõikega 4 sätestatakse, et finantstagatise eseme käsutamine pandipidaja poolt käesoleva paragrahvi kohaselt ei muuda pandipidaja finantstagatise kokkuleppes tulenevaid õigusi seoses käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt asenduseks antud finantstagatise esemega ega mõjuta nende õiguste kehtivust.

Paragrahv 319². Kehtiv § 319² sätestab kõrvalekalduva kokkuleppe lubatavuse tingimused.

Lõiget 4 muudetakse, et saavutada kooskõla finantstagatise direktiivi artikli 4 lõike 4 punktiga a. Finantstagatise direktiivi alusel ei kohaldata finantstagatiskokkuleppele nõudeid realiseerimiskavatsusest ette teatamiseks. Kuigi kehtiva seaduse alusel on finantstagatiskokkulepetele ette nähtud erand (st et tähtaeg võib olla lühem kui asjaõigusseaduses sätestatud etteteatamistähtaja üldreegel), ei võimalda see etteteatamistähtaega täielikult välistada.

3.4. Eelnõu § 3 – muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses

Paragrahv 2. Kehtiv § 2 sätestab seaduse kohaldamisala.

---

⁶⁶ Väärtpaberituruseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus 8 SE seletuskiri, lk 20.

Lõike 1 muutmine. Euroopa Komisjon on teinud direktiivi ülevõtmise järelkontrolli käigus soovitusel ühtlustada § 2 sõnastus BRRD2 artikli 1 sõnastusega. Komisjon on tähendanud, et § 2 kohaldamisalasse jäävad vaid finantseerimisasutused kes on krediidasutuste või investeerimisühingute tütarettevõtjad, kuigi artikli 1 lõike 1 punkt b kaasab direktiivi kohaldamisalasse finantseerimisasutused, kes on asutatud Euroopa Liidus, kui finantseerimisasutus on krediidasutuse või investeerimisühingu tütarettevõtja või artikli 1 lõike 1 punktides c ja d nimetatud ettevõtja tütarettevõtja ning kuulub emaettevõtja konsolideeritud järelevalve alla vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklitele 6–17. Seega jäid § 2 kohaldamisalast välja valdusettevõtjate (finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja, segavaldusettevõtja) tütarettevõtjad. Taoline erinevus seaduse ja direktiivi vahel mõjutab võimalust laiendada seaduse rakendamist olukordades, kus finantseerimisasutus on vahendaja rollis, vahendaja kuulub valdusettevõtjale ning valdusettevõtja ise on krediidasutus või investeerimisühing, kuna sellisel juhul ei ole finantseerimisasutus krediidasutuse tütarettevõtja.

Võttes arvesse komisjoni ettepanekuid, tehakse lõikes 1 järgnevad muudatused. Esiteks, **punktist 1** eemaldatakse tekstiosa „tema Eestis asutatud finantseerimisasutusest tütarettevõtjale ja kolmandas riigis asutatud filiaalile“. Punkti 1 muudatuse tulemusel kohaldatakse seadust Eestis asutatud krediidasutustele ja tagatakse kooskõla BRRD2 artikli 1 lõike 1 punktiga a.

Teiseks, **punktist 2** eemaldatakse tekstiosa „tema Eestis asutatud finantseerimisasutusest tütarettevõtjale ja kolmandas riigis asutatud filiaalile“, et tagada kooskõla BRRD2 artikli 2 lõike 1 punktiga 3. Punkti 2 muudatuse tulemusel kohaldatakse seadust Eestis asutatud investeerimisühingule, mille suhtes kohaldatakse väärtpaberituru seaduse § 93 lõike 1 punktis 1 sätestatud aktsia- või algkapitalinõuet. Eelviidatud sätte kohaselt peab investeerimisühingu asutamisel uue äriühinguna tema aktsiakapital või tegutseva äriühingu puhul algkapital olema vähemalt 750 000 eurot, kui ta osutab väärtpaberituru seaduse § 43 lõike 1 punktis 3 või 6 nimetatud investeerimisteenusel. Taolised teenused on väärtpaberitega kauplemine oma arvel ja väärtpaberi garanteerimine või väärtpaberi pakkumise, emiteerimise või müümise garanteerimine.

Punktis 3 muudatusi ei tehta, kuivõrd komisjon ei ole selle sätte osas märkusi teinud. Punkt 3, mis võtab BRRD2 artikli 1 lõike 1 punktid c ja d, sätestab, et seadust kohaldatakse Eestis asutatud finantsvaldusettevõtjale, segafinantsvaldusettevõtjale ja segavaldusettevõtjale, kes kuuluvad käesoleva lõike punktis 1 nimetatud krediidasutusega või punktis 2 nimetatud investeerimisühinguga samasse konsolideerimisgruppi.

Punktiga 4 nähakse seaduse kohaldamine ette käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud krediidasutuse, investeerimisühingu, finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja ja segavaldusettevõtja Eestis asutatud finantseerimisasutusest tütarettevõtjale, kui ta kuulub konsolideeritud järelevalve alla vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) määruse nr 575/2013 krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.06.2013, lk 1–337) artiklite 6–17 alusel. Punktiga 4 võetakse üle BRRD2 artikli 1 lõike 1 punkt b, mis oli seaduse varasemas redaktsioonis üle võetud § 2 lõikega 2. Kuivõrd käesolevas paragrahvis tehakse tavapärasest suuremaid muudatusi, on seaduse struktuuri ja mõistmise huvides mõistlik lisada lõikes 2 sätestatu lõike 1 loetelusse. Taoline vormistus sarnaneb ka direktiivi artikli 1 lõike 1 loetelu vormistusele. Uue sätte lisamisest tulenevalt tunnistatakse § 2 lõige 2 kehtetuks ning viiakse lõike 2 sisu üle lõike 1 punkti 4.

Punkt 5, mis võtab üle BRRD2 artikli 1 lõike 1 punkti e, sätestab, et seadust kohaldatakse kolmanda riigi krediidasutuse või investeerimisühingu poolt Eestis asutatud filiaalile. Vastav direktiivi punkt oli üle võetud seaduse seni kehtinud sõnastuses § 2 lõike 1 punktidega 1 ja 2. Komisjoni hinnangul oli punkti e sellisel kujul ülevõtmine ebakorrektnene, kuna § 2 lõike 1 punktides 1 ja 2 seadis tingimuseks, et filiaal peab olema asutatud kolmandas riigis. Taoline sõnastus läheb vastuollu aga punkti e eesmärgiga, millega soovitakse direktiivi kohaldada liikmesriigis asutatud filiaalile. Seetõttu otsustati käesoleva lõike punktidest 1 ja 2 vastav tekstiosa välja jätta ning võtta punkt e üle korrektselt üle uue punktiga 5. Punkt 5 võtab üle BRRD2 artikli 1 lõike 3 ja sätestab, et seadust kohaldatakse Eestis asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabeohidlate kohta (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) kohaselt tegevusloa saanud keskele vastaspoolele käesolevas seaduses sätestatud ulatuses.

Seni kehtinud punkt 4 loetakse punktiks 6 ning selle sisus muudatusi ei tehta, kuivõrd komisjon ei ole selle osas märkusi teinud. Punkt 6, mis võtab üle BRRD2 artikli 1 lõike 3, sätestab, et seadust kohaldatakse Eestis asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabeohidlate kohta (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) kohaselt tegevusloa saanud keskele vastaspoolele käesolevas seaduses sätestatud ulatuses.

Lõike 2 kehtetuks tunnistamine. Lõikes 2 olnud tingimus, mis varasemalt ei olnud hõlmatud lõike 1 loeteluga, viiakse üle vastavasse loetelusse (vt selgitusi § 2 lõike 1 muutmise selgitusi).

Paragrahvi täiendatakse lõikega 3¹. Uue lõikega sätestatakse, et käesoleva seaduse §-des 43, 44 ja 46–50 käsitatakse krediidasutusena ka käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3–5 nimetatud isikut või filiaali. Lõike lisamine on ajendatud Euroopa Komisjoni tähelepanekust, et viidatud sätetes on kasutatud mõistet „kriisimenetluses olev krediidasutus“ mõiste „kriisilahendusmenetluses olev finantsinstitutsioon“ asemel, mille legaaldefiniitsiooni leiab BRRD2 artikli 2 lõike 1 punktist 83. Komisjoni hinnangul võib sõna „krediidasutus“ kasutamine mõjuda liiga kitsendavalt, kaasamata käesoleva seaduse § 2 lõike 1 punktides 3–5 nimetatud isikuid, kes võivad direktiivi kohaselt tegelikult samuti osaleda kriisilahendusmenetluses seetõttu, et nad kuuluvad krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi. Lõike 3¹ lisamisega ennetatakse vastavates paragrahvides kriisilahendussubjektide liiga kitsast tõlgendamise võimalust.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 3². Uue lõikega sätestatakse, et käesoleva seaduse § 11 lõikes 5, § 17 lõigetes 7¹, 7² ja 13, § 17² lõike 2 punktis 2, § 17³, § 18 lõigetes 6 ja 6¹, § 22 lõigetes 2¹–2³, §-s 22¹, § 34 lõigetes 1–3³ ja 4¹, 4³, 5 ja 6, § 44 lõigetes 1 ja 2, § 52 lõikes 5, § 55 lõigetes 2 ja 7, § 56 lõikes 1⁴, § 96¹ lõikes 2 ja tagatisfondi seaduse §-s 73¹³ nimetatud krediidasutusena käsitatakse ka käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 või 4 nimetatud finantseerimisasutust, finantsvaldusettevõtjat, segafinantsvaldusettevõtjat ja segavaldusettevõtjat. Lõike lisamine on ajendatud Euroopa Komisjoni tähelepanekust, et viidatud sätetes on kasutatud sõna „krediidasutus“, mis peaks käesoleva seaduse § 2 lõike 3 kohaselt hõlmama ka investeerimisühinguid, kuid mitte ülejäänud käesoleva seaduse § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud ettevõtjaid, kes osalevad kriisilahendusmenetluses seetõttu, et nad kuuluvad krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi. Seega jäeti seaduse varasemas sõnastuses võimalus vastavate sätete liiga kitsaks tõlgendamiseks, mis ei ole kooskõlas direktiivis sätestatuga. Lõike 3² lisamisega tagatakse, et vastavates sätetes nimetatud õigused, kohustused ja tingimused laieneksid ka § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud isikutele.

Paragrahv 6. Kehtiv § 6 sätestab kriisiennetus- ja kriisilahendusmeetmed.

Lõike 1 punkti 4 muutmine. Paragrahvi 6 lõige 1 sätestab loetelu kriisiennetusmeetmetest, mida Finantsinspeksioonil on õigus kasutada kriisi ennetamiseks. Lõike 1 punkt 4 sätestab õiguse rakendada muid krediidasutuste seaduses sätestatud järelevõlumeetmeid. Lõikega 1 on võetud üle BRRD2 artikli 2 lõike 1 punkt 101. Euroopa Komisjon on teinud käesoleva lõike osas kaks tähelepanekut. Esiteks, erinevalt direktiivis sätestatust, ei sisalda lõige 1 Finantsinspeksiooni õigust rakendada kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õigust. Teiseks, lõike 1 punktis 4 sätestatud õigus on vastuolus direktiiviga, kuivõrd artikli 2 lõike 1 punkt 101 sätestab kinnise loetelu õigustest, mida kriisilahendusamet võib rakendada finantskriisi ennetamiseks. Seetõttu laiendab punkt 4 põhjendamatult laialt Finantsinspeksiooni õigust rakendada lisaks § 6 lõikes 1 nimetatud meetmetele ka muid meetmeid, mis on sätestatud krediidasutuste seaduses, kuid mille täpset loetelu ei ole käesoleva seadusega sätestatud. Võttes arvesse komisjoni märkusi, muudetakse lõike 4 sõnastust ning sätestatakse Finantsinspeksioonile õigus rakendada kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist.

Lõike 2 muutmine. Lõige 2 sätestab, et kriisilahendusmeede on käesoleva seaduse tähenduses Finantsinspeksiooni õigus määrata erihaldur või nõuda aktsiate ja varade võõrandamist, luua sildasutus, nõuda vara eraldamist, rakendada kohustuste ja nõudeõiguste teisendamist või rakendada muid käesoleva seaduse 4.–7. peatükis sätestatud õigusi. Käesolevat lõiget on vaja tehniliselt muuta, kuivõrd kriisilahendusmeetmete loetelu ei ole ammendav. Seni kehtinud sõnastuses tekib vastuolu, sest lõike esimene pool sätestab erinevaid meetmeid, kuid lõike teine pool jätab Finantsinspeksioonile õiguse kasutada lisaks eelnevalt mainitud meetmetele ka seaduse 4.–7. peatükis sätestatud õigusi. Seega tekib sätte enda sõnastuses konflikt ning ei ole arusaadav, kas kriisilahendusmeetmete loetelu on lahtine või kinnine. Kuivõrd lõike esimeses pooles nimetatud meetmed on samuti reguleeritud peatükkidega 4.–7., ei ole lõikes 2 nimetatud meetmed ammendavad. Seetõttu on põhjendatud muuta lõike 2 sõnastust ja sätestada, et kriisilahendusmeede on FELS-i tähenduses Finantsinspeksiooni õigus määrata erihaldur või rakendada muid käesoleva seaduse 4.–7. peatükis sätestatud õigusi.

Paragrahv 8¹. Kehtiv § 8¹ sätestab kriisilahendussubjekti ja kriisilahenduse konsolideerimisgrupi tunnused.

Paragrahvi pealkirja muudetakse tulenevalt likvideerimissubjekti legaalseaduse definitsiooni lisamisest § 8¹ lõikesse 6. Sätte uueks pealkirjaks on „Kriisilahendussubjekt, kriisilahenduse konsolideerimisgrupp ja likvideerimissubjekt“.

Lõike 3 muutmine. Paragrahvis 8¹ sätestatakse tingimused, millele peavad kriisilahendussubjekt (lõige 1) ja kriisilahenduse konsolideerimisgrupp (lõige 2) vastama. Seni kehtinud lõige 3 täpsustas, et konsolideerimisgrupina ei käsitata keskasutusega püsivalt seotud krediidasutust ja keskasutust ennast ega nende vastavat tütarettevõtjat, kui vähemalt üks nendest krediidasutustest või keskasutus on kriisilahendussubjekt. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu, et vastupidiselt BRRD2 artikli 2 lõike 1 punktile 83b, ei täpsusta lõige 3, et isegi, kui need isikud ei moodusta hetkel kriisilahendamise konsolideerimisgruppi, siis pole välistatud võimalus, et nad ei võiks tulevikus moodustada vastavad gruppi. Koosõla tagamiseks direktiiviga asendatakse tekstiosa „ei käsitata“ tekstiosaga „käsitatakse ka“, sõna „krediidasutust“ sõnaga „krediidasutusi ja tekstiosa „ega nende vastavat tütarettevõtjat“ tekstiosaga „ning nende tütarettevõtjaid“.

Uue lõikega 4 täpsustatakse, et käesoleva seaduse § 17² lõigetes 4 ja 5 nimetatud kriisilahendussubjektidena käsitatakse ka käesoleva seaduse § 2 lõike 1 punktis 3 või 4 nimetatud finantseerimisasutust, finantsvaldusettevõtjat, segafinantsvaldusettevõtjat ja segavaldusettevõtjat. Paragrahvi täiendamine lõikega 4 tuleneb Euroopa Komisjoni märkusest, mille kohaselt ei selgu § 17² lõigete 4 ja 5 sõnastusest, et kriisilahendussubjekt ei ole vaid krediidasutus, vaid ka teised ettevõtjad, keda käsitletakse kriisilahendusmenetluses kriisilahendussubjektina.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 5. Uue sätte eesmärk on tagada kooskõla BRRD2-ga, mis kohaldub lisaks Euroopa Liidu liikmesriikidele ka Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriikidele (Norra, Island, Lichtenstein). Seni on seaduses kasutatud läbivalt mõisteid „Euroopa Liidus asutatud tüarettevõtja“ ja „Euroopa Liidus tegutsev ematettevõtja“, millega võib jääda ekslikult mulje, et seadust on võimalik kohaldada vaid Euroopa Liidu liikmesriikide ettevõtjatele. Lõikega 5 täpsustatakse, et eelmainitud mõisted viitavad ka ettevõtjatele, kes on asutatud või tegutsevad Euroopa Liidu lepinguriigis.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 6, millega võetakse üle BRRD3 artikli 2 lõike 1 punkt 83aa ning sätestatakse likvideerimissubjekti legaaldefiniitsioon. Likvideerimissubjekt on Euroopa Liidus asutatud juriidiline isik, kelle suhtes konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas või konsolideerimisgruppi mittekuuluva isiku puhul on kriisilahenduskavas ette nähtud, et ta likvideeritakse tavalises maksejõuetusmenetluses, või isik, kes kuulub kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, kuid kes ise ei ole kriisilahendussubjekt ja kelle suhtes ei ole konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas ette nähtud allahindamise ja teisendamise õiguse kasutamist.

Paragrahv 17. Kehtiv § 17 sätestab omavahendite ja kõlblike kohustuste minimaalse taseme nõude.

Lõike 4¹ muutmise. Seni kehtinud lõike 4¹ sõnastus sätestas, et kõlblikud kohustused on käesoleva seaduse § 71 lõikes 1 nimetatud teisendatavad kohustused, mis vastavad käesoleva paragrahvi lõikes 4 või käesoleva seaduse § 19 lõike 8 punktis 1 sätestatud tingimustele, olenevalt sellest, kumb säte on kohaldatav, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 72a lõike 1 punktis b sätestatud teise taseme omavahendite instrumentide tingimustele.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi seadus sisaldab kõlblike kohustuste definitsiooni, mis vastab BRRD2 artikli 2 lõike 1 punktile 71a, ei ole seaduses konkreetselt defineeritud artikli sama lõike punkti 71 eeskujul teisendatavaid kohustusi. Kuigi § 17 lõige 4¹ selgitab kõlblike kohustuste olemust, tehes seda läbi teisendatavate kohustuse, ning § 71 lõige 1 sätestab, et teisendatavad kohustused on kohustused, mille suhtes võib kasutada kohustuste teisendamise meetet kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kohustuste suhtes, puudub seaduses teisendatava kohustuste legaaldefiniitsioon. Selleks, et eristada kõlblike ja teisendatavaid kohustusi selgemalt, muudetakse lõiget 4¹ selliselt, et selles käsitletakse ainult teisendatavaid kohustusi.

Lõiget 4² muudetakse tulenevalt lõike 4¹ muutmisest. Põhjusel, et § 17 lõike 4¹ sõnastust muudeti viisil, et selles sisaldub ainult teisendatavate kohustuste mõiste, muudetakse lõiget 4² (vt § 17 lõike 4¹ muutmise selgitusi). Uue sõnastuse kohaselt loetakse lõike 4² tekst teiseks lauseks ning lõiget täiendatakse esimese lausega. Uus lause sätestab, et kõlblikud kohustused

on teisendatavad kohustused, mis vastavad käesoleva paragrahvi lõikes 4 või käesoleva seaduse § 19 lõike 8 punktis 1 sätestatud tingimustele, olenevalt sellest, kumb säte on kohaldatav, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 72a lõike 1 punktis b sätestatud teise taseme omavahendite instrumentide tingimustele. Varasemast kõlblike kohustuste definitsioonist jäetakse välja tekstiosa „käesoleva seaduse § 71 lõikes 1 nimetatud“ põhjusel, et teisendatavate kohustuste definitsiooni lisamisega ei ole teisendatavate kohustustele enam viitada. Lõike 4² muutmise tagajärjel koondatakse kõlblikke kohustuste ja allutatud kõlblike instrumentide definitsioonid ühte sättesse, tagades seaduse parema seotuse ja loetavuse.

Lõike 4³ sissejuhatava lauseosa muudetakse. Käesolev lõige sätestab, et kui Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtjast krediidasutus emiteerib kohustusi olemasolevale aktsionärile, kes ei kuulu samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, arvatakse need kohustused kriisilahendussubjekti omavahendite ja kõlblike kohustuste summa hulka, kui on täidetud kõik sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud tingimused. Lõikega 4³ on üle võetud BRRD2 artikli 45b lõige 3.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõike sissejuhatav lause ei sisalda endas täiendit, mille kohaselt peab Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtjast krediidasutus, kes emiteerib kohustusi, kuuluma kriisilahendussubjektiga ka samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi. Sarnaselt täpsustusega selle kohta, et emiteerimine peab toimuma aktsionäri suhtes, kes ei kuulu krediidasutusega samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, tuleks komisjoni hinnangul lõike 4³ sissejuhatavasse lauseosasse lisada täiend tütarettevõtja kuuluvuse kohta. Komisjoni märkustest tulenevalt täiendatakse täpsustatakse sissejuhatavas lauseosas, et nimetatud tütarettevõtjast krediidasutus peab kuuluma kriisilahendussubjektiga samasse konsolideerimisgruppi.

Lõike 4³ punkti 3 muutmise. Lisaks sissejuhatava lause muutmisele tuleb teha muudatusi lõike 4³ tingimuste loetelu punktides 3 ja 4, kuivõrd neid kahte punkti tuleb direktiivi mõistes lugeda ühe, mitte kahe eraldiseisva tingimuseks. Seni kehtinud säte sõnastusest ei selgu, et lõike 4³ punktid 3 ja 4 ei ole eraldiseisvad ja teineteisest sõltumatud tingimused, mille põhjal hinnatakse, kas emiteeritud kohustused arvatakse kriisilahendussubjekti omavahendite ja kõlblike kohustuste summa hulka või mitte. Punkte 3 ja 4 lugedes võib ekslikult jääda mulje, et tegemist on kumulatiivsete tingimustega, mis mõlemad peavad lisaks punktidele 1 ja 2 olema täidetud, et jaatada tingimuste täitmist. Selline käsitlus erineb artikli 45b lõikest 3, kuivõrd artikli lõike 3 punkt(c) jaotub omakorda veel kaheks alapunktiks i ja ii, ning sätestab, et punkti c kohustuste leidmiseks tuleb alapunktist ii lahutada alapunkt i. Seega sisaldab punkt c endas arvutamistehet, mida ei ole § 17 lõike 4³ punktides 3 ja 4 piisavalt hästi väljendatud.

Muudatusega tuuakse punktis 4 sätestatu üle punkti 3 algusesse ning sõnastatakse see ümber viisil, mis annab selgelt üle mõtet, et kohustuste summa leidmiseks, tuleb käesoleva seaduse § 19 lõigetes 2 ja 4–6 nõutava miinimumnõude tasemest lahutada selliste kohustuste summa, mis on saadud kriisilahendussubjekti jaoks emiteeritud ja tema poolt kas otse või kaudselt teiste samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate kaudu ostetud kohustuste ning kooskõlas käesoleva seaduse § 19 lõike 8 punkti 2 kohaselt emiteeritud omavahendite summast.

Lõike 4³ punkt 4 tunnistatakse kehtetuks. Punktide 3 ja 4 koondamise tulemusega tunnistatakse kehtetuks punkt 4 (vt § 17 lõike 4³ punkti 3 muutmise selgitusi).

Lõike 7¹ muutmine. Käesolev lõige sätestab, et kui kriisilahenduskava näeb ette krediidasutuse likvideerimise tavapärasel maksejõuetusmenetluses, hindab Finantsinspeksioon, kas on asjakohane piirata miinimumnõuet summani, mis on piisav kahjumi katmiseks vastavalt käesoleva seaduse § 17² lõike 2 punktile 1. Finantsinspeksioon hindab piirangut eelkõige seoses võimaliku mõjuga finantsstabiilsusele ja ülekandumise riskile finantssüsteemis. Lõikega 7¹ on üle võetud BRRD2 artikli 45c lõike 2 teine alalõige. Käesolevas lõikes tuleks teha normitehniline muudatus ning asendada tekstiosa „krediidasutuse likvideerimise“ tekstiosaga „krediidasutusest likvideerimissubjekti likvideerimise“. Muudatuse põhjuseks on asjaolu, et seaduse §-i 8¹ täiendatakse lõikega 6, milles esitatakse likvideerimissubjekti legaldefiniitsioon (vt § 8¹ lõike 6 selgitusi), ning seadust täiendatakse §-ga 17⁵, millega reguleeritakse miinimumnõude kohaldamist likvideerimissubjekti suhtes (vt § 17⁵ selgitusi). Kuivõrd likvideerida saab ainult likvideerimissubjekti, on põhjendatud lisada sellekohane täpsustus lõikesse 7¹ ning harmoniseerida niivõrd mõistet „likvideerimissubjekt“ terves seaduses.

Lõike 9 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et Finantsinspeksioon teavitab Euroopa Pangandusjärelevalve Asutust (edaspidi *EBA*) miinimumnõude kehtestamisest ja selle võimalikust asendamisest kohustuste ja nõudeõiguse teisendamise lepinguga. Lõikega 9 võetakse üle BRRD2 artikli 45j lõige 1, mis sätestab, et kriisilahendusasutused teavitavad EBA-t omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudest, mis on artikli 45e või 45f kohaselt kehtestatud igale nende jurisdiktsioonis asuvale ettevõtjale. BRRD3 muutmiseega täiendati artikli 45j lõiget 1 selliselt, et kriisilahendusasutused peavad teavitama järelevalveasutust ka artikli 45f lõike 1 neljanda alalõike kohaselt tehtud otsustest asjaomaste ettevõtjate kohta.

Tulenevalt direktiivi muudatustest, tehakse kaks muudatust § 17 lõikes 9. Esimese muudatusega lisatakse viide käesoleva seaduse 2. peatüki 2. jaole täpsustamaks paragrahve, mis käsitlevad neid miinimumnõudeid, mille kehtestamisel peab Finantsinspeksioon EBA-t teavitama. Kuigi artikli 45j lõige 1 viitab artiklitele 45e ja 45f, on need artiklid võetud üle rohkem kui kahe paragrahviga, mistõttu on täpsuse huvides viidata tervele jaole tagamaks, et ükski säte, mis omab puutumust miinimumnõuete kehtestamisega, ei jääks välja teavitamise kohustusest. Teise muudatusega võetakse üle artikli muudatus. Käesolevas seaduses vastab artikli 45f lõike 1 neljandale alalõikele § 19 lõige 6, millega sätestatakse, et käesoleva seaduse § 8¹ lõike 3 kohaselt tuvastatud kriisilahenduse konsolideerimisgrupi puhul järgivad krediidasutus, kes on keskasutusega püsivalt seotud, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt, keskasutus, kes ei ole ise kriisilahendussubjekt, ja kriisilahendussubjekt, kelle suhtes ei kohaldata § 18 lõikes 2² nimetatud nõuet, § 17³ lõigetes 1 ja 2 nimetatud nõuet individuaalsel alusel. Lõike 9 muutmise tulemusel peab Finantsinspeksioon teavitama EBA-t käesoleva seaduse 2. peatüki 2. jao kohaselt iga Eestis asuvale ettevõtjale kehtestatud miinimumnõudest, sealhulgas käesoleva seaduse § 19 lõike 6 rakendamise asjaomaste ettevõtjate kohta.

Lõike 10 teise lause muutmise eesmärk on asendada viide lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele finantstagatise direktiivi tähenduses viitega lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele väärtpaberituruseaduse tähenduses, kuna kehtivas seaduses viidatud finantstagatise direktiivi säte võetakse üle väärtpaberituruseadusesse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõiste lisamisega ja seega saab finantstagatise direktiivi asemel viidata siseriiklikule õigusele. Muudatus ei ole sisuline.

Lõike 12 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikes 12 sätestatakse loetelu õigustest ja meetmetest, mida Finantsinspeksioon võib rakendada isiku suhtes, kes ei täida käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud miinimumnõude kohustust. Lõikega 12 on üle võetud BRRD2

artikli 45k lõige 1. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et § 17 lõike 12 ja artikli 45k lõike 1 sõnastused erinevad osas, mis puudutab loetelu suletust. Nimelt sätestab direktiiv, et kriisilahendusamet peab miinimumnõude rikkumisele reageerides rakendama vähemalt üht loetelus nimetatud meetet. Erinevalt direktiivi tekstist, jätab lõike 12 sissejuhatava lauseosa sõnastus Finantsinspeksioonile justkui vabaduse valida, milliseid meetmeid rakendada. Seega on seaduse sõnastus liiga lai ning ei sätesta konkreetset, et miinimumnõude rikkumisele reageeritakse vähemalt ühe meetme või õigusega, mis on nimetatud lõike 12 loetelus. Siinkohal aga ei lisata loetelusse viiteid käesoleva seaduse §-dele 91 ja 94, millele vastavad direktiivi artiklid 110 ja 111 ning mis on nimetatud artikli 45k lõike 1 punktis e. Viiteid ei lisata põhjusel, et Eesti seadusloomes ei ole tavaks viidata seaduse keskel seaduse lõpus asuvatele vastutuse sätetele. Vastutuse sätted on kohaldatavad automaatselt ehk nende rakendamise ei eelda, et neile oleks seaduse sees vastava nõude või kohustuse täitmata jätmisel viidatud. Uue sõnastuse kohaselt kasutab Finantsinspeksioon omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude täitmata jätmise korral vähemalt üht järgmist abinõu, mis on nimetatud sissejuhatavale lauseosale nimetatud loetelus.

Lõike 12 punkti 1 muudatusega asendatakse viide §-le 30 viitega §-le 35. Punktiga 1 on reguleeritud üks võimalikest õigustest, mida Finantsinspeksioon võib rakendada krediidiasutuse suhtes, kes on jätnud täitmata käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud miinimumnõude kohustuse. Täpsemalt, punkti 1 kohaselt võib Finantsinspeksioon võtta kriisilahenduskõlblikkust pärssivate asjaolude suhtes meetmeid või kõrvaldada need pärssivad asjaolud kooskõlas käesoleva seaduse §-dega 30 või 34. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et § 30 reguleerib konsolideerimisgrupi kriisilahenduskava koostamise menetlust, mitte kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustega tegelemist, nagu seda teeb § 35. Seega ei oma viitelises mõttes § 30 seost § 17 lõikes 12 nimetatud õiguste kasutamisega, kuivõrd § 17 reguleerib miinimumnõude täitmist, mitte kriisilahenduskava koostamist. Kooskõla tagamiseks BRRD2 artikli 45k lõike 1 punktiga a ja viite parandamiseks asendatakse punktis 1 tekstiosa „§-ga 30 või 34“ tekstiosaga „§-ga 34 või 35“.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 12¹. Uue lõikega võetakse üle BRRD2 artikli 45k lõige 2, mille kohaselt peavad kriisilahendusametused ja pädevad ametused konsulteerima omavahel artikli 45k lõikes 1 osutatud vastavate õiguste kasutamisel. Artikli 45k lõikele 1 vastab käesoleva paragrahvi lõige 12, milles sätestatakse meetmed ja õigused, mida Finantsinspeksioon võib rakendada omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude täitmata jätmise korral. Lõige 12 annab lahtise loetelu karistuslikest meetmetest, sest käesoleva seaduse § 94 näeb ette väärteokaristuse ja rahaträhvi määrad miinimumnõude rikkumise eest. Eesti õigusloome praktikale omaselt ei viidata seaduse sees seaduse lõpus olevatele vastutuse sätetele. Seetõttu on loetelu jäetud lahtiseks, et Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjal oleks võimalik vajadusel rakendada ka seaduse 11. peatükis sätestatud vastutuse sätteid.

Lõikega 12¹ kohustatakse Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjat konsulteerima enne käesoleva paragrahvi lõikes 12 sätestatud õiguse kohaldamist Finantsinspeksiooni finantsjärelvalve funktsiooni täitjaga. Finantskriisi funktsioonide täitjate erisus tuleneb sellest, et direktiiviga eristatakse kriisilahendusametust ja pädevat ametust. Kriisilahendusamet on direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti 18 ja artikli 3 lõike 2 kohaselt riiklik haldusamet või ametused, millele on antud avaliku halduse pädevus. Artikli 3 lõige 8 täpsustab, et kriisilahendusamet peab olema olemas oleva kriisilahenduse meetmete võtmiseks vajalikud teadmised, ressursid ja tegevussuutlikkus ning olema võimeline kasutama oma õigusi kriisilahenduse eesmärkide saavutamiseks. Pädevad ametused on direktiivi artikli 2 lõike 1

punkti 21 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 40 kohaselt siseriikliku õiguse kohaselt ametlikult tunnustatud ametiasutused või organid, kellele on siseriikliku õigusega antud volitused teostada kõnealuses liikmesriigis toimiva järelevalvesüsteemi osana järelevalvet finantsinstitutsioonide üle. Seega võivad nii kriisilahendusasutus kui ka pädevad asutused olla nii avalik-õiguslikud juriidilised isikud või eraõiguslikud juriidilised isikud, kellele on antud pädevus järelevalve teostamiseks. Kuigi direktiiv eristab rollide ja ülesannete jaotamisel kriisilahendusasutusi ja pädevaid asutusi, on Eestis finantskriisi ennetamise ja lahendamise seotud kompetents koondunud peamiselt Finantsinspektsiooni, kes teostab üleüldist turujärelevalvet finantsasutuste suhtes. Direktiivis loetletud funktsioonide täitja määramine on jäetud iga liikmesriigi enda otsustada sõltuvalt liikmesriigi õigussüsteemist. Seetõttu otsustati käesoleva seaduse algsel koostamisel mitte luua uut eraldiseisvat pädevat asutust, vaid eristada inspektsiooni siseselt finantsjärelevalve funktsiooni täitja ja finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja rolle. Tegemist on Finantsinspektsiooni enda sees eraldiseisvate divisjonide/töögruppidega, kelle on lähtuvalt enda funktsioonist erinevad ülesanded ja kohustused.

Paragrahv 17¹. Kehtiv § 17¹ sätestab kõlblike kohustuste erisused.

Lõike 6 punkti 1 täiendamine. Lõikega 6 nähakse Finantsinspektsioonile kolm asjaolu, millega arvestada miinimumnõude määramisel kriisilahendussubjekti suhtes. Punktis 1 reguleeritud olukorra kohaselt on eelneva kriisilahenduskõlblikkuse hindamise käigus tehtud kindlaks kriisilahenduskõlblikkust oluliselt pärssivad takistused ning pärast käesoleva seaduse § 34 lõikes 4² nimetatud meetmete võtmist ei ole krediidasutus Finantsinspektsiooni nõutud aja jooksul teavitanud võetud abimeetmetest või kindlakstehtud oluliselt pärssivatest takistustest, mida ei saa kõrvaldada ühegi nimetatud meetme võtmisega ning § 17⁴ lõikes 7 nimetatud õiguse kasutamine kompenseeriks osaliselt või täielikult kriisilahenduskõlblikkust oluliselt pärssiva asjaolu negatiivse mõju. Punktid 2 ja 3 reguleerivad lihtsustatult öeldes olukordi, mille kohaselt on kriisilahendussubjekti eelistatud kriisilahendusstrateegia teostatavus ja usaldusväärsus piiratud, arvestades kriisilahendussubjekti iseloomu (suurus, tegevuse laad, ulatus jne), ning täiendavate omavahendite nõue kajastab asjaolu, et kriisilahendussubjekt kuulub 20 protsendi kõige suurema riskitasemega krediidasutuste hulka, kelle puhul määrab Finantsinspektsioon miinimumnõude. Lõikega 6 võetakse üle BRRD2 artikli 45b lõike 6 teine alalõige ning punktidega 1-3 vastavalt punktid a–c.

Euroopa Komisjon on punkti 1 kohta märkinud, et lisaks § 34 lõike 4² viitele oleks asjakohane viidata ka sama paragrahvi lõigetele 4 ja 4¹, milles on samuti sätestatud meetmed, mille rakendamist võib Finantsinspektsioon krediidasutuselt, konsolideerimisgrupi mõnelt üksuselt või segavaldusettevõtja tütarettevõtjast krediidasutuselt nõuda. Viidete lisamisega tagatakse nii Finantsinspektsioonile kui ka kriisilahendussubjektile loetelu meetmetest, mille täitmata jätmise korral on Finantsinspektsioonil õigus kaaluda miinimumnõude määramist.

Lõike 9 punkti 2 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse nimekiri kuuest asjaolust, mida Finantsinspektsioon peab võtma arvesse kõlblike kohustuste kohta otsuse tegemisel. Lõikega 9 võetakse üle BRRD2 artikli 45b lõige 9. Euroopa Komisjon on teinud märkuse lõike 9 punkti 2 osas, millele vastab artikli 9 punkt b. Seni kehtinud sõnastuse kohaselt sätestas punkt 2, et Finantsinspektsioon peab otsuse tegemisel arvesse võtma selliste kõlblike kohustuste instrumentide, mis vastavad kõigile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 72a nimetatud tingimustele ning mille järelejäänud tähtaeg on lühem kui üks aasta alates kuupäevast, kui tehti otsus käesoleva paragrahvi lõikes 1 või käesoleva seaduse § 17⁴ lõikes 7 nimetatud nõuete kvantitatiivseks kohandamiseks, summat.

Euroopa Komisjoni märkuse kohaselt on punktide 2 ja b vahel vastuolu. Punkti 2 senine sõnastus nägi ette, et kõlblike kohustuste otsus tehti § 17¹ lõikes 1 või § 17⁴ lõikes 7 nimetatud nõuete kvantitatiivseks kohandamiseks. Seega võis sätte sõnastusest välja lugeda, et otsuse tegemise tingis nõuete kvantitatiivne kohandamine. Taoline tõlgendusviis ei ühti aga direktiivi sõnastusega, mille kohaselt ei ole kvantitatiivne kohandamine alternatiiv, nagu on punktis 2 sõnaga „või“ sätestatud, vaid iseseisev eesmärk. Artikli 45b lõike 9 punktiga b taotleb direktiiv, et kõrgendatud allutamisinõude kehtestamisel tuleb arvesse võtta ettevõtte poolt hoitavate lühiajaliste võlakohustuste summat ning allutamisinõuet võib suurendada, kui ettevõttel on märkimisväärne summa lühiajalisi kohustusi, sest need kohustused võivad minna kasutusse ning mitte olla kättesaadavad kriisilahenduse ajal. Direktiivi väär mõistmine on tingitud direktiivi eestikeelse tõlke veast. Nimelt, direktiivi punkti b tekstiosa „*with a view to making quantitative adjustments to the requirements referred to in paragraphs 5 and 7 of this Article*“ on tõlgitud eestikeelses versioonis „käesoleva artikli lõigetes 5 ja 7 osutatud nõuete kvantitatiivseks kohandamiseks“. Artikli 45b lõike 9 ülevõtmise ajal käesolevasse seadusesse juhinduti lõike 9 eestikeelsest versioonist, märkamata tõlkeviga punktis b. Võrreldes tõlkeid nüüd, on selge, et direktiiv näeb ette kohustuse arvestada otsuse tegemisel nõude kvantitatiivset kohandamist, mitte alternatiivi. Punkti 2 uue sõnastusega parandatakse ebaühtlus ja korrigeeritakse sätte üleüldist loetavust. Uue sõnastuse kohaselt peab Finantsinspektsioon arvestama otsuse tegemisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 72a nimetatud kõigile tingimustele vastavate kõlblike kohustuste instrumentide, mille järelejäänud tähtaeg on otsuse vastuvõtmise kuupäeva seisuga alla ühe aasta, summat, võttes arvesse käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja käesoleva seaduse § 17⁴ lõikes 7 nimetatud nõuete kvantitatiivset kohandamist.

Paragrahv 17². Kehtiv § 17² sätestab miinimumnõude määramise korra ja tingimused.

Lõike 2 punkti 2 muutmine. Lõige 2 sätestab, et kui kriisilahenduskavas on ette nähtud kriisilahendusmeetme rakendamine või vastavalt käesoleva seaduse §-le 56 kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamine § 29 lõikes 5 nimetatud asjakohasele stsenaariumile tuginedes, peab miinimumnõue võrduma summaga, mis piisav järgmiseks potentsiaalse kahjumi täielikuks katmiseks (punkt 1) ja kriisilahendussubjekti ja selle tütarettevõtja, kes on krediidasutus või käesoleva seaduse § 2 lõikes 1 nimetatud ettevõtja, kuid ei ole kriisilahendussubjekt, rekapitalizeerimiseks tasemini, mis võimaldab neil jätkuvalt vastata tegevusloa tingimustele ja jätkata vähemalt aasta tegevust, mille jaoks on neile tegevusluba antud (punkt 2). Lõike 2 punktiga 2 võetakse üle BRRD2 artikkel 45c lõike 2 punkt b.

Euroopa Komisjoni hinnangul ei vasta lõike 2 punkti 2 kohaldamisala direktiivi artikli kohaldamisalale, kuivõrd punktis 2 tehakse üldine viide käesoleva seaduse § 2 lõikele 1, kuid artikli 45c lõike 2 punkt b sätestab, et rekapitalizeeritakse kriisilahendussubjekt ja selle tütarettevõtjad, kes on krediidasutused, investeerimisühingud või artikli 1 lõike 1 punktides b, c, ja d osutatud ettevõtjad. Seega on direktiivis viidatud rekapitalizeerimisele kuuluvate ettevõtjate ring kitsam ning ei hõlma Eestis asutatud krediidasutusi, kolmanda riigi krediidasutuste või investeerimisühingu poolt Eestis asutatud filiaale ja Eestis asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) kohaselt tegevusloa saanud keskseid vastaspooli, mis on kõik § 2 lõike 1 kohaldamisega hõlmatud, kuid § 17² lõike 2 punktiga 2 välistamata. Viite kitsendamise asemel asendatakse tekstiosa „§ 2 lõikes 1 nimetatud ettevõtja“ tekstiosaga „muu konsolideerimisgruppi kuuluv

ettevõtja“ põhjusel, et §-i 2 täiendatakse lõikega 3², milles esitatakse loetelu sätetest, kus sõna „krediidiasutus“ tuleb tõlgendada viisil, et see hõlmab ka § 2 lõike 1 punktides 3 või 4 nimetatud finantseerimisasutust, finantsvaldusettevõtjat, segafinantsvaldusettevõtjat ja segavaldusettevõtjat. Põhjusel, et § 2 lõige 3² viitab juba § 17² lõike 2 punktile 2, piisab komisjoni ettepanekust lähtuvalt vaid tekstiosa asendamisest, sest § 2 lõike 1 viite kitsendamisel tekiks seaduses viitamise konflikt, mis ei ole normitehniliselt lubatud.

Lõike 4 sissejuhatava lauseosa muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse miinimumnõude arvutamise kord kriisilahendussubjektide puhul. Lõikega 4 võetakse üle BRRD2 artikli 45c lõike 3 esimene alalõige. Euroopa Komisjon on teinud märkuse, et § 17² lõiked 4 ja 5 käsitlevad kriisilahendussubjekte, täpsustamata, kas vastavates lõigetes sätestatu kohaldub ka finantseerimisasutustele, finantsvaldusettevõtjatele, segafinantsvaldusettevõtjatele ja segavaldusettevõtjatele, nagu on direktiiviga taotletud. Õigusselguse loomiseks on käesoleva seaduse §-i 8¹ täiendatud lõikega 4, milles laiendatakse § 17² lõigete 4 ja 5 kohaldamist asjaomastele ettevõtjatele (vt § 8¹ lõike 4 selgitusi). Täpsustamaks, et lõikes 4 käsitletav kriisilahendussubjekt on krediidiasutus, asendatakse lõike sissejuhatavas lauseosas sõna „Kriisilahendussubjektide“ tekstiosaga „Krediidiasutusest kriisilahendussubjektide“.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4¹. Paragrahvi esimeses lõikes nähakse Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjale ette kriteeriumid, mida tuleb arvestada miinimumnõude määramisel. Lõikes 2 sätestatakse tingimused, millele peab miinimumnõue vastama juhul, kui kriisilahenduskavas on ette nähtud kriisilahendusmeetme rakendamine või kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamine juhuks, kui maksejõuetus võib mõjutada kas konkreetset krediidiasutust/konsolideerimisgruppi või põhjustada laiaulatuslikumat kahju finantssektoris. Lõikele 2 teevad täpsustuse lõiked 3 ja 4 mis käsitlevad miinimumnõude summa arvutamist kriisilahendussubjektide puhul. Lõiked 3 ja 4 on üle võetud vastavalt BRRD2 artikli 45c lõike 3 esimese alalõike punktidest a ja b.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõige 4 ei sisalda BRRD2 artikli 45c lõike 3 neljandas alalõikes sätestatud selgitust selle kohta, esimeses alalõike punktis b sätestatud individuaalse nõude kehtestamisel tuleb võtta arvesse direktiivi artikli 37 lõikes 10 ning artikli 44 lõigetes 5 ja 8 osutatud nõudeid. Kuivõrd ülevõtmata alalõige sisaldab kohustust Finantsinspektsiooni jaoks, täiendatakse käesolevat paragrahvi lõikega 4¹, milles vastav kohustus ka sätestatakse. Viidatud artiklitele vastavad käesoleva seaduse § 17² lõige 3, § 55 lõige 8 ning § 78 lõiked 3 ja 6, mis käsitlevad miinimumnõude summa arvutamist, erakorralise avaliku finantstoetuse taotlemise tingimusi, kriisilahendusfondi vahendite kasutamist ja vahendite kasutamise erandolukordi.

Lõike 5 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse nõuded, millest lähtuvalt peab Finantsinspektsioon määrama rekapitalizeerimise summasid, mida on käsitletud § 17² lõike 4 punktis 2 miinimumnõude arvutamise korras. Lõikega 5 võetakse üle BRRD2 artikli 45c lõike 3 viies alalõige. Euroopa Komisjon on teinud märkuse, et § 17² lõiked 4 ja 5 käsitlevad kriisilahendussubjekte, täpsustamata, kas vastavates lõigetes sätestatu kohaldub ka finantseerimisasutustele, finantsvaldusettevõtjatele, segafinantsvaldusettevõtjatele ja segavaldusettevõtjatele, nagu on direktiiviga taotletud. Õigusselguse loomiseks on käesoleva seaduse §-i 8¹ täiendatud lõikega 4, milles laiendatakse § 17² lõigete 4 ja 5 kohaldamist asjaomastele ettevõtjatele (vt § 8¹ lõike 4 selgitusi). Täpsustamaks, et lõikes 5 käsitletav kriisilahendussubjekt on krediidiasutus, loetakse lõike 5 sissejuhatav lauseosa ning punktid 1 ja 2 üheks lauseks, ning täpsustatakse, et Finantsinspektsioon teostab rekapitalizeerimise summade määramist krediidiasutusest kriisilahendussubjekti suhtes.

Lõigetes 8 ja 9 asendatakse tekstiosa „§ 2 lõikes 1“ tekstiosaga „§ 2 lõike 1 punktides 3 ja 4“. Viite muutmine on ajendatud § 2 lõike 1 muutmisest (vt § 2 lõike 1 muutmise selgitusi).

Paragrahv 17³. Kehtiv § 17³ sätestab miimumnõude määramist isikule, kes ei ole kriisilahendussubjekt.

Lõike 4 punkti 2 muutmine. Lõige 4 sätestab Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjale kaks kohustust seoses käesoleva seaduse §-s 17² nimetatud rekapiitaliseerimise summade määramisega. Nendeks kohustusteks on lõike 4 punkti 1 kohaselt kõige hilisemate väärtuste kasutamine koguriskipositsiooni või koguriskipositsiooni näitaja kohta ning punkti 2 kohaselt krediidasutuste seaduse § 104² lõikes 1 nimetatud täiendavate omavahendite nõudele vastava summa alla- või ülespoole kohandamine selleks, et määrata pärast asjaomaste kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamist kindlaks asjaomase krediidasutuse või kriisilahenduse konsolideerimisgrupi suhtes kohaldatav nõue. Lõikega 4 võetakse üle BRRD2 artikli 45c lõike 7 viies alalõige. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõike 4 punkti 2 sõnastus ei sisalda alternatiivi selle osas, et kohandamine peab toimuma peale finantsjärelevalve funktsiooni täitjaga konsulteerimist või pärast kriisilahenduse konsolideerimisgrupi kriisilahendust. Seni kehtinud sõnastus piiritles liiga kitsalt, et kohandamine toimub ainult peale konsulteerimist, mis aga ei haakunud viienda alalõike punktiga b. Kooskõla tagamiseks lisatakse punkti 2 peale sõna „konsulteerimist“ tekstiosa „või pärast kriisilahenduse konsolideerimisgrupi kriisilahendust“.

Lõike 6 muutmine. Käesoleva paragrahvi lõike 5 kohaselt võib Finantsinspektsioon pärast FELS § 56 kohaselt kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õigust kasutamist suurendada käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud nõuet summa võrra, mis on vajalik, et tagada ettevõtja võime säilitada asjakohasel ajavahemikul, mis ei ole pikem kui üks aasta, piisav turuusaldu. Nimetatud summa peab võrduma pärast FELS §-s 56 nimetatud õiguse kasutamist või pärast kriisilahenduse konsolideerimisgrupi suhtes kriisilahendusmeetme kasutamist krediidasutuste seaduse § 86⁴⁴ lõikes 2 nimetatud kombineeritud puhvri nõudega, millest on maha arvatud § 86⁴⁶ lõikes 1 nimetatud nõue. Lõige 6 sätestab, et käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud summat kohandatakse allapoole, kui Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja teeb pärast finantsjärelevalve funktsiooni täitjaga konsulteerimist kindlaks, et väiksem summa on piisav, et tagada kriisilahenduse konsolideerimisgrupi turuusaldu ning gruppi kuuluva ettevõtja kriitiliste funktsioonide jätkuvus ning juurdepääs rahastamisele, ilma et kasutataks erakorralist avaliku sektori finantstoetust, välja arvatud kooskõlas FELS § 78 lõigetega 3 ja 6 ning Tagatisfondi seaduse § 73¹³ lõikega 3 kriisilahenduse osafondist tehtavad maksed. Lõikega 6 võetakse üle BRRD2 artikli 45c lõike 7 kaheksas alalõige.

Seni kehtinud sõnastus oli võrreldes BRRD2 artikli 45c lõikega 7 kitsam osas, mis puudutas kriisilahenduse konsolideerimisgrupi usaldust finantsturul. Vastupidiselt lõikele 6, seab artikli 45c lõige 7 tingimuseks, et summat kohandatakse allapoole, kui on tehtud kindlaks, et väiksem summa on piisav kriisilahenduse konsolideerimisgrupi kriisilahenduse turuusaldu tagamiseks. Seega sätestab artikli 45c lõige 7, et hindamine peab toimuma suhtelisel laialt, ning aluseks tuleb võtta grupi kui terviku saavutused finantsprobleemide lahendamisel. Kuivõrd lõige 6 jätab tekstiosaga „kriisilahenduse konsolideerimisgrupi turuusaldu“ mulje, et hindamise aluseks on vaid grupi turuusaldu, aga mitte grupi tegevuse turuusaldu, asendatakse see tekstiosaga „kriisilahenduse konsolideerimisgrupi üldine turuusaldu“ täpsustamaks, et

туруусalduse tagamine kehtib grupi kui terviku tegevuse suhtes kriisi lahendamisel, mitte grupi kui koosseisu maine turuusalduuse suhtes.

Paragrahv 17⁴. Kehtiv § 17⁴ sätestab miinimumnõude määramise tingimused globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütarettvõtja jaoks

Lõike 2 punkti 2 muutmine. Lõike 2 kohaselt peab Finantsinspeksioon kui kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse Euroopa Liidus tegutseva olulise tütarettvõtja kriisilahendusastutus kehtestama tütarettvõtjale käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 nimetatud miinimumnõude, mis peab koosnema omakorda koosnema käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud nõuetest. Punktis 1 viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklites 92b ja 494 nimetatud nõuetele ning punktis 2 viidatakse täiendavale omavahendite ja kõlblike kohustuste nõudele, mille Finantsinspeksioon on määranud vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 3 ning mida täidetakse omavahendite ja kohustustega, mis vastavad käesoleva seaduse §-des 19 ja 81 sätestatud tingimustele.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et § 81 viite asemel peaks punkt 2 viitama hoopis käesoleva seaduse § 81¹ lõikele 4, millega on üle võetud BRRD2 artikli 89 lõike 2 neljas alalõige ning mis käsitleb Euroopa kriisilahenduskolleegiumi osalust kriisilahendusstrateegiaga nõustumisel ning nõusoleku mõju Euroopa Liidus asutatud tütarettvõtja või konsolideeritud alusel Euroopa Liidus tegutseva ematvõtja tegevusele §-s 19 sätestatud miinimumnõuete järgimisel. Viide §-le 81 oli ebarelevantne põhjusel, et selles on sätestatud Finantsinspeksiooni initsiatiivist lähtuvalt moodustatud kriisilahenduskolleegiumi liikmetele esitatavad nõuded, funktsioonid, ülesanded ja muud tingimused kolleegiumi korrektseks toimimiseks. Paragrahv 81 ei käsitle Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamise tingimusi, nagu on tehtud §-s 81¹. Kuivõrd § 17⁴ koondab paragrahve, milles reguleeritakse miinimumnõude määramist globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütarettvõtja jaoks, on käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 asjakohane viitada § 81¹ lõikele 4.

Lõike 3 täiendamine. Lõikega 3 sätestatakse, et Finantsinspeksioon kehtestab käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 ja lõike 2 punktis 2 nimetatud omavahendite ja kõlblike kohustuste täiendava nõude, kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 või lõike 2 punktis 1 nimetatud nõue ei ole piisav, et täita käesoleva seaduse miinimumnõudele sätestatud tingimusi. Lõikega 3 võetakse üle BRRD2 artikli 45d lõike 3 punkt a. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lisaks punktile a peaks lõige 3 sisaldama ka punkti b, kuivõrd mõlemates punktides sätestatud tingimused on kumulatiivsed ning punkt b täiendab punktis a nimetatud nõude ulatust. Kooskõla tagamiseks direktiiviga täiendatakse lõiget 3 pärast tekstiosa „miinimumnõudele sätestatud tingimusi“ tekstiosaga „ega ulatuses, mis tagaks käesoleva seaduse §-s 17² sätestatud tingimuste täitmise“.

Lõike 9 muutmine. Muudatusega asendatakse viide käesoleva paragrahvi lõikele 2 viitega lõikele 8. Lõike 9 eesmärk on kohustada Finantsinspeksiooni arvestama hindamise käigus asjaomase kriisilahendussubjekti ärimudelile ebaproportsionaalse mõju avaldamise ohtu. Seni kehtinud sätte sõnastuses viidati hindamise elemendi juures ekslikult lõikele 2, mis ei oma relevantsust ebaproportsionaalse mõju avaldamise ohu hindamise seisukohalt, kuivõrd lõige 2 reguleerib miinimumnõude kehtestamise tingimusi Finantsinspeksiooni poolt kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise krediidasutuse Euroopa Liidus tegutseva olulise tütarettvõtjale. Õigem on lõikes 9 viidata lõikele 8, mis reguleerib Finantsinspeksiooni õigust piirata käesoleva

paragrahvi lõikes 1 nimetatud kriisilahendussubjekti (globaalne süsteemselt oluline kriisilahendussubjekt), kelle suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse § 18¹ lõikeid 1–2, seda osa käesoleva seaduse §-s 18 (miinimumnõude kohaldamine konsolideerimisgrupi suhtes) nimetatud nõuetest, mis täidetakse omavahenditega, allutatud kõlblike kohustuste või käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kohustustega, summani, mis moodustab 27 protsenti koguriskipositsioonist. Viite parandamisega tagatakse kooskõla BRRD2 artikli 45d lõike 4 kolmanda alalõikega ning õige kriisilahendussubjekti suhtes võetavate piirangute korrektsus.

Seaduse täiendamine §-ga 17⁵. Uue paragrahviga sätestatakse miinimumnõude kohaldamise tingimused likvideerimissubjekti suhtes.

Uue paragrahviga võetakse üle BRRD3 muudatused BRRD2 artiklile 45c. Nimelt jäetakse muudatustega artiklist 45c välja teine ja kolmas lõik ning lisatakse lõige 2a. Muudatuste ajendiks on Euroopa Komisjoni poolt teostatud direktiivi läbivaatamine, mille käigus leiti, et direktiivis tuleks miinimumnõudeid käsitlevate normide eesmärkidega proportsionaalselt lubada kriisilahendusasutustel kehtestada sisemised miinimumnõudeid finantsinstitutsioonidele ja ettevõtjatele, kes ei ole ise kriisilahendussubjektid, kuid kes on kriisilahendussubjektide tütarettevõtjad ja kontrollivad samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvaid teisi tütarettevõtjaid ehk on vaheüksusteks. Kuigi artikkel 45c on üle võetud käesoleva seaduse §-ga 17, tuleks seadust täiendada §-ga 17⁵ põhjusel, et artikli uus lõige 2a sätestab erandi § 17 lõikes 1 nimetatud miinimumnõude kindlaksmääramise üldpõhimõtetele spetsiifiliselt likvideerimissubjekti suhtes. Seetõttu võib §-i 17 täiendamine uute lõigetega raskendada erandite tuvastamist seaduse lugeja jaoks ilma liigsete raskusteta ning minna vastuollu hea õigusloome põhimõtetega.

Lõikega 1 võetakse üle artikli 45c lõike 2a esimene alalõige ja teise alalõike esimesed kaks lauset ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon ei määra likvideerimissubjektile käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 nimetatud miinimumnõuet kindlaks kui käesolevas paragrahvis ei ole sätestatud teisiti. Finantsinspeksioon võib hinnata, kas on põhjendatud määrata likvideerimissubjektile miinimumnõue vastavalt käesoleva seaduse § 17 lõikele 2 individuaalselt suuremas summas kui see, mis on vajalik kahjumi katmiseks vastavalt käesoleva seaduse § 17² lõike 2 punktile 1. Finantsinspeksioon võtab oma hinnangus arvesse eelkõige võimalikku mõju finantsstabiilsusele ja finantssüsteemis ülekandumise riskile, sealhulgas seoses Tagatisfondi või teiste lepinguriikide hoiuste tagamise skeemide piisava rahastamise tagamist.

Lõikega 2 võetakse üle artikli 45c lõike 2a teise alalõike kolmas lause ja sellele järgnev loetelu. Käesoleva lõikega sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon määrab likvideerimissubjektile miinimumnõude, täidab likvideerimissubjekt selle vähemalt ühe sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud abinõuga, milleks on omavahendid (punkt 1), kohustused, mis vastavad kõlblikuskriteeriumidele, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 72a, välja arvatud nimetatud määruse artikli 72b lõike 2 punktides b ja d nimetatud kriteeriumid (punkt 2), või käesoleva seaduse § 17 lõigetes 3¹–3³ nimetatud kohustused (punkt 3).

Lõikega 3 võetakse üle artikli 45c lõike 2a kolmas ja neljas alalõige ning sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon ei ole määranud likvideerimissubjektile miinimumnõuet, ei kohaldata talle Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 77 lõiget 2 ja artikli 78a (punkt 1) ning ei arvata maha osalusi omavahenditesse kuuluvates instrumentides, mille on

emiteerinud finantseerimisasutusest tütaretevõtjad, kes on likvideerimissubjekt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 72e lõike 5 kohaselt (punkt 2).

Lõigetega 4 ja 5 võetakse üle artikli 45c lõike 2a viies alalõige. Lõikega 4 sätestatakse, et erandina käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 2 sätestatust võib krediidasutus või käesoleva seaduse § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud ettevõtja, kes ei ole ise kriisilahendussubjekt, vaid kriisilahendussubjekti või sellise kolmanda riigi ettevõtja tütaretevõtja, kes oleks kriisilahendussubjekt, kui ta oleks asutatud lepinguriigis, arvata maha oma osalused omavahenditesse kuuluvates instrumentides tütaretevõtjatest krediidasutustes. Lõikega 5 sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud osalused on võimalik maha arvata tütaretevõtjatest krediidasutustel, kes kuulub samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi ja on likvideerimissubjekt, kelle puhul Finantsinspeksioon ei ole kindlaks määranud miinimumnõuet, kui tema osaluste kogusumma on vähemalt seitse protsenti tema selliste omavahendite ja kohustuste kogusummast, mis vastavad käesoleva seaduse § 19 lõigetes 8 ja 8¹ sätestatud tingimustele ja mida arvutatakse igal aastal 31. detsembri seisuga viimase 12 kuu keskmisena.

Paragrahv 18. Kehtiv § 18 sätestab miinimumnõude kohaldamise tingimused konsolideerimisgrupi suhtes.

Lõikes 2 asendatakse viide §-le 17 viidetega §-dele 17, 17¹ ja 17⁴. Lõikes sätestatakse Finantsinspeksioonile kohustus kehtestada miinimumnõue kriisilahendussubjektile või kogu konsolideerimisgrupile, kui Finantsinspeksioon on konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutus. Miinimumnõude kehtestamisel peab kriisilahendusasutus hindama paragrahvis sätestatud 17 miinimumnõude määramise tingimusi ning seda, kas vastavalt kriisilahenduskavale toimub kolmandas riigis asutatud konsolideerimisgruppi kuuluva tütaretevõtja kriisilahendus eraldi. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et seni kehtinud sõnastuses olnud viide on võrreldes BRRD2 artikli 45e lõikega 2 liiga kitsas. Täpsemalt, artikli lõikes 2 viidatakse artiklitele 45b–45d, millele vastavad käesoleva seaduse §-d 17, 17¹ ja 17⁴. Uue sõnastusega laiendatakse asjaolusid, millega Finantsinspeksioon peab arvestama miinimumnõude kehtestamisel, täpsemalt võtma arvesse kõlblike kohustuste erisusi (§ 17¹) ja miinimumnõude määramise tingimusi globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütaretevõtja jaoks (§ 17⁴).

Lõiget 3² muudetakse tulenevalt selles esinevates viidete pärast. Täpsemalt, lõige 3² viitas seni kehtinud sõnastuses kaks korda käesoleva seaduse § 19 lõikele 8. Käesoleva eelnõuga tunnistatakse lõike 8 punktid 9 ja 10 kehtetuks ning viiakse üle § 19 uude lõikesse 8¹, et eristada BRRD2 artikli 45f lõike 2 kohaselt omavahendeid ja instrumente, mida § 19 lõigetes 1, 2, 5 ja 6 nimetatud ettevõtjad peavad kasutama miinimumnõude täitmiseks (vt § 19 lõigete 8 ja 8¹ selgitusi). Põhjusel, et BRRD2 artikli 45h lõike 1 kolmas alalõige viitab direktiivi artikli 45 lõikele 2, tuleb käesolevas lõikes 3² muuta viiteid selliselt, et § 19 lõikele 8 asemel viidatakse § 19 lõigetele 8 ja 8¹.

Lõike 6 täiendamine. Paragrahvi 18 sisuks on lihtsustatult öeldes reguleerida miinimumnõude määramise otsusele jõudmist konsolideerimisgrupi suhtes ning koostööd teiste lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kuivõrd konsolideerimisgrupp ise või selle krediidasutused või tütaretevõtjad ei pruugi olla konsolideerimisgrupiga samas riigis asutatud või tegutsevad. Seega iseloomustab konsolideerimisgruppe piiriülesus, mis nõuab koostööd selle liikmesriigi kriisilahendusasutusega, kelle haldusalas menetlust parajasti läbi viiakse, ning teise riigi kriisilahendusasutusega. Käesolevas lõikes sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus otsustada

kriisilahendussubjekti miinimumnõude määramise üle, kui kriisilahendusasutus ei jõua nelja kuu jooksul teise lepinguriigi kriisilahendusasutusega ühisotsusele konsolideerimisgrupi miinimumnõude määramises. Lõike 6 muutmise eesmärk on BRRD2 artikli 45h lõike 4 esimese alalõike eeskujul täpsustada, et lõikes kirjeldatud otsuse tegemise õigust saab Finantsinspeksioon rakendada vaid juhul, kui ta on kriisilahendussubjekti kriisilahendusasutus. Seni kehtinud sõnastuses polnud täpsustatud, millist rolli peab Finantsinspeksioon kriisilahendussubjekti osas omama, et tal tekiks õigus teha iseseisvalt otsus miinimumnõude määramise kohta. Varasema sõnastuse põhjal võis tekkida ekslik arusaam, et ainukeseks iseseisva otsuse tegemise eelduseks on asjaolu, et Finantsinspeksioon ei ole nelja kuu jooksul jõudnud ühisotsusele teiste lepinguriigi kriisilahendusasutustega konsolideerimisgrupi miinimumnõude määramise osas. Kuivõrd miinimumnõude määramine on kriisilahendussubjekti suhtes kohustus, mille täitmist peab ta igal ajal tagama, peab lõike 6 sõnastus olema piisavalt selge nii Finantsinspeksioonile kui ka kriisilahendussubjektile, et ennetada Finantsinspeksiooni poolset pädevuste ületamist.

Lõike 6¹ sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõige 6¹ reguleerib olukorda, kui Finantsinspeksioon ja teise lepinguriigi kriisilahendusasutus ei jõua nelja kuu jooksul miinimumnõude määramises ühisotsusele seetõttu, et puudub kokkulepe käesoleva seaduse §-s 19 (miinimumnõude kohaldamine konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes) nimetatud nõude suuruses, mida kohaldatakse kriisilahenduse konsolideerimisgrupi krediidasutuse suhtes individuaalsel alusel, ning millised tingimused peavad olema täidetud selleks, et Finantsinspeksioon saaks vastava otsuse teha tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes iseseisvalt. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et seni kehtinud sätte sõnastusest ei selgu, kas Finantsinspeksioon peab otsuse tegemiseks olema Eestis asutatud tütarettevõtja krediidasutuse kriisilahendusasutus. Vastava selguse puudumine mõjutab otseselt aga käesoleva paragrahvi lõike 6³ punkti 1 rakendamist. Kooskõla tagamiseks BRRD2 artikli 45h lõike 5 esimese alalõikega ning selguse loomiseks § 18 enda siseselt lisatakse lõike 6¹ sissejuhatava lauseosa algusesse lisatakse täiendav tekstiosa, mille kohaselt peab Finantsinspeksioon olema Eestis asutatud tütarettevõtja krediidasutuse kriisilahendusasutus.

Lõike 8 muutmine. Seni kehtinud lõike 8 sõnastuse kohaselt oli Finantsinspeksioonil õigus esitada kaebus konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutuste miinimumnõude kindlaksmääramise kohta Euroopa Pangandusjärelevalve Asutusele § 18 lõikes 6 nimetatud nelja kuu jooksul või enne ühisotsusele jõudmist. Lõikega 8 on üle võetud BRRD2 artikli 45h lõike 4 neljas ja viies alalõige. Euroopa Komisjon on tuvastanud kõnealuses sättes kaks puudust. Esiteks, erinevalt direktiivis sätestatust, ei erista lõige 8, et miinimumnõude kindlaksmääramise kohta on võimalik esitada kaebust kahel eraldiseisval alusel: kriisilahenduse konsolideerimisgrupi konsolideeritud tasandil iga kriisilahendussubjekti suhtes ja individuaalsel alusel iga kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja suhtes. Just viimane alus kaebuse esitamiseks on lõikest 8 puudu. Teiseks, sättes viidatakse vaid lõikes 6 sätestatud neljakuulisele tähtajale. Samasisuline tähtaja tingimus sisaldub ka § 18 lõikes 6¹. Võttes arvesse komisjoni ettepanekuid, lisatakse lõikesse 8 tingimus, et kaebust on võimalik esitada ka individuaalsel alusel ning viide lõikele 6¹.

Paragrahv 18¹. Kehtiv § 18¹ sätestab konsolideerimisgruppi kuuluva kriisilahendussubjekti erisused.

Lõike 3 muutmine. Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatakse kriisilahenduse käigus kaetava kahjumi ja rekapiitalseerimise summast tuleneva miinimumnõude tasemed ja nende arvutamise viisid, kui kriisilahendussubjekt on globaalne süsteemselt oluline ettevõtja ning ta

kuulub konsolideerimisgruppi, mille koguvarade maht ületab 100 miljonit eurot. Lõikega 3 antakse Finantsinspeksioonile õigus rakendada lõikes 1 reguleeritud nõuet kriisilahendussubjekti suhtes, kes ei ole globaalne süsteemselt oluline ettevõtja ning kelle koguvarade maht ei üle 100 miljonit eurot, kuid kes võib Finantsinspeksiooni hinnangul mõistliku tõenäosusega põhjustada maksejõuetuse korral süsteemse riski. Seni kehtinud lõike 3 sõnastuses viidatakse erisuse tegemisel vaid lõikele 1. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuivõrd lõiked 1 ja 2 on omavahel olemuslikult seotud sätted, tuleb lõikesse 3 lisada ka viide lõikele 2. Taoline viitamine on kooskõlas ka BRRD2 artikli 45c lõike 5 esimese kahe alalõikega. Uue sõnastusega lisatakse viide käesoleva paragrahvi lõikele 2.

Lõikega 7 sätestatakse üleminekuage miinimumnõuete kohaldamisele kolme aasta jooksul pärast kuupäeva, kui kriisilahendussubjekt või konsolideerimisgrupp, kuhu kriisilahendussubjekt kuulub, on hinnatud käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 tingimustele vastavaks. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et BRRD2 artikli 45m lõige 4 teeb viite artikli 45c lõigetele 5 ja 6, millele peaksid vastama käesoleva paragrahvi lõige 2 ning seaduse § 17⁴ lõiked 6 ja 7. Seega pole viited lõigetele 1 ja 3 asjakohased üleminekuaja kontekstis. Muudatusega asendatakse tekstiosa „lõigetes 1 ja 3“ tekstiosaga „lõikes 2 ja käesoleva seaduse § 17⁴ lõigetes 6 ja 7“.

Paragrahv 19. Kehtiv § 19 sätestab miinimumnõude kohaldamise tingimused konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes.

Lõike 1 muutmine. Lõikes 1 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks ning kehtima jääv punkt 1 ühendatakse lõike sissejuhatava lauseosaga üheks tervikuks. Lõige 1 võttis üle BRRD esimese verisooni artikli 45 lõike 10 esimese alalõigu ning selle punktid a ja b. Sättega reguleeritakse Finantsinspeksiooni kohustust kehtestada miinimumnõue konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutusele, kui see on asutatud Eestis, ning tingimusi, mida Finantsinspeksioon peab nõude määramisel arvesse võtma. Direktiivi esimestes versioonides sisaldas artikkel 45 kõiki miinimumnõude kohaldamise tingimusi. Nüüdseks on miinimumnõude regulatsiooni täiendatud 13 uue artikliga, mistõttu on kaotanud relevantsuse kõnealune punkt b. Sellele vastab käesoleva seaduse § 19 lg 1 punkt 2, mille kohaselt võetakse miinimumnõude kehtestamisel Finantsinspeksiooni poolt konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutusele, mis on asutatud Eestis, arvesse käesoleva seaduse § 18 lõikes 2 nimetatud miinimumnõuet konsolideerimisgrupi tasandil. Taoline käsitus läheb vastuollu direktiivi viimase versiooniga. Seetõttu on punkt 2 kaotanud oma relevantsuse nii seaduse kui ka direktiivi kontekstis ja tunnistatakse kehtetuks. Kehtima jääb lõike 1 punkt 1, mille kohaselt tuleb miinimumnõude kehtestamisel võtta arvesse käesoleva seaduse § 17 lõikes 7 sätestatud kriteeriume, eelkõige krediidasutuse suurust, äri- ja rahastamismudelit ning riskiprofiili. Punktile 1 vastab oma mugandatud kujul artikkel 45c lõike 1 punkt d.

Lõike 3 muutmine. Seni kehtinud sätte sõnastuse kohaselt ei arvestata individuaalse miinimumnõude täitmisest vabastatud krediidasutust konsolideerimisgrupi omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kehtestamisel konsolideerimisgrupi koosseisu. Lõikega võetakse üle BRRD2 artikli 45a lõige 2. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et direktiivi alusel ei pea miinimumnõuet täitma 1) hüpoteekpangad (§ 17 lõige 3), 2) tütarettevõtja, kes ei ole kriisilahendussubjekt, kui täidetud on BRRD2 artikli 45f lõikes 3 sätestatud tingimused ning 3) tütarettevõtja, kes ei ole kriisilahendussubjekt, kui täidetud on BRRD2 artikli 45f lõikes 4 sätestatud tingimused. Lisaks miinimumnõude vabastusele kehtib üksnes hüpoteekpankade puhul ka mitte-konsolideerimise erand, mis on reguleeritud käesoleva seaduse § 18 lõikes 2¹. Seni kehtinud sätte sõnastus on võrreldes artikli 45a lõike 2 sõnastusega

liiga lai, jättes ekslikult mulje, et konsolideeritud konsolideerimisgrupi omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude vabastus kehtib ka tütaretevõtjate, kes täidavad artikli 45f lõigete 3 või 4 tingimusi. Sättes selguse loomiseks ning kooskõla tagamiseks direktiiviga sõnastatakse lõige 3 ümber nii, et individuaalse miinimumnõude täitmisest vabastatud ja käesoleva seaduse § 17 lõikes 3 nimetatud hüpoteekkrediidiiga tegelevat krediidasutust ei arvestata konsolideeritud konsolideerimisgrupi omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kehtestamisel konsolideerimisgrupi koosseisu.

Lõikest 4 eemaldatakse Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja õigus kohaldada käesolevas paragrahvis sätestatud nõuet krediidasutuse suhtes, kuna käesolev paragrahv käsitleb ainult miinimumnõude kohaldamist konsolideerimisgrupi tütaretevõtjast krediidasutuste suhtes ning lõikes 1 sätestatakse, et Finantsinspeksioon kehtestab miinimumnõude konsolideerimisgrupi tütaretevõtjast krediidasutusele, kui see on asutatud Eestis. Seega tekib kahe sätte vahel ebaselgus, milliste isikute suhtes antud paragrahv kohaldub. Ebaselguse lahendamiseks eemaldatakse lõikest 4 sõnad „krediidasutuse või muu“, tagamaks, et lõige reguleerib vaid nõuete seadmist konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja suhtes, kes on kriisilahendussubjekti tütaretevõtja, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt. Muudatusega tagatakse ka kooskõla BRRD2 artikli 45f lõike 1 teise alalõikega.

Lõikega 7 kohustatakse käesolevas paragrahvis nimetatud krediidasutustele miinimumnõuete määramisel arvestama käesoleva seaduse §-ga 18 ning kui see on kohaldatav, siis § 81 lõikega 6. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu, et viide § 81 lõikele 6 ei oma miinimumnõude määramise kontekstis relevantsust põhjusel, et too säte reguleerib kriisilahenduskolleegiumi loomist Finantsinspeksiooni ja asjaomase lepinguriigiga, kui kolmandas riigis asutatud krediidasutusel või konsolideerimisgrupi ematäitajal on Eestis ja lisaks vähemalt veel ühes lepinguriigis tütaretevõtja või olulise tähtsusega filiaal. Lõige 7 võtab üle BRRD2 artikli 45f lõike 1 viienda alalõike ning selles tehakse viited direktiivi artiklitele 45h ja 89. Artikkel 89 vastab käesoleva seaduse §-le 81¹, millega reguleeritakse Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamist. Põhjusel, et viide § 81 lõikele 6 oli liiga kitsas ning asjakohatu direktiivi artikkel 45f lõike 1 viienda alalõike kontekstis, asendatakse viide § 81 lõikele 6 viitega §-le 81¹. Lisaks tõstetakse loetavuse huvides tekstiosa „kui see on kohaldatav“ uues sõnastuses § 81¹ viite ette, kuivõrd see täpsustab viite kohaldamist.

Lõike 8 muutmine. Lõike muutmise aluseks on BRRD2 artikli 45f lõike 2 ebakorrektnel ülevõtmise. Sättes esitatakse loetelu meetmetest ja instrumentidest, millega peab käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud ettevõtja täitma miinimumnõude. Euroopa Komisjon on lõike 8 osas esitanud mitu märkust. Esiteks, viited lõigetes 1 ja 2 nimetatud ettevõtjatele (vastavalt konsolideerimisgrupi tütaretevõtjast krediidasutus, mis on asutatud Eestis, ja krediidasutus, kes on kriisilahendussubjekti või kolmanda riigi ettevõtja tütaretevõtja, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt) ei ole ammendavad, kuivõrd need ei hõlma ettevõtjaid, kes on nimetatud käesoleva paragrahvi lõigetes 5 ja 6 (vastavalt Euroopa Liidus tegutsev ematäitaja, kes ole ise kriisilahendussubjekt, kuid on kolmanda riigi ettevõtja tütaretevõtja, ja krediidasutus, kes on keskasutusega püsivalt seotud, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt, keskasutus, kes ei ole ise kriisilahendussubjekt, ja kriisilahendussubjekt kelle suhtes ei kohaldata § 18 lõikes 2² nimetatud nõuet). Põhjusel, et lõigetes 5 ja 6 nimetatud ettevõtjatele ei ole direktiivis või käesolevas seaduses ette nähtud eraldiseisvaid meetmeid, millega täita miinimumnõuet, peab lõige 8 hõlmama ka need kõnealused ettevõtjad. Lõike 8 subjektide ringi laiendamiseks täiendatakse lõike sissejuhatavat lauseosa viidetega lõigetele 5 ja 6.

Teiseks, Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et erinevalt lõikest 8, on artikli 45f lõige 2 kahetasandiline, sätestades nii kohustused kui omavahendid, mida tuleb kasutada miinimumnõude täitmiseks. Seega on tegemist kumulatiivsete vahenditega ehk ettevõtja peab valima vähemalt ühe meetme ja ühe omavahendi. Lõikes 8 esitatakse kohustused ja omavahendid üksteise jaoks alternatiivsete vahenditena, jättes ekslikult ettevõtjale võimaluse täita nõue ainult kohustuste või omavahenditega. Taoline käsitlus läheb vastuollu artikli 45f lõikega 2. Direktiivi ülevõtmisest tingitud vea parandamiseks **tunnistatakse lõike 8 punktid 9 ja 10**, mis sätestavad sobilikud omavahendid, **kehtetuks** ning viiakse üle käesoleva paragrahvi uude lõikesse 8¹. Vastavate muudatustega tagatakse kõige ökonoomsemalt ja efektiivsemalt lõike 8 kahetasandilisus ning sobilike vahendite kumulatiivsus üksteise suhtes.

Paragrahvi täiendamine lõigetega 8¹–8³. Uue lõikega 8¹ sätestatakse, et lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 8 loetletud kohustustele peab käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 2, 5 ja 6 nimetatud ettevõtja täitma miinimumnõude kohustuse ühe või mitme omavahendiga. Lõikes 8¹ sätestatakse loetelu omavahenditest, mille vahel on ettevõtjal võimalik valida. Omavahendite variandid leidsid seni lõike 8 sõnastuses kajastust punktidenä 9 ja 10 ning võtsid üle BRRD2 artikli 45f lõike 2 punkti b. Uue sõnastusega väljendatakse neid punkte lõike 8¹ punktides 1–3. Kehtetuks tunnistatud punkti 9 sõnastus võetakse üle lõike 8¹ punktiga 1. Kehtetuks tunnistatud punkt 10 koondas ühe omavahendi võimalusena artikli 45f lõike 2 punkti b alapunkti ii kaks alternatiivi. Kuigi punktis 10 olid need omavahendite liigid eraldatud sõnaga „või“, ei võimaldanud punkti 10 sõnastus nendel piisavalt adekvaatselt vahet teha. Eristamise ja loetavuse huvides alternatiivid eraldatakse ja paigutatakse lõike 8¹ punktidesse 2 ja 3.

Lõigetega 8² ja 8³ võetakse üle BRRD2 artikli 45f uued lõiked 2a ja 2b, mis on lisatud BRRD3 muudatuste tulemusel. **Lõike 8²** sissejuhatava lauseosaga sätestatakse, et kui käesoleva paragrahvi lõigetes 2, 4, 6 ja 7 nimetatud ettevõtja täidab käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 sätestatud nõuet konsolideeritud alusel, hõlmab selle ettevõtja omavahendite ja kõlblike kohustuste summa kohustusi, mille on käesoleva paragrahvi lõike 8 kohaselt emiteerinud Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja, kes kuulub vastava ettevõtja konsolideerimise ulatusse. Nendeks kohustusteks on sissejuhatava lauseosale järgneva loetelu kohaselt kohustused, mis on emiteeritud kriisilahendussubjekti jaoks ja mille ta on ostnud otse või kaudselt teiste samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate kaudu, kes ei ole hõlmatud selle ettevõtja konsolideerimisgrupi ulatusega, kes täidab käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 sätestatud miinimumnõuet (punkt 1), ja kohustused, mis on emiteeritud olemasoleva aktsionäri jaoks, kes ei kuulu samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi (punkt 2). **Lõige 8³** täpsustab lõike 8² punktides 1 ja 2 nimetatud kohustused ei või ületada summat, mis määratakse kindlaks, lahutades konsolideerimise ulatusse kuuluva tütarettevõtja suhtes kohaldatavast miinimumnõude summast, mis on määratud käesoleva seaduse § 17 lõike 1 alusel, kõigi lõike 8³ sissejuhatavale lauseosale järgneva loetelu elementide summa. Nendeks elementideks on kohustused, mis on emiteeritud käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 sätestatud nõuet konsolideeritud alusel täitva ettevõtja jaoks ja mille ta on ostnud kas otse või kaudselt teiste samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate kaudu, kes kuuluvad vastava ettevõtja konsolideerimise ulatusse (punkt 1), ja käesoleva paragrahvi lõike 8¹ kohaselt emiteeritud omavahendite summa (punkt 2).

Lõike 9 punkti 3 muutmine. Lõikega 9 sätestatakse kumulatiivsed tingimused, mille kõigi täitmisel võib Finantsinspeksioon loobuda miinimumnõude kohaldamisest sellise tütarettevõtja suhtes, kes ei ole kriisilahendussubjekt, kui nii tütarettevõtja kui ka kriisilahendussubjekt on asutatud Eestis ning nad kuuluvad samasse konsolideerimisgruppi. Muudatusega jäetakse punkti 3 lause esimesest poolest ära tekstiosa „Finantsinspeksiooni

finantskriisi lahendamise funktsiooni täitjale“. Tegemist on BRRD2 artikli 45f lõike 3 punkti d ülevõtmisel tekkinud veaga, kuna punkt d sätestab, et kriisilahendussubjekt peab tõendama pädevale asutusele, et tütarettevõtja juhtimine vastab usaldusnõuetele. Vastavaks pädevaks asutuseks on krediidasutuste seaduse § 96 lg 1 kohaselt vaid Finantsinspeksioon, mitte Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja. Uue sõnastusega viiakse punkt 3 vastavusse artikli punktiga d ning tagatakse, et kriisilahendussubjekti tõendamiskohustus kehtib vaid Finantsinspeksiooni suhtes.

Lõike 11 sissejuhatava lauseosa muutmine. Lõikega 11 antakse Finantsinspeksioonile õigus teha erand lõikes 9 nimetatud kõigi tingimuste täitmiseks tütarettevõtja suhtes, kui tütarettevõtja on täitnud lõike 9 punktides 1 ja 2 nimetatud tingimused ning suudab käesolevas seaduses sätestatud miinimumnõude täielikult või osaliselt täita kriisilahendussubjekti antava garantiiga. Sättes kehtestatakse seitse nõuet, millele garantii peab eelnevalt vastama. Sissejuhatavas lauseosas tehakse kaks muudatust Euroopa Komisjoni ettepanekul. Esiteks, BRRD2 artikli 45f lõike 3 ja punkti a eeskujul lisatakse lauseosasse tingimus, et nii tütarettevõtja kui ka kriisilahendussubjekt peavad olema asutatud Eestis ning nad peavad kuuluma samasse konsolideerimisgruppi. Seni kehtinud sõnastus seadis garantii kasutamise tingimuseks vaid käesoleva paragrahvi lõike 9 punktides 1 ja 2 sätestatud tingimuste täitmist, jättes tähelepanuta, et lõige 11, mis võtab üle direktiivi artiklis 45f lõikes 5 sätestatu, teeb viite sama artikli lõike 3 punktides a ja b sätestatud tingimustele. Punkt b on üle võetud juba käesoleva paragrahvi lõike 9 punktiga 1. Selleks, et tagada ka punkti a korrektne ülevõtmine ning hõlmatus lõikega 11, tuleb sissejuhatavat lauseosa täiendada eespool kirjeldatud tingimuse võrra. Teiseks, lauseosa muudatusega eemaldatakse viide lõike 9 punktile 2, põhjusel, et lõike 11 punkt 7 juba sisaldab vastavat tingimust ning tegu oleks sama mõtte dubleerimisega ühes lõigus. Uue sõnastusega nähakse edaspidi ette vaid üks tingimus, mille täitmisel on Finantsinspeksioonil õigus rakendada lõike 9 erisust miinimumnõude täitmise kohustuse osas.

Lõike 11 punkti 3 muudatusega asendatakse viide asjaõigusseaduses määratletud finantstagatiskokkuleppele viitega finantstagatise direktiivile, et hõlmata ka teiste riikide õigusele vastavad finantstagatiskokkulepped.

Seaduse täiendamine §-ga 19¹. Uue paragrahviga sätestatakse konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuse miinimumnõude kohaldamise erisused.

Paragrahviga § 19¹ võetakse üle BRRD3 tulenevad muudatused BRRD2 artiklis 45f. Muudatustega lisatakse lõike 1 kolmanda alalõigu järele uus ehk neljas alalõige ning artiklit täiendatakse lõigetega 2a ja 2b (vt § 19 lõigete 8² ja 8³ selgitusi). Kuigi artikkel 45f on üle võetud käesoleva seaduse §-ga 19, tuleks seadust täiendada §-ga 19¹ põhjusel, et artikli muudatused sätestavad erandi §-s 19 sisustatud miinimumnõude kohaldamise kohta konsolideerimisgrupi tütarettevõtjast krediidasutuse suhtes. Seetõttu võib §-i 19 täiendamine uute lõigetega raskendada erandite tuvastamist seaduse lugeja jaoks ilma liigsete raskusteta ning minna vastuollu hea õigusloome põhimõtetega.

Lõikega 1 võetakse üle artikli 45f lõike 1 neljanda alalõike sissejuhatav lauseosa ja sätestatakse, et erandina käesoleva seaduse § 19 lõigetes 2 ja 4 sätestatust võib Finantsinspeksioon määrata tütarettevõtja jaoks kindlaks käesoleva seaduse §-s 17² sätestatud nõude konsolideeritud alusel. Vastavateks eranditeks § 19 lõigete 2 ja 4 kohaselt on miinimumnõude täitmine individuaalsel alusel krediidasutuse puhul, kes on kriisilahendussubjekti või kolmanda riigi ettevõtja tütarettevõtja, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt (lõige 2), ja Finantsinspeksiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja õigus otsustada pärast finantsjärelevalve funktsiooni

täitjaga konsulteerimist kohaldada §-s 19 sätestatud nõuet krediidasutuse või muu konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja suhtes, kes on kriisilahendussubjekti tütarettevõtja, kuid ei ole ise kriisilahendussubjekt (lõige 4). §-ga 17² sätestatakse miinimumnõude määramise tingimused Finantsinspeksioonile.

Lõikega 2 võetakse üle artikli 45f lõike 1 neljanda alalõike sissejuhatavale lauseosale järgneva loetelu punkti a alapunktid i ja ii ning punkt b. Lõike 2 sissejuhatava lausega sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud erandi kohaldamiseks peavad olema täidetud kõik lõikele järgnevas loetelus nimetatud tingimused. Punkti 1 kohaselt peab kriisilahendussubjekt omama osalust tütarettevõtja üle või tema suhtes kohaldatakse krediidasutuste seaduse §-s 104² nimetatud täiendavate omavahendite nõuet ainult konsolideeritud alusel ning käesoleva seaduse §-s 17² sätestatud miinimumnõude kindlaksmääramine konsolideeritud alusel ei too kaasa asjaomasesse konsolideerimise ulatusse kuuluvatest ettevõtjatest koosneva alagrupi rekapitalizeerimise vajaduste ülehindamist käesoleva seaduse § 17² lõike 1 punkti 2 kohaldamisel, seda eelkõige juhul, kui samas konsolideerimise ulatuses on likvideerimissubjektide osakaal suur. Punkti 2 kohaselt ei kahjusta käesoleva seaduse §-s 17² sätestatud nõude konsolideeritud alusel täitmine asjaomase nõude individuaalse täitmise asemel konsolideerimisgrupi kriisilahendusstrateegia usaldusväärust, teostatavust, tütarettevõtja võimet täita omavahendite nõuet pärast allahindamise ja teisendamise õiguse kasutamist ning kahjumi sisemise ülekandmise ja rekapitalizeerimise mehhanismi asjakohasus, sealhulgas asjaomase tütarettevõtja või muude kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate asjaomaste kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamine või teisendamine on kooskõlas käesoleva seaduse §-ga 56.

Lõikega 3 võetakse üle artikli 45f lõike 1 neljanda alalõike punkti a alapunktis i sätestatud tingimused kriisilahendussubjekti osaluse omamise kohta tütarettevõtjas. Lõike 3 sissejuhatava lauseosaga sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud osaluse puhul peavad olema täidetud kõik lõikele järgnevas loetelus nimetatud tingimused. Punkti 1 kohaselt peab kriisilahendussubjekt olema Euroopa Liidus ematettevõtjana tegutsev finantsvaldusettevõtja või Euroopa Liidus ematettevõtjana tegutsev segafinantsvaldusettevõtja. Punkti 2 kohaselt on nii tütarettevõtja kui ka kriisilahendussubjekt asutatud samas lepinguriigis ning nad kuuluvad samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi. Punkti 3 kohaselt ei oma kriisilahendussubjekt osalust ühegi tütarettevõtja krediidasutuse või käesoleva seaduse § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud ettevõtja tütarettevõtjas, kui selle tütarettevõtja suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud nõudeid või §-s 17² nimetatud miinimumnõuet. Punkti 4 kohaselt mõjutaksid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 72e lõike 5 kohaselt nõutavad mahaarvamised tütarettevõtjat ebaproportsionaalselt.

Paragrahv 21. Seni kehtinud § 21 sätestas miinimumnõude täitmise asendamise kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise lepinguga.

Paragrahv 21 tunnistatakse kehtetuks. Seni kehtinud § 21 võttis üle BRRD artikli 45 lõiked 13–15. Paragrahviga anti krediidasutusele võimalus täita miinimumnõude kohustus osaliselt individuaalsel või konsolideeritud alusel kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise lepingu sõlmimise teel, kui selle olid Finantsinspeksioon ja teine asjaomase lepinguriigi kriisilahendusasutus heaks kiitnud. Nagu on eelpool § 19 lõike 1 punkti 2 kehtetuks tunnistamise selgituste juures kommenteeritud, on direktiivi muutmisega oluliselt laiendatud artiklit 45 ning seda on täiendatud 13 uue artikliga. Hetkel kehtiv direktiivi versioon ei näe ette võimalust asendada miinimumnõude täitmist lepinguga. Samuti puudub käesoleva seaduse

kontekstis ning Eesti kriisiennetus ja -lahenduspraktikat vaadeldes vajadus miinimumnõude täitmise asendamise funktsiooniks. Paragrahv 21 annab nii krediidasutusele kui ka Finantsinspektsioonile laiemad õigused kui näeb ette direktiiv miinimumnõude täitmise regulatsiooni osas. Kuivõrd § 21 ei ole seni leidnud Eesti praktikas kasutus, puuduvad ka muud õiguslikud argumendid ja huvid sätte kehtima jätmiseks. Seetõttu tunnistatakse § 21 kehtetuks.

Paragrahv 22. Kehtiv § 22 sätestab kohustuste teisendamise õiguse sätestamise lepingutes.

Lõike 2¹ muutmine. Lõikega 1 kohustatakse krediidasutust või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvat isikut leppima sõlmitavas lepingus, millest tulenevale kohustusele kohaldatakse kolmanda riigi õigust, et võlausaldaja, kohustuse aluseks olev lepingu teine pool või võlainstrumenti omandaja tunnistab, et lepingust tuleneva kohustuse suhtes võib kohaldada allahindamise või teisendamise õigust ning ta nõustus kohustuse põhiosa või maksmisele kuuluva jäägi mis tahes vähendamise, teisendamise või tühistamisega kriisilahendusmenetluses. Lõikega 2¹ kohustatakse krediidasutust teavitama Finantsinspektsiooni olukorrast, kus krediidasutus on arvamusel, et lõikes 1 sätestatud nõudeid ei ole võimalik täita. Euroopa Komisjon on § 22 osas juhtinud tähelepanu kahele puudusele.

Esiteks, direktiivist on üle võtmata artikli 55 lõike 2 neljanda alalõike teine lause, mis reguleerib kohustuste rahuldamisjärku. Direktiivi sõnastuse kohaselt on artikli 55 lõike 2 esimeses alalõikes nimetatud kohustused kõrgema rahuldamisjärguga kui direktiivi artikli 108 lõike 2 punktides a, b, c ja artikli 108 lõikes 3 nimetatud kohustused. FELS-is vastavad direktiivi sätetele käesoleva paragrahvi lõike 2¹ teine lause ning krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punkt 5¹. Lõikes 2¹ sätestatud kohustused, mis on kõrgema rahuldamisjärguga, leiab viite kaudu tegelikult käesoleva paragrahvi lõikest 1. Kõnealused kohustused on määratud lepingus, mille on sõlminud omavahel krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik teise osapoolega ning lepingust tulenevatele kohustustele kohaldatakse kolmanda riigi õigust. Madalama rahuldamisjärguga kohustused on krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punkti 5¹ kohaselt muud tagamata nõuded, mis tulenevad võlainstrumentidest, mille lepinguline lõpptähtaeg on vähemalt üks aasta arvates nende emiteerimisest, ja mis ei sisalda tuletisinstrumentide tunnuseid ega ole ise tuletisinstrumentid ning mille emiteerimisega seotud lepingulises dokumentatsioonis ja asjakohasel juhul prospektis on selgelt osutatud nõude madalamale rahuldamisjärgule. Seega antakse lepingulistele kohustustele, millest tulenevatele kohustustele kohaldatakse kolmanda riigi õigust, kõrgem rahuldamisjärk võlainstrumentidest tulenevatele kohustustele. Põhjusel, et nõuete rahuldamisjärkude selgus teeb erandi traditsioonilisele pankrotimenetluses sätestatud rahuldamisjärgule, on oluline, nii käesolev seadus, krediidasutuste seadus kui ka pankrotiseadus oleksid omavahel balansis ning nõuete rahuldamisjärgud oleksid ettenähtavad võlausaldajatele. Selleks lisatakse lõikesse 2¹ kolmas lause, milles sätestatakse, et lõike 2¹ teises lauses nimetatud kohustused on kõrgema rahuldamisjärguga, kui kohustused, mis on nimetatud krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 5¹.

Teiseks, § 22 on jäänud üle võtmata BRRD2 artikli 55 lõike 2 esimese alalõigu teine lause, kuigi käesoleva paragrahvi lõige 2¹ võtab üle artikli kaks esimest alalõiku. Nagu eelpool selgitatud, pannakse krediidasutusele lõikega 2¹ kohustus teavitada Finantsinspektsiooni hinnangust, et käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustusi ei ole võimalik täita. Lõikest 2¹ on välja jäänud täpsustus selle kohta, et krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik peab esitama Finantsinspektsiooni nõudmisel ja mõistliku aja jooksul peale teate saamist kogu käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud teabe, et kriisilahendusametile oleks võimalik hinnata teate mõju puudutatud krediidasutuse või temaga

samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kriisilahenduskõlblikkusele. Selleks, et tagada kooskõla direktiiviga ning selgelt sätestada Finantsinspeksiooni õigused ning krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kohustused, täiendatakse lõiget 2¹ neljanda lausega.

Paragrahv 22¹. Kehtiv § 22¹ sätestab miinimumnõudega seotud aruannete esitamise tingimused.

Lõige 1 muudetakse. Käesoleva lõikega sätestatakse, et krediidasutus esitab Finantsinspeksioonile miinimumnõude täitmisega seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 15 alusel kehtestatud aruanded. Lõikega 1 on võetud üle BRRD2 artikli 45i lõike 5 viies alalõige. Euroopa Komisjon on selgitanud, et vastav direktiivi säte annab EBA-le õiguse kehtestada tehnilisi standardeid, mille põhjal peavad lepinguriikide ettevõtjad koostama aruandeid, mistõttu ei ole viies alalõige lepinguriikidele kohustuslik ülevõtmiseks ning käesolevat seadust arvestades ka asjakohane. Komisjoni hinnangul on paragrahvi üle võtmata direktiivi artikli 45i lõike 1 esimene alalõige, millega kehtestatakse ettevõtjatele kohustus esitada oma pädevatele asutustele ja kriisilahendusasutustele aruanne miinimumnõude täitmise kohta.

Võttes arvesse komisjoni märkusi, muudetakse käesoleva paragrahvi lõiget 1 selliselt, et sellega võetakse üle direktiivi artikli 45i lõike 1 esimene alalõige. Lõike 1 uue sõnastusega sätestatakse, et krediidasutus esitab Finantsinspeksioonile miinimumnõude täitmise kohta sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud teabe. Vastavaks teabeks on omavahendite summa, mis vastab käesoleva seaduse § 19 lõike 81 tingimustele, kui see on asjakohane, kõlblike kohustuste summa ning nende summade vähendamine vastavalt käesoleva seaduse § 17 lõikele 2 pärast ükskõik milliste asjakohaste mahaarvamiste tegemist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artiklitele 75e–72j (punkt 1), muude teiseandavate kohustuste summa (punkt 2), käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud summade struktuuri, tähtajaprofiili, nendest tulenevate nõuete rahuldamisjärgu tavalises maksejõuetusmenetluses (punkt 3), ja selgituse selle kohta, kas punktides 1 ja 2 nimetatud summad reguleeritakse kolmanda riigi õigusega, esitades ka vastava riigi nime, ning kas summade reguleerimine kolmanda riigi õigusega sisaldab lepingulisi tingimusi, millele on osutatud käesoleva seaduse § 22 lõigetes 1, 1¹ ja 3 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 52 lõike 1 punktides p ja q ning artikli 63 esimese lõigu punktides n ja o (punkt 4). Kõik lõike 1 loetelus nimetatud teave kuulub esitamisele kumulatiivselt.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Tulenevalt § 22¹ lõike 1 muutmisest täiendatakse paragrahvi lõikega 1¹ ning sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud teavet teiseandavate kohustuste summade kohta ei pea esitama krediidasutus, kes omab vastava teabe esitamise kuupäeval kooskõlas käesoleva paragrahvi lõike 1 punktiga 1 arvutatud omavahendeid ja kõlblike kohustusi summas, mis moodustab vähemalt 150 protsenti käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 nimetatud nõudest. Uue lõikega võetakse üle BRRD2 artikli 45i lõike 1 teine alalõige ning täpsustatakse teiseandavate kohustuste summade kohta teabe avaldamise tingimusi.

Lõike 2 tekst loetakse teiseks lauseks ning lõiget täiendatakse esimese lausega. Käesoleva lõikega sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib vajaduse korral nõuda käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud aruandeid lühemate perioodide kohta, kui on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 alusel kehtestatud aktis sätestatud. Tulenevalt § 22¹ lõike 1 muutmisest on käesolevat lõiget sobilik täiendada uue lausega, millega võetakse üle direktiivi

artikli 45i lõike 2 esimene alalõige ning täpsustatakse lõikes 1 sätestatud aruannete esitamise sagedust. Seetõttu loetakse lõike 2 tekst teiseks lauseks ning esimese lausega sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud teave esitatakse Finantsinspeksioonile vähemalt üks kord poolaasta jooksul ning punktides 2 ja 3 nimetatud teave vähemalt üks kord aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui Finantsinspeksioon nõuab lõikes 1 nimetatud teabe esitamist tihedamini kui kord poolaasta või aasta jooksul.

Lõige 3 tunnistatakse kehtetuks. Lõikega 3 sätestati, et krediidasutus, kelle kriisilahenduskavas on ette nähtud likvideerimine tavapärase maksejõuetusmenetluse alusel, käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud aruandeid ei esita. Käesoleva lõikega võeti üle BRRD2 artikli 45i lõige 4. BRRD3 muudatustega loeti lõike 4 tekst esimeseks lauseks ning lõiget täiendati teise lausega. Uues lauses viidatakse artikli 45i lõikele 3, mis võetakse käesolevas eelnõus § 22¹ lõikega 5. Seega tekib seaduse ja direktiivi vahel normitehniline konflikt, kuivõrd Eesti seadusloomes ei ole tavaks teha ühe paragrahvi siseselt viidet järgnevas lõikes sätestatule. Eeltoodust tulenevalt tunnistatakse lõige 3 kehtetuks ning direktiivi artikli 45i lõike 4 muudatused võetakse üle § 22¹ lõikega 5.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 4 ja 5. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et käesoleva paragrahviga ei ole üle võetud BRRD2 artikli 45i lõige 3, millega sätestatakse seaduses käsitletud ettevõtjatele avalikustamise kohustus. Erinevalt § 22¹ lõikes 1 sätestatud kohustusest, peab avaldamine toimuma avalikkuse, mitte Finantsinspeksiooni suunas, ning avalikustamisele kuuluv teabe loetelu on lühem. Komisjoni märkusest tulenevalt **täiendatakse paragrahvi lõikega 4** ning sätestatakse, et krediidasutus peab avaldama vähemalt kord aastas teabe käesoleva seaduse § 19 lõikele 8¹ vastavate omavahendite, kui see on kohaldatav, ja kõlblike kohustuste summa (punkt 1), käesoleva lõike punktis 1 nimetatud kirjade struktuur, nende tähtjaprofiil ja nendest tulenevate nõuete rahuldamisjärk tavalises maksejõuetusmenetluses (punkt 2) ning teave käesoleva seaduse § 18 lõigetes 1, 2¹ ja 2² või § 19 lõigetes 2 ja 4–10 nimetatud miinimumnõude kohaldamise kohta, mis on väljendatud vastavalt käesoleva seaduse § 17 lõikele 2.

Lõikega 5 võetakse üle BRRD2 artikli 45i lõige 4 (vt § 22¹ lõike 3 selgitusi) ja sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 1¹ ja 4 sätestatud ei kohaldata likvideerimissubjekti suhtes, välja arvatud juhul, kui Finantsinspeksioon on määranud sellise ettevõtja puhul kindlaks käesoleva seaduse § 17 lõikes 2 nimetatud nõude kooskõlas käesoleva seaduse §-ga 17⁵. Sellisel juhul määrab Finantsinspeksioon käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud ettevõtja jaoks kindlaks aruandlus- ja avalikustamiskohustuse sisu ja sageduse vastavalt Euroopa Komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 2021/763, 23. aprill 2021, millega kehtestatakse rakenduslikud tehnilised standardid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL kohaldamiseks seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude täitmise järelevalvelise aruandluse ja avalikustamisega. Aruandlus- ja avalikustamiskohustus piirdub käesoleva seaduse §-s 17⁵ sätestatud miinimumnõude täitmisega. Finantsinspeksioon annab asjaomasele likvideerimissubjektile juhiseid aruandlus- ja avalikustamiskohustuse täitmiseks.

Paragrahv 22². Kehtiv § 22² sätestab peatamisõiguse lepingulise tunnustamise tingimused kriisilahenduses.

Lõike 1 esimest lauset täiendatakse osas, mis puudutab käesoleva seaduse §-s 40¹ sätestatud teatud kohustuste peatamise õiguse tingimustega arvestamist juhul, kui krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik sõlmivad finantslepingu, mille suhtes

kohaldatakse kolmanda riigi õigust, ning milles lepatakse kokku, et võlausaldaja või lepingu teine pool nõustub, et Finantsinspeksioon võib kasutada finantslepingu suhtes käesoleva seaduse § 43 lõikes 2 tulenevat õigust peatada kohustuste täitmine või piirata õigusi. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et erinevalt BRRD2 artikli 71a lõike 1 sõnastusest, puudub viide artiklile 33a, mis on käesolevas seaduses võetud üle paragrahvi 40¹ ning milles sätestatakse Finantsinspeksiooni õigus peatada krediidasutuse või muu konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja lepingujärgsed makse- või ülekandekohustused. Seni kehtinud lõike 1 sõnastuses viidatakse kooskõlas direktiiviga käesoleva seaduse § 43 lõikele 2, mis sisaldab endas direktiivi artiklites 69, 70 ja 71 sätestatud krediidasutuse sõlmitud lepingutest tulenevad õigused, mille peatamise õigus on Finantsinspeksioonil. Põhjusel, et artiklite loetelu sisaldab artiklit 33a, mille ülevõtmine on kaetud §-s 40¹, tuleb lõike esimese lause sõnastust täiendada selliselt, et § 22² lõige sisaldaks viidet §-le 40¹.

Lõige 2 annab Finantsinspeksioonile kui konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutusele õiguse nõuda, et krediidasutuse emattevõtja tagaks, et tema kolmanda riigi tütar-ettevõtja lisab finantslepingule käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimused. Euroopa Komisjon on esitanud lõike 2 kohta kaks märkust.

Esiteks, lõike 2 sõnastusest on puudu BRRD2 artikli 71a lõike 2 täpsustuse selle kohta, et lõikes 1 nimetatud tingimuste lepingusse lisamine on vajalik vältimaks võimalust, et kui kriisilahendusasutus kasutab õigust peatada kohustuste täitmine või piirata lepinguriigis tegutseva emattevõtja õigusi ja kohustusi, on see asjakohane põhjendus nende lepingute ennetähtaegseks lõpetamiseks, peatamiseks või muutmiseks või tasaarvelduseks või tasaarvelduse õiguse kasutamiseks või tagatisest tulenevate õiguste jõustamiseks. Täpsustuse eesmärk on ennetada olukordi, kus Finantsinspeksiooni õigus nõuda krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku sõlmitav leping, mille suhtes kohaldatakse kolmanda riigi õigust, annaks lepingu pooltele võimalust lepingust lihtsustatult öeldes välja astuda või mitte täita lepinguga võetud kohustusi. Kooskõla tagamiseks direktiiviga ning lepingulistest kohustustest loobumise ennetamiseks lisatakse kõnealune täiendus lõikesse 2.

Teiseks, lõike 2 senine sõnastus on jätnud Finantsinspeksioonile justkui otsustusõiguse, kas nõuda krediidasutuse emattevõtjalt lõikes 1 nimetatud tingimuste tagamist või mitte. Taoline sõnastus läheb vastuollu artikli 71a lõike 2 sõnastusega, kus otsustuskoht on liikmesriigil, mitte liikmesriigis asuval konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutusel. Kuivõrd otsustusõigus on siinkohal Eestil ning valdkonna eest vastutaval ministeeriumil ehk Rahandusministeeriumil, sõnastatakse lõige 2 ümber selliselt, et Euroopa Liidus tegutsev krediidasutuse emattevõtja peab tagama lõikes 1 nimetatud tingimuste tagamise. Uue sõnastusega on väljendatud riigi otsus Euroopa Liidus tegutsevate krediidasutuste emattevõtjate suhtes, et lõikes 1 nimetatud tingimused tuleb alati emattevõtja poolt tagada ning Finantsinspeksioon peab kontrollima vastava kohustuse täitmist.

Paragrahv 28. Kehtiv § 28 sätestab kriisilahenduskava koostamise tingimused.

Lõikega 3 kohustatakse Finantsinspeksiooni, kui ta on konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutus ja konsolideerimisgrupi emattevõtja on asutatud Eestis, koostama koostöös konsolideerimisgruppi kuuluvate tütar-ettevõtjate finantsjärelevalve asutustega ja konsulteerides konsolideerimisgruppi kuuluvate süsteemselt oluliste filiaalide finantsjärelevalve asutustega koostama konsolideerimisgrupi kriisilahenduskava ja seda ka haldama. Lõikega 3 võetakse üle BRRD2 artikli 12 lõike 1 esimese alalõigu esimene lause.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et mõiste „kriisilahendusasutus“ asemel on lõikes 3 korduvalt kasutatud mõistet „finantsjärelevalve asutus“. Tegemist on ebakorrekse mõistega põhjusel, et see ei hõlma endas tütarettevõtjate kriisilahendusasutusi ning kriisilahenduskava koostamine peab toimuma koostöös tütarettevõtjate kriisilahendusasutustega. Seetõttu asendatakse lõikes 3 tekstiosad „finantsjärelevalve asutustega“ sõnaga „kriisilahendusasutustega“.

Lõike 4 sissejuhatavas lauseosas asendatakse sõna „lepinguriigis“ sõnaga „liikmesriigis“. Käesoleva lõikega sätestatakse, et kui Eestis asutatud krediitiasutus on konsolideerimisgrupi tütarettevõtja ja konsolideerimisgrupi emaettevõtja on asutatud teises lepinguriigis, ei pea eraldi kriisilahenduskava tütarettevõtja kohta koostama, kui on täidetud mõni lõike loetelus sätestatud tingimus. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et sõna „lepinguriik“ kasutamiseга tekib väärarusaam, et konsolideerimisgrupi emaettevõtja võib olla asutatud Euroopa Liiduga liitunud liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna riigis (Norra, Island, Lichtenstein), kuna BRRD2 artikli 13 lõike 1 teine alalõige ei näe ette sellisel võimalusel tütarettevõtja suhtes kriisilahenduskava koostamise erandi kohaldamist. Kõnealune emaettevõtja ei saa olla asutatud Euroopa Liiduga mitte liitunud ehk n-ö kolmanda riigis. Uue sõnastusega tagatakse sätte ühemõtteline tõlgendamine ja kooskõla direktiiviga.

Lõiget 6 täiendatakse teise lausega ning täpsustatakse, et lõike esimeses lauses nimetatud kriisilahenduskava või konsolideerimisgrupi kriisilahenduskava läbivaatamine tehakse pärast käesoleva seaduse §-s 56 nimetatud kriisiennetusmeetme rakendamist või õiguste kasutamist. Paragrahv 56 sätestab kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise ja teisendamise tingimused, mis on käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punkti 4 kohaselt kriisiennetusmeede. Uus lause võtab üle BRRD2 artikli 10 lõike 6 kolmanda alalõike.

Paragrahv 29. Kehtiv § 29 sätestab kriisilahenduskavale esitatavad nõuded.

Lõike 1¹ muutmise. Seni kehtinud lõige 1¹ sätestas, et § 29 lõike 1 punktides 15 ja 16 nimetatud miinimumnõude täitmise tähtaegade määramisel arvestatakse krediitiasutuste seaduse §-s 104³ nimetatud täiendavate omavahendite suunise täitmiseks ette nähtud tähtajaga. Punkti 15 kohaselt peab kriisilahenduskava sisaldama kvantifitseeritud teavet käesoleva seaduse 2. peatüki 2. jao kohaselt nõutavate omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude ning selle rakendamise korral miinimumnõude täitmise tähtaja kohta. Punkt 16 sätestab, et juhul, kui see on rakendatav, peab kava sisaldama informatsiooni käesoleva seaduse 2. peatüki 2. jao kohase omavahendite ja kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise lepingute sõlmimise teel täidetava miinimumnõude ning vajaduse korral selle nõude täitmise tähtaja kohta. Lõikega 1¹ võetakse üle BRRD2 artikli 10 lõike 6 neljas alalõige.

Euroopa Komisjon on märkinud, et vastav alalõige on üle võetud käesolevasse seadusesse poolikult, tegemata direktiivi eeskujul viidet artikli 10 lõike 6 kolmandas alalõikes sätestatud asjaolule. Kolmas alalõige viitab omakorda lõike 6 esimesele alalõikele ja artiklile 59, kuid kokkuvõtvalt öeldes näeb ette kohustuse viia läbi kriisilahenduskava läbivaatamine peale kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist ja teisendamist. Vastava täpsustuse puudumine lõikest 1¹ mõjutab aga § 29 lõike 1 punktides 15 ja 16 sätestatud tähtaegade kehtestamist. Komisjoni tähelepanekutest tulenevalt muudetakse lõiget 1¹ ja tehakse artikli 10 lõike 6 neljanda alalõike eeskujul viide käesoleva seaduse § 28 lõike 6 teisele lausele, millega on võetud üle direktiivi artikli 10 lõike 6 kolmas alalõige. Uue sõnastuse kohaselt peab § 29

lõike 1 punktides 15 ja 16 nimetatud tähtaegade määramisel arvestama käesoleva seaduse § 28 lõike 6 teises lauses nimetatud asjaoludega.

Paragrahv 33. Kehtiv § 33 sätestab krediidasutuse ja konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hindamise alused.

Lõike 2¹ muutmine. Olukorras, kus krediidasutus ei kuulu konsolideerimisgruppi, peab Finantsinspeksioon hindama vajaduse korral pärast konsulteerimist nende lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kus asuvad olulised filiaalid, millisel määral on krediidasutus kriisilahenduskõlblik, ilma et kriisilahendusmenetluses oleks vajalik eeldada Eesti Panga erakorralise likviidsusabi saamist või sellise likviidsusabi saamist, mida antakse mittestandardse tagatise taseme, struktuuri või intressimääraga, või erakorralise avaliku toetuse saamist, välja arvatud kriisilahendusfondi vahendite saamist (lõige 1). Lõikega 2 kohustatakse Finantsinspeksiooni kui konsolideerimisgrupi kriisilahendust hindama konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkust vastavalt käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule koos nende lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kus asuvad konsolideerimisgrupi tütarettevõtjad. Lisaks hindamisele peab Finantsinspeksioon konsulteerima teiste lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kus asub oluline filiaal, kui vastav konsultatsioon on asjaomase filiaali puhul vajalik, ning nende lepinguriikide finantsjärelevalve asutustega. Lõiget 2 täpsustab lõige 2¹, mis sätestab, et kui kriisilahenduse konsolideerimisgrupp koosneb mitmest kriisilahenduse konsolideerimisgrupist, tuleb käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kriisilahenduskõlblikkust hinnata iga allkonsolideerimisgrupi kohta eraldi.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi lõige 2¹ võtab üle BRRD2 artikli 16 lõike 4 esimese alalõike, on §-i 33 jäänud üle võtmata lõike 4 teine alalõige, mis kohustab kriisilahenduskõlblikkust hinnata ka kogu konsolideerimisgrupi suhtes, lähtudes kriisilahenduskava nõuetest ja menetlusest. Põhjusel, et § 33 käsitleb nii krediidasutuse kui ka konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hindamist, on vaja teine alalõige tuua paragrahvi üle. Seetõttu muudetakse lõiget 2¹ ja sätestatakse, et kui kriisilahenduse konsolideerimisgrupp koosneb mitmest kriisilahenduse konsolideerimisgrupist, tuleb lisaks kogu konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkusele hindamisele hinnata käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kriisilahenduskõlblikkust iga allkonsolideerimisgrupi kohta eraldi vastavalt käesoleva seaduse §-des 28–82 sätestatud menetlustele.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2². Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi BRRD2 lisa C esimene lause ja lisa sisalduv loetelu asjaolude kohta, mida Finantsinspeksioon peab arvesse võtma krediidasutuse või konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hinnangu koostamisel, on üle võetud § 33 lõikega 4, on §-st 33 puudu lisa C teine lause, mis käsitleb konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hindamisel kasutatavate viidete mõistmist. Võttes arvesse asjaolusid, et lisa C teine lause on kirjeldava iseloomuga säte ning lõige 4 on võrreldes teiste käesolevas seaduses sätestatud lõigetega mahukam, võetakse direktiivi lisa C teine lause üle uue lõikena 2² ja sätestatakse, et kui käesolevas seaduses viidatakse konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkuse hindamisele, siis peetakse selle all silmas kõigi konsolideerimisgruppi kuuluvatele krediidasutustele või käesoleva seaduse § 2 lõike 1 punktis 3 nimetatud isikute kriisilahenduskõlblikkuse hindamist.

Paragrahv 34. Kehtiv § 34 sätestab kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustega tegelemise ja nende kõrvaldamise alused.

Lõike 2¹ muutmine. Käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt peab Finantsinspeksioon teavitama krediidasutusi ja nende lepinguriikide kriisilahendusasutusi, kus asuvad krediidasutuse olulised filiaalid, kui kriisilahenduskõlblikkuse hindamisel tuvastatakse krediidasutuse kriisilahendusmenetluses olulisi takistusi. Lõikega 2¹ kohustatakse krediidasutust, kes on saanud Finantsinspeksioonilt lõikes 1 nimetatud teate, esitama kahe nädala jooksul Finantsinspeksioonile võimalikud meetmed oluliste takistuste eemaldamiseks ja nende rakendamise ajakava. Lõikega 2¹ võetakse üle BRRD2 artikli 17 lõike 3 teine alalõige. Euroopa Komisjon on teinud lõike 2¹ osas kaks tähelepanekut.

Esiteks, lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa sõnastus ei väljenda piisavalt selgelt seda, et järgnevas loetelus nimetatud olukorrad võivad tingida kriisilahenduskõlblikkust oluliselt pärssiva asjaolu (ingl. k. *impediment to resolvability*). Seni kehtinud sõnastus jätab ekslikult mulje, et lõike 2¹ punktides 1 ja 2 nimetatud situatsioonid ongi pärssivad asjaolud. Tegelikult saavad punktides 1 ja 2 sätestatud olukorrad olla ajendid pärssivate asjaolude tekkeks. Pärssivate asjaolude nimekirja ega legaaldefiniitsiooni ei ole direktiivi⁶⁷ ega käesoleva seadusega sätestatud, kuivõrd tegu on kriisilahendusasutuse poolt antavate hinnangutega selle kohta, et mingi asjaolu, sündmus vms element mõjutab negatiivselt finantsasutuse kriisilahenduskõlblikkust.⁶⁸ Vaatamata sellele, et pärssivate asjaolude loetelu on lahtine ja sõltub finantsasutuse tegevusest, saab pärssivad asjaolud jagada tinglikult viide kategooriasse: 1) struktuur ja tegevus, 2) rahalised vahendid, 3) teave, 4) piiriüleised küsimused, 5) õigusküsimused.⁶⁹

Eeltoodust tulenevalt muudetakse lõike 2¹ sissejuhatava lauseosa sõnastust, sest senine sõnastus jätab ekslikult ja liigagi piiratult mulje, et punktides 1 ja 2 nimetatud olukorrad on pärssivad asjaolud. Seetõttu täpsustatakse sissejuhatavas lauseosas, et kahe nädala jooksul pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teate kättesaamist esitab krediidasutus Finantsinspeksioonile võimalikud meetmed oluliste takistuste eemaldamiseks kriisilahendusmenetlusest ja nende rakendamise ajakava, millega tagatakse FELS §-s 18 või 19 ning krediidasutuste seaduse § 86⁴⁴ lõikes 2 nimetatud kombineeritud puhvri nõude täitmine juhul, kui kriisilahenduskõlblikkust oluliselt pärssiv asjaolu on tingitud ühest punktis 1 või 2 nimetatud olukorrast.

Teise märkusega on Euroopa Komisjon juhtinud tähelepanu viidetega seonduvatele probleemidele punktides 1 ja 2. Täpsemalt, **punktis 1** tuleks lisaks krediidasutuste seaduse § 86⁵⁰ lõikele 3 viidata ka lõigetele 1, 2 ja 3¹, milledega on üle võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) nr 2013/36 artikli 141a lõike 1 punktid a, b ja c. Vastavatele punktidele teeb viite ka BRRD2 artikli 17 lõike 3 teise alalõike punkt a, mida käesoleva lõike punkt 1 Eesti õigusesse üle võtab. Uue sõnastusega parandatakse viiteviga ning sätestatakse, et krediidasutus täidab krediidasutuste seaduse § 86⁴⁴ lõikes 2 nimetatud kombineeritud puhvri nõuet, kui seda võetakse arvesse lisaks § 86⁵⁰ lõigetes 1, 2, 3 ja 3¹ nimetatud nõudele, kuid ei täida nimetatud

⁶⁷ Marco Bodellini, Willem Pieter De Groen. Impediments to resolvability- what is the status quo? In-depth analysis. Requested by the ECON committee. 1.1 *Impediment to resolvability*, lk 9. Kättesaadav: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/689468/IPOL_IDA\(2021\)689468_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/689468/IPOL_IDA(2021)689468_EN.pdf)

⁶⁸ *Ibid.* lk 10.

⁶⁹ Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2016/1450, 23. märts 2016, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks finantsseisundi taastamise kavade, kriisilahenduse kavade ja konsolideerimisgrupi kriisilahenduse kavade sisu, miinimumkriteeriumid, mille alusel peab pädev asutus finantsseisundi taastamise kavu ja konsolideerimisgrupi finantsseisundi taastamise kavu hindama, konsolideerimisgrupi finantstoetuse andmise tingimused, sõltumatute hindajate suhtes kohaldatavad nõuded, allahindamise ja konverteerimise õiguse lepingukohane tunnustamine, teavitamisnõuete ja peatamisteate menetlused ja sisu ning kriisilahenduse kolleegiumide tegevus, C/2016/1691, artikkel 26. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1075>.

kombineeritud puhvri nõuet, kui seda võetakse arvesse lisaks miinimumnõuetele, kui need arvutatakse kooskõlas käesoleva seaduse § 17 lõike 2 punktiga 1.

Punkti 2 kohta märkis komisjon, et BRRD2 artikli 17 lõike 3 teise alalõike punkt b viitab direktiivi artiklites 45c ja 45d osutatud nõuetele. Seni kehtinud punkti 2 sõnastus viitas kitsalt vaid §-dele 17³ ja § 17⁴. Uue sõnastusega lisatakse punktile 2 viited §-le 17², § 18¹ lõigetele 1–5 ja § 17⁴ lõigetele 1–5, mis samuti võtavad üle artiklites 45c ja 45d sätestatud nõuded, mis puudutavad miinimumnõude määramist, miinimumnõude määramist globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekti ja kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva olulise tütaretevõtja jaoks ning konsolideerimisgruppi kuuluva kriisilahendussubjekti erisust.

Lõike 4 punkt 8 tunnistatakse kehtetuks. Seni kehtinud punkt 8 sätestas, et Finantsinspektsioon võib § 34 lõikes 3 sätestatu kohaselt nõuda krediidasutuselt või konsolideerimisgrupi mõnelt üksuselt kõlblike kohustuste emiteerimist, et täita käesoleva seaduse 2. peatüki 2. jaos sätestatud omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudeid. Lõike 3 kohaselt on Finantsinspektsioonil õigus nõuda krediidasutuselt alternatiivsete meetmete rakendamist kriisilahenduskõlblikkuse saavutamiseks, kui krediidasutuse pakutud meetmed ei vähenda ega kõrvalda tuvastatud kriisilahenduskõlblikkust pärssivaid takistusi tulemuslikult. § 34 lõikega 4 on üle võetud BRRD2 artikli 17 lõikes 5 sätestatud alternatiivsete meetmete loetelu.

Euroopa Komisjon on täheldanud, et artikli 17 lõike 5 ülevõtmisel on ekslikult laiendatud Finantsinspektsiooni õigust nõuda lisaks muudele tegevustele ka punktis 8 kirjeldatud kõlblike kohustuste emiteerimist. Artikli 17 lõige 5 sisaldab kinnist loetelu meetmetest, mida kriisilahendusasutus võib rakendada direktiivi subjektide suhtes. Kuivõrd punktis 8 sisaldatud meede ei ole hõlmatud artikli 17 lõikega 5, on tegemist õiguslikult põhjendamatu Finantsinspektsiooni õiguste laiendamisega. Eeltoodust tulenevalt tunnistatakse punkt 8 kehtetuks.

Punktist 9 jäetakse välja sõna „muude“. Punkti muutmise on seotud § 34 lõike 4 punkti 8 kehtetuks tunnistamisega (vt eelnev selgitus), kuivõrd punkti 9 sõnastus oli sõna „muude“ kaudu sõltuvuses punktis 8 sätestatuga. Tegemist on normitehnilise muudatusega, mis ei mõjuta punkti 9 kehtivust.

Lõike 4² sissejuhatavas lauseosas muudetakse viidet käesoleva seaduse § 2 lõikele 1 ning täpsustatakse, et Finantsinspektsioon võib kriisilahendusasutusena nõuda lõikes 4² sätestatud kohustuste täitmist § 2 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud ettevõtjatelt. Viite muutmise on ajendatud § 2 lõike 1 muutmisest (vt § 2 lõike 1 muutmise selgitusi).

Paragrahv 35. Kehtiv § 35 sätestab kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustega tegelemise ja takistuste kõrvaldamise tingimused konsolideerimisgrupi puhul.

Lõike 2¹ muutmise. § 35 lõikega 1 kohustatakse Finantsinspektsiooni kui konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutust tegema endast kõik oleneva, et leppida kokku koos nende lepinguriikide kriisilahendusasutustega, kus asuvad konsolideerimisgrupi tütaretevõtjad, alternatiivsetes meetmetes, millega saavutada kõikide konsolideerimisgruppi kuuluvate krediidasutuste kriisilahenduskõlblikkus. Lõike 2 kohaselt peab Finantsinspektsioon konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutusena koostama aruande, milles on analüüsitud olulisi kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamist pärssivaid takistusi. Lõike 2¹ seni kehtinud

sõnastus sätestas, et lõikes 2 nimetatud aruandes tuleb analüüsida mõju krediidasutuse konsolideerimisgrupi ärimudelile, andma soovitusi proportsionaalsete ning sihipäraste kriisilahendusmeetmete ja -õiguste kasutamiseks kriisilahenduse konsolideerimisgrupi ja vajaduse korral allkonsolideerimisgruppide suhtes, mida on käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt otsustatud rakendada või mis on Finantsinspeksiooni arvates vajalikud või asjakohased tuvastatud takistuste kõrvaldamiseks. Lõikega 2¹ on võetud üle BRRD2 artikli 18 lõike 2 esimese alalõike kolmas lause.

Euroopa Komisjoni arvates on väär kasutada lõikes 2¹ sõnu „krediidasutus“, „kriisilahendusmeede“, „kriisilahendusõigus“ ning mõistet „kriisilahenduse konsolideerimisgrupp“ järgnevatel põhjustel. Esiteks, artikkel 18 ei ole suunatud krediidasutuse, vaid konsolideerimisgrupi kriisilahenduskõlblikkust pärssivate asjaoludega tegelemisele või kõrvaldamisele. Samuti ei näe direktiiv ette, et grupile lähenemine peaks toimuma kriisilahenduse konsolideerimisgrupi perspektiivist, vaid kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustele tuleb läheneda kogu grupi vaatest. Teiseks, lõike 2 esimese alalõike kolmas alalõige ei ole piiritletud kriisilahenduses kasutatavate õiguste ja meetmetega. Taoline sõnastus kitsendab põhjendamatult nende meetmete loetelu, mida Finantsinspeksiooni kui konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutuse vajab kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistuste eemaldamiseks. Sõna „kriisilahendusmeede“ viitab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 kinnises loetelus sätestatud meetmetele, kuid konsolideerimisgrupi tasandil võivad tulla kõne alla ka muud meetmed ja õigused, millega saavutada artiklis taotletud eesmärk. Komisjoni märkustest johtuvalt muudetakse lõike 2¹ sõnastust ja sätestatakse, et aruandes analüüsitakse mõju grupi ärimudelile ning antakse soovitusi proportsionaalsete ja sihipäraste meetmete kasutamiseks konsolideerimisgrupi tasandil ning vajaduse korral allkonsolideerimisgruppide suhtes.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2³, millega täpsustatakse lõiget 2 ja võetakse BRRD2 artikli 18 lõike 3 teisest alalõikest üle see lauseosa, mis puudutab Euroopa Liidus tegutseva emaaettevõtja kohustust esitada kahe nädala jooksul alates käesoleva paragrahvi lõikes 2 teate saamist konsolideerimisgrupi tasandi kriisilahendusasutusele võimalikud meetmed ja nende rakendamise ajakava. Kehtiva lõikega 2² on võetud üle artikli 18 lõike 3 teise alalõike esimene ja teine lausepool, mis puudutab Finantsinspeksiooni kohustust teavitada pärast kriisilahendusobjekti kriisilahendusasutusega ja tema tütarettevõtjatest krediidasutuste kriisilahendusasutustega konsulteerimist antud pärssiva asjaolu hinnangust Euroopa Liidus tegutsevat emaaettevõtjat. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et §-st 35 on puudu täiend spetsiifiliselt Euroopa liidus tegutseva emaaettevõtja kohustuste osas. Kuigi direktiivi teises alalõikes on kriisilahendusasutuse ja Euroopa Liidus tegutseva emaaettevõtja kohustused sõnastatud üksteist kaasavalt, täiendatakse käesolevat §-i 35 loetavuse huvides lõikega 2³, milles reguleeritakse selgelt ja eraldiseisvalt Euroopa Liidus tegutseva emaaettevõtja kohustused.

Lõike 5 esimest lauset täiendatakse peale tekstiosa „emaaettevõtja ettepanekus“ tekstiosaga „kriisilahenduskolleegiumis oluliselt pärssivate asjaolude tuvastamise osas“. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et erinevalt BRRD2 artikli 18 lõike 4 teisest lausest, ei sisalda lõige 5 täpsustust selles osas, et kriisilahenduskolleegiumis tehtav ühisotsus peab käsitlema ka kriisilahenduskolleegiumis oluliselt pärssivate asjaolude tuvastamist. Seni kehtinud lõike 5 sõnastus, mis võtab üle artikli 18 lõike 4, keskendub ühisotsuse tegemist vaid emaaettevõtja ettepaneku ja kriisilahendusasutuste poolt takistuste tegelemise või nende kõrvaldamise meetmete suhtes, käsitlemata pärssivate asjaolude tuvastamist. Kooskõla tagamiseks direktiiviga ning § 35 eesmärgiga (kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustega

tegelemine ja nende kõrvaldamine konsolideerimisgrupi puhul) lisatakse lõike 5 esimesse lausesse vastav täiend.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 5¹ ja 5². Uue lõike 5¹ eesmärk on reguleerida ühisotsuse tegemist olukorras, kus emaettevõtja ei ole käesoleva paragrahvi lõike 5 esimese lause kohaselt oma tähelepanekuid esitanud. Lõige 5 kirjeldab Finantsinspektsiooni kohustusi jõuda ühisele otsusele juhul, kui emaettevõtja on tähelepanekud esitanud või kui lõikes 4 sätestatud neljakuuline tähtaeg on möödunud. Emaettevõtja esitab oma tähelepanekud Finantsinspektsiooni poolt koostatud aruandele, milles analüüsitakse olulisi takistusi, mis võivad pärssiva tõhusat kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamist konsolideerimisgrupi suhtes. Tähelepanekus võib emaettevõtja teha ettepanekuid alternatiivsete meetmete kohta, millega oleks võimalik aruandes nimetatud takistusi kõrvaldada. Erinevalt BRRD2 artikli 18 lõike 5 esimese alalõike teisest lausest ei sätesta käesoleva § 35 lõige 5 ühisele otsusele jõudmist ilma emaettevõtja tähelepanekuta. Uue lõikega lahendatakse vastav olukord ning sätestatakse direktiivi eeskujul, et kui juhul, kui emaettevõtja ei ole oma tähelepanekuid esitanud, teeb Finantsinspektsioon endast kõik oleneva, et ühisotsusele jõutaks ühe kuu jooksul pärast lõikes 4 nimetatud neljakuulise tähtaja möödumist. Tingimus lisatakse paragrahvi uue eraldiseisva lõikena seetõttu, et lõikes 5 sätestatud olukorda (emaettevõtja on oma tähelepanekud esitanud) oleks võimalik selgelt ja arusaadavalt eristada emaettevõtja poolt tähelepanekute poolt esitamata jätmisest ning sellest tulenevast tähtaja lühenemisest.

Lõikega 5² võetakse üle BRRD2 artikli 18 lõike 5 teine alalõige ning täpsustatakse käesoleva paragrahvis 5 sätestatud ühisotsuse tegemise tingimusi, eelkõige otsuse tegemise tähtaega. Uus lõige sätestab, et otsusele, mis käsitleb kriisilahenduskõlbulikkust pärssivat asjaolu tuleb jõuda kahe nädala jooksul peale liidus tegutseva emaettevõtja tähelepanekute esitamist. Kriisilahenduskõlbulikkust pärssivate asjaolude loetelu on sätestatud FELS paragrahvi 34 lõikes 2¹ ning emaettevõtja tähelepanekute esitamine käesoleva paragrahvi lõikes 4. Mõlemale sättele tehakse uue lõike sõnastuses ka viited.

Paragrahvi täiendatakse lõigetega 8¹ ja 8². Paragrahvi täiendamine uute lõigetega 8¹ ja 8² tuleneb BRRD2 artikli 18 lõike 6a ülevõtmisest. Lõige 6a koosneb kolmest alalõigust, millest kaks esimest hakkavad sisustama uut lõiget 8¹ ning kolmas alalõige uut lõiget 8². **Lõikega 8¹** antakse Finantsinspektsioonile õigus teha iseseisvalt otsus käesoleva seaduse § 34 lõike 4 kohaselt võetavate sobivate meetmete kohta juhul, kui Finantsinspektsioon ei ole konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutus ning kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud ajavahemiku jooksul ei jõuta ühisotsusele. Kõnealused meetmed on alternatiivsed meetmed, mille rakendamist saab Finantsinspektsioon nõuda krediitiasutuselt, kui Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja hinnangul ei vähenda või kõrvalda krediitiasutuse pakutud meetmed tuvastatud takistusi tulemuslikult. Meetmed hõlmavad endas näiteks lisateabe andmist, teatava vara võõrandamist või emaettevõtjana tegutseva finantsvaldusettevõtja asutamist Eestis või mujal Euroopas. Uue lõikega 5¹ kohustatakse Finantsinspektsiooni oma otsust igakülgsest põhjendama, arvestama teiste kriisilahendusasutuste seisukohtade ja reservatsioonidega ning edastama otsuse kriisilahendussubjektile.

Lõikega 8² reguleeritakse olukorda, kus teise lepinguriigi kriisilahendusasutus on enne käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud 4-kuulise tähtaja lõppu teavitanud EBA ühisotsuse saavutamise seotud erimeelsustest. Teavitus suunatakse EBA-le otsustamiseks ainult siis, kui 4-kuuline tähtaeg ei ole möödunud ning kui vastavale ühisotsusele ei ole jõutud. Peale teavituse suunamist on Finantsinspektsioonil kohustus ära oodata EBA otsus, mille tegemiseks on EBA-

l üks kuu, ning panna selleks ajaks enda otsuse tegemine pausile. Alles peale EBA tähtajaliselt tehtud otsuse saamist on Finantsinspektsioonil õigus liikuda otsuse tegemise protsessiga edasi. Finantsinspektsiooni otsus peab olema kooskõlas EBA otsusega välja arvatud juhul, kui EBA ei ole vastavat otsust tähtjaks teinud. Sellisel juhul võib Finantsinspektsioon teha otsuse iseseisvalt.

Paragrahv 39. Kehtiv § 39 sätestab kriisilahendusmenetluse algatamise tingimused.

Lõike 7 muutmine. Seni kehtinud lõike 7 sõnastus sätestas, et kui segavaldusettevõtjal on otsene või kaudne osalus tütarettevõtjast krediidasutuses finantsvaldusettevõtja kui vahendaja kaudu ja kriisilahenduskava järgi on finantsvaldusettevõtja kriisilahendussubjekt, peab Finantsinspektsioon konsolideerimisgrupi kriisilahenduse eesmärgil kriisilahendusmeetmeid või -õigusi rakendama selle finantsvaldusettevõtja, mitte segavaldusettevõtja suhtes. Lõikega 7 on üle võetud BRRD2 artikli 33 lõige 3.

Euroopa Komisjon on kõnealuse lõike puhul esitanud kaks märkust. Esiteks, lõige 7 ei erista piisavalt selgelt, et säte reguleerib olukorda, kus vahendajast finantsvaldusettevõtja on kriisilahenduskava järgi kriisilahendussubjekt. Seni kehtinud säte sõnastus viitas ümberpööratult ja liialdatult olukorrale, kus hoopis segavaldusettevõtjal on otsene või kaudne osalus tütarettevõtjast krediidasutuses vahendajast finantsvaldusettevõtja kaudu, mis on artikli 33 lõike 3 väär tõlgendus.

Teiseks, artikli lõige 3 ei kasuta sõna „finantsinstitutsioon“, mis on ekslikult jõudnud direktiivi eestikeelsesesse tõlkesse ning sõna „krediidasutus“ kaudu ka siseriiklikusse õigusesse. Komisjoni märkustest tulenevalt muudetakse lõiget 7 ning seni kehtinud lõike tekst eraldatakse kaheks lauseks. Esimesega lausega sätestatakse, et kui segavaldusettevõtjal on otsene või kaudne osalus tütarettevõtjast krediidasutuses finantsvaldusettevõtjast vahendaja kaudu, peab kriisilahenduskava järgi vahendajast finantsvaldusettevõtjat käsitlema kriisilahendussubjektina. Teise lausega sätestatakse, et käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud juhul võib konsolideerimisgrupi kriisilahenduse eesmärgil kriisilahendusmeetmeid või -õigusi rakendada selle vahendajast finantsvaldusettevõtja, mitte segavaldusettevõtja suhtes. Uue sõnastusega viiakse lõige 7 kooskõlla direktiiviga ning tagatakse säte sisu ühetaoline ning korrektne mõistmine. Täiendavalt täpsustatakse vahendajast finantsvaldusettevõtja käsitlemist kriisilahenduskavas kriisilahendussubjektina ning viiakse lõike teine lauseosa üle uude lausesse. Kahe lausega taotletakse olukordade eraldamist ning erandite ja kohustuste rakendamise selgust. Selleks, et esimene ja teine lause oleks objektiivselt omavahel seotud ning selge, et teine lause reguleerib esimeses lauses sätestatud olukorda, tehakse teises lauses ka viide esimesele lausele.

Lõike 8 punkti 2 muutmine. Lõige 8 sätestab tingimused, mil Finantsinspektsioon võib finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja või segavaldusettevõtja suhtes rakendada kriisilahendusmeetmeid. Lõikes 8 esinevad tingimused peavad esinema BRRD2 artikli 33 lõike 4 kohaselt kumulatiivselt. Üheks tingimuseks on punktis 2 sõnastatud eeldus, et üks või mitu segavaldusettevõtja tütarettevõtjat, kes on krediidasutused, kuid ei ole kriisilahendussubjektid, vastavad käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustele. Punkt 2 võtab üle artikli 33 lõike 4 punkti b, mis näeb ette laiema subjektide ringi kui on punktis 2 nimetatud, ning sätestab, et subjektide ring laieneb lisaks segavaldusettevõtja tütarettevõtjale ka finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja tütarettevõtetele. Kitsamale subjektide ringile on tähelepanu juhtinud ka Euroopa Komisjon. Punkti 2 uue sõnastusega sätestatakse, et Finantsinspektsioon võib rakendada kriisilahendusmeetmeid või -õigusi, kui üks või mitu finantsvaldusettevõtja,

segafinantsvaldusettevõtja või segavaldusettevõtja tütarettevõtjat, kes on krediidasutused, kuid ei ole kriisilahendussubjektid, vastavad käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustele.

Paragrahv 40¹. Kehtiv § 40¹ sätestab teatud kohustuste peatamise õiguse.

Lõige 4 muudetakse. Lõike 4 kohaselt võib Finantsinspeksioon määrata krediidasutuse või konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja lepingujärgsete makse- või ülekandekohustuste peatamise kasutamise perioodi vastavalt iga üksikjuhtumi asjaoludele, hinnates hoolikalt, kas peatamist on sobilik kohaldada ka krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 3 nimetatud hoiuste suhtes. Lõikega 4 on üle võetud BRRD2 artikli 33a lõike 2 teine alalõige.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõikes 4 esinev viide krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktile 3 ei ole asjakohane. Nimelt näeb direktiiv ette, et peatamisõiguse perioodi määramisel tuleb hinnata ka peatamise sobilikkust kõlblike hoiuste suhtes, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punktis 4, eriti füüsiliste isikute ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hoitavate tagatud hoiused, ning mis on üle võetud tagatisfondi seaduse 3. peatüki 1. jaoga. Põhjused, et krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punkt 3 võtab üle BRRD2 artikli 108 lõike 1 punkti a alapunkti i, mille kohaselt rahuldatakse füüsiliste isikute ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kõlblikud kohustused, mis ületavad direktiivi 2014/49/EL artiklis 6 sätestatud tagatud hoiuste suurust, samas järgus ning selliste nõuete rahuldamisjärk eelneb tavaliste võlausaldajate tagamata nõuetele. Tagatisfondi- ja krediidasutuste seaduses käsitletavate hoiuste erinevus seisneb seega selles, et krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 3 nimetatud hoiused on n-ö eelistatud hoiused, kuivõrd need rahuldatakse samas järgus, aga enne tagamata võlausaldajate nõudeid. Komisjoni märkusest johtuvalt muudetakse § 40¹ lõiget 4 ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon peab peatamisõiguse kasutamisel hindama, kas peatamist on sobilik kohaldada ka kõlblike hoiuste suhtes, mis ei ole tagatisfondi seaduse 3. peatüki 1. jao alusel jäetud tagamata, eriti füüsiliste isikute ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hoitavate tagatud hoiuste suhtes.

Lõige 12 muudetakse. Paragrahv 40¹ sätestab kriisilahendusmenetluses teatud kohustuste peatamise õiguse tingimused. Kohustuste peatamise õigus on Finantsinspeksioonil. Lõikega 12 välistatakse selliste krediidasutuste õiguste peatamine või tagatistest tulenevate õiguste piiramine, kelle maksejõuetus või tõenäoline tulevikus tekkiv maksejõuetus tuvastatud, kuid kes on juba peatanud makse- või ülekandekohustused ning kelle suhtes on võetud kriisilahendusmeetmeid. Õiguste peatamise ja tagatistest tulenevate õiguste piiramise osas viidetakse sätte siseselt käesoleva seaduse §-dele 43 ja 44. Paragrahvi 40¹ lõike 12 koostamise aluseks on olnud BRRD2 artikli 33a lõige 11. Direktiivi lõikes 11 viidatakse artiklites 69 lõikes 1, 70 lõikes 1 ja 71 lõikes 1 sätestatud õigustele, mis on kõik koondatud käesoleva seaduse § 43 lõikesse 2. Paragrahvi 44 vaste leiab direktiivi artiklist 68, millele ei ole viidatud artikli 33a lõikes 11. Kuigi § 44 reguleerib lepinguliste kohustuste täitmist ning teatud õiguste piiramist, ei kohaldata teatud lepingutingimusi kriisilahenduse puhul isegi juhul, kui kriisilahendusamet on eelnevalt kasutanud väljamaksete peatamise õigust pärast maksejõuetuse või tõenäolise maksejõuetuse tuvastamist ja enne kriisilahenduse algatamist. Seetõttu puudub §-le 44 viitamisel õiguslik relevantus ning side § 40¹ lõikes 12 sätestatud välistusega. Muudatusega eemaldatakse lõikest 12 tekstiosa „§-de 43 ja 44 kohast“ ning asendatakse see tekstiosaga „§ 43 lõikes 2 sätestatud õigust“.

Paragrahv 41. Kehtiva §-ga 41 sätestatakse kriisilahendusmenetluse algatamise otsuse tingimused.

Lõike 2 punkti 6 muutmine. Lõikega 2 sätestatakse lahtine loetelu asjaoludest, mida Finantsinspeksioon peab käsitlema otsuses kriisilahendusmenetluse algatamise kohta. Loetelus sisalduva punkti 6 kohaselt peavad vastavas otsuses sisalduma selgitused kriitiliste funktsioonide jätkuvuse korra kohta kooskõlas käesoleva seaduse §-ga 46. Lõike 2 punktis 6 asendatakse tekstiosa „kriitiliste funktsioonide jätkuvuse“ tekstiosaga „teenuste osutamise ja vahendite üleandmise“ tulenevalt § 46 muudatustest ning normitehnilisest vajadusest kasutada samadele asjaoludele viidates sarnast sõnastust (vt § 46 muutmise selgitusi).

Paragrahv 43. Kehtiv § 43 sätestab kriisilahendusmenetluse algatamise otsuse tagajärjed.

Lõike 3 punktid 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks. Käesoleva paragrahvi lõikega 2 sätestatakse nimekirja kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse õigustest ja kohustustest, mille peatamise õigus on Finantsinspeksioonil kriisilahendusmenetluse algatamise otsusega. Lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste peatamise eelduseks on teate avaldamine Eestis ning peatamist saab rakendada teate avaldamisest kuni avaldamispäevale järgneva tööpäeva keskööni. Peatamist saab nimekirja kohaselt rakendada makse- või ülekandekohustustele, tagatud võlakohustuste omanike tagatistest tulenevatele õigustele ja üleütlemissõigustele kõigi lepingupoolte suhtes juhul, kui makse-, üleandmis- ja ülekandekohustusi ning tagatiste andmise kohustust. Lõikele 2 teeb erandi lõige 3, milles sätestatakse õigused ja kohustused, millele ei saa kohaldada Finantsinspeksiooni poolset peatamise õigust.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et BRRD2 artikli 70 lõike 2 muutmisega eemaldati erisuste nimekirjast hüvitatavad ja tagatud hoiused ning krediidasutuse või investeringutest tulenevate nõuete suhtes. Kõnealune artikkel on üle võetud käesoleva seaduse § 43 lõikega 3 ning selle punktid 2 ja 3 väljendavad vaatamata direktiivi muutmisele jätkuvalt õigusi ja kohustusi, mille peatamisõiguse peatamise välistus ei ole direktiivi mõistes enam relevantne. Punkti 2 kohaselt ei saa lõikes 2 nimetatud peatamist rakendada hüvitatavate ja tagatud hoiuste suhtes ning punkti 3 kohaselt ei kohaldu peatamine Tagatisfondi seaduse 4. peatüki alusel tagatud investeringutest tulenevate nõuete suhtes. Direktiivi muutmise tõttu on tekkinud vastuolu artikli 70 lõike 2 ja käesoleva seaduse § 43 lõike 3 punktide 2 ja 3 vahel, sest direktiiv lubab kõnealustes punktides nimetatud õigustele ja kohustustele peatamisõiguse rakendamist, kuid käesolevas seaduses ei ole vastavaid punkte kehtetuks tunnistatud. Kooskõla tagamiseks direktiiviga tunnistatakse § 43 lõike 3 punktid 2 ja 3 kehtetuks.

Lõige 4² muudetakse. Lõikega sätestatakse, et Finantsinspeksioon määrab käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud õiguse kasutamise ulatuse vastavalt iga üksikjuhtumi asjaoludele, hinnates hoolikalt, kas peatamist on sobilik kohaldada ka krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 3 nimetatud hoiuste suhtes. Lõikega 4² võetakse üle BRRD2 artikli 69 lõike 5 teine alalõige. Sarnaselt märkustega, mida Euroopa Komisjon tegi § 40¹ lõike 4 suhtes, tuleb § 43 lõikes 4² asendada viide krediidasutuste seaduse 131 lõike 1 punktile 3 viitega tagatisfondi 3. peatüki 1. jaole (vt § 40¹ lõike 4 selgitusi), sest krediidasutuste seaduses käsitletud hoiused on n-ö eelistatud hoiused, mis rahuldatakse samas järgus, aga enne tagamata võlausaldajate nõudeid, kuid tagatisfondiseaduses käsitletud hoiused on tagamata hoiused (vt § 40¹ lõike 4 selgitusi). Uue sõnastuse kohaselt peab Finantsinspeksioon hindama hoolikalt, kas peatamist on sobilik kohaldada ka kõlblike hoiuste suhtes, mis ei ole Tagatisfondi seaduse 3. peatüki 1. jao alusel jäetud tagamata, eriti füüsiliste isikute ning mikro- väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate hoitavate tagatud hoiuste suhtes.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 5¹, et tagada direktiiv 2014/59/EL artikli 71 lõike 5 selge ja ühemõtteline ülevõtmine Eesti seaduses.

Paragrahv 44. Kehtiv § 44 sätestab lepinguliste kohustuste täitmise tingimused.

Lõike 3 sissejuhatava lauseosa muutmine. Käesoleva lõike sissejuhatava lauseosaga sätestatakse, et kui kriisilahendusmenetlusest olev krediidasutus jätkab lepingust tulenevate kohustuste täitmist, sealhulgas makse- ja ülekandekohustuste täitmist, ning tagatise andmist, ei ole kriisiennetusmeetme rakendamise, teatud kohustuste peatamise või kriisilahendusmenetluse algatamise otsus ega selle kohaldamisega vahetult seotud mis tahes sündmus aluseks, et rakendada lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmeid. Nendeks meetmeteks võivad olla konsolideerimisgrupi ettevõtja ja krediidasutuse vaheliste vastastikuste kohustuste täitmata jätmise (punkt 1) ja krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku vara kuuluvuse või kontrolli mõjutamist (punkt 2). Lõikega 3 võetakse üle BRRD2 artikkel 68 lõige 3.

Euroopa Komisjon on tuvastanud lõike 3 sissejuhatavas lauseosas järgnevad puudused. Esiteks, käesolev lõige keskendub kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse reguleerimisele, mis on komisjoni hinnangul liiga kitsas lähenemine, sest artikli 68 lõige 3 käsitleb lihtsalt krediidasutusi, kes jätkavad lepingust tulenevate kohustuste täitmist.

Teiseks, erinevalt direktiivis sätestatust, mis viitab artiklile 33a, puudub sissejuhatavas lauseosas vastav viide. Artikkel 33a on võetud üle käesoleva seaduse §-ga 40¹, mis reguleerib teatud kohustuste peatamise õigust. Kolmandaks sätestab sissejuhatav lauseosa kolm eeldust, mille esinemine ei tekita kellelegi õigust rakendada sissejuhatavale lauseosale järgnevas loetelus nimetatud meetmeid. Üheks vastavaks eelduseks on kriisilahendusmenetluse algatamise otsus ja selle kohaldamine. Komisjoni hinnangul on kriisilahendusmenetluse algatamise otsus kui meetmete välistamise eeldus liiga kitsas võrreldes artikli 68 lõikega 3, sest spetsiifiliselt kriisilahendusmenetluse algatamise otsus ei hõlma endas näiteks halduri nimetamist § 6 lõike 1 punkti 3 kohaselt. Direktiivis on kriisilahendusmenetluse algatamise otsuse asemel kasutatud sõna „kriisiohjemeede“, mis on artikli 2 lõike 1 punkti 102 kohaselt kriisilahenduse meede või erihalduri nimetamine. Kriisilahendusmeede on § 6 lõike 2 kohaselt Finantsinspektsiooni õigus nõuda aktsiate ja varade võõrandamist, luua sildasutus, nõuda vara eraldamist jms meetmed, sealhulgas ka õigus määrata erihaldur. Seega ei erista käesolev seadus kriisilahendusmeetmeid ja õigust määrata erihaldur, nagu teeb mõiste „kriisiohjemeede“, vaid käsitleb halduri nimetamist kui üht meetet, mida Finantsinspektsioon võib kasutada finantskriisi lahendamiseks.

Komisjoni kommentaaridest tulenevalt muudetakse lõike 3 sissejuhatava lause sõnastust ja sätestatakse, et kui krediidasutus jätkab lepingust tulenevate kohustuste täitmist, sealhulgas makse- ja ülekandekohustuste täitmist, ning tagatise andmist, ei ole kriisiennetusmeetme rakendamise, käesoleva seaduse §-s 40¹ sätestatud teatud kohustuste peatamise või kriisilahendusmeetme või -õiguse rakendamise otsus ega selle kohaldamisega vahetult seotud mis tahes sündmus aluseks, et rakendada lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmeid.

Lõiget 3 täiendatakse punktiga 3, et tagada direktiiv 2014/59/EL artikkel 68 lõike 3 punkti c ülevõtmise Eesti seaduses.

Paragrahv 46. Kehtiv § 46 sätestab kriitiliste funktsioonide jätkuvuse tagamise korra.

Paragrahv 46 võtab üle BRRD2 artikli 65. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et §-s 46 ei ole kohane kasutada mõistet „kriitiliste funktsioonide jätkuvus“. Komisjoni sõnul on artikli 65 eesmärgiks anda kriisilahendusasutustele õigus nõude kriisilahendusmenetluses olevalt krediidasutuselt või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuulvalt ettevõtjalt selliste teenuste osutamist ja vahendite andmist, mis on vajalikud krediidasutuse sõlmitud lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste täitmiseks. Seega on artikli 65 tuumaks krediidasutuse *business as usual* ehk tavapärase majandustegevuse jätkamine, millest sõltub muude kohustuste täitmine. Kriitilised funktsioonid on direktiivi artikli 2 lõike 1 punktis 35 defineeritud kui tegevus, teenused või tegevused, mille seiskumine toob ühes või enamas liikmesriigis tõenäoliselt kaasa reaalmajanduse jaoks oluliste teenuste katkemise või häirib tõenäoliselt finantsstabiilsust finantsinstitutsiooni või konsolideerimisgrupi suuruse, turuosa, välise ja sisemise seotuse, keerukuse või piiriülese tegevuse tõttu, pidades eelkõige silmas kõnealuste tegevuste, teenuste või tegevuste asendatavust. Seega jäetakse mõiste „kriitiliste funktsioonide jätkuvus“ kasutamiseks jäetakse komisjoni hinnangul väärmulje olukorrast, mil Finantsinspeksioon võib sekkuda krediidasutuse tegevusse ning näha ette korra teenuste osutamise ja vahendite andmise jätkamiseks, sest kriitilised funktsioonid omavad direktiivi kontekstis tunduvalt suuremat kaalu, olulisust ning tagajärgi, kui krediidasutuse tavapärase majandustegevus. Komisjoni märkusi arvesse võttes **muudetakse §-i 46 pealkirja**. Paragrahvi uueks pealkirjaks on „Teenuste osutamine ja vahendite üleandmine“. **Lõigetes 1 ja 2 asendatakse** kriitiliste funktsioonide jätkuvust käsitlevad tekstiosad teenuste osutamise ja vahendite üleandmist käsitlevate tekstiosadega.

Paragrahv 48. Kehtiv § 48 sätestab krediidasutuse tegevuse reorganiseerimise kava tingimused.

Lõike 1 muutmine. Käesolev säte kohustab krediidasutust või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja juhatust või erihaldurit koostama ühe kuu jooksul kohustuste teisendamise meetme rakendamise otsuse tegemisest tegevuse reorganiseerimiskava, mis on kooskõlas Euroopa Liidu riigiabi reeglitega, ja edastama selle Finantsinspeksioonile. Lõikega 1 võetakse üle BRRD2 artikli 52 lõige 1, kuid erinevalt direktiivi sõnastusest, kohustab käesolev lõige 1 kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva ettevõtja juhatust või erihaldurit koostama ja esitama reorganiseerimiskava. Direktiivi ja seaduse sõnastuse erisusele on juhtinud tähelepanu ka Euroopa Komisjon, kes on selgitanud, et artikli 52 lõige 1 ei näe ette, et krediidasutus peab reorganiseerimiskava koostamiseks olema kriisilahendusmenetluses, kuna kava koostamine leiab aset peale kriisilahendust. Võttes arvesse komisjoni tähelepanekut ja ebatäpsust lõikes 1, asendatakse tekstiosa „Kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse“ tekstiosaga „Krediidasutuse“.

Paragrahv 49. Kehtiv § 49 sätestab võimalikust maksejõuetust teavitamise korra.

Lõike 2 punkti 5 muutmine. Lõige 2 sätestab, et kui Finantsinspeksiooni hinnangul on kriisilahendusmeetmete ja -õiguste kasutamise tingimused vastavalt FELS § 39 lõike 1 punktidele 1 ja 2 täidetud, teavitab Finantsinspeksioon viivitamata sellest lõikele 2 järgnevas loetelus nimetatud asutusi. Teavitamise eelduseks olevad tingimused on § 39 lõike 1 punkti 1 kohaselt Finantsinspeksiooni hinnang, mille kohaselt on tõenäoline, et krediidasutus on maksejõuetu või tõenäoliselt muutub maksejõuetuks, ning punkti 2 kohaselt hinnang, mille kohaselt ei aita ükski muu meede või õigus hoida ära krediidasutuse maksejõuetust mõistliku aja jooksul. Lõikega 2 on võetud üle BRRD2 artikli 81 lõige 3.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõike 2 punkt 1 käsitleb vaid finantsjärelevalve asutusi, võttes üle artikli lõike 3 punktid b ja c. Punkti 1 kohaselt peab Finantsinspeksioon teavitama finantsjärelevalve asutusi, kes teostavad järelevalvet kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku üle, sealhulgas nende lepinguriikide finantsjärelevalve asutusi, kus asub krediidasutuse filiaal. Vastavast loetelust on välja jäänud artikli lõike 3 punktides a ja d käsitletud kriisilahendusasutused. Komisjoni märkusest tulenevalt muudetakse lõike 2 punkti 5, mis seni kehtinud sõnastuses sätestas, et teavitada tuleb asjakohasel juhul konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutust. Punktiga 5 on üle võetud artikli 81 lõike 3 punkt h. Põhjusel, et punkt 5 käsitleb juba konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutust, täiendatakse lõike 5 sõnastust viisil, et sellega on üle võetud artikli lõike 3 punktid a, d ja h. Punkti 5 uue sõnastuse kohaselt peab Finantsinspeksioon teavitama konsolideeritud järelevalvet tegevat asutust, kui krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) direktiivi 2013/36/EL 7. jaotise 3. peatüki kohaselt konsolideeritud järelevalvet.

Paragrahv 52. Kehtiv § 52 sätestab varalise seisundi hindamise eesmärgi ja tingimused.

Lõike 7 täiendamine. Käesoleva paragrahvi kohaselt tuleb enne kriisilahendusmeetme või kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse rakendamist viia läbi krediidasutuse, tema tüdarettevõtjast finantseerimisasutuse või samasse konsolideerimisgruppi kuuluva finantsvaldusettevõtja, segafinantsvaldusettevõtja või segavaldusettevõtja varalise seisundi hindamine (lõige 1). Hindamise tulemused aitavad näiteks otsustada, millist kriisilahendusmeetmet või -õigust rakendada ja millises ulatuses tühistada või alandada aktsiate väärtust (lõige 3). Lõikega 7 sätestatakse, et hindamine on lahutamatu osa Finantsinspeksiooni otsusest rakendada kriisilahendusmeetmeid või -õigusi, sealhulgas otsusest kasutada kapitaliinstrumentide allahindamise või teisendamise õigust, ning et hindamine ise ei anna iseseisvat kaebeõigust. Käesolev säte võtab üle BRRD2 artikli 36 lõike 13.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi direktiivi esimeses versioonis piirdus õiguste ulatus vaid kapitaliinstrumentidega, siis viimases versioonis on õiguste ulatust laiendatud ka kõlblike kohustusteni. Erinevalt artikli 36 lõike 13 muudatusest on vastav muudatus jäänud lõikesse 7 sisse viimata. Kuivõrd hindamine on kohustuslik Finantsinspeksioonile kriisilahendusmeetmete ja -õiguste kasutamiseks, mis hõlmab endas ka õigust allahinnata või teisendada kapitaliinstrumente ja kõlblike kohustusi, täiendatakse lõiget 7 peale sõna „kapitaliinstrumentide“ tekstiosaga „ja kõlblike kohustuste“. Uue sõnastusega kohustatakse Finantsinspeksiooni viima läbi hindamist ka enne kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist, sest kõlblikud kohustused on lihtsustatult öeldes kohustused, mis lähevad esimesena kasutusse, kui kriisilahendusmenetlus algab ning tekib vajadus krediidasutuse rahalise olukorra parandamiseks, et vältida asjaomase krediidasutuse täielikku maksejõuetust või laiaulatuslikuma finantskriisi tekkimist. Kuigi kõlblikud kohustused on n-ö esimene päästerõngas, ei tohi nende allahindamine või teisendamine toimuda ilma eelneva analüüsita, milleks ongi käesoleva seaduse §-s 52 sätestatud hindamine.

Paragrahv 55. Kehtiv § 55 sätestab kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamise üldpõhimõtted.

Lõike 8 punkti 1 muutmise. Lõige 8 sätestab kaks kumulatiivset tingimust erakorralise avaliku finantstoetuse taotlemiseks süsteemse finantskriisi ilmingute esinemise korral. Punkt 1

sätestab, et krediidasutuse aktsionärid või võlausaldajad on kahjumi katmiseks või kapitali taastamiseks panustanud summa kohustuste või kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamiseks, teisendamiseks või muul viisil vähemalt kaheksa protsendi ulatuses teisendatavatest kohustustes ja omavahenditest. Punkti 2 kohaselt on toetuse taotlemine tingimuslik ning sõltub heakskiidu saamisest vastavalt Euroopa Liidu riigiabi reeglitele. Punkti 1 muudetakse kahest asjaolust ajendatavalt. Esiteks, lõige 8 võtab üle BRRD2 artikli 37 lõike 10, mille punkti a kohaselt peab avaliku finantstoetuse taotlemiseks olema täidetud vähemalt 8 protsendi teisendatavate kohustuste kogusumma nõue. Kogusummat arvutades tuleb kaasata ka omavahendid. Muudetav punkt 1 ei haaku direktiivi punktiga a, kuna mõiste „teisendatavad kohustused“ asemel kasutab punkt 1 mõistet „kõlblikud kohustused“ ning ei hõlma omavahendite kasutamist. Uue sõnastusega parandatakse tekkinud viga ning lisatakse omavahendite kasutamise tingimus. Teiseks, punkt 1 sätestab valiku osapooltest (krediidasutuse aktsionärid või võlausaldajad), kes peavad finantstoetuse taotlemise saamiseks kahjumit katma ja kapitali taastama, eristades neid sõnaga „või“. Sõna „või“ kasutamisega tekitab punkt 1 ekslikult mulje, et tegemist on alternatiivsete isikutega ning kahjumi katmises osaleb üks või teine isik. Taoline tõlgendus läheb vastuollu direktiivi mõttega, mille sõnastus kaasab kahjumi katmisesse nii aktsionärid kui ka võlausaldajad. Kuivõrd tegu on isikutega, kes peavad kumulatiivselt panustama kahjumi katmisesse, asendatakse sõna „või“ sõnaga „ja“, et tagada kooskõla direktiiviga ning sätte tegeliku eesmärgi selgus.

Paragrahv 56. Kehtiv § 56 sätestab kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise ja teisendamise tingimused.

Lõike 1 punktide 2 ja 4 muutmise. Käesoleva lõikega sätestatakse tingimused, mille esinemisel võib Finantsinspeksioon nõuda krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist aktsiateks või muudeks omandiõiguse instrumentideks. Õiguse rakendamiseks peab esinema vähemalt üks lõikes 1 loetletud tingimustest. Lõige 1 võtab üle BRRD2 artikli 59 lõike 3 ja selles sisalduva loetelu.

Punktiga 2, millele vastab artikli 59 lõike 3 punkt b, seatakse tingimuseks, et Finantsinspeksioon on teinud kindlaks, et kapitaliinstrumentide allahindamiseta või teisendamise ei ole krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik jätkusuutlik. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et allahindamise või teisendamise meedet tuleb rakendada lisaks kapitaliinstrumentidele ka kõlblikele kohustustele. Kuivõrd punkti 2 seni kehtinud sõnastuses vastav tingimus puudus, täiendatakse punkti 2 peale sõna „kapitaliinstrumentide“ tekstiosaga „ja kõlblike kohustuste“. Uue sõnastusega kohustatakse Finantsinspeksiooni hindama kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise vajadust tervikuna.

Punktiga 4, millele vastab artikli 59 lõike 3 punkt d, seatakse tingimuseks, et kapitaliinstrumentid ja kõlblikud kohustused on emiteerinud konsolideerimisgrupi emattevõtja ja neid arvestatakse emattevõtja omavahendite nõude täitmisel nii individuaalsel kui ka konsolideeritud alusel ning konsolideeritud finantsjärelevalvet teostava lepinguriigi pädev asutus on kindlaks teinud, et nende kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamiseta või teisendamise ei ole konsolideerimisgrupp jätkusuutlik. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, punktis 4 sätestatud kõlblike kohustuste emiteerimine on ebakorrekne, kuivõrd artikli punkt d käsitleb vaid kapitaliinstrumentide emiteerimist ning kõlblike kohustuste emiteerimist reguleerib direktiivi artikli 61 lõike 3 teine alalõige. Uue

sõnastusega jäetakse punkti 4 sõnastusest läbivalt välja sõnad „ja kõlblikud kohustused“ vastavas käändes.

Lõike 1⁴ muutmine. Käesolevas lõikes sätestatakse, et kui kriisilahendussubjekt on kapitaliinstrumentid ja kõlblikud kohustused ostnud kaudselt sama kriisilahenduse konsolideerimisgrupi teiste ettevõtjate kaudu, kasutatakse kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õigust koos sama õiguse kasutamisega kriisilahendussubjekti emaettevõtja tasandil või muude emaettevõtjate tasandil, kes ei ole kriisilahendussubjektid, nii et kahjum kantakse üle kriisilahendussubjektile ja kriisilahendussubjekt rekaptaliseerib vastava krediidasutuse. Lõikega 1⁴ on üle võetud BRRD2 artikli 59 lõike 1 teine alalõige. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu erisusele kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamise tasandil. Nimelt sätestab direktiiv, et vastavate õiguste kasutamine peab toimuma asjaomase ettevõtja emaettevõtja tasandil. Seega ei täpsusta lõige 1⁴, et allahindamise ja teisendamise meetme kasutamist kohaldatakse selle ettevõtjate emaettevõtjate tasandil, kellelt on kriisilahendussubjekt ostnud kaudselt kapitaliinstrumente ja kõlblike kohustusi. Komisjoni märkusest tulenevalt asendatakse lõikes 1⁴ tekstiosa „eelnimetatud teise ettevõtja emaettevõtja tasandil“ tekstiosaga „selle ettevõtja emaettevõtja tasandil“.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 1⁵. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi § 56 võtab üle BRRD2 artiklit 59, on üle võtmata jäänud artikli 59 lõige 1b, milles täpsustatakse artikli 59 lõikes 1 sätestatud asjaomaste kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või konverteerimise õiguste rakendamise tingimusi. Artikli 59 lõikega 1b laiendatakse lõike 1 mõjuala, ning täpsustatakse, et juhul, kui kriisilahenduse meetet kohaldatakse kriisilahendussubjekti suhtes või erandkorras kriisilahenduse kavast kõrvale kaldudes ettevõtja suhtes, kes ei ole kriisilahendussubjekt, siis tuleb ettevõtja tasandil vähendatud, alla hinnatud või teisendatud summaga arvestada artikli 37 lõikes 10 ja artikli 44 lõike 5 punktis a või artikli 44 lõike 8 punktis a sätestatud künniste puhul, mida kohaldatakse kõnealuse ettevõtja suhtes. Põhjusel, et artikli lõige 1a on paragrahvi üle toodud lõikena 1³, ei ole võimalik artikli lõiget 1b vormistada lõike 1³ järel lõikena 1⁴, kuivõrd lõikega 1⁴ võetakse üle artikli 59 lõike 1 esimene alalõige. Kuigi paragrahvi lõiget 1³ on võimalik täiendada lõikes 1b sätestatuga, on paragrahvi loetavuse huvides otsustatud vormistada artikli 59 lõige 1b paragrahvi uue lõikena 1⁵. Uue sättega nähakse ette, et kui Finantsinspeksioon rakendab kriisilahendusmeetet kriisilahendussubjekti suhtes või erandlikel asjaoludel kriisilahenduskavast kõrvale kaldudes ettevõtja suhtes, kes ei ole kriisilahendussubjekt, võtab Finantsinspeksioon kooskõlas käesoleva seaduse § 57 lõikega 4 sellise ettevõtja tasandil vähendatud, alla hinnatud või teisendatud summat arvesse käesoleva seaduse § 55 lõikes 8 ja § 78 lõikes 3 või § 78 lõike 6 punktis 1 sätestatud künniste puhul, mida kohaldatakse asjaomasele ettevõtjale.

Lõike 6 punkti 2 täiendatakse pärast sõna „kapitaliinstrumentid“ tekstiosaga „või kõlblikud kohustused“. Lõike 6 loeteluga sätestatakse kaks tingimust, mil Finantsinspeksioon saab rakendada kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õigust. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi lõike 6 sissejuhatav lauseosa mainib kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist, on punktis 2 jäänud reguleerimata kõlblike kohustuste emiteerimine. Lõige 6 võtab üle BRRD2 artikli 61 lõike 3 teise alalõike. Erinevalt direktiivi sõnastusest, on lõige 6 vormistatud loeteluna. Loetelu punkt 1 keskendub kapitaliinstrumentidele, mille on emiteerinud Eestis tegevusloa saanud või Eestis asutatud krediidasutus või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluv isik. Punkt 2 reguleeris seni kehtinud sõnastuses vaid kapitaliinstrumentide emiteerimist krediidasutuse poolt, kelle üle

Finantsinspektsioon teostab konsolideeritud finantsjärelevalvet. Põhjusel, et artikli 61 lõike 3 teine alalõige viitab selgelt direktiivi artikli 59 lõikes 1a osutatud kõlblikele kohustustele, lisatakse punkti 2 vastav täiend kõlblike kohustuste emiteerimise kohta. Uue sõnastusega parandatakse ebatäpsus ning tagatakse Finantsinspektsioonile võimalus rakendada allahindamise või teisendamise õigust ka emiteeritud kõlblike kohustuste suhtes olukorras, kus Finantsinspektsiooni konsolideeritud järelevalve alla kuuluv krediidiasutus on emiteerinud kõlblike kohustusi.

Paragrahv 57. Kehtiv § 57 sätestab kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse rakendamise.

Lõike 5 esimese lause muutmine. Lõige 5 sätestab, et käesoleva seaduse § 56 lõikes 1⁴ nimetatud kapitaliinstrumenti ja kõlblike kohustuste põhisumma allahindamisel on põhisumma vähendamine lõplik ning selle omanikul ei ole nõudeõigusi seoses allahinnatud instrumendi summaga, välja arvatud juhul, kui instrumentide omanikud ei saa hüvitist kooskõlas käesoleva paragrahvi lõikega 7 või tulenevalt varem tekkinud kohustustest või allahindamisega tekitatud kahju eest. Lõike teise lausega täpsustatakse, et käesolevat nõuet ei kohaldata olemasolevate kohustuste ning kahjude eest tekkinud vastutuse suhtes, mis võib tekkida allahindamise õiguse kasutamise õiguspärasuse kontrollimiseks esitatud kaebuse tagajärjel. Lõikega 5 võetakse üle BRRD2 artikli 60 lõike 2 punkt a.

Euroopa Komisjon on teinud lõikele 5 kaks tähelepanekut. Esiteks, artikli punkti a kohaselt peab kapitaliinstrumenti või kõlbliku kohustuse põhisumma allahindamisel olema kõnealuse põhisumma vähendamine püsiv. Direktiivi ingliskeelses versioonis kasutatakse püsivuse tähistamiseks sõna „*permanent*“. Kehtivas redaktsioonis on ekslikult kasutatud sõna „*permanent*“ tähistamiseks eestikeelset sõna „lõplik“, mis iseloomustab midagi, mis on kehtima jääv, mitte muudetav või parandatav, mitte vaieldav või kahtluse alla pandav. Põhjusel, et sõna „*permanent*“ iseloomustab midagi, mis on püsiv, pidevalt toimuv või katkestusteta kestev, siis tekib keeleline ja ka tõlgenduslik vastuolu sätte tähenduse ja sisu osas. Seetõttu asendatakse lõike 5 esimeses lauses sõna „lõplik“ sõnaga „püsiv“. Teiseks, artikli punkti a kohaselt tuleb üleshindamisel arvestada artikli 46 lõikes 3 sätestatud hüvitise maksmise korda. Lõige 5 ei sisalda vastavat viidet artikli 46 lõikele 3, millele vastab käesoleva seaduse § 73 lõige 3 ning mis sätestab, et juhul, kui käesoleva seaduse 5. peatüki kohaselt teostatud varalise seisundi hindamise tulemusel kohustuste teisendamise summad ületavad lõpliku hindamise summasid, võidakse kohaldada üleshindamismehhanismi võlausaldajatele ja seejärel aktsionäridele hüvitise maksmiseks. Seetõttu täiendatakse lõiget 5 selliselt, et põhisumma vähendamine on püsiv, võttes arvesse käesoleva seaduse § 73 lõikes 3 ettenähtud võimaliku üleshindamismehhanismi kohaldamist.

Lõikega 9 sätestatakse Finantsinspektsioonile kohustus viia pärast kapitaliinstrumentide või kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kasutamist läbi käesoleva seaduse § 73 lõikes 1 nimetatud varalise seisundi hindamine kooskõlas § 73 lõikega 3. Sättega võetakse üle BRRD2 artikli 59 lõike 1 kolmas alalõige.

Euroopa Komisjon on teinud paar märkust lõikes esinevatele viidetele. Esiteks, artikli kolmandas alalõikes tehakse hindamise juures viide direktiivi artiklile 74. Komisjoni hinnangul on § 73 lõike 1 asemel korrektsem viidata käesoleva seaduse §-le 54, mis võtab üle direktiivi artikli 74. §-ga 54 sätestatakse täiendava hindamise tingimused. Teiseks, § 73 lõike 3 asemel on korrektsem viidata käesoleva seaduse § 53 lõike 6 punktile 2 ja §-le 80, mis võtavad üle kolmandas alalõikes viidatud artikli 75. Eelmainitud sätetega sätestatakse kahju hüvitamise

alused, mis on tehtud kindlaks varalise seisundi hindamise käigus. Kahju hüvitamise õigus on krediidasutuse aktsionäriil või võlausaldajal, kes on kriisilahenduse käigus kandnud suuremat kahju võrreldes olukorraga, kui krediidasutus oleks lõpetatud või likvideeritud pankrotimenetluses. Tekkinud kahju vahe hüvitamist võivad kahjustatud pooled nõuda Tagatisfondist, kuid kui lõpliku järelhindamise tulemuse kohaselt on krediidasutuse või mõne muu isiku vara netoväärtus suurem, kui esialgse hindamise käigus leitud väärtus, võib Finantsinspeksioon anda sildasutusele või vara valitsemise ettevõtjale korralduse suurendada aktsionäridele või aktsionäridele seoses kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse vara, õiguste ja kohustuste või aktsiatega makstavat hüvitist. Kuivõrd FELS § 53 lõike 6 punkt 2 viitab juba kooskõlale §-ga 80, tehakse lõike 9 uues sõnastuses viited ainult §-le 54 ja § 53 lõike 6 punktile 2.

Paragrahv 58. Kehtiv § 58 sätestab kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise õiguse kohaldamise konsolideeritud alusel.

Paragrahviga 58 on üle võetud BRRD2 artikkel 62. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et käesoleva paragrahvi lõige 1 ei võta korrektselt üle direktiivi artikli 62 lõiget 4. Lõige 1 sätestab, et kui Finantsinspeksioon on saanud teise lepinguriigi kriisilahendusametusest või muult pädevalt ametiasutusest teate kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise kohta, mis puudutab konsolideerimisgruppi või sinna kuuluvaid isikuid, hindab Finantsinspeksioon pärast konsulteerimist nimetatud asutustega alternatiivse meetme olemasolu kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamisele või teisendamisele ja kas selle olemasolul on seda võimalik rakendada lõikele järgnevas loetelus nimetatud meetmete rakendamist.

Komisjoni hinnangul on lõikes 1 võetud lähenemine ebakorrektnes võrreldes artikli 62 lõikega 4, sest direktiiv seab hindamise eelduseks, et kriisilahendusametuse on vastava teate edastaja, mitte saaja, sest ainult kriisilahendusametuse saab nõuda krediidasutusest või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist käesoleva seaduse § 56 kohaselt. Seega peab teate edastamisele ja konsulteerimisele järgnema Finantsinspeksiooni poolne hinnangu andmise protsess, milles kriisilahendusametuse hindab, kas alternatiivsete meetmete rakendamine on võimalik ning efektiivsed. Komisjoni märkusest tulenevalt analüüsiti §-i 58 ka tervikuna ja tuvastasid, et lisaks lõikes 1 esinevale mittevastavusele ei ole paragrahviga üle võetud BRRD2 artikli 62 lõike 1 punkti a ning lõikeid 2 ja 3. Hinnates, kuidas oleks puuduolevaid direktiivi lõikeid võimalik §-i 58 üle võtta, tuvastati ebahühtsus artikli ja paragrahvi struktuuride vahel, kuna § 58 alustab artikli 62 üle võtmist alates artikli lõikest 4, mis väljendub käesoleva paragrahvi lõikes 1. Seega ei ole puuduolevaid sätteid võimalik lisada loogilises järjekorras §-le 58, kuivõrd lõike 1 ette ei saa normitehniliselt lisada uusi lõikeid ning teha viiteid etteruttavalt sätetele, mida ei ole samas paragrahvis veel käsitletud. Eeltoodust tulenevalt muudetakse käesoleva paragrahvi järjestust täielikult, eesmärgiga tagada kooskõla BRRD2 artikliga 62 ning sätte loogiline ja struktureeritud loetavus.

Lõige 1 vastab endise lõike 5 esimesele lausele ning võtab üle direktiivi artikli 62 lõike 1 punkti b esimese lausepoole ja lõike 8 esimese poole. Lõikega 1 sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon otsustab asjakohase kriisilahendusobjekti kriisilahendusametusega konsulteerides teha kindlaks käesoleva seaduse § 56 lõike 1 punktis 3 nimetatud asjaolud, teavitab ta sellest otsusest viivitamata pärast otsuse tegemist neid kriisilahendusametusi ja konsolideerimisgruppi kriisilahendusametusi või nende puudumisel muid pädevaid lepinguriikide ametiasutusi, kus asuvad konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtjad, keda

vastav otsus mõjutab. Paragrahvi 56 lõike 1 punkti 3 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus nõuda krediitiasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamist või teisendamist aktsiateks või muudeks omandiõiguse instrumentideks juhul, kui need kapitaliinstrumendid on emiteerinud konsolideerimisgrupi tütarettevõtja ja neid arvestatakse omavahendite nõude täitmisel nii individuaalsel kui ka konsolideeritud alusel ning Finantsinspeksioon koos konsolideeritud finantsjärelevalvet teostava lepinguriigi pädeva asutusega on käesoleva seaduse 9. peatüki kohaselt kindlaks teinud, et nende kapitaliinstrumentide allahindamiseta või teisendamiseta ei ole konsolideerimisgrupp jätkusuutlik.

Lõige 2 vastab endise lõike 5 teisele ja kolmandale lausele, millega on üle võetud BRRD2 artikli 62 lõike 8 teine pool. Lõikega 2 sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon on konsolideerimisgrupi kriisilahendusasutus, teeb ta kõik endast oleneva, et leppida teiste lepinguriikide kriisilahendusasutustega kokku käesoleva paragrahvi esimeses lõikes nimetatud asjaoludes, et jõuda ühisotsuseni. Kui ühisotsusele ei jõuta, siis nimetatud asjaolusid kindlaks ei tehta.

Lõikega 3 võetakse üle direktiivi artikli 62 lõike 1 punkt a ning sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon otsustab teha kindlaks käesoleva seaduse § 56 lõike 1 punktis 2, 3 või 4 nimetatud asjaolud, teavitab ta sellest otsusest viivitamata, kuid hiljemalt 24 tundi pärast asjaomase kriisilahendussubjekti kriisilahendusasutusega konsulteerimist konsolideeritud järelevalvet tegevat ametiasutust või selle puudumisel lepinguriigi asjaomast konsolideeritud järelevalvet teostavat finantsjärelevalve asutust (punkt 1) ja teisi samasse konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate kriisilahendusasutusi, kui konsolideerimisgrupp on otseselt või kaudselt ostnud käesoleva seaduse § 19 lõigete 2, 4, 5 ja 6 kohaldamisalasse kuuluvalt ettevõtjalt käesoleva seaduse § 19 lõikes 8 nimetatud kohustusi (punkt 2).

Lõikega 4 võetakse üle direktiivi artikli 62 lõige 3 ja sätestatakse, et käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud teates peab Finantsinspeksioon põhjendama oma veendumust tuvastada käesoleva seaduse § 56 lõike 1 punktis 2, 3 või 4 nimetatud asjaolud.

Lõige 5 vastab endisele lõikele 1 ning võtab üle BRRD2 artikli 62 lõike 4. Lõikega 5 sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon on edastanud käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud teate kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise kohta, hindab Finantsinspeksioon pärast käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud ametiasutustega konsulteerimist alternatiivse meetme olemasolu kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamisele või teisendamisele ja kas selle olemasolul on seda võimalik rakendada (punkt 1) ja kas võib eeldada, et alternatiivse meetme rakendamisel kaovad mõistliku aja jooksul asjaolud, mis muidu eeldaksid käesoleva seaduse § 56 lõikes 1 sätestatud asjaolude kindlakstegemist (punkt 2). Lõike koostamisel on võetud arvesse komisjoni märkuseid seoses Finantsinspeksiooni rolliga teate edastamisel.

Lõige 6 vastab endisele lõikele 2 ning võtab üle direktiivi artikli 62 lõike 5. Lõige 6 sätestab, et käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud alternatiivse meetmena käsitatakse varase sekkumise meetmeid, krediitiasutuste seaduse §-s 104 sätestatud meetmeid või konsolideerimisgrupi emaettevõtjalt rahaliste vahendite või kapitali ülekandmist.

Lõige 7 vastab endisele lõikele 3 ning võtab üle BRRD2 artikli 62 lõike 6. Lõige 7 sätestab, et kui pärast teise lepinguriigi kriisilahendusasutusega või muu pädeva ametiasutusega konsulteerimist leiab Finantsinspeksioon, et on olemas vähemalt üks alternatiivne meede, seda

on võimalik rakendada ja sellega saavutatakse käesoleva paragrahvi lõike 5 punktis 2 nimetatud tulemus, peab Finantsinspeksioon tagama selle meetme rakendamise.

Lõige 8 vastab endisele lõikele 4 ning võtab üle direktiivi artikli 62 lõike 7. Lõige 8 sätestab, et kui Finantsinspeksioon leiab, et ei ole alternatiivseid meetmeid, millega saavutada käesoleva paragrahvi lõike 5 punktis 2 nimetatud tulemus, otsustab Finantsinspeksioon, kas käesoleva seaduse § 56 lõikes 1 sätestatud asjaolude kindlakstegemine on konkreetsel juhul asjakohane.

Lõikega 9 võetakse üle BRRD2 artikli 62 lõige 2 ja sätestatakse, et kui Finantsinspeksioon teeb krediidasutuse või piiriüleselt tegutseva konsolideerimisgrupi kriisilahendusmenetlusega seoses kindlaks käesoleva seaduse § 56 lõikes 2, 3 või 4 nimetatud asjaolud, võtab Finantsinspeksioon arvesse kriisilahenduse võimalikku mõju kõigis lepinguriikides, kus krediidasutus või konsolideerimisgrupp tegutseb.

Lõige 10 vastab endisele lõikele 6 ning võtab üle direktiivi artikli 62 lõike 9. Lõige 10 sätestab, et kui Finantsinspeksioon on tüdrettevõtja kriisilahendusasutus, rakendab ta esimesel võimalusel kooskõlas käesoleva paragrahviga tehtud kapitaliinstrumentide ja kõlblike kohustuste allahindamise või teisendamise otsust.

Paragrahv 70. Kehtiv § 70 sätestab kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise alused.

Lõike 1 punkti 1 muutmine. Lõikega 1 esitatakse loetelu kahest olukorrast, mille saavutamiseks võib Finantsinspeksioon rakendada kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise meetet kooskõlas kriisilahendusmenetluse põhimõtetega ja kriisilahenduse eesmärkidega. Punktiga 1 sätestatakse, et meetet võib kasutada kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku rekapitalizeerimiseks vastavalt krediidasutuste seaduses või väärtpaperitururu seaduses sätestatud tegevusloa saamise tingimustele, ja üldise usalduse säilitamiseks selle krediidasutuse või nimetatud isiku vastu. Punktiga 2 sätestatakse, et meetet võib kasutada kohustuste teisendamiseks omakapitaliks või nõudeõiguste või kohustuste põhisumma vähendamiseks, kui need antakse sildasutusele üle tema kapitali suurendamiseks või aktsiate või varade võõrandamise või vara eraldamise meetme rakendamiseks. Lõikega 1 võetakse üle BRRD2 artikli 43 lõige 2.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et erinevalt artikli 43 lõike 2 punkti a sõnastusest, mille kohaselt toimub rekapitalizeerimine kriisilahenduse eeltingimustele vastav krediidasutuse suhtes, on käesoleva lõike 1 punktis 1 sätestatud, et rekapitalizeerimine toimub kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse suhtes. Seega tekib vastuolu seaduse ja direktiivi subjektide ringi vahel, kelle suhtes võib rekapitalizeerimist teostada. Punkti 1 uue sõnastusega asendatakse tekstiosa „kriisilahendusmenetluses olev“ tekstiosaga „kriisilahenduse eeltingimustele vastav“.

Paragrahv 71. Kehtiv § 71 sätestab kohustuste teisendamise meetme kohaldamisala.

Lõike 1 sissejuhatavast lauseosa muudetakse. Lõike 1 sissejuhatav lauseosa sätestab, et kohustuste teisendamise meetet võib kohaldada kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kohustuste suhtes (edaspidi *teisendatavad kohustused*), välja arvatud kohustused, mis on loetletud sissejuhatavale lauseosale järgnevas nimekirjas. Lõikega 1 on üle võetud BRRD2 artikli 44 lõike 2 esimene alalõige. Lõike 1 sissejuhatavast lauseosast jäetakse välja tekstiosa „(edaspidi *teisendatavad kohustused*)“ põhjusel, et käesoleva eelnõuga muudetas § 17 lõikes 4¹ sätestatakse

teisendatavate kohustuste legaldefiniitsioon. Varasemas redaktsioonis sisustati teisendatavate kohustuste mõistet läbi kohustuste teisendamise meetme rakendamisala, sätestades et kohustuste teisendamise meedet võib kohaldada kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku kohustuste suhtes, välja arvatud nende kohustuste suhtes, mis on käesoleva lõike loetelus nimetatud. Seega tuli teisendatavate kohustuste mõistet tuletada läbi teise mõiste ja eituse. Paragrahvi 17 lõige 4¹ muudatusega tagatakse, et oleks selgem, mida teisendatavad kohustused endast kujutavad. Seejuures tehakse viide ka § 71 lõikes 1 nimetatud kohustustele, mis ei ole kohustuste teisendamise meetme kohaldamisalast välja jäetud. Seetõttu tekib seaduses oht, et ühte ja sama mõistet on selgitatud kahes kohas. Topelt kordamise vältimiseks jäetakse ühise nimetaja täiend käesolevast lõikest välja.

Lõike 1 punkti 6¹ muutmine. Punkt 6¹ sätestab, et kohustuste teisendamise meetme kohaldamisalasse ei kuulu kohustused krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku ees, kes ise ei ole kriisilahendussubjekt, olenemata kohustuste lõpptähtajast. Punktiga 6¹ on üle võetud BRRD2 artikli 44 lõike 2 esimese alalõike punkt h. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et direktiivi punktis h on konsolideerimisgruppi kuulumine limiteeritud kriisilahendusega, kuid § 71 lõike 1 punkt 6¹ käsitleb tavalist konsolideerimisgruppi. Seetõttu võib vale grupi määratlus mõjutada teisendamise meetme rakendusala, hõlmates sellesse suuremal hulgal kohustusi, kui on direktiiviga ette nähtud. Vea parandamiseks täiendatakse punkti 6¹ pärast sõna „samasse“ sõnaga „kriisilahenduse“.

Paragrahvi täiendamine lõikega 1¹. Euroopa Komisjon on teinud juhtinud tähelepanu sellele, et BRRD2 artikli 44 lõike 2 esimese alalõike punkt h on üle võetud § 71 lõike 1 punktis 6¹ poolikult. Komisjoni hinnangul ei sisalda punkt 6¹ selgitust selle kohta, et punktis sätestatud erand ei kohaldu nende kohustuste suhtes, mis on direktiivi ülevõtmise kuupäeval kohaldatava tavapärase maksejõuetusmenetluse kohustustest madalamad kui tavalised tagamata kohustused. Täiendavalt sätestab direktiivi punkt h, et samas punktis reguleeritud erandi kohaldamisel peab tütaretevõtja kriisilahendusasutus, kes ei ole kriisilahendussubjekt, hindama, kas artiklis 45f lõikes 2 sätestatud kirjete summa on kriisilahendusstrateegia rakendamise toetamiseks piisav. Kuivõrd punkti 6¹ muutub uue sõnastusega piisavalt sisutihedaks ja nüansirikkaks, on otsustatud artikli teine lausepool üle tuua §-i 71 uue eraldiseisva lõiguna 1¹. Lõikega pannakse tütaretevõtja kriisilahendusasutusele, kes ei ole kriisilahendussubjekt, kohustus hinnata, kas käesoleva seaduse § 19 lõikes 8 sätestatud kirjete summa on kriisilahendusstrateegia rakendamise toetamiseks piisav. Paragrahvi 19 lõige 8 vastab artikli 44 lõike 2 esimese alalõike punkti h teises lausepooles mainitud direktiivi artiklile 45f lõikele 2, millega reguleeritakse miinimumnõude kohaldamist konsolideerimisgrupi tütaretevõtjast krediidasutuse suhtes. Uue lõikega lahendatakse direktiivi ülevõtmisest tingitud puudus ning täpsustatakse § 71 lõike 1 punktis 6¹ sätestatud kohustuste teisendamise kohaldamise erandit.

Paragrahv 72. Kehtiv § 72 sätestab kohustuste teisendamise meetme kohaldamisala erandid.

Lõike 1 punkti 4 muutmine. Lõikega 1 sätestatakse loetelu olukordadest, mille esinemisel võib Finantsinspektsioon erandkorras välistada kohustuste teisendamise meetme rakendamise täielikult või osaliselt. Lõikega 1 võetakse üle BRRD2 artikli 44 lõike 3 esimene alalõige. Euroopa Komisjon on selgitanud, et § 72 lõike 1 punktis 4 on eksitud võlausaldajate kaitsele lähenemisel. Nimelt ei ole artikli 44 lõike 3 esimese alalõike punkt d suunatud võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamisele, mis on sätestatud käesoleva seaduse § 40 lõike 1 punktis 6, vaid ennetamaks olukorda, kus võlausaldajate kaetava kahjumi summa suureneks

kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise tõttu. Seega seisneb punkti d fookus võlausaldajate kui grupi enda kaitsmises olukorra halvenemise eest, mitte võlausaldajate kui eraldiseisvate isikute kaitses omavahelistes jõu ja õiguste vahekordades. Eelnevat põhimõtet oma toonitatud ka komisjoni 4. veebruari 2016 delegeeritud määruse (EL) 2016/860 artikli 9 lõikes 1, mille kohaselt ei tohi välistamata kohustuste omanikud olla paremas positsioonis, kui nad oleksid kohustuste teisendamise korral. Komisjoni märkusest tulenevalt muudetakse punkti 4 ja sätestatakse, et kohustuste teisendamise meetme rakendamist on võimalik täielikult või osaliselt välistada, kui see teisendamine põhjustaks kohustuste ja nõudeõiguste väärtuse vähenemise sellisel viisil, et võlausaldajad peaksid katma kahjumit suuremas osas võrreldes olukorraga, kus vastavate kohustuste teisendamine oleks välistatud.

Lõike 4¹ muutmine. Lõikega 4¹ sätestatakse, et Finantsinspeksioon hindab põhjalikult, kas sellised kohustused krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku suhtes, kes kuulub samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi ja ei ole ise kriisilahendussubjekt, mis on välistatud käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel, tuleks osaliselt või täielikult välistada kohustuste teisendamise kohaldamisalast, eesmärgiga tagada kriisilahendusstrateegia asjakohane rakendamine. Lõikega 4¹ üle võetud BRRD2 artikli 44 lõike 3 teine alalõige.

Euroopa Komisjon on käesoleva sätte osas teinud kaks märkust. Esiteks, lõike 4¹ esimeses lausepooles on ekslikult sätestatud, et Finantsinspeksiooni hindamine peab toimuma krediidasutuse või temaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku suhtes. Direktiivis on siinkohal võetud kriisilahenduse konsolideerimisgrupi põhine lähenemine, mis on kitsam seaduses sätestatust konsolideerimisgrupi lähenemisest. Teiseks, lõikest 4¹ on puudu täiend selle kohta, et kõnealused kohustused ei ole välistatud käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel. Seega tekib seaduse ja direktiivi vahel vastuolu, kuna seadusega luuakse tingimus, et kohustuste teisendamise kohaldamisalast jäetakse välja kohustused, mis on välistatud, kuid direktiivi kohaselt jäetakse kohaldamisalast välja kohustused, mis ei ole välistatud.

Lisaks komisjoni poolt tehtud ettepanekutele, on lõikes 4¹ veel kaks asjaolu, mis vajavad muutmist. Esiteks, seni kehtinud sätte sõnastuses viidati § 72 lõikele 4, mille kohaselt võib Finantsinspeksioon suurendada § 72 lõike 1 kohaldamisel muude teisendatavate kohustuste suhtes kohaldatava allahindamise või teisendamise määra, arvestades, et ükski võlausaldaja ei kata kahjumit suuremas osas, kui ta oleks katnud krediidasutuse lõpetamisel ja likvideerimisel tavapärasel pankrotimenetluses. Lõikega 4 on üle võetud BRRD2 artikli 44 lõike 3 kolmas alalõige. Viide lõikele 4 on ebakorrekne, sest direktiivi artikli 44 lõike 3 teine alalõige viitab sama artikli lõike 2 esimese alalõike punktile h, mis on käesoleva seadusega võetud üle § 71 lõike 1 punktis 6¹. Teiseks, sätet lugedes ei ole aru saada, kas alalause, mis algab sõnadega „mis on välistatud...“, kehtib isiku suhtes, kes kuulub samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi ja ei ole ise kriisilahendussubjekt, või kohustuste enda suhtes. Lõike loetavuse huvides on mõistlik eraldada lõike 4¹ senine tekst kaheks eraldi lauseks ning viia välistust puudutav tingimus lõike teise lausesse. Teksti eraldamine kaheks lauseks vähendab alalause te mahtu esimeses lauses, muudab teksti lihtsamini loetavaks, sätte sisu arusaadavamaks ning parandab ülevõtmisel tekkinud sõnastusliku vea. Võttes arvesse nii komisjoni kui ka muid tähelepanekuid, muudetakse lõiget 4¹. Esimese lausega sätestatakse, et Finantsinspeksioon hindab põhjalikult, kas sellised kohustused krediidasutuse või temaga samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku suhtes, kes ise ei ole kriisilahendussubjekt ja kelle suhtes ei kohaldu käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punktis 6¹ sätestatud erandid, tuleks osaliselt või täielikult välistada kohustuste teisendamise kohaldamisalast, eesmärgiga tagada kriisilahendusstrateegia asjakohane rakendamine. Teise

lausega sätestatakse, et nimetatud hindamise ulatus ei laiene käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud kohustustele.

Paragrahv 78. Kehtiv § 78 sätestab kriisilahenduse osafondi vahendite kasutamise tingimused.

Lõike 3 muutmine. Lõikega 3 sätestatakse, et kui käesolevas paragrahvis ei ole sätestatud teisiti, võib kriisilahendusfondi vahendeid kasutada üksnes juhul, kui kriisilahendusmenetluses oleva krediidasutuse aktsionärid või kapitaliinstrumentide või muude teisendatavate kohustuste omanikud on eelnevalt kandnud kahjusid allahindamise või teisendamise tõttu või muul juhul vähemalt 8 protsendi ulatuses krediidasutuse varadest, mis on hinnatud vastavalt käesoleva seaduse 5. peatükis sätestatule. Lõikega 3 võetakse üle BRRD2 artikli 44 lõike 5 punkt a. Euroopa Komisjon on täpsustanud, et kahjude arvestamist tuleks teostada krediidasutuse kohustuste kogusummalt, kaasa arvatud omavahenditest, mitte varadest. Seega on krediidasutuse varade aluseks võtmine laiem kui taotleb direktiiv, mis võib kaasa tuua kriisilahendusfondi vahendite kasutamist ebakorreksete arvutuste põhjal. Uue lõike 3 sõnastusega täpsustatakse, et arvestust teostatakse krediidasutuse kohustuste kogusummast, kaasa arvatud omavahenditest, mitte krediidasutuse varadest.

Paragrahv 81¹. Kehtiv § 81¹ sätestab Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamise ja juhtimise tingimused.

Lõike 4 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et kui Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja või Euroopa Liidus tegutsev emaettevõtja ja selle tütarettevõtjast krediidasutusest kriisilahendussubjekt ning Euroopa kriisilahenduskolleegiumi liikmed ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kriisilahendusstrateegiaga nõus, järgib Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja või konsolideeritud alusel Euroopa Liidus tegutsev emaettevõtja käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud miinimumnõuet, emiteerides § 19 lõikes 8 nimetatud instrumente oma kolmandas riigis asutatud põhiemaettevõtjale või nimetatud põhiemaettevõtja tütarettevõtjale, mis on asutatud samas kolmandas riigis, või muule ettevõtjale § 19 lõike 8 punktides 1 ja 10 sätestatud tingimustel. Lõikega 4 võetakse üle BRRD2 artikli 89 lõike 2 neljas alalõige. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et lõike 4 ülevõtmisel on tekkinud sõnastuslik viga, kuna emiteerimine eeldab kõikide asjassepuutuvate isikute nõusolekut kriisilahendusstrateegiale, kuid lõikes 4 kasutatud tekstiosa „ei ole“, mis loob väärade eelduse, et emiteerimise teostamiseks ei pea otsuse tegemiseks pädevad isikud strateegiaga nõustuma. Komisjoni märkusest tulenevalt sõnastatakse lõige 4 ümber viisil, mis seab emiteerimise eelduseks Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja või Euroopa Liidus tegutseva emaettevõtja selle tütarettevõtjast krediidasutusest kriisilahendussubjekti ning Euroopa kriisilahenduskolleegiumi liikmete nõusolekut käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kriisilahendusstrateegiale. Lisaks komisjoni märkusest tulenevale muudatusele, asendatakse lõikes 4 viited käesoleva seaduse § 19 lõikele 8 viitega § 19 lõigetele 8 ja 8¹ (vt § 19 lõigete 8 ja 8¹ selgitusi).

Lõike 6 muutmine. Käesolev lõige sätestab, et Finantsinspeksioon võib kõigi asjaomaste lepinguriikide kriisilahendusasutustega vastastikusel kokkuleppel loobuda Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamise nõude täitmisest, kui muu tööühm või kolleegium täidab samu funktsioone ja samu ülesandeid. Lõikega 6 on üle võetud BRRD2 artikli 89 lõige 4.

Euroopa Komisjon on teinud ettepaneku parandada lõiget 6, kuivõrd see on direktiivist võetud üle poolikult, hõlmamata artikli 89 lõike 4 teist lausepoolt. Komisjoni märkust arvestades

eraldatakse lõike 6 tekst kaheks lauseks. Senine lõike 6 tekst loetakse esimeseks lauseks ning sätestatakse, et Finantsinspeksioon võib kõigi asjaomaste lepinguriikide kriisilahendusasutustega vastastikusel kokkuleppel loobuda Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamise nõude täitmisest, kui muu töörühm või kolleegium täidab samu funktsioone ja samu ülesandeid, nagu on sätestatud käesoleva paragrahvi lõigetes 1–5, ning järgib kõiki käesoleva seaduse §-s 83 sätestatud teabevahetuse tingimusi ja menetlusi, sealhulgas Euroopa kriisilahenduskolleegiumide liikmesust ja neis osalemist puudutavaid tingimusi ja menetlusi. Teise lausega sätestatakse, et käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud juhul käsitatakse kõiki käesoleva seaduse viiteid Euroopa kriisilahenduskolleegiumidele viidetena teistele töörühmadele või kolleegiumidele. Seni kehtinud sätte sõnastus ei katnud vastavaid tingimusi ning ei reguleerinud, millistele tingimustele peavad töörühm või kolleegium täpselt vastama ning milliseid kohustusi täitma. Muudatustega viiakse lõige kooskõlla artikli 89 lõikega 4 ning tagatakse õigusselgus, millistel juhtudel võib loobuda Euroopa kriisilahenduskolleegiumi moodustamisest, eesmärgiga anda kriisilahenduskolleegiumi poolt teostavad ülesanded üle juba eksisteerivale töörühmale või kolleegiumile.

Paragrahv 94. Kehtiv § 94 sätestab rahatrahvi määrad omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude rikkumise eest.

Lõike 1 muutmine. Käesoleva lõikega sätestatakse, et krediidasutuste omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 5 000 000 eurot või kuni kahekordses väärteo tulemusel teenitud kasule või ära hoitud kahjule vastavas summas. Karistusmäära kehtestamisel on juhinetud BRRD2 artiklitest 110 ja 111. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et § 94 lõikes 1 kasutatud sõna „krediidasutuste“ tõttu tekib sätte tõlgendamisel oht liigseks kitsenduseks, et miinimumnõude rikkumise eest on võimalik karistada ainult neid füüsilisi isikuid, kes rikuvad krediidasutuse miinimumnõude kohustust, kuid mitte ülejäänud füüsilisi isikuid, kes on vastutavad miinimumnõude kohustuse täitmise eest teistes käesolevas seaduses käsitletud ettevõtjates (näiteks isikule, kes ei ole kriisilahendussubjekt, globaalse süsteemselt olulise kriisilahendussubjekt, kolmanda riigi globaalse süsteemselt olulise ettevõtja Euroopa Liidus asuva oluline tütarettevõtja jne). Komisjoni märkusest tulenevalt asendatakse lõikes 1 sõna „Krediidasutuse“ tekstiosaga „Käesolevas seaduses sätestatud“, muutes sätet niiviisi umbisikulisemaks ning avatud rakendamiseks iga füüsilise isiku suhtes, kes rikub mistahes seadusega hõlmatud ettevõtja miinimumnõude kohustust.

Paragrahv 96. Kehtiv § 96 sätestab rakendussätted kooskõla tagamiseks seadusest tulenevate nõuetega.

Paragrahvi pealkirja muudetakse tulenevalt paragrahvi täiendamisest lõikega 6, milles nähakse ette käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punkti 6¹ kohaldamistingimused (vt § 96 lõike 6 selgitusi). Seni kehtinud pealkirja „Kooskõlla viimine seadusest tulenevate nõuetega“ täiendatakse pärast sõna „nõuetega“ tekstiosaga „ja seaduse kohaldamine“. Uue pealkirjaga kaetakse ära §-s 96 lõigetes 1–5 sätestatud nõuded ning lõikes 6 sätestatud kuupäev, millest sõltub § 71 lõike 1 punktis 6¹ nimetatud kohustuse liigitamine teisendatavaks kohustuseks.

Paragrahvi täiendamine lõikega 6. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et kuigi käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punkt 6¹ võtab üle BRRD2 artikli 44 lõike 2 esimese alalõike punkti h, puudub punktis 6¹ täpsustus selle kohta, et kohustusi krediidasutuse või temaga samasse kriisilahenduse konsolideerimisgruppi kuuluva isiku ees, kes ise ei ole kriisilahendussubjekt, olenemata kohustuste lõpptähtajast, ei arvata teisendatavate kohustuste

liigitusest välja juhul, kui need kohustused on direktiivi ülevõtmise kuupäeva seisuga tavapärase maksejõuetusmenetluse kohustustest madalama rahuldusjärguga, kui muud tagamata kohustused. Komisjoni märkusest tulenevalt on vastav täpsustus seaduse struktuuri arvestades kõige mõistlikum lisada seaduse 12. peatükki, milles on reguleeritud seaduse rakendamise tingimused. Seetõttu täiendatakse § 96 lõikega 6 ning sätestatakse, et käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punktis 6¹ sätestatud ei kohaldata juhul, kui need kohustused on 2014. aasta 31. detsembri seisuga tavapärase maksejõuetusmenetluse kohustustest madalama rahuldamisjärguga kui muud tagamata kohustused.

Seaduse täiendamine §-ga 96². Uue paragrahviiga sätestatakse krediidasutuse avalikustamiskohustuse rakendamise tingimused.

Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et käesolev seadus ei sisalda rakenduslikku sätet BRRD2 artikli 45i lõikes 3 kehtestatud aruannete avaldamise kohta. Vastav direktiivi säte on FELS-i üle võetud § 22¹ lõikega 4, milles sätestatakse krediidasutustele nimekiri teabest, mida nad peavad iga-aastaselt avaldama omavahendite kohta avalikkusele (vt § 22¹ lõike 4 selgitusi). Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/879, 20. mai 2019, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapitaliseerimisvõimega ning direktiivi 98/26/EÜ, artikli 3 lõige 1 sätestab, et liikmesriigid kohaldavad BRRD2 artikli 45i lõiget 3 alates 1. jaanuarist 2024. Seega määratletakse direktiiviga 2019/879 täpne kuupäev, alates millest on krediidasutused kohustatud avaldama omavahenditega seotud teavet. Võttes arvesse komisjoni märkust, täiendatakse seadust §-ga 96² ning sätestatakse, et krediidasutus peab avaldama esimese aruande käesoleva seaduse § 22¹ lõikes 4 sätestatud omavahendite kohta juhul, kui need omavahendid on emiteeritud hiljem kui 2024. aasta 1. jaanuaril.

3.5. Eelnõu § 4 – muudatused hasartmänguseaduses

Paragrahv 2. Kehtiv § 2 sätestab hasartmängu tunnused.

Paragrahvi 2 täiendatakse lõikega 9. Muudatusega välistatakse tuletisinstrumentidele hasartmänguseaduse regulatsiooni kohaldumine. Tuletisinstrumendid, mis võimaldavad spekuloida sündmuste tulemuste, hindade või intressimäärade liikumisega finantsturgudel, võivad omada sarnaseid jooni hasartmänguga. Hetkel ei ole hasartmänguseaduse kohaldumisalast tuletisinstrumente selgelt välistatud ning kuigi tuletisinstrumente tunnustatakse selgelt investeerimisteenuste kontekstis väärtpaberitena ja need alluvad väärtpaberituru seaduse regulatsioonile, on muudatuse eesmärk luua selles küsimuses õigusselgus.

3.6. Eelnõu § 5 – muudatused investeerimisfondide seaduses

Paragrahv 474. Kehtiv § 474 sätestab määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi tervendamiskava tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 5¹, et kohaldada tasaarvestusrežiimi ka olukorras, kus määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi osas on koostatud usaldatavusnõuete tagamiseks tervendamiskava ning Finantsinspeksioon keelab ettekirjutusega fondi varaga seotud tehingute ja toimingute tegemise või piirab nende mahtu. Sätte täiendamise eesmärk on tagada režiimi lünkadeta kohaldamine ning tagada, et ka sellise menetluse korral ei oleks lõpetamisel toimuv tasaarvestus piiratud. Määratud väljamaksetega tööandja pensionifondi

tervendamiskava menetlus loetakse maksejõuetusmenetluseks väärtpaperituru seaduse § 229⁶ tähenduses ning investeerimisfondide seaduses tehtava täiendusega tagatakse põhimõtte, et lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele sõltumata maksejõuetusmenetluse algatamisest või jätkumisest lepingupoole (antud juhul määratud väljamaksega tööandja pensionifondi) suhtes, kohaldamine. Täiendavalt täpsustatakse, et sellise ettekirjutuse tegemine ei mõjuta finantstagatise kokkuleppe või tasaarvestuskokkuleppe tagamiseks seatud muu tagatise kokkuleppe täitmist vastavalt tagatise kokkuleppe tingimustele. Finantstagatise puhul tuleneb see põhimõtte finantstagatise direktiivi artikkel 4 lõikest 5 ning see põhimõtte on juba sätestatud kehtivas pankrotiseaduses, saneerimisseaduses, kindlustustegevuse seaduses ja krediitiasutuste seaduses.⁷⁰

3.7. Eelnõu § 6 – muudatused kindlustustegevuse seaduses

Paragrahv 95. Kehtiv § 95 sätestab kindlustusandja varaga seotud tehingute keelamise ja piiramise alused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2¹, et tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine. Muudatuse põhjendused kattuvad investeerimisfondide seaduse § 474 lõike 5¹ selgitusega.

Paragrahv 149. Kehtiv § 149 sätestab erirežiimi kehtestamise otsuse tingimused ja selle tagajärjed.

Lõige 5 muudetakse samuti eesmärgil tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine. Muudatused kattuvad § 95 lõikega 2¹ erirežiimi kohaldamise puhul erisusega, et finantstagatisele kohaldus erand juba varasemalt.

Lõige 6 muudetakse, et tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine, laiendades finantstagatisele juba kehtivas seaduses sätestatud kaitset ka tasaarvestuskokkuleppe raames sõlmitud tagatistele ja tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele.

Punktis 1 kaotatakse finantstagatise puhul viide AÕS §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuse osas juhul, kui ei ole seatud Eesti õigusele vastav finantstagatis. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses.

Finantstagatise direktiivi artikli 8 alusel jäetakse kohaldamata teatud maksejõuetuse sätted (eelkõige need, mis takistaksid finantstagatiste tõhusat realiseerimist, lisatagatise andmist ja tagatise asendamist).

Finantstagatise direktiivi artikkel 8 on üldiselt kehtivas Eesti õiguses üle võetud. Siiski, enamik sätteid Eesti maksejõuetusseadustes (k.a. pankrotiseadus, saneerimisseadus, krediitiasutuste seadus ja kindlustustegevuse seadus), mis sätestavad erirežiimi finantstagatisele (kuid mitte teistele tagatise liikidele), viitavad selgelt asjaõigusseadusele, mis sätestab finantstagatise definitsiooni. Seega, tagatisleping (mis kvalifitseeruks muul juhul kohalduva õiguse alusel finantstagatiseks), ei ole Eesti vastaspoole maksejõuetuse olukorras finantstagatise erirežiimiga kaitstud, kui tagatis ei vasta asjaõigusseaduses sätestatud nõuetele (sh Eesti seaduses sätestatud

⁷⁰ Pankrotiseaduse § 18 lõige 5, § 36 lõige 4, saneerimisseaduse § 11² lõige 1, kindlustustegevuse seaduse § 149 lõige 5 ja krediitiasutuste seaduse § 114 lõige 10.

nõuetele finantstagatise osapoolte kohta). Seega on kaotatud viide asjaõigusseadusele ning täpsustatud, et erand kohaldub ka finantstagatise täiendamisele ja asendamisele.

Punkt 2 laiendab § 149 lõikes 6 toodud erandi ka tasaarvestuskokkulepet või sellega hõlmatud kvalifitseeruvat finantstehingut tagavale muule tagatisele. 2018. aasta ISDA MNA alusel ei ole „tagatise“ mõiste piiratud finantstagatise, vaid hõlmab ka garantiid, akreditiivi ning tagasimaksekohustust, samuti kõiki varasid mida konkreetsetes riigis tagatiseks kasutatakse.⁷¹ Kuigi pankrotiseaduse § 114 lõikes 4 käsitletakse muid tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdselt, siis muudel pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes reguleeritud juhtudel ei ole kehtiva seaduse alusel muud tuletistehingu tagamiseks seatud tagatised finantstagatisega võrdväärselt kaitstud.

Punkt 3 laiendab erandi kohaldamisala lisaks tagatiste seadmisele ka tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele ning kvalifitseeruva finantstehingu hõlmamisele tasaarvestuskokkuleppesse. UNIDROIT põhimõtete kohaselt ei tohi lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist ja mis tahes kohustuse hõlmamist netokohustuse arvutamisse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte alusel piirata pelgalt seetõttu, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmiti, kokkuleppes hõlmatud kohustus tekkis või netokohustus muutus sissenõutavaks menetluse alguse päeval, kuid enne menetluse algust.⁷² Lisaks ei tohiks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe jõustatavust kahjustada niinimetatud nulltunni reegli kohaldamine, st reeglid, mis õigusliku fiktsiooniga määravad maksejõuetusmenetluse alguse varasemaks ehk kell 0:00 asjakohase otsuse tegemise kuupäeval.⁷³

3.8. Eelnõu § 7 – muudatused krediidiandjate ja -vahendajate seaduses

Paragrahv 53. Kehtiv § 53 sätestab tagatiseks oleva kinnisvara hindamise ja selle kohta teabe säilitamise tingimused.

Lõike 2 muutmine. Seni kehtinud lõike 2 sõnastus sätestas, et elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindaja peab olema piisavate teadmiste, kogemuste ja oskustega ning piisavalt sõltumatu krediidi andmise otsuse tegemise protsessist, et anda objektiivne ja erapooletu hinnang kinnisvara väärtusele. Kinnisvara võib hinnata krediidiandja või -vahendaja või kolmas isik. Lõikega 2 on üle võetud hüpoteekkrediidi direktiivi artikkel 19.

Pankadevahelist madalat konkurentsi eluasemelaenude refinantseerimisel aitaks tõsta laenu üleviimisega seotud toimingute lihtsustamine, näiteks tagatiseks oleva kinnisvara hindamisnõuete ülevaatamine. Vastavad nõuded on sätestatud rahandusministri määruuses „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“, mille aluseks oleva volitusnormi leiab § 53 lõikest 4. Põhjusel, et käesoleva eelnõuga muudetakse kõnealust määrust, tuleks lisaks määrusele muuta ka lõiget 2 seetõttu, et määrusega luuakse võimalus kasutada kinnisvara hindamisel statistikapõhist mudelit, mis tugineb tagatiseks oleva kinnisvara väärtuse hindamisel teistele võrdlusaluseks olevate turul teostatud tehingute valimile. Seega kalkuleerib tagatiseks oleva kinnisvara väärtuse automatiseeritud süsteem, millelt ei saa samadel tingimustel nõuda mudeli tehniliste omaduste tõttu piisavaid teadmisi, kogemusi ja oskusi, nagu on lõikes 2 sätestatud ootused füüsilisest isikust kinnisvara hindajale. Seetõttu muudetakse lõike 2 sõnastust selliselt, et seda oleks

⁷¹ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1.

⁷² UNIDROIT põhimõtte nr 7.

⁷³ UNIDROIT põhimõtete punkt 142.

võimalik kohaldada nii krediidiandja või -vahendaja töötajale ja kolmandale isikule ehk hindajale, kes on füüsilised isikud, ning statistikapõhisele mudelile ehk elutule olendile, kelle toimimine ja kinnisvara väärtuste hindamine on sõltuvuses krediidiandja, -vahendaja või kolmanda isiku kontrollist, hooldamisest jms tegevustest, mis tagavad mudeli korrashoiu, ajakohasuse ja erapooletuse. Eeltoodust tulenevalt muudetakse lõike 2 sõnastust ja sätestatakse, et elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamine peab olema piisavalt sõltumatu krediidi andmise otsuse tegemise protsessist, et kinnisvara väärtuse hinnang oleks objektiivne ja erapooletu. Kinnisvara võib hinnata krediidiandja või -vahendaja töötaja või kolmas isik. Kui kinnisvara hindab töötaja või kolmas isik, peab ta olema piisavate teadmiste, kogemuste ja oskustega.

3.9 Eelnõu § 8 – muudatused krediidiasutuste seaduses

Paragrahv 83. Kehtiv § 83 sätestab nõuded laenudele.

Lõike 2 muutmine. Käesolev lõige sätestab, et nõuded laenude andmisele ja jälgimisele kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Kuigi tegemist on volitusnormiga, mis näeb ette ministrile kohustuse kehtestada vastavasisuline määrus, ei ole määrust ministri poolt välja antud. Enne sätte muutmist 2019. aastal oli samasisulise volitusnormi kehtestamiseks pädev isik Eesti Panga president, kes oli kehtestanud määruse „Krediidiasutuste laenude teenindamine ja ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kuludesse kandmine“.⁷⁴ Eelneval kümnendil tegi Eesti Pank ettepaneku muuta kõik Eesti Panga presidendi volitusnormid, mis ei oma otsust keskpanga ülesannetega, rahandusministri omadeks. Seetõttu muudeti kõnealuses sättes ka määruse andmiseks õigustatus isikut ning tunnistati varasem määrus kehtetuks. Uue ja sama valdkonda reguleeriva määruse kehtestamiseni ei jõutud põhjusel, et EBA ei olnud selleks hetkeks koostanud uusi laenude andmise ja jälgimise suuniseid,⁷⁵ mis oli ka Eesti Panga presidendi määruse eeskujuks, ning turult ei tulnud signaali vastavate nõuete sätestamiseks määruses. Määruse kehtestamisele vaatamata, on EBA nõuded laenude andmisele ja jälgimisele olnud alati kehtivad ning kättesaadavad Finantsinspeksiooni kodulehelt.⁷⁶ Allahindluste moodustamist ja laenude klassifitseerimine on reguleeritud raamatupidamisstandardiga IFRS9. Põhjusel, et laenude andmist ja jälgimist reguleerivad suunised ja juhised on nende adressaatidele kättesaadavad, ei ole nende sisu otstarbekas dubleerida ministri määrusesse. Seetõttu muudetakse lõike 2 volitusnormi sõnastust selliselt, et see jätab ministrile õiguse kehtestada vastavasisuline määrus juhul, kui selleks peaks vajadus tulevikus tekkima.

Paragrahv 86⁵⁰. Kehtiv § 86⁵⁰ sätestab omakapitali jaotamise piirangud.

Lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmine. Käesolev lõike sissejuhatav lauseosa sätestab, et krediidiasutus, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, ei tohi enne maksimaalse väljamakstava summa Finantsinspeksioonile esitamist teha lauseosale järgnevas loetelus nimetatud toiminguid. Lõikega 2 on keelatud teha väljamakseid esimese taseme põhiomavahendite arvel (punkt 1), võtta kohustust maksta tulemustasu või teha täiendavaid sissemaksid vabatahtlikusse pensioniskeemi ega maksta

⁷⁴ Krediidiasutuste laenude teenindamine ja ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kuludesse kandmine. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/905900>

⁷⁵ Euroopa Pangandusjärelevalve. Guidelines on loan origination and monitoring. Kättesaadav: [Guidelines on loan origination and monitoring | European Banking Authority \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/press-communications/14443)

⁷⁶ Finantsinspeksioon. Suunised laenude väljastamise ja jälgimise kohta. Kättesaadav: [Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse suuniste „Suunised laenude väljastamise ja jälgimise kohta“ välja andmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina | Finantsinspeksioon](https://www.fim.ee/et/finantsinspeksiooni-soovitusliku-juhendina)

tulemustasu aja eest, kui krediidasutus ei täitnud kombineeritud kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet (punkt 2), ja teha väljamakseid esimese taseme täiendavatesse omavahenditesse kuuluvatelt instrumentidelt (punkt 3). Lõikega 2 on üle võetud BRRD2 artikli 16a lõige 1 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL artikli 141b lõige 2. Seega on käesoleva paragrahvi lõikes 2 reguleeritud tegevused, millest krediidasutus peab hoiduma, kui ta ei täida kapitalipuhvri nõuet või finantsvõimenduse määra puhvri nõuet.

Euroopa Komisjoni hinnangul ei ole ühes sättes kapitalipuhvri nõude ja finantsvõimenduse määra puhvri nõude rikkumise tagajärgi sobilik ühendada, sest kuigi vastavate kohustuste rikkumisele järgnevad meetmed on samad, tuleks mõlemad nõuded eraldada, kuivõrd nende ühendamine ühte lõikesse ning eraldamine sõnaga „või“ tekitab olukorra, kus kohustust täitev krediidasutus tõlgendab erinevaid nõudeid alternatiivsetena, täites vaid ühe kõnealustest nõuetest. Täiendavalt on komisjon märkinud, et §-ga 86⁵⁰ ei ole üle võetud BRRD2 artikli 16a lõike 1 teine alalõige, mille kohaselt peab ettevõtja teavitama viivitamata kriisilahendusasutust kombineeritud puhvri nõude mitte täitmisest. Komisjoni märkustest tulenevalt muudetakse lõiget 2 selliselt, et see jääb reguleerima ainult kapitalipuhvri nõude mitte täitmisega seotud tingimusi, nagu on direktiivi artikli 16a lõikes 1 sätestatud. Finantsvõimenduse määra puhvri nõuete eraldamiseks täiendatakse paragrahvi lõikega 2¹. Seetõttu muudetakse lõike 2 sissejuhatavat lauseosa ja sätestatakse, et krediidasutus, kes ei täida kombineeritud kapitalipuhvri nõuet, teavitab sellest esimesel võimalusel Finantsinspeksiooni ja ei tohi enne maksimaalse väljamakstava summa esitamist teostada lõikele 2 järgnevas loetelus nimetatud tegevusi.

Lõike 2 punktist 2 jäetakse välja tekstiosa, mis puudutab finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmist. Punkti 2 muutmine on põhjustatud kapitalipuhvri nõuete ja finantsvõimenduse määra puhvri nõuete eraldamisest lõikes 2 (vt lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmise selgitusi).

Paragrahvi täiendamine lõikega 2¹. Tulenevalt Euroopa Komisjoni kommentaaridest § 86⁵⁰ lõike 2 osas (vt lõike 2 sissejuhatava lauseosa muutmise selgitusi), täiendatakse käesolevat paragrahvi lõikega 2¹, millega võetakse üle direktiivi 2013/36/EL artikli 141b lõige 2 ja sätestatakse väljamaksete piirangud finantsvõimenduse määra puhvri nõude täitmata jätmise korral. Uue lõikega sätestatakse, et krediidasutus, kes ei täida finantsvõimenduse määra puhvri nõuet, ei tohi enne maksimaalse väljamakstava summa Finantsinspeksioonile esitamist teha väljamakseid esimese taseme põhiomavahendite arvel (punkt 1), võtta kohustust maksta tulemustasu või teha täiendavaid sissemaksid vabatahtlikusse pensioniskeemi ega maksta tulemustasu aja eest, kui krediidasutus ei täitnud finantsvõimenduse määra puhvri nõuet (punkt 2), ning teha väljamakseid esimese taseme täiendavatesse omavahenditesse kuuluvatelt instrumentidelt (punkt 3). Lõikes 2¹ nimetatud piirangud on kumulatiivsed.

Lõike 5³ sissejuhatava lauseosa muutmine. Seni kehtinud lõike 5³ sõnastuse kohaselt oli Finantsinspeksioonil õigus nõuda lõikes 2 sätestatud piirangute kohaldamist peale krediidasutuselt lõike 5² kohase teate saamist üheksa kuu möödumisel. Piirangute kohaldamine oli välistatud juhul, kui Finantsinspeksioon tuvastas vähemalt kaks asjaolu lõike 5³ loetelust, mille esinemisel oleks väljamaksete tegemise või kohustuste võtmise piiramine kahjuliku iseloomuga ettevõtja enda kui terve finantsturu suhtes. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et tulenevalt BRRD2 artikli 16a lõike 3 sissejuhatavast lausest, võib kriisilahendusasutus kohaldada lõikes 2 nimetatud piiranguid ka siis, kui krediidasutus on endiselt jätnud täitmata kapitalipuhvri nõuded. Seni kehtinud sätte sõnastus lubas piirangute rakendamist ainult üheksa kuu möödumisel peale krediidasutuselt vastava teavituse saamisest.

Seega oli lõige 5³ võrreldes direktiiviga palju kitsam ning ei sisaldanud Finantsinspektsiooni reageerimisõigust olukorras, kus kapitalipuhvri nõude rikkumine jätkub. Uue sõnastusega viiakse lõige 5³ kooskõlla direktiiviga ning tagatakse Finantsinspektsioonile õigus piirata lõikes 2 nimetatud väljamaksete tegemist ja kohustuste võtmist ka siis, kui rikkumine jääb kestma tulevikus peale üheksa kuu möödumist.

Lõike 5³ punktis 5 asendatakse viide käesoleva lõike punktile 1 viitega käesoleva paragrahvi lõikele 5¹ põhjusel, et punkt 1 ei sätesta Finantsinspektsioonile õigusi, ainult tingimuse, et kapitalipuhvri nõude täitmata jätmine on tingitud finantsturgude toimimise tõsisest häirest, mis toob kaasa finantsturu laiapõhjalise pingeseisundi mitmes turusegmendis. Kuivõrd lõige 5³ täpsustab Finantsinspektsiooni õigusi rakendada lõikes 5¹ nimetatud kapitalipuhvri nõude täitmata jätmisest tulenevaid piiranguid ka siis, kui puhvri täitmise nõude rikkumine on kestev peale üheksa kuu möödumist, on õigem viidata käesoleva paragrahvi lõike 5³ punktis 5 lõikele 5¹.

Lõike 5⁴ punkti 2 muutmine. Lõige 5⁴ sätestab loetelu tingimustest, mida Finantsinspektsioon peab hindama lõikes 5¹ nimetatud õiguste kohaldamisel. Punktiga 2 sätestatakse, et kriisilahendusasutus peab hindama krediidasutuse finantsseisundi arengut ja tõenäosust, et krediidasutus võib muutuda tulevikus maksejõuetuks. Punktiga 2 on üle võetud BRRD2 artikli 16a lõike 2 esimese alalõike punkt b. Euroopa Komisjoni hinnangul ei väljenda punkti 2 sõnastus piisavalt selgelt seost väljamaksete peatamise tingimuste ja krediidasutuse maksevõimelisuse vahel, milledest viimast on reguleeritud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses. Direktiivis on seose loomiseks viidatud artikli 32 lõike 1 punktile a, mis on üle võetud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 39 lõike 1 punktiga 1. § 39 sätestab tingimused, mille esinemisel võib Finantsinspektsioon algatada krediidasutuse suhtes kriisilahendusmeetmeid või -õigusi. Põhjusel, et krediidasutuse maksejõuetus on üks kriisilahendusmenetluse algatamise tingimustest, on komisjoni märkusest tulenevalt vaja lõike 5⁴ punkti 2 täpsustada. Selleks asendatakse tekstiosa „võib muutuda tulevikus maksejõuetuks“ tekstiosaga „täidab finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse § 39 lõikes 1 punktis 1 sätestatud tingimuse“. Muudatuse tulemusel kohustatakse Finantsinspektsiooni arvestama lõikes 5¹ nimetatud õiguse kohaldamisel sellega, kas järelevalve käigus saadud informatsiooni põhjal on Finantsinspektsiooni hinnangul tõenäoline, et krediidasutus on maksejõuetu või tõenäoliselt muutub maksejõuetuks.

Lõikes 8 asendatakse tekstiosa „Eesti Pank“ tekstiosaga „valdkonna eest vastutav minister määrusega“ põhjusel, et Eesti Panga määruse „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“ tunnistatakse kehtetuks ning selle asemel kehtestatakse rahandusministri määrus (vt selgitust lõikes 8 viidatud määruse muutmise kohta seletuskirja peatükist 9).

Paragrahv 114. Kehtiv § 114 sätestab kohustuste täitmise tingimused moratooriumi ajal.

Lõike 4 punktid 2 ja 3 muudetakse. Punkti 2 muudetakse, et kohaldada erandit ka lõpetamisel toimuva tasaarvestuse puhul. Sättesse lisatavad muudatused on vajalikud põhjustel, mida on kirjeldatud väärtpaberituru seaduse § 229⁶ selgitustes. Kokkuvõtvalt on oluline, et maksejõuetusmenetlused ei takista ega mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust ning lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele.

Muudatus seondub ka finantstagatise direktiivi artikli 7 ülevõtmisega, mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et finantstagatise andja või saaja maksejõuetuse korral peab lõpetamisel

toimuv tasaarvestus olema jõustatav olenemata likvideerimismenetluse⁷⁷ või saneerimismeetmete algatamisest või jätkamisest.

Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kaitse üldisemalt on ette nähtud rahvusvahelistes standardites⁷⁸ (täpsemad põhjendused on välja toodud seletuskirjas väärtpaberituruseaduse § 229⁶ selgituste juures).

Punkti 3 muudatusel on mitu eesmärki. Esiteks muudetakse sõnastust kooskõlas finantstagatise direktiivi artikli 8 lõikega 1, täpsustades, et erand kohaldub finantstagatise kokkuleppe sõlmimisele või finantstagatise seadmisele, mitte nendega seotud maksekäsundi andmisele (maksekäsundit peab saama anda, st finantstagatise kokkuleppes tulenevaid õigusi teostada vastavalt sama paragrahvi lõikele 10 ka moratooriumi ajal), enne moratooriumi kehtestamist või sama paragrahvi lõikes 11 nimetatud ajal.

Teiseks kustutatakse viide asjaõigusseaduse §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuse osas juhul, kui finantstagatis ei ole seatud vastavuses Eesti õigusega. Muudatuse kohaselt tähistab finantstagatis seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses. Täiendav põhjendus kattub kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 muudatuse põhjendustega.

Lõige 10 muudetakse, et kohaldada erandit ka lõpetamisel toimuva tasaarvestuse puhul. Muudatuse põhjendused kattuvad investeerimisfondide seaduse § 474 lõike 5¹ selgitusega. Samuti kustutatakse viide asjaõigusseaduse §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuse osas juhul, kui finantstagatis ei ole seatud vastavuses Eesti õigusega.

Lõige 11 muudetakse, et tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine, laiendades finantstagatisele juba kehtivas seaduses sätestatud kaitset ka tasaarvestuskokkuleppe raames sõlmitud tagatistele ja tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele. Muudatuse põhjendused kattuvad kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 täienduste selgitusega.

UNIDROIT põhimõtete kohaselt ei tohi lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist ja mis tahes kohustuse hõlmamist netokohustuse arvutamisse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte alusel piirata pelgalt seetõttu, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmiti, kokkuleppega hõlmatud kohustus tekkis või netokohustus muutus sissenõutavaks menetluse alguse päeval, kuid enne menetluse algust.⁷⁹ Lisaks ei tohiks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe jõustatavust kahjustada niinimetatud nulltunni reegli kohaldamine, st reeglid, mis õigusliku fiktsiooniga määravad maksejõuetusmenetluse alguse varasemaks ehk kell 0:00 asjakohase otsuse tegemise kuupäeval.⁸⁰

Paragrahv 115¹. Kehtiv § 115¹ sätestab tervendamismeetmete suhtes kohaldatava õiguse tingimused.

---

⁷⁷ Likvideerimismenetlus (ingl. k. *winding-up proceedings*) hõlmab finantstagatise direktiivi tähenduses kõiki võlausaldajaid puudutavaid menetlusi, mis hõlmavad asjakohast varade realiseerimist ja tulude jaotamist võlausaldajate, aktsionäride või osanike vahel ja millega kaasneb haldus- või kohtuorganite sekkumine, sealhulgas juhud, kui kõiki võlausaldajaid puudutav menetlus lõpetatakse kompromissi tegemise või muu samalaadse meetmega, olenemata sellest, kas menetlus põhineb maksejõuetusel või mitte või on vabatahtlik või kohustuslik.

⁷⁸ UNIDROIT põhimõtted 6 ja 7, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 4.3.

⁷⁹ UNIDROIT põhimõtte nr 7.

⁸⁰ UNIDROIT põhimõtete punkt 142.

Lõike 5 punktid 2–4 tunnistatakse kehtetuks, et eemaldada kehtivas seaduses sisalduv piirang vaid lepinguriigi õiguse kohaldamiseks sättes nimetatud kokkuleppe ja tehingu puhul. Sellega seoses sätestatakse uus lõige 5¹. Kehtiv lõige 5 põhineb direktiivi 2001/24/EÜ artiklitel 20, 25, 26 ja 27. Artikkel 20 käsitleb töölepinguid ning sisaldab viidet kohalduvale liikmesriigi õigusele, kuid ülejäänud nimetatud artiklid viitavad lepinguõigusele, mis vastavat kokkulepet reguleerib. Sellest tulenevalt on eelnõus ette nähtud muudatus kajastada kohalduva õiguse küsimust kooskõlas direktiivis sätestatuga.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 5¹, et sätestada kohaldatava õigusena vastavale lepingule või tehingule kohalduv õigus ning eemaldada kehtivas seaduses sisalduv piirang, mille puhul saab kohalduvaks õiguseks olla vaid lepinguriigi õigus, nagu eelnevalt selgitatud.

Uue lõike punkt 1 sätestab seega, et tasaarvestuskokkuleppele (*netting*) kohalduvat õigust kohaldatakse tervendamismeetmete rakendamise tagajärgede suhtes sellisele tasaarvestuskokkuleppele. Eelnõuga nähakse ette ka võrreldes kehtivas seaduses eksisteerinud punktiga täiendus tulenevalt direktiiv 2001/24/EÜ artiklist 25, mille kohaselt on vajalik arvestada direktiivist 2014/59/EL tulenevate erisustega.

Uue lõike punkt 2 sisaldab viidet repotehingu definitsioonile, mis tuleneb otsekohalduvast määrusest ning on kooskõlas väärtpaperituru seaduse §-s 229³ sisalduva viitega repotehingule. Kohaldatav õiguse regulatsioon (st, et repotehingule kohalduvat õigust kohaldatakse tervendamismeetmete rakendamise tagajärgede suhtes sellisele repotehingule) ning vajadus arvestada direktiivist 2014/59/EL tulenevaid erisusi tuleneb direktiiv 2001/24/EÜ artiklist 26.

Punktis 3 sätestatakse tulenevalt direktiiv 2001/24/EÜ artiklist 27, et reguleeritud väärtpaperiturul tehtavale tehingule kohalduvat õigust kohaldatakse tervendamismeetmete rakendamise tagajärgede suhtes sellisele tehingule.

Arvestades, et tasaarvestuskokkulepetele nagu ISDA ja GMRA raamlepingud kohalduv sageli lepinguriigi õiguseks mittekvalifitseeruv Inglise või New Yorki õigus, on ka praktilistel kaalutlustel vajalik viia säte kooskõlla selle aluseks olevas direktiivis sätestatuga.

Paragrahv 131. Kehtiv § 131 sätestab nõuete rahuldamisjärkude erisused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 3. Euroopa Komisjon on palunud valdkonna eest vastutaval ministeeriumil täpsustada, kas § 131 kehtib ka finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse §-s 2 nimetatud ettevõtjatele või ainult krediidasutustele. Komisjon selgitas, et BRRD2 artiklite 48 lõike 7 ja 108 lõike 2, mis on üle võetud käesoleva §-ga 131, eesmärgiks on nõuete rahuldamisjärkude erisuste kohaldamine lisaks krediidasutustele ka teistele ettevõtjatele, kelle tegevust direktiiv reguleerib. Paragrahv 131 kohalduv lisaks Eestis asutatud krediidasutustele ka tema Eestis asutatud finantseerimisasutusest tütarettevõtjale, Eestis asutatud finantsvaldusettevõtjale, segavaldusettevõtjale ja segafinantsvaldusettevõtjale, kes kuuluvad selle krediidasutusega samasse konsolideerimisgruppi. Selleks, et tagada seaduse vastavus direktiiviga ning võlausaldajate ringi selgus krediidasutuse pankrotimenetluses ning selle nõuete rahuldamisjärkudes, täiendatakse paragrahvi lõikega 3 ning täpsustatakse § 131 subjektide ringi.

3.10. Eelnõu § 9 – muudatused pankrotiseaduses

Sarnaselt muudatustega kindlustustegevuse seaduses, krediidasutuste seaduses, saneerimisseaduses ja täitemenetluse seadustikus ühtlustatakse pankrotiseaduses kasutatavad terminid, et arvestada tasaarvestusrežiimile iseloomulikke definitsioone nagu lõpetamisel toimuv tasaarvestus ja tasaarvestuskokkulepe, mis erinevad võlaõigusseaduse §-s 197 defineeritud tasaarvestusest.

Samuti muudetakse pankrotiseadust osas, mille võrra hetkel kehtiv erirežiim ei kata rahvusvaheliste standarditega ette nähtud määral lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamisala või jääb ebaselgeks.

Paragrahv § 18. Kehtiv § 18 sätestab pankrotivalduse tagamise abinõud.

Lõige 5 muudetakse eesmärgiga ühtlustada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine. Kehtiva seaduse alusel on ette nähtud erandid finantstagatise kokkuleppest tulenevale käsutustehingule ning tasaarvestustele arveldussüsteemi või süsteemiühenduse vahendusel. Lõike 5 punktiga 1 laiendatakse sama režiimi ka lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele.

Punktis 2 muudetakse viidet finantstagatise kokkuleppele ehk kaotatakse viide asjaõigusseaduse §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuse osas juhul, kui finantstagatis ei ole seatud vastavuses Eesti õigusega. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses. Detailsem selgitus nimetatud muudatuse vajaduse kohta on toodud seletuskirja kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 muudatuste selgituste juures.

Täiendavalt kehtivas seaduses sisalduvatele eranditele nähakse ette erandi kohalduvus muudele tagatiskokkulepetele, mis tagavad tasaarvestuskokkulepet või sellega hõlmatud kvalifitseeruvat finantstehingut. 2018. aasta ISDA MNA alusel ei ole „tagatise“ mõiste piiratud finantstagatisega, vaid hõlmab ka garantiid, akreditiivi ning tagasimaksekohustust, samuti kõiki varasid mida konkreetsetes riigis tagatisena kasutatakse.⁸¹ Kuigi pankrotiseaduse § 114 lõikes 4 käsitletakse muid tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdselt, siis muudel pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes reguleeritud juhtudel ei ole kehtiva seaduse alusel muud tuletistehingu tagamiseks seatud tagatised finantstagatisega võrdväärselt kaitstud.

Paragrahv 20. Kehtiv § 20 sätestab käsutuskeelu kehtestamise tingimused.

Lõige 2 muudetakse, et hõlmata antud lõikes viide eelnõuga §-i 36 lisatud lõikele 4¹, kuna kehtiva seaduse § 36 lõikes 4 toodud regulatsioon jagati selguse huvides kahte eraldi lõikesse (olemasolevasse lõikesse 4 ja lisatavasse lõikesse 4¹).

Paragrahv 36. Kehtiv § 36 sätestab valitsemis- ja käsutusõiguse ülemineku tingimused.

Lõige 4 muudetakse, et tagada lõpetamisel toimuva tasaarvestuse lünkadeta kohaldumine, laiendades finantstagatisele juba kehtivas seaduses sätestatud kaitset ka tasaarvestuskokkulepe raames sõlmitud tagatistele ja tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele.

---

⁸¹ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1.

Punktis 1 kaotatakse finantstagatise puhul viide asjaõigusseaduse §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuse osas juhul, kui ei ole seatud Eesti õigusele vastav finantstagatis. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses. Detailsem selgitus nimetatud muudatuse vajaduse kohta on toodud seletuskirja kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 muudatuste selgituste juures käesolevas seletuskirjas.

Punktis 2 laiendatakse erandi kohaldumisala ka tasaarvestuskokkulepet või sellega hõlmatud kvalifitseeruvat finantstehingut tagavale muule tagatisele. 2018. aasta ISDA MNA alusel ei ole „tagatise“ mõiste piiratud finantstagatisega, vaid hõlmab ka garantiid, akreditiivi ning tagasimaksekohustust, samuti kõiki varasid mida konkreetsetes riigis tagatiseks kasutatakse.⁸² Kuigi pankrotiseaduse § 114 lõikes 4 käsitletakse muid tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdselt, siis muudel pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes reguleeritud juhtudel ei ole kehtiva seaduse alusel muud tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdväärselt kaitstud.

Punkt 3 laiendab erandi kohaldumisala lisaks tagatiste seadmisele ka tasaarvestuskokkuleppe sõlmimisele ning kvalifitseeruva finantstehingu hõlmamisele tasaarvestuskokkuleppesse. UNIDROIT põhimõtete kohaselt ei tohi lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist ja mis tahes kohustuse hõlmamist netokohustuse arvutamisse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte alusel piirata pelgalt seetõttu, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmiti, kokkuleppega hõlmatud kohustus tekkis või netokohustus muutus sissenõutavaks menetluse alguse päeval, kuid enne menetluse algust.⁸³ Lisaks ei tohiks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe jõustatavust kahjustada niinimetatud nulltunni reegli kohaldamine, st reeglid, mis õigusliku fiktsiooniga määravad maksejõuetusmenetluse alguse varasemaks ehk kell 0:00 asjakohase otsuse tegemise kuupäeval.⁸⁴

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4¹, sätestades selguse huvides eraldi, et pankroti väljakuulutamise ei mõjuta finantstagatise kokkuleppes ega tasaarvestuskokkulepet või viimasega hõlmatud kvalifitseeruvat finantstehingut tagavast tagatiskokkuleppes tulenevate õiguste kasutamist ja kohustuste täitmist, st pankroti väljakuulutamise ei mõjuta nende tagatislepingute toimimist vastavalt tagatiskokkuleppe tingimustele. Finantstagatise osas sisaldub õigus pankroti väljakuulutamisel finantstagatise eset käsutada või finantstagatisega tagatud nõue finantstagatise arvel rahuldada finantstagatise seadmise kokkuleppes kokkulepitud viisil juba sama paragrahvi lõike 4 kehtivas versioonis (lõike kolmas lause), nüüd viiakse selliste tagatislepingute täitmise regulatsioon eraldi lõikesse 4¹. Sarnaselt lõikele 4 kaotatakse ka siin finantstagatise puhul viide asjaõigusseaduse §-le 314¹.

Paragrahv 48. Kehtiv § 48 sätestab tuletistehingute täitmise tingimused.

Paragrahvi pealkirja muudetakse, et võtta arvesse eelnõuga lisatavat lõiget 4. Paragrahvi uus pealkiri on „Tuletistehingute ja tasaarvestuskokkuleppega hõlmatud kohustuste täitmine“.

Lõige 1 muudetakse selliselt, et edaspidi jääb see reguleerima tuletistehinguid, mis ei ole hõlmatud tasaarvestuskokkuleppega ning tasaarvestuskokkuleppega hõlmatud tuletistehingute teostamise regulatsioon viiakse lõikesse 4. Lisaks asendatakse viide asjaõigusseadusele ja

---

⁸² *Ibid.*

⁸³ UNIDROIT põhimõtte nr 7.

⁸⁴ UNIDROIT põhimõtete punkt 142.

väärtpaberituru seaduse §-le 6 ühele osapoolele kehtestatud nõuete osas viitega väärtpaberituru seaduse paragrahvile 229⁵, kus tuuakse viiteliselt loetelu asjakohastest isikutest ja organisatsioonidest.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4. UNIDROIT põhimõtete ja 2018. aasta ISDA MNA kohaselt ei tohiks pankrotihalduril, kohtul või kriisilahendusametis olla lubatud nõuda teiselt poolelt lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sättega hõlmatud mis tahes kohustuste täitmist, samal ajal keeldudes tasaarvestuse sättega hõlmatud mis tahes muu võlgnetava kohustuse täitmisest (menetleja ei tohi kasutada kaalutlusõigust viisil, mis sekkub lõpetamisel toimuvasse tasaarvestusse (ingl. k. „*cherry-picking*“)).⁸⁵

Ka kehtiva pankrotiseaduse paragrahvi 48 lõigetega 1 ja 3 on tuletistehingute osas kehtestatud teatud erand §-s 46 sätestatud üldisest pankrotihalduri valikuõigusest lepingust tulenevate võlgniku kohustuste täitmisel ja teiselt poolelt kohustuse täitmise nõudmisel. Paragrahvi 48 lõikes 1 toodud erand sätestab ühese reegli, et kohustuse täitmist ei tohi nõuda. Rahvusvahelised standardid lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohta sellist ühest reeglit ette ei näe ning see oleks tasaarvestuskokkulepete puhul seega liialt piirav.

Paragrahvi 48 lõikega 3 on kehtestatud nõude suuruse arvestamise põhimõte, mis ei võimalda nõuet arvutada pooltevahelise teistsuguse kokkuleppe (s.o. lepingu osa, mis näeb ette nõude suuruse arutamise) kohaselt. See oleks tasaarvestuskokkuleppe puhul aga vastuolus rahvusvahelistest standarditest tuleneva põhimõttega, et lõpetamisel toimuvat tasaarvestust (mis hõlmab nõude suuruse arvestamist) kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele sõltumata maksejõuetusmenetluse algatamisest või jätkumisest (eelnõuga kehtestatavast väärtpaberituru seaduse §-st 229⁶ tulenev üldpõhimõte). Seetõttu kehtestatakse tasaarvestuskokkuleppega hõlmatud kohustuste osas lõikega 4 pankrotihalduri üldisest valikuõigusest rahvusvahelistele standarditele vastav erand, milles ei kehtestata tasaarvestuskokkuleppe tingimustest kõrvale kalduvat nõude suuruse arvestamise põhimõtet. Paragrahvi 99 lõike 5 uues sõnastuses on rõhutatud, et lõpetamisel toimuv tasaarvestus (mis hõlmab nõude suuruse arutamist) toimub vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele.

Lõikes 4 kasutatud mõiste „kiirendamine“ on avatud seletuskirja väärtpaberituru seaduse § 229² lõike 1 selgitustes.

Paragrahv 99. Kehtiv § 99 sätestab nõuete tasaarvestamise tingimused.

Paragrahvi pealkirja muudetakse, kuna edaspidi reguleeritakse selle paragrahviga nii tasaarvestust võlaõigusseaduse § 197 tähenduses kui ka lõpetamisel toimuvat tasaarvestust väärtpaberituru seaduse § 229² tähenduses. Paragrahvi uus pealkiri on „Nõuete tasaarvestus ja lõpetamisel toimuv tasaarvestus“.

Lõige 5 muudetakse, et viia säte kooskõlla eelnõuga väärtpaberituru seadusesse lisatud mõistetega ning eristada tasaarvestust võlaõigusseaduse § 197 tähenduses ning lõpetamisel toimuvat tasaarvestust väärtpaberituru seaduse § 229² tähenduses. Sisulises osas on sätte kohaldamisala laiendatud lisaks tuletistehingutele ka muudele kvalifitseeruvatele finantstehingutele väärtpaberituru seaduse § 229³ tähenduses ning netonõuet võib lisaks finantstegatisele rahuldada ka muu seatud tagatise arvelt.

---

⁸⁵ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punktid 4.26 ja 7.22.

Maksejõuetuse järgselt võlgneb maksejõuetu pool lõpetamisel toimuva tasaarvestuse tulemusel teisele poolele netonõude ning ulatuses, mis seda ei saa rahuldada tagatise arvelt, kohaldatakse netonõude suhtes sama regulatsiooni, mis kehtib maksejõuetu poole võlausaldajate muudele nõuetele. Muu hulgas tähendab see, et tagatise arvelt rahuldamata osas tuleb netonõue esitada ja kaitsta ning see rahuldatakse pankrotiseaduses sätestatud korras. See on ka kooskõlas rahvusvaheliste standarditega⁸⁶.

Lõige 6 muudetakse, kuna finantstagatise direktiivile vastav lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõiste on nüüd defineeritud väärtipaberituruse seaduse § 229² lõikes 2 ning seega on asjakohane asjaõigusseaduse § 314² asemel viidata lõpetamisel toimuva tasaarvestuse mõistele väärtipaberituruse seaduse § 229² lõike 2 tähenduses.

Paragrahv 109. Kehtiv § 109 sätestab tagasivõitmise mõiste.

Lõike 2 teine lause tunnistatakse kehtetuks, kuna seal sisalduv regulatsioon viiakse uude lõikesse 2¹.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2¹, et kehtestada erandid § 109 lõikes 2 sätestatud üldreeglid. Esmalt viiakse uude lõikesse seni lõike 2 teises lauses toodud erandid, kuna nimetatud lause lõikes 2 tunnistatakse kehtetuks. Lisaks laiendatakse erandi kohaldamisala ka tasaarvestusrežiimile, korrastatakse viited definitsioonidele ning viide finantstagatise kokkuleppele.

Tasaarvestusrežiimi õigusaktid peavad tagama, et tasaarvestuskokkuleppe alusel osapoole netovõlgnevusega seoses sooritatud makseid või tagatise andmist mis tahes maksejõuetusele eelneva perioodi jooksul ei käsitleta teiste võlausaldajate huve kahjustavana, mis tooks kaasa nende tühisuse või tühistatavuse tingimisel, et makse sooritatakse või tagatis antakse tehingu või tagatiskokkuleppe tavapärase tingimuste kohaselt ja mitte kavatsusega teisi võlausaldajaid kahjustada.⁸⁷

UNIDROIT põhimõtete kohaselt:

- Üksnes lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmimine ja kohaldamine kui selline ei tohiks olla aluseks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe tühiseks tunnistamiseks vastuolu tõttu võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõttega.
- Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist ja mis tahes kohustuse hõlmamist netokohustuse arvutamisse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse sätte alusel ei tohiks piirata pelgalt seetõttu, et lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe sõlmiti, kokkuleppega hõlmatud kohustus tekkis või netokohustus muutus sissenõutavaks mingi aja jooksul enne menetluse algust.⁸⁸

Tulenevalt eeltoodud põhimõtetest ja eelnõu muude sätetega tehtavatest muudatustest uue lõikega 2¹ järgmised muudatused:

- Finantstagatise osas kustutatakse viide asjaõigusseadusele (seda on põhjendatud samasuguste muudatuste selgitustes eespool) ja lisatud selguse huvides finantstagatise täiendamine ning asendamine (täiendamine ja asendamine on finantstagatise kokkulepetes tavapärane ning kooskõlas finantstagatise direktiivi ja asjaõigusseadusega).
- Juba varasemalt lõike 2 teises lauses sisaldunud erandite loetellu lisatakse lõpetamisel toimuv tasaarvestus ning tasaarvestuskokkuleppele või sellega hõlmatud kvalifitseeruvale

⁸⁶ Vaata näiteks 2018. aasta ISDA MNA juhendi punkt 7.19.

⁸⁷ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punktid 4.26 ja 7.22.

⁸⁸ UNIDROIT põhimõtte nr 7.

finantstehingule tagatise seadmine. Tagatise osas tehakse täiendus põhjusel, et 2018. aasta ISDA MNA alusel ei ole tasaarvestuskokkuleppe „tagatise“ mõiste piiratud finantstagatisega, vaid hõlmab ka garantiid, akreditiivi ning tagasimaksekohustust, samuti kõiki varasid mida konkreetses riigis tagatisena kasutatakse.⁸⁹ Kuigi pankrotiseaduse § 114 lõikes 4 käsitletakse muid tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdselt, siis muudel pankrotiseaduses ja teistes maksejõuetusseadustes reguleeritud juhtudel ei ole kehtiva seaduse alusel muud tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise finantstagatisega võrdväärselt kaitstud.

Paragrahv 110. Kehtiv § 110 sätestab tehingu tagasivõitmise üldised alused.

Lõige 4 muudetakse, et laiendada erandi kohaldamisala ka tasaarvestusrežiimile. Erandi kohaldamisala laiendamise põhjused tulenevalt rahvusvahelistest standarditest kattuvad pankrotiseaduse § 109 lõike 2¹ põhjendustega.

Paragrahv 114. Kehtiv § 114 sätestab tagatise andmise tagasivõitmise tingimused.

Lõige 4 muudetakse, et laiendada erandi, mis siiani kehtis finantstagatisele ja tuletistehingu tagatisele, kohaldamisala ka väärtpaberituruseaduse § 229⁴ lõikes 1 nimetatud tasaarvestuskokkuleppe või sellega hõlmatud kvalifitseeruva finantstehingu (kvalifitseeruvad finantstehingud väärtpaberituruseaduse § 229³ kohaselt hõlmavad lisaks tuletistehingutele ka teatud muid finantstehinguid) muudele tagatistele, kuna rahvusvaheliste standardite kohaselt kehtivad tasaarvestusrežiimi erandid lisaks finantstagatistele ka muudele tagatistele. Lisaks on sarnaselt eespool tehtud muudatustele kaotatud viide asjaõigusseaduse §-le 314¹. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses.

Tasaarvestusrežiimi õigusaktid peavad tagama, et tasaarvestuskokkuleppe alusel tagatise andmist mis tahes maksejõuetusele eelneva perioodi jooksul ei käsitleta teiste võlausaldajate huve kahjustavana, mis tooks kaasa nende tühisuse või tühistatavuse tingimusel, et tagatis antakse tehingu või tagatiskokkuleppe tavapärase tingimuste kohaselt ja mitte kavatsusega teisi võlausaldajaid kahjustada.⁹⁰

3.11. Eelnõu § 10 – muudatused saneerimisseaduses

Paragrahv 6. Kehtiv § 6 sätestab lepingu muutmise ja lõpetamise kokkuleppe tühisuse alused.

Lõige 2 muudetakse, et tagada tasaarvestuse režiimi lünkadeta kohaldumine, sättesse tehakse tehniline muudatus seoses asjakohaste viidete ühtlustamisega sarnaselt teistele eelnõuga tehtavatele maksejõuetusseaduste muudatustele ning samas laiendatakse sätet mõnevõrra, et lisaks tuletistehingutele laienuks lõike 2 regulatsioon ka väärtpaberituruseaduses toodud tasaarvestuskokkuleppega hõlmatud kvalifitseeruvatele finantstehingutele, finantstagatisega tagatud nõuetele ja lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele.

Muudatus on vajalik, kuna väärtpaberituruseaduse § 229⁶ kohaselt ei tohi saneerimismenetlus takistada ega mõjutada tasaarvestuskokkuleppes või finantstagatise kokkuleppes sätestatud lõpetamis- või kiirendamisõigusi (vaata põhjendusi seletuskirjas väärtpaberituruseaduse § 229⁶ ja mõiste „kiirendamine“ selgitust väärtpaberituruseaduse § 229² lõike 1 juures). Käeolev säte

⁸⁹ 2018. aasta ISDA MNA punkt 1.

⁹⁰ 2018. aasta ISDA MNA punkt 4, 2018. aasta ISDA MNA juhendi punktid 4.26 ja 7.22.

reguleerib saneerimisega seotud alusel lepingu muutmise ja lõpetamise kokkuleppe lubatavust, mitte saneerimismenetlust ennast. Seega tekitaks lepingu muutmise või lõpetamise tühisusest tasaarvestuskokkuleppele ja finantstagatise kokkuleppele erandi loomata jätmise olulise lünga lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kohaldamisel saneerimismenetluse korral.

Paragrahv 11². Kehtiv § 11² sätestab finantstagatisele ning makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemidele kohalduvad erisused.

Paragrahvi muudetakse, et tagada tasaarvestuse režiimi lümkadeta kohaldumine vastavuses väärtpaberituru seaduse §-s 229⁶ toodud põhimõttega, et lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimuste olememata saneerimismenetluse algatamisest, st et saneerimismenetlus ei takista ega mõjuta muul viisil lõpetamisel toimuvat tasaarvestust.

Paragrahvi pealkirja muudetakse, kuna paragrahvi reguleerimisala laiendatakse ka lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele. Paragrahvi uus pealkiri on „Finantstagatisele, makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemidele ning lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele kohalduvad erisused”.

Lõike 1 muudatusega laiendatakse erandi kohaldamisala ka lõpetamisel toimuvale tasaarvestusele. Samuti muudetakse seaduses viidet finantstagatise kokkuleppele ehk kaotatakse viide asjaõigusseaduse §-le 314¹, et tagada õiguskindlus režiimi kohalduvuse osas juhul, kui finantstagatis ei ole seatud vastavuses Eesti õigusega. Finantstagatis tähistab seega igasugust finantstagatist, mis on seatud finantstagatise direktiivi artikkel 2 lõike 1 tähenduses. Lisaks finantstagatisele laiendatakse erisuse kohaldamisala ka tasaarvestuskokkuleppe tagatisele, mis ei kvalifitseeru finantstagatiseks. Seda põhjusel, et rahvusvaheliste standardite kohaselt on tasaarvestusrežiimiga hõlmatud kõik asjakohased tagatised (vaata täpsemalt põhjendust seletuskirjas kindlustustegevuse seaduse § 149 lõike 6 muudatuste juures).

Lõike 2 kohaldamisala laiendatakse sarnaselt § 6 lõike 2 kohaldamisala laiendamiselega, nende sätete kohaldamisala on suuresti kattuv (vaata kohaldamisala laiendamise põhjendusi seletuskirjas saneerimisseaduse § 6 lõike 2 muutmise juures).

Paragrahv 22. Kehtiv § 22 sätestab nõude ümberkujundamise tingimused.

Lõike 2 muutmine. Tuletistehingute osas tehtav muudatus ei ole sisuline, viide asjaõigusseaduse ja väärtpaberituru seaduse sätetele asendatakse viitega väärtpaberituru seaduse §-le 229⁵, mis koondab sisuliselt sama isikute ringi, mis oli kaetud varasemate viidetega. Sätte kohaldamisala laiendatakse tasaarvestuskokkuleppest ja sellega hõlmatud kvalifitseeruvast finantstehingust tekkinud nõudele, st saneerimiskavas ei saa ka sellist nõuet ümber kujundada. Sätte kohaldamisala laiendamise eesmärk on tagada tasaarvestusrežiimi (lõpetamisel toimuva tasaarvestuse) lümkadeta kohaldumine vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele olememata saneerimismenetluse algatamisest või jätkumisest.

3.12. Eelnõu § 11 – muudatused tulumaksuseaduses

Paragrahv 38. Kehtiv § 38 sätestab saneerimismenetluse lõppemise alused.

Lõige 7 muudetakse, et tagada õigusselgus § 38 lõike 7 tõlgendamisel. Paragrahvi 38 lõike 7 praegune redaktsioon on ebaselge ja mitmeti tõlgendatav selle osas, kelle soetusmaksumust

lõikes reguleeritakse ja kas see on seega kooskõlas üldise arusaamaga, kuidas vara soetusmaksumust tuleks kindlaks määrata. Paragrahvi 38 lõike 7 praegust sõnastust võib mõista kahel erineval viisil: repotehingu müügihinna võib pidada ostuhinnaks kas müüja või ostja jaoks sõltuvalt sellest, kuidas keegi antud sätet grammatiliselt tõlgendab. Kumbki neist tõlgendustest ei arvesta aga Maksu- ja Tolliameti ametliku halduspraktikaga, mis tugineb asjaolule, et repotehing on sisuliselt laen, mis tähendab, et müügihinna ja tagasiostuhinna vahe on tulumaksu kontekstis intress. Järelikult võib § 38 lõiget 7 mõista mitmeti. See võib viia järeldusele, et reegel ei ole kooskõlas õigusselguse põhimõttega või kui on kooskõlas, siis saaks selle selgemalt sõnastada. Maksuõiguse sätete sõnastus peab olema seda selgem ja lihtsam, mida ebaprofessionaalsem on selle sätte adressaat. Kuna see puudutab ka Eesti maksuresidentist füüsiliste isikute maksustamist, siis kehtib antud sättele kõige kõrgem õigusselguse taseme nõue. Seetõttu on mõistlik sätte ebaselgus kõrvaldada.

Kavandatav muudatuse kohaselt loetakse hinnavahe intressituluks, mitte kasuks vara võõrandamisest. Sellise küsimuse reguleerimine §-s 38 „Soetamismaksumus” on mõistlik, sest sellega kaasneb ebaselgus, kas repotehingust saadav tulu on kasu vara võõrandamisest või intressitulu.

Kavandatava muudatuse tulemusena ei saa müüja ja tagasiostja intressikulu arvesse võtta repotehingu täitmisele järgnevas tehingus vara soetusmaksumuse arvutamisel ning ostja ja edasimüüja peab oma tulu arvestama intressituluna, sealhulgas deklareerima selle sellisena oma isiklikus tuludeklaratsioonis, kui ta on füüsiline isik. Muudatus võib mõjutada ka tulu rahvusvahelist maksustamist, sest mitteresidendi Eestis vara võõrandamisest saadud kasu ja Eestist saadud intressitulu maksustamine on erinev. Kuigi Eestist tulenev intressitulu ei ole mitteresidendi jaoks Eestis maksustatav, siis kasu vara võõrandamisest on mõnel juhul Eestis maksustatav (näiteks kinnisvaraettevõtte osaluse müük, kui teatud kriteeriumid on täidetud). Kuna muudatus kajastab kehtivat halduspraktikat, ei tohiks sellel olla negatiivset mõju riigieelarvele.

3.13. Eelnõu § 12 – muudatused täitemenetluse seadustikus

Täitemenetluse seadustikku muudetakse, et tagada tasaarvestuse režiimi lünkadeta kohaldamine vastavuses väärtpaberituruse seaduse §-s 229⁶ toodud põhimõttega, et lõpetamisel toimuvat tasaarvestust kohaldatakse vastavalt tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe tingimustele olenemata täitemenetluse algatamisest või jätkumisest, st et täitemenetlus ei takista ega mõjuta muul viisil lõpetamisel toimuvat tasaarvestust. Seega sätestatakse seadusemuudatusega rahvusvahelistele standarditele ja finantstagatise direktiivile vastavad erandid tasaarvestuse režiimile, finantstagatisele ja tasaarvestuskokkuleppe tagatisele, mis osaliselt sisalduvad juba kehtiva seaduse alusel pankrotimenetluses.

Finantstagatisekokkulepped ja muud tuletistehingute tagamiseks seatud tagatised on välistatud teatud pankrotimenetluse tagasivõitmise sätetest, st neid ei saa Eesti pankrotimenetluse tagasivõitmise sätete alusel kehtetuks tunnistada. Tagasivõitmise režiim on ette nähtud ka täitemenetluse seadustikus, kuid kehtivas seaduses ei ole tehtud erandeid finantstagatise või tuletistehingu tagamiseks seatud tagatise kohta, mis oleksid sarnased pankrotiseaduse asjakohaste eranditega.

Finantstagatise direktiivi artikli 7 lõike 1 punkti b kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et lisaks maksejõuetusmenetlustele on lõpetamisel toimuvat tasaarvestust käsitlev säte jõustatav selles esitatud tingimustel olenemata võimalikust loovutamisest, kohtulikust või muul viisil

arestimisest või muust asjakohaste õiguste või nendega seotud võõrandamisest. Seega peab tasaarvestusrežiimi ja finantstagatise kohaldamine olema täitemenetluses kaitstud samaväärselt maksejõuetusmenetlustega.

Paragrahv 54. Kehtiv § 54 sätestab käsutuskeelu vara arestimise tagajärjena.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4. Eesmärgiks on tagada, et vara arest või arestimisest tulenev käsutuskeeld täitemenetluses ei takistaks lõpetamisel toimuva tasaarvestuse toimimist vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele või finantstagatise kokkuleppe või tasaarvestuskokkulepet tagava kokkuleppe täitmist vastavat tagatiskokkuleppe tingimustele. Lõike lisamisega viiakse Eesti õigus kooskõlla finantstagatise direktiivi artikli 7 lõike 1 punktiga b ning sätestatakse täitemenetluse seadustikus sarnane erand nagu erand pankrotimenetluse tagamise abinõude rakendamisest pankrotiseaduse §-s 18.

Paragrahv 188. Kehtiv § 188 sätestab tehingu tagasivõitmise üldised alused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 2¹, et sarnaselt pankrotiseaduse § 109 lõikega 2 välistada § 188 lõikes 2 sätestatud eelduse kohaldamine ka täitemenetluses. Erand on vajalik, et tagasivõitmise regulatsiooni mõju tasaarvestusrežiimile ja finantstagatisele oleks pankrotimenetluses ja täitemenetluses ühetaoline. Erandite põhjendusi tulenevalt rahvusvahelistest standarditest on kirjeldatud pankrotiseaduse § 109 lõike 2¹ selgitustes.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4, et tagada tagasivõitmise regulatsiooni ühetaoline kohaldumine tasaarvestusrežiimile pankrotimenetluses ja täitemenetluses. Seega viiakse täiendava lõikega täitemenetluse seadustikku sisse pankrotiseaduse § 110 lõikele 4 vastav erand. Põhjused erandi sätestamiseks tulenevalt rahvusvahelistest standarditest kattuvad pankrotiseaduse § 109 lõike 2¹ põhjendustega. Seega saavutatakse täiendusega rahvusvahelistele standarditele ja finantstagatise direktiivile (sh selle artikli 7 lõike 1 punktile b) vastavad erandid tasaarvestuse režiimile.

Paragrahv 191. Kehtiv § 191 sätestab tagatise andmise tagasivõitmise tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 4, et tagada tagasivõitmise regulatsiooni ühetaoline kohaldumine finantstagatisele ja tasaarvestuskokkuleppe tagatisele pankrotimenetluses ja täitemenetluses. Seega viiakse täiendava lõikega täitemenetluse seadustikku sisse pankrotiseaduse § 114 lõikele 4 vastav erand. Põhjused erandi sätestamiseks tulenevalt rahvusvahelistest standarditest kattuvad seletuskirjas toodud pankrotiseaduse § 114 lõike 4 muutmise põhjendustega.

3.14. Eelnõu § 13 – muudatused võlaõigusseaduses

Paragrahv 685. Kehtiv § 685 sätestab pandiõiguse rakendamise tingimused.

Paragrahvi täiendatakse lõikega 3, et välistada seadusjärgne pandiõigus tasaarvestuskokkuleppe või kvalifitseeruva finantstehingu tagamiseks antud esemetele. Kehtiva õiguse kohaselt, kui asi on agendilepingu alusel agendi valduses, tekib agendil asjale seadusjärgne pandiõigus agendilepingust tulenevate nõuete tagamiseks. Tasaarvestusrežiimi terviklikuks kohaldamiseks luuakse lõikega 3 tasaarvestuskokkuleppe või kvalifitseeruva finantstehingu tagamiseks antud esemetele erand seadusjärgsest pandiõigusest.

Paragrahv 888. Kehtiv § 888 sätestab hoidjale põhjustatud kulude ja kahju hüvitamise aluse.

Lõike 1 teist lauset täiendatakse, et välistada seadusjärgne pandiõigus tasaarvestuskokkuleppe või kvalifitseeruva finantstehingu tagamiseks antud esemetele. Kehtiva õiguse kohaselt, kui asi on hoiulepingu alusel hoidja valduses, tekib hoidjal asjale seadusjärgne pandiõigus hoiulepingust tulenevate nõuete tagamiseks. Tasaarvestusrežiimi terviklikuks kohaldamiseks luuakse lõike 1 täiendamiseга tasaarvestuskokkuleppe või kvalifitseeruva finantstehingu tagamiseks antud esemetele erand seadusjärgsest pandiõigusest.

3.15. Eelnõu § 14 – seaduse jõustumine

BRRD3 nõuete rakendamiseks vajalikud seadusemuudatused jõustuvad 2024. aasta 13. novembril. Euroopa rohevõlakirjade määruse muudatused jõustuvad 2024. aasta 21. detsembril. Ülejäänud muudatused jõustuvad tavakorras.

4. Terminoloogia

Eesti õigusesse lisatakse järgmised terminid:

- „likvideerimissubjekt“ – likvideerimissubjekt (ingl. k. *liquidation entity*) on Euroopa Liidus asutatud juriidiline isik, kelle suhtes konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas või konsolideerimisgruppi mittekuuluva isiku puhul on kriisilahenduskavas ette nähtud, et ta likvideeritakse tavalises maksejõuetusmenetluses, või isik, kes kuulub kriisilahenduse konsolideerimisgruppi, kuid kes ise ei ole kriisilahendussubjekt ja kelle suhtes ei ole konsolideerimisgrupi kriisilahenduskavas ette nähtud allahindamise ja teisendamise õiguse kasutamist.
- „Kvalifitseeruvatest finantstehingutest tulenevate makse- või ülekandeõiguste või -kohustuste kitsendamisel või lõpetamisel toimuv tasaarvestus“, lühend: „lõpetamisel toimuv tasaarvestus“ – lõpetamisel toimuv tasaarvestus (ingl. k. *close-out netting*) on tasaarvestuskokkuleppe tingimuste kohaldamine, mille võib kaasa tuua ühe poole tahteavaldus teisele poolele rikkumise või muu tasaarvestuskokkuleppe lõpetamise aluse esinemise korral või mis võivad tasaarvestuskokkuleppes toodud juhul toimida automaatselt. Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse kokkuleppe tagajärjed on nimetatud väärtpaberituru seaduse § 229² lõike 1 selgituste juures.
- „kvalifitseeruv finantstehing“ – finantskokkulepe, -leping või -tehing, sealhulgas tingimuslik tehing, mille kohaselt tuleb makse- või ülekandekohustust täita teatud ajal või teatud ajavahemiku jooksul. Kvalifitseeruva finantstehingu liigid on nimetatud väärtpaberituru seaduse §-i 229³ selgituste juures.
- „tasaarvestuskokkulepe“ – tasaarvestuskokkulepe (ingl. k. *netting*) on kahepoolne tehing, mille üheks pooleks on käesoleva seaduse §-s 229⁵ nimetatud kvalifitseeruv osapool, ning mis näeb ette lõpetamisel toimuva tasaarvestuse, sealhulgas kokkuleppe kahe või enama tasaarvestuskokkuleppe lõpetamisel toimuvaks tasaarvestuseks, ning tasaarvestuskokkuleppega seotud või selles sisalduv tagatisleping.
- „kvalifitseeruvad osapooled“ – asjaõigusseaduse § 314¹ lõikes 1 või käesoleva seaduse § 6 lõike 2 punktides 3-5 nimetatud isik või organisatsioon.
- „hetkeleping“ – Euroopa Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/565 artikli 7 lõike 2 või artikli 10 lõike 2 aluses defineeritud leping.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

5.1. Tuletis- ja repotehingud

Eelnõu ei seonu ühe kindla Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmisega, kuid sisaldab muudatusi, mis on ette nähtud erinevate Euroopa Liidu õigusaktide koostoimeks või siseriikliku regulatsiooni kooskõla täielikumaks saavutamiseks. Vastavaid eesmärke on kirjeldatud konkreetsete sätete juures ning konkreetsete Euroopa Liidu õigusaktide sätete täpsustamise või ülevõtmisega seotud muudatused on kajastatud eelnõu seletuskirja lisa 1 toodud vastavustabelis.

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- Määrus 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, keskmise vastaspoolte ja kauplemisteabe hoidlate kohta;
- Direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta;
- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik;
- Määrus (EL) nr 806/2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediidasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames;
- Määrus (EL) 2017/565, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL seoses investeerimisühingute suhtes kohaldatavate organisatsiooniliste nõuete ja tegutsemistingimustega ning nimetatud direktiivi jaoks määratletud mõistetega;
- Direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides;
- Määrus 2015/2365, mis käsitleb väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingute ja uuesti kasutamise läbipaistvust;
- Määrus (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid;
- Direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta;
- Määrus (EL) nr 600/2014 finantsinstrumentide turgude kohta;
- Direktiiv 2019/2162, mis käsitleb pandikirjade emiteerimist ja pandikirjade avalikku järelevalvet;
- Direktiiv 2001/24/EÜ krediidasutuste saneerimise ja likvideerimise kohta;
- Määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta;
- Määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“;
- Direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisa nr 1 esitatud tabelid.

5.2. Finantskriisi ennetamine ja lahendamine

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seonduv osa eelnõust on kooskõlas järgnevate Euroopa Liidu õigusaktidega:

- Direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012;

- Direktiiv 2019/879, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapiitalseerimisvõimega ning direktiivi 98/26/EÜ;
- Direktiiv 013/36/EL, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ;
- Direktiiv 98/26/EÜ, arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides;
- Määrus (EL) 2016/679, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus);
- Määrus (EL) 575/2013, krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta;
- Määrus (EL) 648/2012, börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta;
- Direktiiv 2024/1174/EL, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL ja määrust (EL) nr 806/2014 seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude teatavate aspektidega.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisas nr 1 esitatud tabelid.

5.3. Rohevõlakirjad

Eelnõus rakendatakse järelevalvega seonduvaid nõudeid, mis sisalduvad määruses (EL) 2023/2631 Euroopa rohevõlakirjade ning teabe vabatahtliku avaldamise kohta seoses keskkonnakestlikuna turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjadega.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisas nr 1 esitatud tabelid.

5.4. Elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamine

Elamukinnisvara seotud tarbijakrediidilepingu tagatisega seonduv osa eelnõust on kooskõlas hüpoteekkrediidi direktiiviga 2014/17/EL seoses kinnisvara hindajale esitatud nõuetega ning standarditega, mida liikmesriigid peavad kehtestama siseriiklikult, et tagada kinnisvara hindajate sõltumatus.

Eelnõus esitatud sätete vastavust Euroopa Liidu normidele väljendavad seletuskirja lisas nr 1 esitatud tabelid.

6. Eelnõu vastavus Eesti Vabariigi Põhiseadusele

6.1. Põhiõiguse esemeline kaitseala

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise, rohevõlakirjadega ja tagatiskinnisvara hindamisega seonduvate kohustuste muutmisest tulenevad muudatused finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses, krediidasutuste seaduses, krediidiandjate ja -vahendajate seaduses ning väärtpaberituruseaduses ei riiva muudatuste subjektideks olevate isikute põhiõiguseid ja – vabadusi ebaproportsionaalselt.

Tasaarvestuse režiimi terviklik ülevõtmine eelnõu kontekstis riivab Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) §-st 31 tulenevat ettevõtlusvabadust ja §-st 32 tulenevat omandivabaduse kaitseala koostoimes PS §-st 12 tuleneva võrdsuspõhiõigusega. Järgnevalt avatakse riivete sisu täpsemalt ning alapeatükkides 6.2.–6.4. analüüsitakse, riivete kooskõla põhiseadusega.

6.1.1. Õigus tegeleda ettevõtlusega ehk ettevõtlusvabadus

Tasaarvestuse režiimi kohaldamine erinevates maksejõuetusmenetlustes ning täitemenetluses kuulub PS § 31 kaitsealasse, mille kohaselt on Eesti kodanikul õigus tegeleda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Ettevõtlus on tegevus, mille eesmärk on üldjuhul tulu saamine. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikega ka Eestis viibivatel välisriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel. Riigikohus on varem leidnud, et ettevõtlusvabadus ja võrdsuspõhiõigus laienevad ka juriidilistele isikutele lähtuvalt PS § 9 lõikest 2.⁹¹ PS § 31 kohaldamisel tuleb teatud juhtudel arvestada ka EL õigusega, mis sätestab ettevõtluse kaitse üksikasjalikult. Ettevõtlusvabadusega sarnaseid väärtusi kaitsevad EL õigusest tulenevad ühisturu põhimõtted – kaupade, teenuste, kapitali ja isikute vaba liikumine. Eelnõu eesmärgist lähtuvalt puudutab kavandatav muudatus võlausaldajaid maksejõuetusmenetlustes ning täitemenetluses – ühest küljest tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajad ning teisest küljest kõik teised võlausaldajad, kellele eelised ei laiene. Seetõttu on ettevõtlusvabaduse kaitseala riive seotud PS §-st 12 tuleneva võrdsuspõhimõtte riivega (täpsemalt allpool).

Ettevõtlusvabaduse kaitseala on riivatud siis, kui seda vabadust mõjutatakse avaliku võimu poolt ebasoodsalt.⁹² Võlausaldajate ja võlgniku õigused ja kohustused maksejõuetuse menetlustes on ettevõtlusvabaduse kaitsealas. Tasaarvestuse režiim, mille alusel tasaarvestuskokkuleppe osapooltel on õigus oma nõuded vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele tasaarvestada nii enne kui ka pärast maksejõuetusmenetluse algatamist, leidub Eesti seadustes ka kehtiva õiguse alusel.

Nõude tasaarvestamise õigus on ette nähtud kõigile võlausaldajatele (pankrotiseaduse § 99 lõige 1), kuid eelnõu tähenduses on tasaarvestuse režiimile kvalifitseeruvatel võlausaldajatel õigus tasaarvestust teostada vastavalt omavahelisele kokkuleppele (pankrotiseaduse § 99 lõige 5). ISDA ja GMRA raamlepingute kontekstis on antud erandil osapoolte jaoks oluline vahe, kuna raamlepingud toimivad vastavalt rahvusvahelistele standarditele ning osapooltel ei ole tänu tasaarvestuse režiimile vajalik arvestada iga osapoolte maksejõuetusseadustest tulenevate tasaarvestamise reeglitega.

Nagu ülal mainitud, laiendatakse eelnõu alusel tasaarvestuskokkuleppe osapoolte õiguseid näiteks pankroti- ja täitemenetluses. Lisaks olemasolevatele eranditele nähakse ette tehingute peatamise õiguse välistamine (sätestades, et ajutise halduri määramine maksejõuetusmenetluses ja käsutuskeeld täitemenetluses üldisemalt ei peata tasaarvestuse režiimi erandite kohaldatavust), laiendatakse tasaarvestuse režiimiga kaetud tehingute ringi (näiteks hetke- ja repotehingutele) ning finantstagatise režiimi kohaldamisala täiendavatele osapooltele, mis omakorda laiendab võimalikku hulka võlausaldajaid, kellele erandid laienevad. Seega, tasaarvestuse režiim seisneb õiguses võlausaldaja olemasolevaid nõudeid võlgniku vastu tasaarvestada, ning nimetatud erandid on vajalikud eelkõige selleks, et välistada

⁹¹ RKPJKo 06.03.2002 nr 3-4-1-1-02 punktid 12, 13.

⁹² RKPJKo 06.03.2002, 3-4-1-1-02, p 12.

tasaarvestuskokkuleppe osapoolte, nagu näiteks kohalikud ja rahvusvahelised pangad, nõuete tasaarvestuse viivitused ja kohaliku seaduse erisused Euroopa Liidu õiguses ette nähtust.

Kuna kvalifitseeruvad osapooled saavad tasaarvestada vaid oma nõudeid võlgniku vastu, siis ei ole antud režiimi puhul otseselt tegemist laiaulatusliku eelisega, mis oleks võrreldav näiteks pandiõigusega. Siiski võimaldab režiim tasaarvestuskokkulepete lünkadeta ja kiire toimimise hoolimata maksejõuetus- ja täitemenetlusest, mistõttu on selliste lepingute osapooled eelistatud seisus võrreldes teiste võlausaldajatega. Maksejõuetusmenetluses teatud tüüpi tehingute (tasaarvestuskokkulepete) võlausaldajate positsiooni eelistamine mõjutab tasaarvestuskokkuleppe osapoolteks mitteolevate võlausaldajate olukorda negatiivselt. Ettevõtlusvabaduse kaitseala on (koostoimes võrdse kohtlemise põhimõttega) nimetatud muudatuste tõttu riivatud, kuna võlausaldajatele, kes oma ettevõtluse raames ei ole tasaarvestuskokkuleppe Eesti osapoolte võlausaldajaks, ei ole ette nähtud sarnaseid erandeid ning maksejõuetus- ja täitemenetluse viivitused koormavad nende ettevõtlust seaduses ette nähtud määral.

6.1.2. Omandipõhiõigus

Eelnõul on oluline puutumus ka PS § 32 kaitsealaga, mille alusel igäühe omand on puutumatu ja võrdselt kaitstud. PS § 32 sätestatud omandipõhiõigus laieneb füüsilistele isikutele. PS § 9 lg 2 järgi laienevad õigused, vabadused ja kohustused juriidilistele isikutele niivõrd, kui see on kooskõlas juriidiliste isikute üldiste eesmärkide ja selliste õiguste, vabaduste ja kohustuste olemusega.

Sarnaselt ettevõtlusvabaduse riivega on ka omandipõhiõiguse riive kontekstis tegemist võlausaldajate õiguslike positsioonide ebavõrdsemaks muutumisega tulenevalt tasaarvestuse režiimi tervikliku kohaldamise tõttu laiendatud menetlustüüpide, tehingute ja osapoolte ringist. Kuna tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajate õiguslikule positsioonile kohalduvad erandid, on riivatud teiste võlausaldajate õigus omandi puutumatusel ja võrdsele kaitsele. Seetõttu on ka omandipõhiõiguse kaitseala riive seotud PS §-st 12 tuleneva võrdsuspõhimõtte riivega.

6.1.3. Võrdsuspõhiõigus

Riigikohtu praktika järgi tuleb PS § 12 tõlgendada õigusloome võrdsuse tähenduses – seadused peavad ka sisuliselt kohtlema kõiki sarnases olukorras olevaid isikuid ühtemoodi. Selles põhimõttes väljendub sisulise võrdsuse idee: võrdseid tuleb kohelda võrdselt ja ebavõrdseid ebavõrdselt.⁹³ Võrdsuspõhiõigust on riivatud, kui võrreldavaid grupe koheldakse sarnases olukorras erinevalt. Eelnõu tähenduses on nii ettevõtlusvabaduse kui ka omandipõhiõiguse kontekstis võrreldavateks gruppideks tasaarvestuskokkuleppe Eesti osapoolte võlausaldajad maksejõuetusmenetlustes – ühest küljest tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajad ning teisest küljest kõik teised võlausaldajad. Nagu ülal kirjeldatud, näeb eelnõu ette tasaarvestuse režiimi mõnevõrra laiendatud kohaldamisala, mille võrra koheldakse tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajaid maksejõuetusmenetlustes eelistatumalt, kui teisi tasaarvestuskokkuleppe Eesti osapoolte võlausaldajaid. Seega on antud juhul tegemist võrdsuspõhiõiguse riivega.

---

⁹³ RKÜKo 03.01.2008 nr 3-3-1-101-06 p 20.

6.2. Riive põhiseaduslik õigustamine

Riivest tulenevad piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratatavate õiguste ja vabaduste olemust (PS § 11). Põhiõigust riivav õigusakt ei riku põhiõigust, kui see on põhiseaduspärane ehk formaalselt ja materiaalselt põhiseadusega kooskõlas. Selleks, et välja selgitada, kas tegemist on põhiõiguse riivega või põhiõiguse rikkumisega, tuleb analüüsida, kas põhiõiguse riive on formaalselt ja materiaalselt põhiseaduspärane.

(i) Võrdsuspõhimõte

Võrdsuspõhimõtte riive hindamisel on oluline analüüsida, kas seaduse alusel koheldakse isikut ebavõrdselt, võrreldes sarnases olukorras olevate isikutega, kas ebavõrdne kohtlemine kahjustab isikut ning kas ebavõrdne kohtlemine on mõistlikult õigustatud. Võrdsuspõhiõigust on riivatud, kui võrreldavaid gruppe koheldakse sarnases olukorras meelevaldselt.

(ii) Ettevõtlusvabadus

Ettevõtlusvabadus on tulenevalt PS § 31 teisest lausest lihtsa seadusereservatsiooniga tagatud põhiõigus, mida võib piirata mistahes eesmärgil, mis ei ole põhiseadusega vastuolus. See põhjus peab johtuma avalikust huvist või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse vajadusest, olema kaalukas ja enesestmõistetavalt õiguspärane.⁹⁴ Mida intensiivsem on ettevõtlusvabadusse sekkumine, seda mõjuvamad peavad olema sekkumist õigustavad põhjused.⁹⁵

(iii) Omandipõhiõigus

Omandipõhiõigus on samuti lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigus, mida üldjuhul saab piirata mis tahes eesmärgil, mis ei ole põhiseadusega vastuolus.⁹⁶ PS § 32 lõike 2 teine lause lubab sama paragrahvi lõike 1 esimeses lauses tagatud omandi valdamise, kasutamise ja käsutamise õigust seadusega kitsendada.

Nagu ülal mainitud, on ka mõlema nimetatud põhiõiguse kaitseala seotud võrdse kohtlemise põhimõttega.

6.3. Riive formaalne põhiseaduspärasus

Formaalne põhiseaduspärasus tähendab, et põhiõigusi piirav õigustloov akt peab vastama pädevus-, menetlus- ja vorminõuetele ning määratuse ja seadusereservatsiooni põhimõtetele. Õigusaktid peaksid olema sõnastatud piisavalt selgelt ja arusaadavalt, et isikul oleks võimalik piisava tõenäosusega ette näha, milline õiguslik tagajärg kaasneb teatud tegevuse või tegevusetusega.

6.4. Riive materiaalne põhiseaduspärasus

Riive materiaalse õiguspärasuse eeldused on seaduse legitiimne eesmärk ning PS § 11 teisest lausest tuleneva proportsionaalsuse põhimõtte järgimine. Põhiõigusi on lubatud piirata mitte ainult teiste isikute põhiõiguste kasuks, vaid ka kollektiivsete ehk ühiskondlike hüvede kasuks.

⁹⁴ RKPJKo 30.06.2017, nr 3-4-1-4-17, p 57.

⁹⁵ RKPJKo 10.05.2002, 3-4-1-3-02; RKPJKo 06.07.2012, 3-4-1-3-12.

⁹⁶ RKPJKo 17.04.2012, nr 3-4-1-25-11, p 37.

Riigikohus on asunud seisukohale, et kui piirang riivab ühtaegu nii ettevõtlusvabadust kui omandipõhiõigust, siis tuleb selle lubatavuse hindamisel hinnata piirangu proportsionaalsust enim riivatud põhiõiguse kontekstis.⁹⁷

Riive proportsionaalsuse hindamisel tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Piirangud ei tohi kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav. Kasutatud vahendid peavad olema proportsionaalsed soovitud eesmärgiga. Põhiõiguse riive on proportsionaalne, kui see on eesmärgi saavutamiseks sobiv, vajalik ja mõõdukas. Hinnata tuleb selle eesmärgi kaalukust, mille saavutamise vahendiks riive on, s.t. kaalumise argumendid tulenevad legitiimsest eesmärgist.

6.4.1. Legitiimne eesmärk

Nagu ülal selgitatud, sisaldub kehtivas Eesti õiguses juba tasaarvestuse režiim, kuid mitte terviklikult, sh on maksejõuetusmenetlustes reguleeritud tasaarvestuse režiimiga seonduv, kuid selles regulatsioonis on lüngad ning seetõttu on eelistatud kvalifitseeruvad osapooled, kelle puhul maksejõuetusmenetluse riskid on marginaalsed (Eesti Vabariik, Eesti Pank). Samuti on tuletis- ja repotehingutesse ISDA ja GMRA raamlepingute alusel astumise lahutamatuks osaks sageli ka finantstagatise kokkuleppe sõlmimine ning eelnõu üks eesmärkidest on finantstagatise režiimi kohaldumisala laiendamine täiendavatele osapooltele finantstagatise direktiiviga lubatud ulatuses. Seega piirab olemasolev regulatsioon olulisel määral muude kvalifitseeruvate turuosaliste võimalust sõlmida ISDA ja GMRA raamlepinguid ning eelnõu eesmärk on luua regulatiivne keskkond, mis selliseid piiranguid ei sisalda.

Tervikliku tasaarvestusrežiimi kehtestamise eesmärgiks on finantsstabiilsuse edendamine. Riigikohtu üldkogu on varasemalt leidnud, et ka euroala majanduslik ja finantsiline jätkusuutlikkus kuulub alates Eesti kuulumisest euroala riikide sekka Eesti põhiseaduslike väärtuste hulka.⁹⁸ Nagu viidatud seletuskirja sissejuhatuses, on tasaarvestuse režiimi näol tegemist riskimaandamise mehhanismiga, mille eesmärk on ära hoida ühe olulise finantsturuosalise maksejõuetuse mõjusid teistele finantsturuosalistele ja ülepiirilisel ning maandada globaalse majanduskriisi riske. Nagu ülal kirjeldatud, loob tasaarvestuse režiimi rahvusvaheliste standarditega koosõlla viimine kvalifitseeruvatele osapooltele paremad tingimused rahvusvahelise koostöö arendamiseks, parandab nende konkurentsivõimet, aitab kaasa kohalike ettevõtjate rahastamis- ja krediitkulude langemisele, aitab kaasa finantssüsteemi toimimiseks oluliste riskimaandamismeetmete töökindlusele vastavalt rahvusvaheliste standarditele ning kasvatab Eesti riigi atraktiivsust globaalsete pangandusgruppide ja muude finantsasutuste jaoks. Nagu samuti varasemalt viidatud, ei ole eelnõu eesmärk soodustada tuletistehingute mahu kasvu, vaid võimaldada asjatundlikel turuosalistel, kes juba kehtiva õiguse alusel selliseid tehinguid teostavad, sõlmida lepinguid efektiivsemalt ja konkurentsivõimelisemalt, mis omakorda mõjutab kvalifitseeruvate osapoolte teenuste hinda nende tarbijatele. Seega on eelnõu eesmärk samuti seotud PS §-s 31 sätestatud ettevõtlusvabadusega ning täpsemalt koostoimes PS §-s 12 sisalduva võrdsuspõhiõigusega kõigi kvalifitseeruvate osapoolte võrdsete võimaluste loomine tasaarvestuse režiimist kasu saada. Täiendavalt võib taaskord välja tuua ka kollektiivsete hüvede kaitse, kuna finantsteenuseid tarbivad kõik ühiskonna liikmed.

Ülaltoodust tulenevalt on tekkinud kehtiva regulatsiooni alusel olukord, kus võrreldavaid

⁹⁷ RKPJKo 06.07.2012, 3-4-1-3-12; RKPJKo 29.03.2017, 3-4-1-15-16, p 102.

⁹⁸ RKÜKo 12.07.2021, 3-4-1-6-12, p 163.

grupe (tasaarvestuse režiimile kvalifitseeruvad osapooled) koheldakse ebavõrdset (võrreldes kõiki kvalifitseeruvaid osapooli nende osapooltega, kelle maksejõuetuse riskid on marginaalsed), sest lünklik tasaarvestuse režiim Eesti seadusandluses sisaldab rahvusvaheliste finantsasutuste jaoks liialt riske, et väiksemate Eesti turuosalistega ISDA ja GMRA raamlepingutesse astuda. Nagu ülal mainitud, nõuab ettevõtlusvabaduse kaitse avalikult võimult ka ettevõtluseks sobiva õigusliku keskkonna loomist silmas pidades ka euroala majandusliku ja finantsilise jätkusuutlikkuse tagamise vajadust. Seega seoses ettevõtlusvabadusega kuulub riigi kohustuste hulka luua õiguslik raamistik võimaldamaks seaduses ettenähtud viisil ettevõtlusega tegeleda ning seda pärssivate piirangute eemaldamine. Kokkuvõtvalt on legitiimseks eesmärgiks ettevõtluskeskkonna parandamine.

Täiendavalt on oluline mainida, et põhiseadusega kaitstud õiguse riive põhjus ei pea tingimata tulenema PS-st, vaid selleks võib olla iga avalik huvi.⁹⁹ Tasaarvestuse režiimi kohaldamine toimub finantsturul tegutsemise raames (tulenevalt asjaolust, et ISDA ja GMRA raamlepingute üheks osapoolteks on üldjuhul reguleeritud ühing või organisatsioon) ning nagu ülal selgitatud, aitab eelnõu eesmärkide täitmine kaasa finantsturuosaliste likviidsuse tagamisele ja riskide juhtimisele, mis omakorda tugevdab riigi majandust ja finantsstabiilsust, sh panustab euroala majandusliku ja finantsilise jätkusuutlikkuse tagamisele. Eesti finantsturuosaliste konkurentsivõime globaalsetel turgudel mõjutab omakorda finantsturuosaliste investorite ja tarbijate huve. Seega saab öelda, et tegemist on täiendava legitiimse eesmärgiga, mis on samuti avalikes huvides.

Viimaks on oluline mainida, et eelnõus sätestatud muudatused ei välju Euroopa Liidu õiguse piiridest (täpsem kirjeldus eelnõus välja pakutud seadusmuudatuste kooskõla kohta Euroopa Liidu õigusega on kirjeldatud asjakohaste sätete juures punktis 3.).

6.4.2. Sobivus

Sobiv on abinõu, mis soodustab eesmärgi saavutamist. Sobivuse seisukohalt on vaieldamatult ebaproportsionaalne abinõu, mis ühelgi juhul ei soodusta riive eesmärgi saavutamist. Nagu ülal mainitud, on antud juhul eesmärgiks tasaarvestuse režiimi terviklik kohaldamine ning laiemalt ka finantsstabiilsuse tagamine.¹⁰⁰ Kavandatav muudatus aitab seda eesmärki saavutada. Järelikult on eelnõus ette nähtud seadusemuudatus sobiv eesmärgi saavutamiseks.

6.4.3. Vajalikkus

Kavandatava regulatsiooni vajalikkust hinnates tuleb kaaluda, kas võiks olla olemas puudutatud isikute õigusi vähem riivavaid abinõusid, mis aitaksid seatud eesmärgi saavutada sama tõhusalt. Hinnata tuleb seatud eesmärkide, mille saavutamise vahendiks põhiõiguste riive on, kaalukust. Praktika on näidanud, et terminoloogiliste puudujääkide puhul õiguse kooskõlaline tõlgendamine ei maanda riske turuosalistele jaoks piisavalt. Samuti on teatud maksejõuetusmenetluste puhul puudu seaduse normid, mis režiimi terviklikkuse tagaksid ning seega ei ole asjasepuutuvatel juhtudel võimalik režiimi terviklikkust kooskõlalise tõlgendamise läbi tagada. Puuduvad täiendavad alternatiivid, mida eesmärgi saavutamiseks kaaluda.

⁹⁹ RKPJKo 3-4-1-6-08, p 43. Samuti Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura, 2012, II ptk, sissejuh, komm 8.1.

¹⁰⁰ Riigikohus on nimelt finantsstabiilsuse tagamise meetme kontekstis selgitanud, et abinõu sobivus ei tähenda, et see peab tagama eesmärgi saavutamise igas olukorras. RKÜKo 12.07.2012, 3-4-1-6-12, p-d 179–180.

6.4.4. Mõõdukus

Abinõu on mõõdukas siis, kui sellega taotletav eesmärk kaalub üles põhiõiguse riive. Mida intensiivsem on põhiõiguse riive, seda kaalukamad peavad olema seda õigustavad põhjused. Seetõttu tuleb esmalt kujundada seisukoht riive intensiivsuse osas.

Eelnõu eesmärk on laiendada tasaarvestuse režiimi teatud aspekte, nagu tehingute peatamise õiguse välistamine, selle tervikliku kohaldamise eesmärgist lähtuvalt ka maksejõuetusmenetlustele, nagu pankrotimenetlus ja täitemenetlus, samuti laiendada kvalifitseeruvate tehingute ja võimalike osapoolte (finantstagatise kontekstis) ringi. Seega laieneb olemasoleva riive mõju potentsiaalselt täiendavatele turuosalistele ning olukordadele seoses nimetatud menetlustega või juhul, kui tasaarvestuse lepinguid sõlmitakse näiteks hetke- või repotehingute osas. Kuivõrd tuletis- repo- ja hetketehingute tasaarvestamise reeglid võimaldavad parematel tingimustel tasaarvestust teostada, on selliste tehingute osapooled paremal positsioonil kui teised tasaarvestuse õigust omavad isikud, ning võrreldes ka nende isikutega (teiste võlausaldajatega), kellel puudub tasaarvestusõigus. Seega on eelnõu eesmärkide saavutamise lahutamatuks tagajärjeks selliste võlausaldajate ettevõtlusvabaduse ja omandipõhiõiguse riive. Täpsemalt on legitiimsel eesmärgi saavutamise tagajärjel soodustatud tasaarvestuskokkuleppe osapooltest võlausaldajate olukord ning seetõttu riivatud teiste võlausaldajate omandipõhiõigust ning õigust võrdsele kohtlemisele.

(i) Ettevõtlusvabadus ja omandipõhiõigus

Eeltoodust tulenevalt ei ole eesmärgi saavutamise puhul ettevõtlusvabaduse ja omandipõhiõiguse riive oluliselt suurem olemasolevas regulatsioonis eksisteerivast riivist.

(ii) Võrdsuspõhiõigus

Nagu ülal kirjeldatud, sisaldub tasaarvestuse režiim juba maksejõuetusseadustes, eelkõige pankrotiseaduses, kuid ka saneerimisseaduses ja finantsvaldkonna eriseadustes. Kehtivat regulatsiooni on vajalik vaid teatud detailide osas laiendada ning iga soodustuse puhul soodustatud isikute ringi täpsustada. Kehtiva õiguse alusel on võimalik tuletistehingust tulenevad vastastikused nõuded tasaarvestada parematel tingimustel kui muude tehingute puhul (vastavalt tasaarvestamise kokkuleppe tingimustele). Seega mõjutavad kavandatavad muudatused muu hulgas võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtet saneerimismenetluses ja täitemenetluses, kus kehtiva õiguse alusel tasaarvestuse režiimi soodustused ei kehti või mille puhul on kehtiva õiguse alusel soodustuste kohaldamisala võimalik mitmeti tõlgendada, kui ka pankrotimenetluses, millesse on kavandatud näiteks kvalifitseeruvate tehingute ja osapoolte hulga laiendamine ja täpsustamine. Tulenevalt asjaolust, et kehtiva seaduse alusel toimiv tasaarvestuse režiim on ette nähtud maksejõuetus- ja eriseadustes, ei ole võimalik kohaldada ka alternatiivseid vahendeid puuduste adresseerimiseks, nagu viidatud ülal punktis 6.4.3.

Lisaks ei ole võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõte absoluutne. Nii näiteks on seadusandja näinud ette mitmeid erandeid võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõttele, seda nii tasaarvestuse õiguse näol kehtivas seaduses, kui ka juba jõustunud kohtulahendites tasaarvestamise õiguse osas.¹⁰¹ Samuti kaldub võrdse kohtlemise põhimõttest kõrvale nt vara välistamise nõude esitamise võimaldamine ning pandiga tagatud nõuete eelistamine (st pandiga tagatud nõuded rahuldatakse esimeses järgus). Võrdse kohtlemise põhimõttest kõrvale

---

¹⁰¹ RiKo 3-2-1-136-09.

kaldumist õigustab eelkõige lepinguvabaduse põhimõtte tagamine, millest tuleneb omakorda pankrotimenetluse eelsete õiguste tunnustamise ja austamise printsiip.¹⁰² Oluline on taaskord mainida ka tasaarvestuse režiimi ühte olulisemat eesmärki, milleks on finantsstabiilsuse tagamine. Kuigi globaalsed majanduskriisid võivad tuleneda erinevatest põhjustest, on rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu Baseli Pangandusjärelevalve Komitee, hinnangul tasaarvestuse režiim vajalik sarnase ohu maandamiseks. Seega on kokkuvõttes võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtte riive tingitud eesmärgist ära hoida suuremat ja ulatuslikumat kahju globaalse majanduskriisi näol.

Samuti on oluline mainida, et tasaarvestuse režiimi kohaldamisel säilib võlausaldajate kaitse ebaausa tegevuse vastu, sest näiteks jääb kehtima ka tasaarvestuskokkuleppe puhul tagasivõitmise alus, kui on ilmne, et tehingu ainus eesmärk oli kahjustada teisi võlausaldajaid ja tehingu vastaspool oli sellest teadlik ning tehing tehti ühe aasta jooksul enne ajutise halduri määramist. Samuti on lõpetamisel toimuv tasaarvestus piiratud finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse sätetega.

Eelnõu eesmärkide tähtsust on kirjeldatud täpsemalt eespool. Kokkuvõtvalt on tegemist õigusselguse saavutamise ja olemasoleva režiimi laiendamisega juba varasemalt seaduses ette nähtud, Euroopa Liidu õiguse ja rahvusvaheliste standarditega kooskõlas režiimi terviklikuks toimimiseks, eelkõige selliste turuosaliste jaoks, kellele antud režiim kehtiva seaduse alusel kohalduma peaks, kuid kelle puhul esinevad praktikas režiimi kasutamiseks olulised piirangud. Seega kaalub taotletav eesmärk üles põhiõiguse riive ning kahe võrreldava grupi erinev kohtlemine on põhjendatud, mitte meelevaldne.

7. Seaduse mõjud

7.1. Tasaarvestuse ühtse raamistiku loomise mõju

Eelnõus sisalduvad muudatused näevad ette lõpetamisel toimuva tasaarvestuse ühtse raamistiku ning ühtlustavad asjakohased mõisted.

Lõpetamisel toimuva tasaarvestuse põhimõtted on ette nähtud juba olemasolevas õiguses, kuid puudub ühtne ja korrektne terminoloogia ning harmoniseeritud käsitlus, mis tagaks režiimi lünkadeta kohaldumise. Reguleerimine suurendab õigusselgust nii Eesti kui ka välismaiste osapoolte jaoks. Õiguskindluse tagamine suurendab kohalike turuosaliste konkurentsivõimet ning võimekust maandada riske, mis omakorda omab potentsiaalselt positiivset mõju kogu Eesti majandusele. Õigusselgus hoiab ära ka süsteemsete riskide realiseerumise rahvusvahelise majanduse kontekstis.

Muudatustel puudub negatiivne sotsiaalne, sh demograafiline mõju, mõju elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Seadus ei suurenda järelevalveasutuste järelevalvetegevusega seotud töökoormust.

7.1.1. Sihtrühm nr 1: Eestis tegutsevad pangad ja muud finantsasutused (nn kvalifitseeruvad osapooled)

Nagu selgitatud seletuskirja punktis 2, puudub terviklik ülevaade Eestis teostatavatest tuletistehingutest ja muudest kvalifitseeruvatest finantstehingutest (sh repotehingutest,

---

¹⁰² Toomas Saarma. Pankrotimenetluse põhimõtted. – Juridica 2008, lk 355.

hetketehingutest), kuna nende üle ei peeta Eestis arvestust. Nagu illustreerib sama punkti tabel nr 1, on Eestis üksnes krediidasutustega seotud tuletisinstrumentide tehinguid umbes 5,5 miljardi euro väärtuses aastas nimiväärtuse järgi mõõtes. Nendest tehingud mitte-krediidasutustega (mis on eelduslikult tehingud klientidega) on umbes 1,5 miljardi euro väärtuses.

Sihtrühm nr 1: krediidi- ja finantseerimisasutused.				
Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.				
1.1 Mõju tervikuna oluline	<p>Finantsinspektsiooni andmetel on 2024. aasta märtsi lõpu seisuga Eestis asutatud 9 krediidasutust ja 5 välisriigi krediidasutuse filiaali, 9 investeerimisühingut, 12 eurofondi, pensionifondi ja alternatiivfondi fondivalitseja tegevusloaga fondivalitsejat ja 20 kindlustusseltsi, sh 10 filiaali. Lisaks võivad kvalifitseeruvaid finantstehinguid teha ka muud finantseerimisasutused ning fondivalitsejad ka investeerimisfondide nimel.</p> <p>Eelnõus plaanitavad muudatused seoses tasaarvestuse režiimiga mõjutavad eelkõige antud sihtrühma, kuna muudatused puudutavad just neid Eesti turuosalisi, kes tasaarvestuskokkulepetesse (nt ISDA raamleping) astumisest huvitatud on.</p> <p>Muudatuste positiivseid mõjusid on kirjeldatud juba eespool. Täiendavalt rõhutades – tänu suuremale õigusselgusele paraneb Eesti turuosalistel võimalus raamlepingutesse nagu ISDA ja GMRA lepingud, astuda, ning seeläbi eelnõu punktis 1 kirjeldatud riske maandada, kuna õigusselgus parandab Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet muutes seega Eesti turuosalised atraktiivsemateks lepingupartneriteks nii Eesti kui välisriigi isikute jaoks.</p>			
	1.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	<p>Paraneb õiguskindlus. Kavandatud muudatused tagavad vajaliku õigusselguse, mille kohaselt maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust, see toimib edasi vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmatasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus krediidi- ja finantseerimisasutuste tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, mille läbi muutub selliste lepingute maksumus sihtrühmale eelduslikult odavamaks ning suureneb rahvusvaheline konkurentsivõime.</p>
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

Mõju krediidi- ja finantseerimisasutustele on sihtrühmadest kõige ulatuslikum ehk mõju on nende suhtes keskmiselt oluline. Sihtrühma toimimises ei ole ette näha märkimisväärseid muudatusi, mis eeldaksid sihiteadlikku kohanemist, kuid soodsamate tingimuste tagajärjel uute majanduslike suhete loomisega võib kaasneda vajadus regulatsiooniga kohaneda.

Sihtrühma suuruse osas on oluline märkida, et statistika krediidi- ja finantseerimisasutustest, kes tegelikkuses tuletis- ja repotehinguid teostavad, puudub.

Mõjude avaldumise sagedus sõltub konkreetselt tehtavate tehingute arvust ja selle kasvust. Eelduslikult muutub krediidi- ja finantseerimisasutuste jaoks tuletis- ja repotehingute tegemine raamlepingute alusel odavamaks, kuna õiguslikud riskid on maandatud, täpsemat mõju tehingute arvule on keeruline prognoosida. Mõjude avaldumise sagedus ei ole tõenäoliselt kogu sihtrühma jaoks igapäevane.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

7.1.2. Sihtrühm nr 2: Eesti riik ja Eesti Pank (kvalifitseeruvate osapooltena ja tasaarvestuskokkuleppe osapooltena)

Siia sihtrühma kuuluvad Eesti riik ja Eesti Pank. Nagu selgitatud eelnõu punktis 2, puudub terviklik ülevaade Eestis teostatavatest tuletistehingutest ja muudest kvalifitseeruvatest finantstehingutest (sh repotehingute, hetketehingutest), sh Eesti riigi ja Eesti Panga poolt tehtavatest sellistest tehingutest, kuna nende üle ei peeta Eestis arvestust.

Sihtrühm nr 2: Eesti riik ja Eesti Pank.				
Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.				
2.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Eelnõus plaanitavad muudatused mõjutavad antud sihtrühma vähesel määral, kuna Eesti riigi ja Eesti Panga puhul on maksejõuetusmenetluste algatamise risk minimaalne ning riskid vastaspoolte jaoks väiksemad. Sellest tulenevalt ei mõjuta eelnõus sätestatud muudatused sihtrühma jaoks raamlepingute nagu ISDA ja GMRA sõlmimise kulusid sarnasel määral nagu eelmise sihtrühma jaoks. Küll aga mõjutab ka antud sihtrühma positiivselt õigusselguse paranemine ning seega suureneb sihtrühma atraktiivsus turuosalistena.			
2.2 Mõju valdkond	<i>Mõju riigiasutustele, majandusele</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Paraneb õiguskindlus. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmatasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, mille läbi muutub selliste lepingute maksumus eelduslikult ka antud sihtrühmale mõnevõrra odavamaks ning suureneb rahvusvaheline konkurentsivõime.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

Mõju ulatust on hinnatud väikseks, kuna muudatused ei mõjuta oluliselt sihtrühma jaoks tasaarvestuskokkulepete sõlmimise toimimist.

Sihtrühma suurust on hinnatud keskmiseks tulenevalt asjaolust, et võrreldavateks objektideks on avalik-õiguslikud isikud ning tuletis- ja repotehinguid teostavad teadaolevalt Rahandusministeerium riigi nimel ning Eesti Pank.

Mõjude avaldumise sagedus on tulenevalt mõju ulatuses samuti väike.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

7.1.3. Sihtrühm nr 3: Eestis tegutsevad suurettevõtjad (nn kvalifitseeruvad osapooled)

Siia sihtrühma kuuluvad Eesti reaalsektori suurettevõtjad (nt Eesti Energia), kuid nende täpset arvu on keeruline välja tuua.

<p>Sihtrühm nr 3: suurettevõtjad. Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.</p>			
<p>3.1 Mõju tervikuna oluline</p>	<p>Eestis on mitmeid erinevaid suurettevõtjaks kvalifitseerumise viise – kehtiva seaduse alusel viidatakse tasaarvestuse režiimi ja finantstagatise režiimi raames tunnuste nimekirjale asjaõigusseaduse § 314¹ lõikes 2, kuid eelnõu kohaselt rakendatakse edaspidi väärtpaberituru seaduse § 6 lõikes 2¹ toodud nimekirja. Nimetatud tunnuste alusel suurettevõtjaks kvalifitseeruvate turuosaliste kohta Eestis teadaolevalt statistika puudub. Võrdluseks võib tuua näiteks raamatupidamise seaduse alusel kvalifitseeruvad suurettevõtjad, millele kohaldub aga kolmas definitsioon ning mille kohaselt oli äriregistri 2021. ja 2022. aasta andmetel Eestis 160 suurettevõtjat.¹⁰³ Oluline on mainida, et raamatupidamise seaduse alusel kvalifitseerub suurettevõtjaks äriühing, kelle keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul on 250 inimest ning varad kokku 20 000 000 eurot ja/või müügitulu 40 000 000 eurot. Väärtpaberituru seaduse definitsioon ei sisalda tingimusi töötajate arvule ning selle asemel seab tingimuseks, et äriühing vastab vähemalt kahele järgmistest tingimustest: bilansimaht on võrdne 20 miljoni euroga või sellest suurem; netokäive on võrdne 40 miljoni euroga või sellest suurem; omakapital on võrdne 2 miljoni euroga või sellest suurem. Eelnõus plaanitavad muudatused seoses tasaarvestuse režiimiga mõjutavad krediidi- ja finantseerimisasutuste kõrval eelkõige antud sihtrühma ning täpsemalt neid Eesti osapooli, kes tasaarvestuskokkulepetesse (nt ISDA raamleping) astumisest huvitatud on. Muudatuste positiivseid mõjusid on kirjeldatud juba eespool. Täiendavalt rõhutades – tänu suuremale õigusselgusele paraneb Eesti osapooltel võimalus raamlepingutesse nagu ISDA ja GMRA lepingud, astuda, ning seeläbi eelnõu punktis 1 kirjeldatud riske maandada, kuna õigusselgus parandab Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet muutes seega Eesti osapooled atraktiivsemateks lepingupartneriteks nii Eesti kui välisriigi isikute jaoks.</p>		
<p>3.2 Mõju valdkond</p>	<p><i>Mõju majandusele</i></p>	<p>Avalduv mõju oluline</p>	<p>Paraneb õiguskindlus. Kavandatavad muudatused tagavad vajaliku õigusselguse, mille kohaselt maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust, see toimib edasi vastavalt</p>

¹⁰³ Statistika on koostatud energiamajanduse korralduse seaduse alusel energiaauditi kohustuse raames ning kättesaadav: <https://kliimaministeerium.ee/energeetika-maavarad/energiatohusus/energiatohusus#suurettevotete-energ>.

			tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmatasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus suurettevõtjate poolt tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, mille läbi muutub selliste lepingute maksumus eeldatavalt sihtrühmale odavamaks ning suureneb rahvusvaheline konkurentsivõime.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

Mõju suurettevõtetele on hinnatud keskmiselt oluliseks, kuigi täpsemad andmed mõjutatud ettevõtetest puuduvad. Sihtrühma toimimises ei ole ette näha märkimisväärseid muudatusi, mis eeldaksid sihiteadlikku kohanemist, kuid soodsamate tingimuste tagajärjel uute majanduslike suhete loomisega võib kaasneda vajadus regulatsiooniga kohaneda.

Sihtrühma suuruse osas on oluline märkida, et statistika suurettevõtjatest, kes tegelikkuses tuletis- ja repotehinguid teostavad, puudub.

Mõjude avaldumise sagedus sõltub konkreetselt tehtavate tehingute arvust ja selle kasvust. Eelduslikult muutub ka suurettevõtete jaoks tuletis- ja repotehingute tegemine raamlepingute alusel odavamaks, kuna õiguslikud riskid on maandatud, täpsemat mõju tehingute arvule on keeruline prognoosida.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

7.1.4. Sihtrühm nr 4: Eestis tegutsevad väikesed ja keskmised ettevõtjad (nn osapooled, kes saavad tasaarvestuskokkuleppeid sõlmida kvalifitseeruvate osapoolte vastaspooltena)

Siaa sihtrühma kuuluvad Eesti (eelkõige reaalsektori) väikesed ja keskmised ettevõtjad (nt kütuseettevõtted), kuid nende täpset arvu on keeruline välja tuua.

Sihtrühm nr 4: Eestis tegutsevad väikesed ja keskmised ettevõtjad.	
Avaneb võimalus sõlmida finantstagatiskokkuleppeid. Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.	
4.1 Mõju tervikuna oluline	Eelnõus plaanitavad muudatused seoses finantstagatiskokkulepete kvalifitseeruvate osapoolte ringi laiendamisega mõjutab eelkõige antud sihtrühma. Nimetatud muudatus parandab Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet muutes seega Eesti osapooled atraktiivsemateks lepingupartneriteks nii Eesti kui välisriigi isikute jaoks. Finantstagatise regulatsiooni muudatused mõjutavad ka antud sihtrühma võimalusi sõlmida tasaarvestuskokkuleppeid (nt ISDA raamleping) ning seega mõjutavad eelpool mainitud maksejõuetusmenetlusi ja tasaarvestuse režiimi

	puudutavad muudatused sihtrühma kuuluvaid isikuid, kes sellistesse lepingutesse astumisest huvitatud on.			
4.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Avaneb võimalus sõlmida finantstagatiskokkuleppeid, mille tagajärjel avardub võimalus sõlmida tasaarvestuskokkuleppeid. Paraneb õiguskindlus. Kavandatavad muudatused tagavad vajaliku õigusselguse, mille kohaselt maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust, see toimib edasi vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmatasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, mille läbi muutub selliste lepingute maksumus sihtrühmale eelduslikult odavamaks ning suureneb rahvusvaheline konkurentsivõime.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>keskmine</i>

Mõju ulatust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele on hinnatud keskmiseks, kuna võimalus sõlmida tasaarvestuskokkuleppeid puudutab ennekõike teatud tüüpi äriühinguid ning tegemist on võimaluse, mitte kohustusega. Sihtrühma toimimises ei ole ette näha märkimisväärsed muutusi, mis eeldaksid sihiteadlikku kohanemist, kuid soodsamate tingimuste tagajärjel uute majanduslike suhete loomisega võib kaasneda vajadus regulatsiooniga kohaneda.

Sihtrühma suurust on hinnatud väikeseks tulenevalt asjaolust, et hinnanguliselt teostab tuletis- ja repotehinguid üksnes väike arv sihtrühma kuuluvatest äriühingutest.

Mõjude avaldamise sagedus sõltub konkreetselt tehtavate tehingute arvust ja selle kasvust. Eelduslikult muutub ka SME-de jaoks tuletis- ja repotehingute tegemine raamlepingute alusel odavamaks, kuna õiguslikud riskid on maandatud, täpsemat mõju tehingute arvule on keeruline prognoosida. Mõju sagedust on hinnatud väikseks, kuna vaatamata finantstagatise regulatsiooni laiendamisele enamik Eesti SME-dest muudatuste tõttu tasaarvestuskokkuleppeid tõenäoliselt tulevikus sõlmima ei hakka.

Ebasoovitavad mõjud tulenevad SME-de positsioonist üldjuhul nõrgema turuosalisena võrreldes finantstagatiskokkuleppe vastaspoolega. Enamikes Euroopa Liidu riikides on SME-del võimalus finantstagatist seada, kuna kaasnevad hüved kaaluvad üles ebasoovitavad mõjud. Seejuures on oluline täpsustada, et füüsilised isikud (sh tarbijad) endiselt finantstagatise osapooleks ei kvalifitseeru.

7.1.5. Sihtrühm nr 5: tuletis- ja repotehingute, tasaarvestuskokkulepete vastaspoole

Siia sihtrühma kuuluvad vastavate tehingute vastaspoole, kes on üldjuhul finantsasutused, eelkõige rahvusvahelised kuid ka kohalikud turuosalised nagu pangad, investeerimisühingud (keda võib käsitleda nõ eeliskoheldud võlausaldajatena).

Sihtrühm nr 5: tasaarvestuskokkulepete vastaspoole. Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks.				
5.1 Mõju tervikuna oluline	<p>Sarnaselt ülaltoodule on antud sihtrühma mõjutuste osas eelkõige oluline mainida, et tänu suuremale õigusselgusele ning kooskõlale rahvusvaheliste standarditega paraneb võimalus astuda Eesti osapooltega raamlepingutesse nagu ISDA ja GMRA lepingud, kuna täiendavad riskid, mis kehtiva õiguse alusel eksisteerivad, on maandatud. Nimetatud sihtrühmal ei ole edaspidi vajalik Eesti osapooltega tehingusse astudes suuremat reservi luua ning neil on võimalik kindel olla, et vastaspoole maksejõuetuse korral on neil maksejõuetu vastaspoole vastu nõue netosummas (summas, mis vastab tasaarvestatavate summade vahele), mitte brutosummas. Lisaks, finantstagatise kohaldumisala laiendades laienevad finantstagatisele kohalduvad soodustused potentsiaalselt täiendavatele osapooltele, kuna piisab kui üks osapooltest on asjaõigusseaduse § 314¹ lõikes 1 toodud isik või organisatsioon ning teine osapool juriidiline isik, kes ei pea täitma nt bilansimahu kriteeriumit.</p> <p>Maksejõuetusmenetluses muutub tasaarvestusrežiim täiendavate kvalifitseeruvatest tehingutest tulenevate nõuete võrra (sarnaselt hetkel kehtiva seaduse alusel tuletistehingutest tulenevate nõuetega) hetke- ja repotehingute vastaspoole jaoks soodsamaks kui muudest tehingutest tulenevate nõuete võlausaldajate jaoks.</p>			
5.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Paraneb õiguskindlus. Kavandatavad muudatused tagavad vajaliku õigusselguse, mille kohaselt maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta lõpetamisel toimuvat tasaarvestust, see toimib edasi vastavalt tasaarvestuskokkuleppe tingimustele. Õigusselguse tõttu väheneb lepingute osakaal, mille tõlgendamine on esmatasandi regulatsiooni puudulikkuse tõttu probleemne. Paraneb õiguskindlus tasaarvestuskokkulepete sõlmimisel, kuna maksejõuetusega kaasnevad riskid on vastavuses rahvusvaheliste standarditega maandatud.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

Mõju vastaspoolele on hinnatud samuti keskmiselt oluliseks, kuna nende jaoks muutub maksejõuetusmenetluste eeliskohtlemise positsioon õiguskindlamaks. Sihtrühma toimimises ei ole ette näha märkimisväärseid muudatusi, mis eeldaksid sihiteadlikku kohanemist, kuid

soodsamate tingimuste tagajärjel uute majanduslike suhete loomisega võib kaasned a vajadus regulatsiooniga kohaneda.

Mõjude avaldamise sagedus sõltub konkreetselt tehtavate tehingute arvust ja selle kasvust. Seda on aga keeruline täpselt prognoosida.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

Ebasoovitavaid mõjusid selle sihtrühma jaoks ei kaasne, kuna tegemist on võimaluse, mitte kohustusega selliseid lepinguid sõlmida.

7.1.6. Sihtrühm nr 6: muud finantstagatise osapooled

Siaa sihtrühma kuuluvad finantstagatise osapooled, kes ei ole tasaarvestuskokkuleppe osapoolteks (st kes seavad finantstagatise muude nõuete kui tasaarvestuskokkuleppes tulenevate nõuete tagamiseks). Antud sihtrühm hõlmab nii kohalikke kui ka välisriikide turuosalisi, kes Eesti turuosalistega finantstagatisekokkulepetesse astuvad. Sihtrühma arvu on keeruline välja tuua, kuna tegemist on lepinguliste suhetega.

Sihtrühm nr 6: finantstagatise osapooled.			
Finantstagatise režiimile kvalifitseeruvate turuosaliste ringi laiendamine – finantstagatisekokkuleppeid saavad sõlmida ka sellised juriidilised isikud, kes ei kvalifitseeru suurettevõtjateks, eeldusel, et finantstagatisekokkuleppe teine osapool on asjaõigusseaduse § 314 ¹ lõikes 1 loetletud isik või organisatsioon. Finantstagatise režiimi kohaldamisala laiendamine, finantstagatise direktiivi üle võtvate sätete täpsustamine ning viidete kaotamine asjaõigusseaduse definitsioonile, hõlmates finantstagatisekokkuleppeid finantstagatise direktiivi tähenduses. Finantstagatise kasutusala ei ole piiratud tasaarvestuskokkulepete või eelnõu kohaselt kvalifitseeruvateks finantstehinguteks loetavate tehingute tagamisega, vaid finantstagatist võib seada mistahes rahaliselt hinnatava nõude tagamiseks.			
6.1 Mõju tervikuna oluline	Finantstagatise režiimi kohaldamisala laiendamine – finantstagatise kokkuleppe osapool on maksejõuetusmenetluses eelisseisundis võrreldes teiste võlausaldajatega. Kehtiva pankrotiseaduse kohaselt kehtib sama põhimõte juba hetkel asjaõigusseaduses hõlmatud finantstagatise osapoolte suhtes. Seega ei toimu regulatsiooni täpsustamisel võlausaldajate maksejõuetusmenetluses kohtlemise osas põhimõttelist muudatust. Küll aga saavad muudatusest kasu lisaks tasaarvestuskokkuleppe osapooltele sellised turuosalised, kes väljaspool tasaarvestuse režiimi (st muude nõuete tagamiseks) finantstagatise kokkuleppeid sõlmivad, kuna neile laienevad maksejõuetusmenetluste ja täitemenetluste erandid, mida varem sellistele turuosalistele ei võimaldatud.		
6.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Suurimat mõju avaldab finantstagatise osapoolte ringi laiendamine kõikidele juriidilistele isikutele (tingimusel, et teine osapool on asjaõigusseaduse § 314 ¹ lõike 1 toodud isik või organisatsioon), mille tagajärjel avarduvad selliste juriidiliste isikute poolt tagatise andmise ja seeläbi finantseeringu saamise võimalused. Paraneb õigusselgus seoses täiendavate menetlustega, mille puhul finantstagatise

			erandid kehtivad ning seoses täpsustustega seadusandluses vastavalt Euroopa Liidu õigusaktidele.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>keskmine</i>

Mõju ulatust sihtrühmale on hinnatud keskmiseks, kuna kehtiva seaduse alusel finantstagatise osapoolte jaoks muutub teatud menetluste eeliskohtlemise positsioon õiguskindlamaks, kuid samuti laieneb isikute ring, kes saavad olla finantstagatise andjaks või võtjaks. Mõju ulatust mõjutab eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete, kes varasemalt finantstagatise režiimile ei kvalifitseerunud, osakaal. Finantstagatise režiimile kvalifitseerumine võib kaasa tuua mõningaid kohanemiskasutusi seoses võimalusega nõ tugevamate osapooltega lepingulisi suhteid luua, nagu kirjeldatud seletuskirjas asjaõiguse seaduse § 314¹ lõike 2 muudatuse juures.

Sihtrühma suurust on hinnatud väikeseks tulenevalt asjaolust, et hinnanguliselt ei ole ette näha, et üle 5% SME-dest hakkaksid finantstagatise kokkuleppeid sõlmima.

Mõjude avaldamise sagedus sõltub konkreetsetelt kokkulepete arvust ja selle kasvust. Seda on aga keeruline täpselt prognoosida, kuna tegemist on lepinguliste suhetega. SME-deks kvalifitseeruvad turuosalisel saavad edaspidi sõlmida finantstagatiskokkuleppeid ka näiteks Eesti krediitiasutustega laenu võtmisel.

Ebasoovitavad mõjud tulenevad SME-de positsioonist üldjuhul nõrgema turuosalisena võrreldes finantstagatiskokkuleppe vastaspoolega. Enamikes Euroopa Liidu riikides on SME-del võimalus finantstagatist seada, kuna kaasnevad hüved kaaluvad üles ebasoovitavad mõjud. Seejuures on oluline täpsustada, et füüsilised isikud (sh tarbijad) endiselt finantstagatise osapoolteks ei kvalifitseeru.

7.1.7. Sihtrühm nr 7: muud võlausaldajad

Siia sihtrühma kuuluvad Eesti turuosaliste võlausaldajad, kes ei ole tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe osapoolteks. Sihtrühma täpset suurust on väga keeruline hinnata, kuid sihtrühma kuuluvad kõikide Eesti krediidi- ja finantseerimisasutuste ning muude ettevõtete (tasaarvestuse režiimi kvalifitseeruvad turuosalisel) ning muude finantstagatiskokkuleppe Eesti osapoolte võlausaldajad maksejõuetusmenetluste ja täitemenetluste korral. Sihtrühma suurust mõjutab turuosaliste arv, kes tasaarvestuskokkuleppeid ja finantstagatiskokkuleppeid sõlmivad, samuti selliste turuosaliste muude võlausaldajate arv.

Sihtrühma suurust mõjutab ka maksejõuetusmenetluste toimumise sagedus turuosaliste suhtes (hõlmab ka füüsilisi isikuid seoses asjaoluga, et ka füüsiline isik võib teoreetiliselt tasaarvestuskokkuleppeid sõlmida, ka kehtiva seaduse alusel). Pankrottide ja muude maksejõuetusmenetluste kohta Eestis regulaarset riiklikku statistikat ei avaldada – riiklikest allikatest saab infot vaid läbi päringute kohtute infosüsteemi või (juriidiliste isikute pankrottide arvu puhul) äriregistrisse (ja muudesse juriidilisi isikuid kajastavatesse registritesse). Pankrottide ja muude maksejõuetusmenetluste alast infot avaldatakse ka väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Statistikat pankrottide kohta on kogutud näiteks 2019. aastal pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu võimalike muudatuste mõjude hindamise uuringus, kättesaadav aadressil: <https://www.just.ee/media/1393/download>. Nimetatud uuring ei kajasta eraldi krediidi- ja finantseerimisasutuste või suuretevõtete pankrotimenetlusi ega muid maksejõuetusmenetlusi. Pankrottide statistika osas ühtset standardit välja töötatud ei ole ja seetõttu on info allikati erinev.

<p>Sihtrühm nr 7: muud võlausaldajad.</p> <p>Tasaarvestuse režiimi kohaldamisala laiendamise tõttu teatud menetlustes, sh täitemenetluses ning finantstagatise režiimile kvalifitseeruvate turuosaliste ringi laiendamise tõttu suureneb isikute ring, kes antud sihtrühma kuuluvad. Tegemist on ainsa sihtrühmaga, kelle puhul on ette näha ebasoodsat mõju, täpsemalt selle laiennemist, mida on käsitletud ka seletuskirja punktis 6.</p>		
<p>7.1 Mõju tervikuna oluline</p>	<p>Maksejõuetusmenetluses muutub tasaarvestusrežiim hõlmatud tehingutest tulenevate nõuete (sarnaselt hetkel kehtiva seaduse alusel tuletistehingutest tulenevate nõuetega) võlausaldajate jaoks soodsamaks kui muudest tehingutest tulenevate nõuete võlausaldajate jaoks. Kehtivate õigusaktide kohaselt kehtib sama põhimõtte tuletisinstrumentide tehingute vastaspoolte suhtes. Seega ei toimu regulatsiooni täpsustamisel võlausaldajate maksejõuetusmenetluses kohtlemise osas põhimõttelist muudatust, kuid täiendavate tehingute hõlmamisel laieneb tehingute ring, millele erandid kohalduvad. Rahvusvaheliste standardite kohaselt on taoliste tehingute vastaspoolte mõningane eelistamine maksejõuetusmenetlustes teistele võlausaldajatele finantsstabiilsuse huvides aktsepteeritav.</p> <p>Finantstagatise režiimi kohaldamisala laiendamine – finantstagatise kokkuleppe osapool on maksejõuetusmenetluses eelisseisundis võrreldes teiste võlausaldajatega. Kehtiva pankrotiseaduse kohaselt kehtib sama põhimõtte juba hetkel asjaõigusseaduses hõlmatud finantstagatise osapoolte suhtes. Seega ei toimu finantstagatise režiimi kohaldamisala laiendamisel võlausaldajate maksejõuetusmenetluses kohtlemise osas põhimõttelist muudatust.</p> <p>Ebasoovitavad mõjud seisnevad tasaarvestuse režiimi ja finantstagatise kohaldamisala mõningas laiendamises, mille võrra muude võlausaldajate (st võlausaldajate, kes ei ole tasaarvestuskokkuleppe või finantstagatise kokkuleppe osapoolteks) positsioon maksejõuetusmenetlustes muutub ebasoodsamaks.</p>	
<p>7.2 Mõju valdkond</p>	<p><i>Mõju majandusele</i></p>	<p>Avaldub mõju oluline</p> <p>Ebasoodne mõju avaldub sihtrühmale eelkõige seeläbi, et tasaarvestuse režiimiga hõlmatud tehingutele ja finantstagatisele kohalduvad erisused, mille tõttu kvalifitseeruvate osapoolte nõuete tasaarvestus toimub sõltumata maksejõuetusmenetlusest nii, nagu tasaarvestuskokkuleppe ette näeb ja netonõuet saab sõltumata maksejõuetusmenetlusest rahuldada tagatise arvel. Finantstagatise osapoolte ringi laiendamise mõju väljendub selles, et suurem hulk nõudeid saab rahuldatud nn maksejõuetusmenetluse väliselt, kuna sõltumata maksejõuetusmenetlusest saab finantstagatise tagatud nõuet finantstagatise arvel rahuldada</p>

			finantstagatise kokkuleppes kokkulepitud viisil. Täpsem käsitlus ebasoodsast mõjust antud sihtrühmale on välja toodud seletuskirja punktis 6.1.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>keskmine</i>

Mõju ulatust on hinnatud keskmiseks, kuna muudatuste tulemusel ei kaasne sihtrühma käitumises eeldatavalt olulisi kohanemiskasusi, sh põhjusel, et tasaarvestuskokkuleppeid sõlmivad eelduslikult üksnes väike osa ühingutest, kes võivad maksejõuetuks muutuda.

Sihtrühma suurust on hinnatud väikeseks, kuna asjakohaste osapoolte võlausaldajate arv võrreldes kõikide maksejõuetusmenetluste võlausaldajate arvuga on hinnanguliselt väike.

Mõju avaldumise sagedus sõltub nii selliste tehingute arvust kui ka maksejõuetusmenetluste ja täitemenetluste arvust tasaarvestuskokkulepete ja finantstagatiskokkulepete osapoolte suhtes. Maksejõuetusmenetluste toimumise sagedust on keeruline prognoosida, kuid finantstagatisele kvalifitseeruvate turuosaliste ringi laienemise tõttu võib oodata mõju sageduse mõningast suurenemist.

Ebasoovitavate mõjude risk vastab mõju ulatusele ja sagedusele, kuna antud sihtrühma jaoks on mõjud ebasoodsad.

7.1.8. Sihtrühm nr 8: Finantsinspeksioon

Sihtrühm nr 8: Finantsinspeksioon.				
Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks. Finantsinspeksioonis töötas 2023. aasta lõpu seisuga 134 inimest (sh 11 peatatud töölepingut).				
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Finantsinspeksiooni töökoormuse tõus on minimaalne, kuna järelevalvesubjektide arv eelnõus ette nähtud muudatuste tõttu ei suurene ja Finantsinspeksioon ei teosta järelevalvet spetsiifiliselt kvalifitseeruvate finantstehingute üle. Tuletistehingud ja muud kvalifitseeruvad finantstehingud ei kuulu Finantsinspeksioonile raporteerimisele. Vastavalt Euroopa Liidu määrusele 648/2012 raporteeritakse teatud tehingutest Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutusele. Lepinguliste suhete üle Finantsinspeksioon järelevalvet ei teosta. Finantsinspeksioon teeb sisuliselt tuletistehingute puhul järelevalvet selliste tehingute vahendajate üle, ehk siis turuosaliste üle, kes kliirivad, arveldavad või vahendavad neid teenuseid ehk pangad, investeerimisühingud, depositeeriumid, kesksed vastaspoolde (ühtegi keskselt vastaspoolt hetkeseisuga Finantsinspeksiooni järelevalve alla ei kuulu). Finantsinspeksiooni eelarve kujuneb subjektide poolt makstavatest menetlustasudest ja järelevalvetasudest. Ehk isegi mõningase kulu kasv Finantsinspeksiooni jaoks ei too kaasa kulutusi riigieelarvest.			
	8.2 Mõju valdkond	<i>Mõju riigiasutuste korraldusele</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Paraneb õiguskindlus seoses maksejõuetusmenetlustega, mida viib läbi Finantsinspeksioon – krediitiasutuste seaduse, kindlustustegevuse seaduse,

			investeeringufondide seaduse ja finantskriisi ennetamise ning lahendamise seaduse alusel.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.1.9. Sihtrühm nr 9: pankrotihaldurid, kohtud, Maksu- ja Tolliamet

Sihtrühm nr 9: pankrotihaldurid, kohtud, Maksu- ja Tolliamet.				
Määratletakse lõpetamisel toimuva tasaarvestuse režiimi kontekstis kasutatavad mõisted, ühtlustatakse erandeid maksejõuetusmenetlustes ning lisatakse täiendavaid erandeid režiimi terviklikuks toimimiseks. Selgitatakse repotehingu tulumaksukäsitlust. Maksu- ja Tolliametis töötab 2024. aasta seisuga umbes 1200 inimest.				
9.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Maksejõuetusmenetluste kontekstis vastav regulatsioon selgineb, piiritledes täpsemalt hõlmatud tehingud ja seeläbi tasaarvestuse režiimi erandite kohaldamisala. Tõenäoliselt selliseid kaasuseid, mis võiksid lõpuks päädida pankrotimenetlusega saab olema üpriski vähe, seega otsene mõju kohtutele ja pankrotihalduritele on vähene. Muudatused tulumaksuseaduses seonduvad õigusselguse tagamisega ning ei oma täiendavat mõju riigieelarvele ega Maksu- ja Tolliametile. Antud sihtrühma jaoks töökoormuse tõusu ette näha ei ole. Nagu ülal selgitatud, ei ole eelnõus tehtavate muudatuste tulemusel ette näha niivõrd suurt tuletis- ja repotehingute arvu kasvu, vaid pigem selliste tehingute eeldatavat odavamaks muutumist turuosaliste jaoks, kes selliseid tehinguid juba teostavad. Siiski ei saa välistada võimalust, et sel põhjusel kasvab mõnevõrra turuosaliste arv, kes kvalifitseeruvad finantstehinguid teostavad. Ka sellisel juhul avalduks töökoormuse tõus alles seoses maksejõuetusmenetlustega.			
9.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele, riigiasutuste korraldusele</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Paraneb õiguskindlus maksejõuetusmenetlustega ja repotehingute tulumaksukäsitlusega seonduvates küsimustes, kuna kehtiva seaduse lüngad kõrvaldatakse.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.2. Kriisilahenduse regulatsiooni muudatuste mõju

7.2.1. Sihtrühm nr 1: krediidi- ja finantseerimisasutused

Sihtrühm nr 1: krediidi- ja finantseerimisasutused.				
Eestis tegutseb loa alusel üheksa krediidasutust ning 860 finantseerimisasutust.				
1.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Täpsustatakse krediidi- ja finantseerimisasutuste kohustusi ja õigusi, ühtlustatakse neid kriisilahendusdirektiiviga ning nähakse ette miinimumnõude määramise protsess likvideerimissubjekti suhtes.			
1.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	Sätetatud nõuetega kasvab õigusselgus ja finantssektori usaldusväarsus. Rahvusvaheliste standardite üle võtmine tõstab finantsettevõtjate konkurentsivõimet. Paraneb õiguskindlus	

			ja vastavus Euroopa Liidu õigusega, mis võib tuua kaasa mõningase majanduslike kulude kasvu, eelkõige seoses aruandluskohustuse täitmisega ning avaldamisega avalikkusele. Arvulisi hinnanguid ettevõtjate sisemiste protseduurireeglite ümberkujundamise ja infotehnoloogiliste arendustööde kohta ei ole võimalik anda.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.2.2. Sihtrühm nr 2: Finantsinspeksioon

Sihtrühm nr 3: Finantsinspeksioon.				
Finantsinspeksiooni õiguste ja kohustuste täpsustamine, eelkõige aruandluskohustuse osas. Finantsinspeksioonis töötas 2023. aasta lõpu seisuga 134 inimest (sh 11 peatatud töölepingut).				
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Finantsinspeksiooni töökoormuse tõus on minimaalne, kuna järelevalvesubjektide arv eelnõus ette nähtud muudatuste tõttu ei suurene ja Finantsinspeksioon juba on vastavate subjektide kriisilahendusasutus.			
8.2 Mõju valdkond	<i>Mõju riigiasutuste korraldusele</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Paraneb õiguskindlus seoses finantskriisi ennetamise ja lahendamise, mida juba viib läbi Finantsinspeksioon. Finantsinspeksioonile kaasneb täiendav mõju miinimumnõuete erireeglite määramisega ning aruandluskohustuse kontrollimisega, kuid kaasnev koormus ei ole ülemäära suur ning ei nõua eelduslikult inspeksioonilt täiendavaid ressursse.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.3. Rohevõlakirjade emitentide järelevalvega seonduvate nõuete mõju

7.3.1. Sihtrühm nr 1: rohevõlakirjade emitendid

Sihtrühm nr 1: Rohevõlakirjade emitendid.				
Otsekohalduva Euroopa rohevõlakirjade määruse alusel võivad võlakirjade emitendid edaspidi kasutada oma võlakirjade rohelisuse tõendamiseks Euroopa rohevõlakirja märgist (ei tulene otseselt antud eelnõuga tehtud muudatustest).				
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Võlakirjade standardi järgimisega kaasnevad emitentidele täiendavad kulud, mida on ühtlasi hinnanud komisjon oma eelnõule lisatud mõjuhinnangus lk 95. Selle kohaselt on peamiseks täiendavaks kuluks seoses roheliste võlakirjade standardi järgimisega väliselt sõltumatult hindajalt teenuse ostmine. Komisjoni mõjuhinnangu kohaselt võiks see kulu olla kokku hinnanguliselt ligikaudu 20 000 – 40 000 eurot ühe emissiooni korraldamise kohta. Samas kaasnevad roheliste võlakirjadega ka positiivsed mõjud, milleks on eelkõige:			

	<ul style="list-style-type: none"> - mitmekesisem investorite ring, sh suurem võimalus välisinvestorite kaasamiseks; - turul parema reputatsiooni omandamine seoses kestlikkusega; - rohevõlakirja nõ hinna preemia, ehk väike hinnavõit võlakirja rohelisusest, mis tuleneb sellest, et rohelisi võlakirju on võimalik investoritele pakkuda tavavõlakirjadest madalama intressiga, kuna nõudlus nende järele kasvab kiiremini kui pakkumine. Hinnapremia suurus oleneb tugevalt väga paljudest erinevatest teguritest (emitent, geograafiline piirkond, järgitav standard, jne), kuid hinnanguliselt on selle suuruseks harilikult mõni baaspunkt (bps). - stabiilsemad investorid (nagu senine praktika on komisjoni hinnangul näidanud); - tugeva ettevõttesisese õppeprotsessi läbimine kestlikkuse teemadel, mille tõttu on ettevõttes peale esimest roheliste võlakirjade emissiooni harilikult kõrgendatud teadlikkus roheprotsesside toimimisest, kestlikkuse temaatikast ning paremast keskkonna riskide juhtimisest; - ettevõtte erinevate osakondade vaheline tugevam koordineerimine annab positiivse efekti ettevõtte korporatiivsele kultuurile tervikuna. <p>Arvestades roheliste võlakirjade emissioonide kasvu, võib arvata, et suurel osal juhtudest kaaluvad positiivsed mõjud üles emissiooniga kaasnevad täiendavad kulud. Kokkuvõttes seega võiks emitendid olla motiveeritud sobivate tingimuste korral rohelisi võlakirju emitteerima, mis suurendab seega ka roheinvesteeringuid majanduse kestlikumaks muutumisse.</p> <p>Turul on juba praegu erinevaid rahvusvahelisi roheliste võlakirjade standardeid, nagu näiteks ICMA Green Bond Principles,¹⁰⁴ Climate Bond Initiative's Climate Bond Standard,¹⁰⁵ jt. Seega on turuosalistel juba praegu olnud võimalik nende standardite alusel rohelisi võlakirju emitteerida ning sellega seoses võib hinnata, et arvestades ühtlasi roheliste võlakirjade standardi vabatahtlikku iseloomu, sellega olulist täiendavat mõju emitentidele ei kaasne</p>			
8.2 Mõju valdkond	<i>Majandus</i>	Avaldub mõju ebaoluline	Seni on Eestis rohevõlakirjade avalikke pakkumisi olnud väga vähe. Esimeseks (ja seni ainsaks) pakkujaks on Liven ¹⁰⁶ 2024. aasta maikuus. Tulenevalt Euroopa rohevõlakirja märgisega kaasnevatest võimalikest kuludest, ei ole seni potentsiaalne huvi selle märgise kasutamise vastu Eestis olnud kuigi suur.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

¹⁰⁴ GMRA. Kättesaadav: <https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/the-principles-guidelines-and-handbooks/green-bond-principles-gbp/>

¹⁰⁵ Climate Bonds Initiative. Kättesaadav: <https://www.climatebonds.net/standard>

¹⁰⁶ Liven. Kättesaadav: <https://liven.ee/investor/volakirjad/>

7.3.2. Sihtrühm nr 2: investorid

Sihtrühm nr 2: Investorid				
Rohevõlakirja märgise kasutamine ja täiendava teabe avaldamine rohevõlakirja kestlikkuse kohta võimaldab investoritele edaspidi investeerida nendele nõuetele vastavatesse rohevõlakirjadesse.				
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Avalikult pakutavatesse rohevõlakirjadesse investeerivad investorid saavad suurema läbipaistvuse tagamisel suurema kindlustunde, et rohevõlakirjade näol ei ole tegemist rohepesuga. Samas aitavad läbipaistvust suurendada ka erinevad turupõhised roheliste võlakirjade standardid (vt eelmist punkti). Mõju ulatus on eelkõige sellest, kui aktiivselt Euroopa rohevõlakirjade märgis turu poolt kasutusse võetakse. Kuna esmapilgul ei ole selle vastu väga elavat huvi märgata, jääb kokkuvõttes ka mõju tõenäoliselt ebaoluliseks.			
8.2 Mõju valdkond	<i>Majandus</i>	Avalduv mõju ebaoluline	Avalikult pakutavate rohevõlakirjade investoriteks võivad olla nii finantssektori asutused (pangad, investeerimisfondid, investeerimisühingud, kindlustusseltsid, jt), kui ka erainvestorid. Kui rohevõlakirjade läbipaistvuse suurendamine aitaks suurendada ka rohevõlakirjade pakkumist suureneks investoritele ühtlasi valik toodetest, kuhu investeerida ning millele tuginedes ühtlasi enda pakutavaid kestlikkuse tooteid (fondid, investeerimisportfellid) üles ehitada. See omakorda aitaks kokkuvõttes suunata rahavoogusid enam kestlikesse tegevustesse ning liikuda majanduse kestlikumaks üleminekuga lähemale nii Eestis kui EL-s võetud kliimaeesmärkide täitmisele. Samas on hetkel keeruline ette ennustada, kas Euroopa rohevõlakirjade märgise kehtestamine aitaks rohevõlakirjade pakkumist oluliselt suurendada.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.3.3. Sihtrühm nr 3: Finantsinspeksioon

Sihtrühm nr 3: Finantsinspeksioon.	
Finantsinspeksioonile antakse volitused Euroopa rohevõlakirjade määruses ette nähtud nõuete täitmise üle järelevalve teostamiseks. Finantsinspeksioonis töötas 2023. aasta lõpu seisuga 134 inimest (sh 11 peatatud töölepingut).	
8.1 Mõju tervikuna ebaoluline	Finantsinspeksiooni töökoormuse tõus on sellest, kui paljud võlakirjade emitendid hakkavad Euroopa rohevõlakirjade määruse nõudeid järgima, ehk kas soovivad kasutada Euroopa rohevõlakirja märgist, või vabatahtlikult avaldada täiendavat teavet oma keskkonnakestlikena turustatavate ja kestlikkusega seotud võlakirjade kestlikkuse kohta lähtuvalt Euroopa Komisjoni kehtestatavatest mallidest. Eelhinnanguna ei ole turul kuigi suurt huvi Euroopa rohevõlakirja

	märgise kasutamise vastu ilmutatud. Ühtlasi võib öelda, et täiendavad nõuded Finantsinspeksioonile võrreldes tavapärase võlakirjade avalike emissioonidega seonduvate dokumentide kontrollimisega tõenäoliselt olulist koormuse kasvu kaasa ei too. Samas on reaalset koormust hetkel keeruline hinnata enne kui selgub, kui palju roheliste võlakirjade standardile vastavaid emissioone realselt tegema hakatakse.			
8.2 Mõju valdkond	<i>Mõju riigiasutuste korraldusele</i>	Avaldub mõju ebaoluline	Finantsinspeksiooni teostatav järelevalve aitab tagada Euroopa rohevõlakirjade määruse nõuete täitmist. Sellele on ühtlasi sisu poolest abiks väliste hindajate poolt tehtavad välise hindamise aruanded. Samas on vajalik Finantsinspeksioonis vajaliku teadmiste pagasi tekitamine seoses rohevõlakirjamääruse nõuetega.	
Olulisus	Ulatus	<i>väike</i>	Sihtrühma suurus	<i>väike</i>
	Sagedus	<i>väike</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.4. Tagatiskinnisvara hindamisega seonduvate muudatuste mõju

7.4.1. Sihtrühm nr 1: eluasemelaenu refinantseerimist taotlevad tarbijad

Sihtrühm nr 1: eluasemelaenu refinantseerimist taotlevad tarbijad				
8.1 Mõju tervikuna oluline	Muudatused mõjutavad kulutusi, mida elamukinnisvaraga seotud tarbijad peavad tegema tarbijakrediidilepingu refinantseerimiseks teise krediidiandja juures. Võttes kasutusele statistikapõhise mudeli tagatiseks oleva kinnisvara hindamisel vähenevad kinnisvara hindamisele tehtavad kulud, mida laenulepingu refinantseerimisel tasub eelduslikult refinantseerimist sooviv pool ehk tarbija.			
8.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avaldub mõju oluline	Madalad kulud soodustavad pankadevahelist konkurentsi, sealhulgas tarbijatele paremate tingimuste tegemist, ning omavad otsest mõju tarbijate väljaminekutele ja elustandarditele. Kuivõrd laenu refinantseerimine nõuab tarbijalt mitmeid ühekordseid ja mitte-hüvitatavaid väljaminekuid, et asuda lepingulisse suhtesse pangaga, kes pakub paremaid tingimusi sama eluasemelaenule, mõjutab tarbijate liikuvust krediidiandjate vahel see, kui suured need ühekordsed väljaminekud lõppkokkuvõttes on. Kui kulud on liiga kõrged, pärsib see tarbijate liikuvust, mistõttu võivad nad jääda seotuks lepingutingimustega, mis pikas perspektiivis on ebasoodsad, sest sama toote (eluasemelaen) eest tasuvad nad algselt krediidiandja juures rohkem, kui mõne konkurendi juures samadel tingimustel. Negatiivsed lepingutingimused mõjutavad	

			<p>aga tarbijate elukvaliteeti (vaba raha muudeks mitte eluasemelaenuga seotud väljaminekuteks, kulutatud aeg raha teenimiseks, et tasuda eluasemelaenu kuumakseid, stress ja ärevus kõrgete laenumaksete ees ning finantsilise hakkamasaamise suhtes), võimekust taotleda uusi laene ning elustandardit.</p> <p>Tagatiskinnisvara hindamise nõuete muutmine mõjutab kõiki tarbijaid, kes on sõlminud eluasemelaenulepingu, pakkudes tagatiseks kinnisvara.</p>	
Olulisus	Ulatus	<i>suur</i>	Sihtrühma suurus	<i>suur</i>
	Sagedus	<i>suur</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.4.2. Sihtrühm nr 2: krediidiandjad ja -vahendajad

<p>Sihtrühm nr 2: krediidiandjad ja -vahendajad Eestis tegutseb loa alusel 37 krediidiandjat, 10 erandi alusel tegutsevat krediidiandjat, kuus loa alusel tegutsevat kredidivahendajat ning seitse ülepiirilist kredidivahendajat.</p>				
1.1 Mõju tervikuna oluline	Muudatused mõjutavad viisi, kuidas saavad krediidiandjad, -vahendajad ja kinnisvara hindajad ehk kolmandad isikud eluasemelaenu tagatiseks oleva kinnisvara hindamist teostada.			
1.2 Mõju valdkond	<i>Mõju majandusele</i>	Avalduv mõju oluline	<p>Tagatiseks oleva kinnisvara hindamise nõuete muutmine annab krediidiandjatele, -vahendajatele ja kolmandatele isikutele suurema otsustusõiguse, kuidas viia vastav hindamine läbi: hindamist viib läbi füüsiline isik või statistikapõhine mudel, mille arvatud kinnisvara väärtuse kinnitab füüsiline isik. Eelistades teist varianti kulutavad krediidiandja, -vahendaja ja kolmas isik vähem inimressurssi, mis väljendub otseselt ka kinnisvara hindamisaktis. Lisaks võimaldab mudeli kasutusele võtmine teostada kinnisvara hindamisi kiiremalt ja suuremas mahus. Mudeli integreerimine eeldab krediidiandja, -vahendaja ja kolmandalt isikult investeringuid. Samuti peavad mudeli kasutajad tagama, et mudel on töökorras, ajakohane, usaldusväärne ning väljendab kinnisvara väärtuse moonutamata, ajakohaste ja kvaliteetsete andmete põhjal. Mudeli vastutav haldaja peab mudeli toimimist kontrollima regulaarselt ning selle kasutaja</p>	

			(krediidiandja, -vahendaja ja kolmanda isiku töötaja) peavad omama piisavalt teadmisi mudeli ülesehitusest ja kasutamispõhimõtetest.	
Olulisus	Ulatus	<i>keskmine</i>	Sihtrühma suurus	<i>keskmine</i>
	Sagedus	<i>keskmine</i>	Ebasoovitavate mõjude risk	<i>väike</i>

7.5. Andmekaitse mõjuhindang muudatustele

Isikuandmete kaitse üldmääruse¹⁰⁷ artikli 35 kohaselt tuleb koostada andmekaitse mõjuhindang, kui andmetöötluse tulemusel võib tõenäoliselt tekkida suur oht isikute õigustele ja vabadustele. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta isikuandmete töötlemise ulatust, konteksti ega eesmärke. Töödeldavate andmete mahud ja liigid ei suurene, mistõttu on töötlemisega kaasnevad riskid väikesed.

8. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõu rakendamise mõju riigieelarvele on kaudne. Koormuse tõus riigieelarvele on pigem ebatõenäoline. Finantsinspeksioon on finantsjärelevalve subjektide poolt täielikult rahastatav seetõttu täiendavat kulu riigieelarve tähenduses nende kulude tõusmisega ei kaasne.

Eelnõu mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele on väike või olematu. Avaliku sektori, nt Rahandusministeeriumi ametnike töökoormus, jääb samaks. Üldine usaldusvääruse kasv selliste teenuseosutajate vastu tervikuna võivad vähendada sotsiaalseid probleeme, mis on kaudselt kasuks ka riigiasutustele ja omavalitsustele.

9. Rakendusaktid

Tulenevalt HÕNTE § 48 lõike 3 punktist 3 on esitatud volitusnormidega seotud määruste loetelu (vt tabel nr tabel 2).

Tabel nr 2. Eelnõuga seotud määrused.

Volitusnorm	Volitusnormi alusel kehtestatav rakendusakt
Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadus, § 17 lõige 8	Määrusega võetakse üle BRRD2 artikli 45b lõike 4 alalõikes 1 sätestatud valem kriisilahendussubjektide omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude arvutamiseks. Põhjused, et direktiivis sätestatud kogusumma arvutamise juhend on väga tehniline ning selle väljendamine puhtalt tekstiga võib tekitada ebaselgust, on § 17 lõikes 8 sisalduva volitusnormi mõistlik viia vastavad valemid üle Rahandusministri määrusesse.
Krediidiasutuste seadus, § 86 ⁵⁰ lõige 8	Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks Eesti Panga Presidendi määrus „Maksimaalselt jaotatava omakapitali summa arvutamise kord“. Euroopa Komisjon on juhtinud tähelepanu sellele, et määruse § 3 lõike 4 punktides 1-4 puuduvad viited BRRD2 artiklitele 45c ja 45d, mis käsitlevad

¹⁰⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

	<p>omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kindlaksmääramise üldisel tasemel ning spetsiifiliselt globaalsete süsteemselt oluliste ettevõtjate kriisilahendussubjektide jaoks ja kolmandate riikide globaalsete süsteemselt oluliste ettevõtjate liidus asuvate oluliste tütarettevõtjate jaoks. Vastavatele artiklitele viidatakse direktiivi artikli 16a lõikes 6, millega kehtestatakse omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudega seotud väljamaksete maksimumsumma arvutamise kord kooskõlas artikli 16a lõigetega 4 ja 6. Vaatamata sellele, et määruses olevad viitelised vead oleks võimalik Eesti Pangal parandada, on direktiivi korrektse ja tulemusliku jõustamist silmas pidades kõige otstarbekam, kui määrused, mis on otseses seoses direktiivi ja finantskriisi ennetamisega, oleksid välja antud valdkonna eest vastutava ministri ehk rahandusministri poolt. Selline talitlemine tagab, et asutus (Rahandusministeerium), mis vastutab nii krediidiastutuste seaduse kui ka finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse ülevõtmise eest, saaks koheselt vigade ilmnemisel või asjaolude muutumisel reageerida ning teha vastavad muudatused. Kõnealuses määruses esinevate viiteliste vigade parandamiseks ning tsentraliseerimiseks Rahandusministeeriumi vastutusalasse, tunnistatakse Eesti Panga Presidendi määrus kehtetuks, ning kehtestatakse parandatud versioonis Rahandusministri määrusena.</p>
<p>Krediidiandjate ja -vahendajate seadus, § 53 lõige 4</p>	<p>Eelnõuga muudetakse rahandusministri määrust „Nõuded elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu tagatiseks oleva kinnisvara hindamisele“. Muutmisel juhindatakse Euroopa Pangandusjärelvalve raportist „Suunised laenude väljastamise ja jälgimise kohta“¹⁰⁸ ning Eesti Pangaliidu laenude töögrupi ettepanekutest kõnealusele määrusele.</p> <p>Määruses täiendatakse §-i 2 statistikapõhise mudeli mõiste ja tingimustega ning antakse krediidiandjale, -vahendajale ja kolmandale isikule ehk välishindajale õigus kasutada kinnisvara hindamisel mudelit, mis võtab väärtuse kalkuleerimisel arvesse tagatiskinnisvara omadusi, liiki, asukohta, on täpne, usaldusväärne ja ajakohane, kasutab väärtuse arvutamisel moonutamata ja kvaliteetseid andmeid ning kasutab kinnisvara väärtuse leidmisel võimalikult suurel määral võrdlusaluseks võetud turul teostatud tehingute valimit. Juhul, kui tagatiskinnisvara hinnatakse tarbijakrediidilepingu refinantseerimiseks, ei pea hindamisega seotud krediidiandja, -vahendaja või välishindaja töötaja omama kinnisvara hindamise kutset, kuid ta peab omama piisavaid teadmisi statistikapõhise mudeli ülesehitusest ja kasutamispõhimõtetest.</p> <p>Määruse §-i 3 täiendatakse tingimusega, et tagatiskinnisvara ülevaatuse võib jätta teostamata või teha elamukinnisvara omaniku poolt esitatud piltide põhjal, kui see on põhjendatud ning tuleneb krediidiandja või -vahendaja sise-eeskirjast. Eluasemekinnisvaraga seotud</p>

¹⁰⁸ EBA. Guidelines on loan origination and monitoring. Final Report. 29.05.2020. EBA/GL/2020/06. Kättesaadav: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Guidelines/2020/Guidelines%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring/884283/EBA%20GL%202020%2006%20Final%20Report%20on%20GL%20on%20loan%20origination%20and%20monitoring.pdf

	<p>tarbijakrediidilepingu refinantseerimise puhul võib tagatiskinnisvara ülevaatuse jätta tegemata.</p> <p>Määruse §-ist 4 jäetakse välja mõned andmete liigid, mida kinnisvara hinnang peab sisaldama.</p>
Väärtpaberituruseadus, § 229 ³ lõige 2	<p>Eelnõuga antakse valdkonna eest vastutavale ministrile õigus kehtestada lisaks sama paragrahvi lõikes 1 sätestatule muud kvalifitseeruvad finantstehingud. Ministrile asjakohase volituse andmine tagab vajaliku paindlikkuse, et turupraktika muutumise tõttu ei oleks vajalik igakordselt seadust uuesti muuta. Nii UNIDROIT põhimõtted kui ka 2018. aasta ISDA MNA rõhutavad, et iga jurisdiktsiooni asjakohane asutus peaks saama määrata täiendavaid tooteid tasaarvestusrežiimi kohaldamisalasse, et tagada paindlikkus turumuudatustega kooskõlas püsimiseks.</p>

Seletuskirjale on lisatud eelnõu tegemise hetkeks teada olevad rakendusaktide kavandid (seletuskirja lisa nr 2).

10. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub kolmes osas. Esmalt jõustuvad BRRD3 muudatused, mille tähtaeg on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2024/1174/EL¹⁰⁹ artikli 3 lõike 1 kohaselt 2024. aasta 13. november.

Seejärel jõustuvad Euroopa rohevõlakirjade määrusest tulenevad muudatused, mille tähtaeg on määruse artikkel 72 lõike 2 kohaselt 2024. aasta 21. detsember.

Muud muudatused, mis ei ole seotud BRRD3 ülevõtmise ja rohevõlakirjadega, jõustuvad üldkorras.

11. Huvirühmade kaasamine ja eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu [●] ning arvamuse avaldamiseks Finantsinspeksioonile, Justiitsministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Tagatisfondile, Eesti Pangale, FinanceEstoniale, Eesti Pangaliidule, Kohtutäiturite- ja Pankrotihaldurite Kojale, Eesti Kindlustusseltside Liidule, Kaubandus- ja Tööstuskojale, Maksu- ja Tolliametile, Eesti Advokatuurile, kohtutele, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale ja Eesti Transpordikütuste Ühingule, Eesti Energiale.

¹⁰⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1174, 11. aprill 2024, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL ja määrust (EL) nr 806/2014 seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude teatavate aspektidega, artikkel 3 lõige 1. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32024L1174>